EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 25.6.2019
COM(2019) 299 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET OCH REVISIONSRÄTTEN

Årlig förvaltnings- och resultatrapport för EU:s budget 2018

Innehållsförteckning

FÖRORD ..... Error! Bookmark not defined.

SAMMANFATTNING ..... Error! Bookmark not defined.

INLEDNING ..... Error! Bookmark not defined.

AVSNITT 1 – GENOMFÖRANDE OCH RESULTAT ..... Error! Bookmark not defined.

1. En resultatinriktad EU-budget ..... **Error! Bookmark not defined.**
2. Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning (budgetrubrik 1A) ..... **Error! Bookmark not defined.**
3. Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (budgetrubrik 1B) ... **Error! Bookmark not defined.**
4. Hållbar tillväxt: naturresurser (budgetrubrik 2) ..... **Error! Bookmark not defined.**
5. Säkerhet och medborgarskap (budgetrubrik 3) ..... **Error! Bookmark not defined.**
6. Europa i världen (budgetrubrik 4) ..... **Error! Bookmark not defined.**
7. Särskilda instrument ..... **Error! Bookmark not defined.**

AVSNITT 2 – INTERN KONTROLL OCH EKONOMISK FÖRVALTNING ..... Error! Bookmark not defined.

1. EU:s budget förvaltas väl ..... **Error! Bookmark not defined.**
2. Kontrollsystemen är kostnadseffektiva ..... **Error! Bookmark not defined.**
3. Finansiella korrigeringar och återkrav visar att den fleråriga kontrollcykeln skyddar EU:s budget **Error! Bookmark not d**
4. Kommissionens strategi för bedrägeribekämpning har uppdaterats ..... **Error! Bookmark not defined.**
5. Förvaltningen ger rimliga garantier, och reservationernas finansiella konsekvenser är begränsade ..... **Error! Bookmark not defined.**
6. Försäkran genom tjänsten för internrevision ..... **Error! Bookmark not defined.**
7. Sammanfattning av slutsatserna om det arbete som kommittén för revisionsuppföljning har utfört ..... **Error! Bookmark not defined.**
8. Extern revision och ansvarsfrihet:Att lära av erfarenhet för att förbättra framtiden **Error! Bookmark not defined.**
9. Ledning ..... **Error! Bookmark not defined.**

BILAGOR

Förord

Jag har glädjen att presentera **2018 års årliga förvaltnings- och resultatrapport för EU:s budget**. Rapporten ger en översikt över resultat, förvaltning och skydd av EU:s budget. Här förklaras hur EU:s budget stöder EU politiska prioriteringar, och vi beskriver både de resultat som har uppnåtts och den roll kommissionen har i att säkra en ekonomisk förvaltning av högsta möjliga standard. Denna rapport ingår i kommissionens **integrerade paket för finansiell rapportering och redovisningsrapportering**. Den uppfyller våra skyldigheter enligt budgetförordningen och är en viktig del av vårt välutvecklade system för ekonomisk ansvarighet.

Trots sin relativt blygsamma storlek har EU:s budget stor betydelse för miljontals människor i EU. Den kompletterar de nationella budgetarna och stöder politiska prioriteringar på områden där den har ett verkligt värde och där den kan leda till resultat så effektivt som möjligt. Min vägledande princip är att EU-budgeten ska inriktas på områden där den kan få större effekt än offentliga utgifter på nationell nivå. Ingen medlemsstat kan t.ex. ensam finansiera stora infrastrukturer eller forskningsprojekt i den skala som krävs för att konkurrera med globala aktörer som Kina eller Förenta staterna. Vissa av de utmaningar som EU står inför är globala. Terrorism, organiserad brottslighet, klimatförändringar, naturkatastrofer och epidemier har inga gränser. Dessa utmaningar hanteras bäst på alleuropeisk nivå med hjälp av EU:s budget.

Men EU-budgeten är begränsad, även om den har visat sig vara flexibel. Därför måste beslutsfattandet vara mer välgrundat och evidensbaserat än någonsin, så att pengarna används där de behövs mest. I denna rapport beskriver vi de många sätt på vilka EU:s budget har bidragit till de gemensamma målen under 2018.

Fokus för 2018 låg på att stärka den ekonomiska återhämtningen genom att investera i nyckelområden som främjar nya arbetstillfällen. Europeiska fonden för strategiska investeringar, Fonden för ett sammanlänkat Europa och de europeiska struktur- och investeringsfonderna spelade alla en viktig roll i denna process. Läs mer om historierna bakom de många EU-investeringarna på portalen ”InvestEU” (https://europa.eu/investeu). EU:s budget gav också starkt stöd inom andra prioriterade områden, såsom EU:s övergripande strategi för migration, säkerhetsunionen, spetsforskning och EU:s yttre åtgärder, samtidigt som den bidrog till övergripande politiska mål, som klimatåtgärder och biologisk mångfald.

I denna rapport beskrivs också de åtgärder som vi vidtar för att se till att EU:s budget förvaltas i enlighet med högsta standarder för en sund ekonomisk förvaltning. **Med denna rapport tar kommissionen det övergripande politiska ansvaret för förvaltningen av EU-budgeten 2018.**

Kommissionen övervakar noggrant hur EU:s budget används i praktiken. Om medlemsstaterna eller de slutliga stödmottagarna har använt EU:s pengar på ett felaktigt sätt vidtar kommissionen omedelbara åtgärder för att korrigera dessa fel och återkräva medlen när så behövs. Kommissionen uppskattar att efter korrigeringar och återkrav kommer den kvarstående felnivån för 2018 års utgifter att ligga under 1 %, vilket är långt under väsentlighetströskeln.

Därmed var 2018 en fortsättning på de mycket stora framsteg som vi har gjort under de senaste åren inom den ekonomiska förvaltningen. EU:s system för att upptäcka och korrigera fel och bekämpa bedrägerier är mogna och robusta. Detta har uppmärksammats av Europeiska revisionsrätten. Vi kommer att fortsätta att vara vaksamma och att se till att EU:s budget skyddas på ett lämpligt sätt även i framtiden. Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av den allt mer utmanande politiska miljön. En konsekvent och effektiv rapportering stärker ansvarigheten för EU:s utgifter, inte bara vad beträffar den rena rättsliga efterlevnaden. Den bidrar också till att engagera medborgarna och andra berörda parter och att återupprätta deras förtroende för och tillit till Europeiska unionen.

Detta var också det år då kommissionen lade fram sina förslag till den kommande fleråriga budgetramen i maj och juni 2018. En omfattande utgiftsöversyn [1] genomfördes för att analysera resultatet för samtliga program. Jag valde att använda mervärde för EU som ett grundläggande kriterium för alla utgifter, öka finansieringen av nya prioriteringar, modernisera befintliga program, förenkla och effektivisera i största möjliga omfattning och ge unionen en mer flexibel budget. Jag menar att kommissionen har lagt förslag till en budget för en union som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum, och som är balanserad och realistisk. En snabb överenskommelse om den framtida ramen skulle bekräfta EU-institutionernas gemensamma åtagande att göra det allra mesta av varje euro som investeras genom EU:s budget.

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0171&from=EN

Günther H. Oettinger
Kommissionsledamot med ansvar för budget och personal

SAMMANFATTNING

Sammanfattning

Den årliga förvaltnings- och resultatrapporten för EU:s budget innehåller de senaste uppgifterna om resultaten av EU:s budget (avsnitt 1) och om hur den förvaltas och skyddas (avsnitt 2).

Avsnitt 1 är indelat efter budgetrubrik. Här förklaras hur EU:s finansieringsprogram har bidragit till unionens politiska prioriteringar. Dessutom sammanfattas de senaste resultaten av utvärderingen av hur dessa program har genomförts.

År 2018 var det femte året i den nuvarande fleråriga budgetramen, som löper från 2014 till 2020. Till följd av det sena antagandet av den fleråriga budgetramen skedde förseningar i början av perioden. Nu är EU:s finansieringsprogram helt i drift. De ger ett starkt och påtagligt stöd till EU:s politiska prioriteringar på många olika områden.

Budgetrubrik 1A – Att främja sysselsättning, tillväxt och investeringar

När Junckerkommissionen tillträdde i efterdyningarna av den ekonomiska och finansiella krisen avgav den löftet att få fler människor i arbete. Tillsammans med medlemsstaterna har detta löfte uppfyllts. **Fler än någonsin i EU** – 240,7 miljoner människor – har ett arbete. Fler än tolv miljoner av dessa arbetstillfällen har skapats sedan den nuvarande kommissionen tillträdde. Ungdomsarbetslösheten ligger på sin lägsta nivå sedan 2008, även om den fortfarande är för hög i många delar av EU. **EU-budgeten har varit avgörande för alla dessa resultat och fortsätter att vara en viktig källa för investeringar i hela EU.**

Över 12 miljoner arbetstillfällen har skapats sedan Junckerkommissionen tillträdde.
Ungdomsarbetslösheten minskade från 24 % 2014 till 14 % i *december 2018*.

Det viktigaste målet för EU:s budget *2018* var bygga vidare på den ekonomiska återhämtningen, särskilt genom att stärka investeringarna ytterligare. Investeringarna har ökat avsevärt tack var de satsningar på mer än **408 miljarder euro**[2] **som utlösts av Europeiska fonden för strategiska investeringar**. Denna fond, som kommissionen inrättade 2015 tillsammans med Europeiska investeringsbanksgruppen[3], lockar privat finansiering inom områden som transporter, energi, hälso- och sjukvård, små och medelstora företag och informations- och kommunikationsteknik. På så sätt förstärker den EU-budgetens effekter. Löptiden för Europeiska fonden för strategiska investeringar förlängdes från mitten av 2018 till utgången av 2020 med ett nytt investeringsmål på 500 miljarder euro.[4] Planen väntas bidra till att skapa omkring **1,4 miljoner nya arbetstillfällen fram till *2020***, medan EU:s **bruttonationalprodukt beräknas öka med 1,3 %**. Tack vare dessa investeringar har ytterligare 11 miljoner hushåll glädje av tillgång till höghastighetsinternet, mer än 4 miljoner hushåll använder energi från förnybara källor och 30 miljoner människor i EU får bättre hälso- och sjukvård.

[2] Investeringar sedan Europeiska fonden för strategiska investeringar inrättades 2016. Sammanlagt hade fonden gett upphov till ytterligare investeringar på 370 miljarder euro den 31 december 2018 och på 408 miljarder euro den 13 juni 2019.
[3] Europeiska investeringsbanksgruppen består av Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden.
[4] Enligt den ursprungliga planen 2016 skulle detta medföra ytterligare investeringar på 315 miljarder euro.

Per den 31 december 2018 hade Europeiska fonden för strategiska investeringar mobiliserat mer än 370 miljarder euro i investeringar i hela EU sedan 2015, vilket är betydligt mer än det ursprungliga målet på 315 miljarder euro och är på väg att uppnå det höjda målet inför 2020 på 500 miljarder euro.

Europeiska fonden för strategiska investeringar har bidragit till att finansiera uppförandet av en halv miljon bostäder till överkomligt pris, förbättra hälso- och sjukvårdstjänsterna för 30 miljoner människor i EU, uppgradera järnvägs- och stadsinfrastrukturen för 95 miljoner passagerare och stödja tillgången till finansiering för mer än 280 000 små och medelstora företag.

Strategiska investeringar har också stärkt den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften genom att finansiera viktig transport-, energi- och telekommunikationsinfrastruktur. Dessa investeringar inriktas på områden där EU har större genomslagskraft än offentliga utgifter på nationell nivå. Fonden för ett sammanlänkat Europa spelar en viktig roll i utvecklingen av sådan infrastruktur, som också banar väg för ett mindre koldioxidintensivt EU-energinät. *Under 2018* gav denna fond tillgång till 1,4 miljarder euro i EU-bidrag för att kombineras med finansiering från Europeiska fonden för strategiska investeringar och andra källor.

Fonden för ett sammanlänkat Europa delfinansierar en ny tunnel under det 18 km breda Fehmarn bält mellan Rødby i Danmark och Puttgarden i Tyskland. Restiden med bil mellan Köpenhamn och Hamburg kommer att kortas med ungefär en timme och med två timmar för järnvägstransporter.

EU-budgeten ger också resultat genom **rymdprogram** som Galileo, Copernicus och Egnos. Ingen enskild medlemsstat skulle på egen hand ha kunnat placera 26 satelliter i omloppsbana som kommer att vara tillgängliga för 500 miljoner[5] användare världen över *fram till utgången av 2018*. *Under 2018* skickades ytterligare fyra nya Galileosatelliter upp för att förbättra övervakningen av hav, land och atmosfär. EU:s rymdsignaler och data håller på att förändra våra liv med tjänster som förbättrad navigering, precisionsjordbruk, övervakning av grödor, insatser vid naturkatastrofer, livräddning till havs, sök- och räddningsinsatser för personer som är utrustade med nödsändare samt övervakning av fartyg och oljeutsläpp.

Vid utgången av 2018 använde 315 flygplatser i så gott som alla EU-länder Egnos *(European Geostationary Navigation Overlay Service)* som ger säkrare landningar under svåra väderförhållanden och minskar antalet förseningar och omdirigeringar.

Från och med april 2018 ingår Galileo i varje ny biltyp som säljs i Europa och ger stöd för larmsystemet eCall.

Copernicus har tillhandahållit katastrofkartor för 80 % av översvämningarna i Europa. Detta hjälpte de nationella räddningstjänsterna att få bättre överblick över situationen och att arbeta effektivare i samband med räddningsinsatser.

År 2018 innebar också ett nytt kapitel för det **europeiska försvarssamarbetet**, med Europeiska försvarsfonden. *Under 2018* har 40 miljoner euro anslagits för forskningssamverkan inom innovativ försvarsteknik och innovativa försvarsprodukter. Kommissionen har antagit tvååriga arbetsprogram för att medfinansiera gemensamma projekt för utveckling av försvarskapacitet under 2019–2020, med ett EU-bidrag på 500 miljoner euro.

[5] 700 miljoner användare fram till mitten av maj 2018.

EU investerar[6] 35 miljoner euro i forskningsprojektet Ocean2020. Projektet har 42 partner från 15 EU-medlemsstater och arbetar för att ge stöd till havsövervakningsuppdrag genom att integrera drönare och obemannade ubåtar i flottornas insatser.

Stödja spetsforskning och innovation

EU:s budget fortsatte att bidra till EU:s åtagande att stödja spetsforskning och innovation, med fokus på gränsöverskridande samarbete, industriell relevans och stordriftsfördelar. Horisont 2020, EU:s ramprogram för forskning och innovation, är världens största transnationella forskningsprogram. Det är också **EU:s största forsknings- och innovationsprogram någonsin, med nästan 80 miljarder euro** tillgängliga i finansiering under sju år[7]. *Under 2018* inleddes ansökningsomgångar värda 10 miljarder euro för Horisont 2020.

Genom att använda medel från Horisont 2020 har det gemensamma forskningscentrumet utvecklat och driver det enda globala varningssystemet för tsunamier. Det kan snabbt beräkna den uppskattade våghöjden och hastigheten och automatiskt sända en varning via det globala systemet för katastrofvarning och samordning.

Horisont 2020 är en gemensam strategisk ram för EU:s finansiering av forskning och innovation. Programmet är avgörande för att se till att EU fortsätter att producera vetenskap och teknik av världsklass. Det bidrar till att undanröja hinder för innovation och gör det lättare för den offentliga och den privata sektorn att samarbeta för att finna lösningar på stora samhällsutmaningar. EU:s stöd till forskning och innovation stimulerar samarbete mellan forskarlag i olika länder och mellan ämnesområden som är avgörande för banbrytande upptäckter. Det ger EU en möjlighet att agera på sådana prioriteringar som **Parisavtalet om klimatförändringar**[8]. Horisont 2020 har direkt bidragit till det övergripande målet att stärka Europas industriella ledarskap och konkurrenskraft. Programmet har varit särskilt framgångsrikt när det gäller att stimulera innovation bland små och medelstora företag. Det övergripande målet på 20 % deltagande har överträffats.[9]

Det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem inledde sin verksamhet *i november 2018*. Det kommer att sammanföra EU:s och de deltagande ländernas resurser för att bygga upp superdatorer och datainfrastruktur av världsklass och ett konkurrenskraftigt ekosystem för innovation inom relevant teknik och relevanta tillämpningar i Europa.

Tack vare forskning och delfinansiering från Horisont 2020 *under 2018* opererades en 45-årig kvinna i Sverige för att få en permanent robothand som hon kan använda i vardagslivet.

6 Projektet inleddes den 1 april 2018 och kommer att pågå i 36 månader.
7 2014–2020.
8 https://ec.europa.eu/clima/policies/international/negotiations/paris_sv
9 24 %, vilket överträffar målet på 20 % deltagande små och medelstora företag i Horisont 2020.

Stöd till unga européer

EU-budgeten har skapat **möjligheter att studera och resa utomlands** och hjälpt unga arbetslösa att hitta jobb eller påbörja en utbildning för att öka sina möjligheter att få jobb. Över 3,5 miljoner ungdomar registreras varje år inom ungdomsgarantin och erbjuds sysselsättning, vidareutbildning, lärlingspraktik eller praktik. Sedan 2014 har sammanlagt mer än 14 miljoner ungdomar tagit del av detta stöd.

Erasmus+ är ett av de viktigaste sätten för människor i EU att uppleva den europeiska identiteten i all dess mångfald. *Under 2018* gav Erasmus+ ungefär 800 000 lärare, föreläsare, utbildningspersonal och ungdomsarbetare möjlighet att förvärva ny kompetens utomlands och stärka sin framtida anställningsbarhet. Flaggskeppsprogrammet visade sin flexibilitet genom sitt stöd till inrättandet av ”europeiska universitet” och virtuella utbyten inom Erasmus+.

Dessutom lanserade kommissionen ett pilotinitiativ, DiscoverEU[10], som ger 18-åringar möjlighet att resa runt i Europa, lära av andra kulturer och utforska sin europeiska identitet. EU-kommissionen har för avsikt att utveckla DiscoverEU och har därför tagit med det även i sitt förslag till nästa Erasmusprogram.

Programmet Europeiska solidaritetskåren[11] fick sina egna regler och sin egen budget och har gett många ungdomar chansen att hjälpa, utforska, lära och utvecklas genom verksamhet som t.ex. att hjälpa människor i socialt utanförskap, ta hand om miljön eller återuppbygga samhällen och skapa hopp efter en naturkatastrof.

Sedan starten 1987 har mer än 10 miljoner människor deltagit i Erasmus.

Mellan juli och oktober 2018 kunde omkring 15 000 ungdomar utforska Europa med tåg, tack vare resekortet DiscoverEU. Ytterligare 14 500 valdes ut i ansökningsomgången i november 2018.

Fram till slutet av december 2018 hade ungefär 100 000 samhällsintresserade unga registrerat sig för att gå med i Europeiska solidaritetskåren. Nästan 11 000 av dem har gett stöd till enskilda människor och samhällen i hela EU, främst genom volontärverksamhet.

EU-budgeten har gett ett betydande bidrag till genomförandet av ungdomsgarantin genom att skapa möjligheter för ungdomar att studera och resa utomlands och hjälpa dem att hitta arbete eller få tillgång till utbildning för att öka deras chanser att få ett arbete.

Varje år sedan starten[12] har mer än 3,5 miljoner unga som har registrerats inom ungdomsgarantin fått ett erbjudande om anställning, vidareutbildning, praktik eller lärlingspraktik.

Budgetrubrik 1B – Främja skapandet av arbetstillfällen, hållbar tillväxt och innovation genom sammanhållningspolitiken

Med en budget på 352 miljarder euro (för perioden 2014–2020), nästan en tredjedel av den totala EU-budgeten, syftar sammanhållningspolitiken till att minska skillnaderna och stödja den **ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen** i EU. Att denna politik ger ett viktigt bidrag framgår av att mindre utvecklade medlemsstater och regioner har gjort stora framsteg när det gäller att komma i kapp resten av EU

10 https://europa.eu/youth/discovereu_sv
11 https://europa.eu/youth/solidarity_sv
12 Ungdomsgarantin är ett politiskt åtagande som medlemsstaterna gjorde i april 2013.

i fråga om produktivitet och bruttonationalprodukt per capita. Fonden ger direkt stöd för EU:s viktigaste prioriteringar och för genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen och bidrar även till att säkerställa de investeringsvillkor som krävs genom att följa upp de förhandsvillkor som har fastställts för programmen 2014–2020.

En sammanhållningspolitisk investering på 1 euro under perioden 2007–2013 väntas ge 2,74 euro i ytterligare bruttonationalprodukt fram till 2023. Under samma period skapades cirka 1,3 miljoner arbetstillfällen.

EU:s budget fortsatte att stödja medlemsstaterna och regionerna när det gäller att ta itu med nya och ihållande utmaningar, såsom att möta globaliseringen, ta itu med arbetslösheten, ta itu med förändringar i industrin, främja innovation och digitalisering, omskolning, hantering av migration på lång sikt och bekämpning av klimatförändringarna, inbegripet övergången till en mindre koldioxidintensiv ekonomi och mindre koldioxidintensiva transporter.

EU:s transportinvesteringar var inriktade på att avlägsna flaskhalsar genom bidra till reparationer och förbättringar av 7 500 km befintliga vägar och anläggning av 3 100 km nya vägar *(utvalda projekt fram till slutet av 2018)*.

Tack vare sammanhållningspolitiska investeringar har den årliga elförbrukningen i offentliga byggnader minskat med 5,2 terawattimmar. Dessutom har politiken bidragit till 748 km nya eller förbättrade spårvägs- och tunnelbanelinjer och nära 7 500 km nya eller moderniserade järnvägslinjer.

I slutet av 2017 fick mer än 15 miljoner människor stöd från Europeiska socialfonden för att hitta bättre jobbmöjligheter och utveckla sina färdigheter, mer än 1,7 miljoner arbetslösa fick jobb och över 2 miljoner människor fick nya kvalifikationer.

Budgetrubrik 2 – EU:s budget bidrar till att modernisera EU:s jordbrukssektor, garantera säkra och högkvalitativa livsmedel och skapa ett hållbart jordbruk och en hållbar landsbygdsutveckling

Den gemensamma jordbrukspolitiken har bidragit till en balanserad territoriell utveckling och **minskat inkomstklyftan** mellan jordbrukssektorn och andra sektorer och mellan medlemsstater och regioner. Politiken bidrar också till att upprätthålla en hållbar livsmedelsproduktion i EU. Direktstöd ökar inkomsterna och ger relativt stabila inkomster för jordbrukare som står inför betydande prissvängningar och produktionsvolatilitet.

EU-budgeten tillhandahåller de medel som behövs för ett **motståndskraftigt, hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk**. Omkring 6,5 miljoner jordbrukare har fått direktstöd tack vare detta, och det utgör 38 % av deras jordbruksinkomster.

Sedan 2014 har Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling bidragit till modernisering av mer än 51 400 unga jordbrukares jordbruksföretag, utbildning av mer än 1 miljoner deltagare, stöd till ekologiskt jordbruk på nästan 16 miljoner hektar och investeringar på mer än 255 miljoner euro i förnybar energiproduktion.

Europeiska havs- och fiskerifonden ger stöd till **miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat fiske och vattenbruk**. Dessa insatser gör det möjligt för EU att behålla ledningen internationellt när det gäller hållbar förvaltning av världshaven.

EU är en global föregångare när det gäller hållbarhet och klimatpolitik.

Som en del av sitt åtagande om att bekämpa klimatförändringen **har EU integrerat klimatåtgärder till ett värde av 32 miljarder euro i alla sina program**, särskilt inom sammanhållningspolitik, energi, transport, forskning och innovation och den gemensamma jordbrukspolitiken, och även i EU:s utvecklingspolitik, vilket innebär att EU-budgeten blir en viktig pådrivande faktor för hållbarhet. Detta motsvarar 20,7 % av 2018 års budget. Enligt den senaste beräkningen kommer det att bli 210 miljarder euro (19,7 %) för hela programperioden.

Mellan 2014 och 2020 investerar Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden 54,8 miljarder euro[13] i klimatrelaterade mål. Dessa investeringar underlättar övergången till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp genom att främja produktion och distribution av energi från förnybara källor, främja energieffektivitet, genomföra smarta distributionssystem och forskning och innovation inom koldioxidsnål teknik, investera i anpassning till klimatförändringen, främja investeringar för att hantera särskilda risker, säkerställa motståndskraft mot katastrofer och utveckla system för att hantera katastrofer.

Projekt som får stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden gör det möjligt att renovera bostäder för 875 000 familjer som kommer att kunna sänka sin energiförbrukning, och ytterligare 3,3 miljoner energianvändare kommer att anslutas till smarta elnät. Projekten har också gett stöd till mer kapacitet för att producera förnybar energi (7 670 megawatt).

Under 2018 anslogs sammanlagt 522 miljoner euro till Life-programmet. Genom detta program ger EU-budgeten stöd till miljö- och naturvårdsprojekt och klimatinsatser. Detta omfattar stora investeringar i projekt som kommer att göra det möjligt att återanvända mer plast. Att omvandla detta avfall till råvaror av hög kvalitet för bil-, byggnads- och förpackningsindustrin är ett av de sätt på vilka Life ger praktiskt stöd till målen i den europeiska strategin för plast i en cirkulär ekonomi.

Projekt som stöds av Life-programmet har bidragit till övergången till en resurseffektiv, cirkulär, koldioxidsnål och klimattålig ekonomi och till att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald, motverka förstöringen av ekosystemen genom att förbättra miljön, inklusive luft, vatten och mark, samt förbättra miljö- och klimatstyrningen på alla nivåer.

Budgetrubrik 3 – EU:s budget är en viktig del av EU:s övergripande strategi för migrationspolitiken

EU:s budget har också gett stöd till unionens fortsatta övergripande insatser i samband med migrationsutmaningarna och förvaltningen av EU:s yttre gränser. *Under 2018* fortsatte EU:s övergripande strategi för migration att verka på alla fronter: fördjupat samarbete med partnerländerna, bättre förvaltning av de yttre gränserna och mer effektiva och operativa verktyg för att skydda våra gränser och hantera migrationen inom EU i en anda av solidaritet och ansvarstagande. Särskilda instrument såsom Asyl-, migrations- och integrationsfonden spelade en viktig roll för snabba insatser i migrationsfrågor, vid sidan av riktat stöd från sammanhållningspolitiken för långsiktig integration av migranter och EU:s externa instrument.

[13] Interaktiva uppgifter finns på https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/a8jn-38y8.

Arbetet med den europeiska migrationsagendan bidrog på ett positivt sätt till att ersätta okontrollerad migration under farliga förhållanden med **säker, ordnad och reguljär migration**.

I enlighet med EU:s pågående vidarebosättningssystem har 20 medlemsstater åtagit sig att vidarebosätta över 50 000 personer senast i oktober 2019. *Vid slutet av 2018* har över 24 000 av dessa utfästelser redan infriats och gett människor skydd i EU.

Efter toppen av nyanlända till EU 2015 går migrationsströmmarna nu tillbaka mot en lägre nivå än före krisen.
Antalet irreguljära gränspassager till EU sjönk till 150 100 *under 2018*. Detta är det lägsta antalet på fem år.

Sedan 2015 har lagliga migrationskanaler till EU ökat för personer i behov av internationellt skydd. EU:s vidarebosättningsprogram har erbjudit säkra och lagliga vägar för nästan 50 000 människor *(den 31 december 2018)*.

Uttalandet från EU och Turkiet från 2016 och faciliteten för flyktingar i Turkiet är fortfarande mycket viktiga för att minska irreguljära och farliga överfarter till de grekiska öarna från Turkiets fastland, rädda liv till sjöss och främja vidarebosättning av syrier som behöver internationellt skydd. EU har stött Turkiet i dess insatser för att tillhandahålla skydd och stöd för mer än 4 miljoner registrerade syriska flyktingar. *Vid utgången av 2018* hade humanitärt bistånd hjälpt 1,5 miljoner av de mest utsatta flyktingarna genom det sociala nödskyddsnätet, ett system för socialt stöd, och hjälpt mer än 410 000 elever att gå i skolan (inom ramen för programmet för villkorad kontantöverföring för utbildning). Ytterligare 600 000 barn har fått hjälp att integreras i det turkiska skolsystemet. Tack vare faciliteten för flyktingar i Turkiet har 136 nya skolor uppförts, 410 000 flyktingbarn går nu i skolan och 60 000 elever har fått börja i stödklasser. Nu har 178 vårdcentraler tagits i drift, fyra miljoner besök i primärvården har fått stöd och 650 000 flyktingbarn har vaccinerats.[14]

EU har, liksom i Turkiet, gett betydande humanitärt stöd till internflyktingar i Syrien och till flyktingar och värdsamhällen i Jordanien och Libanon samt till bistånd i Irak och Egypten. Totalt sett gav EU:s regionala förvaltningsfond för insatser med anledning av krisen i Syrien stöd till ca 2 miljoner syriska flyktingar och värdsamhällen *under 2018*.

Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån, som finansieras genom EU:s budget, har med sitt utökade mandat förstärkt sin närvaro vid EU:s yttre gränser avsevärt. Syftet är att stödja medlemsstaterna i deras gränsförvaltningsverksamhet och gemensamt bedriva en integrerad gränsförvaltning på EU-nivå.

Under 2018 skickade Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån ut sammanlagt cirka 11 000 gränsvakter till stöd för medlemsstaterna vid de yttre gränserna. Detta gjorde det möjligt att rädda 37 000 migranter, fånga nästan 1 200 människosmugglare och samordna/organisera återvändandet för nästan 14 000 migranter. Dessutom gjorde Asyl-, migrations- och integrationsfonden det möjligt för nästan 39 500 människor att återvända frivilligt.[15]

[14] Uppgifterna avser resultat som har uppnåtts från 2016 fram till december 2018.
[15] Uppgiftskälla: 2018 års årliga genomförandeapporter. Siffran för 2018 omfattar alla medlemsstater utom Grekland, som inte fanns några uppgifter om för 2018.

EU:s budget fortsätter att bidra till att göra unionen tryggare att leva och arbeta i.

Säkerhetshoten har intensifierats och breddats i Europa. De tar formen av terroristattacker och nya typer av organiserad brottslighet, samt it-brottslighet. För att **skydda** allmänheten mot dessa hot har EU tillhandahållit finansiering och gett stöd till samarbete för att t.ex. bekämpa penningtvätt, upptäcka och beslagta förfalskade produkter och bekämpa desinformationskampanjer.

Fonden för ett sammanlänkat Europa har inrättat en plattform för frivilligt samarbete i syfte att stärka beredskapen och insatserna vid cyberattacker. På så sätt bidrar EU till en EU-omfattande lösning på ett hot som inte stannar vid de nationella gränserna.

EU har visat **solidaritet** inom sina gränser genom att samordna och finansiera katastrofhjälpinsatser, stödja jordbrukare som har drabbats av torka och ge stöd till anställda som har drabbats av omfattande omstruktureringar av företag. Med hänsyn till de svårigheter som jordbrukarna ställdes inför under sommartorkan gjordes högre förskottsbetalningar för att hjälpa jordbrukarna att utfodra sina djur.

Under 2018 användes 4,5 miljoner euro från Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för att hjälpa 730 uppsagda arbetstagare inom den portugisiska konfektionssektorn.

Sedan 2003 har EU deltagit i 163 officiella uppdrag och skickat ut 560 experter för att skydda människor över hela världen. *Under 2018* gjorde EU en rekordstor civilskyddsinsats för att hjälpa Sverige att bekämpa skogsbränder: över 360 brandmän, sju flygplan, sex helikoptrar och 67 fordon mobiliserades.

Budgetrubrik 4 – EU:s budget har hjälpt EU att bli en starkare global aktör

EU:s budget gjorde det möjligt för unionen att behålla sin inriktning på investeringar i hållbarhet och motståndskraft hos våra partner, särskilt genom det europeiska grannskapsinstrumentet och instrumentet för stöd inför anslutningen. EU hjälper grannländerna att vidareutveckla stabila demokratiska institutioner och samtidigt öka sitt välstånd. Detta har bidragit till att skapa stabilitet vid Europas gränser.

Under 2018 tillhandahöll EU också ledarskap och stöd i fråga om kärnteknikavtalet med Iran[16], Parisavtalet om klimatförändringar, FN:s mål för hållbar utveckling, nya handelsavtal med en stark komponent för hållbar utveckling, samarbete med Afrikanska unionen[17] och förbindelser med FN.

EU är tillsammans med sina medlemsländer världens största givare av humanitärt bistånd. Detta innebär att EU kan ge livräddande stöd vid naturkatastrofer och konflikter orsakade av människan i hela världen.

16 https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_sv/32286/Nuclear%20Agreement
17 https://au.int

Under 2018 användes mer än 1,4 miljoner euro för humanitärt bistånd i över 90 länder. En betydande del lades på stöd till konfliktdrabbade befolkningar i Syrien och till flyktingar i grannländerna.

Under 2018 anslogs ytterligare 15 miljoner euro för att bidra till att skapa de nödvändiga förutsättningarna för ett frivilligt, säkert och värdigt återvändande för rohingyiska flyktingar som har flytt från Myanmar/Burma till Bangladesh.[18]

Olika instrument inom området för utvecklingssamarbete hjälper EU att uppfylla sitt åtagande om att genomföra **Agenda 2030 för hållbar utveckling** i enlighet med det europeiska samförståndet om utveckling[19]. EU strävar efter att rikta medel till de länder som har störst behov. Dessutom föreslås ett paradigmskifte i förbindelserna mellan EU och Afrika i syfte att skapa ett verkligt och rättvist partnerskap som är inriktat på ömsesidigt ekonomiskt intresse och fullt ut är förenligt med Afrikas Agenda 2063[20] och med flaggskeppsinitiativ som det afrikanska kontinentala frihandelsområdet.

Som ett led i den yttre investeringsplanen för EU *2018* gav EU:s budget stöd till **mobiliseringen av finansiering till Afrika och det europeiska grannskapet**[21]. Europeiska fonden för hållbar utveckling används för att få fram mer privata investeringar i detta syfte. *Under 2018* undertecknade kommissionen det första garantiavtalet (riskdelningsmekanismen Nasira). Detta EU-avtal om upp till 75 miljoner euro väntas mobilisera investeringar för entreprenörer i Afrika söder om Sahara och i det europeiska grannskapet. Det väntas bidra till att skapa upp till 800 000 arbetstillfällen och hjälpa människor som har svårt att få lån till överkomlig ränta, t.ex. internflyktingar, flyktingar, återvändande, kvinnor och ungdomar.

Kommissionen ger högsta prioritet åt att se till att EU:s budget förvaltas väl och skyddas mot fel och bedrägerier.

Kommissionen strävar efter högsta standard inom ekonomisk förvaltning när det gäller **ändamålsenlighet, effektivitet** och **ekonomi.** Dessutom försöker den se till att **revisioner och kontroller** är **kostnadseffektiva**. Detta behandlas i avsnitt 2 i denna rapport.

Kommissionen ansvarar för att se till att EU:s medel används på rätt sätt, oavsett om de genomförs direkt av kommissionens avdelningar eller av genomförandepartner. Medlemsstaterna verkställer 71 % av utgifterna enligt reglerna för delad förvaltning, och 8 % genomförs genom betrodda enheter som förvaltas indirekt.

För att fullgöra sina skyldigheter har kommissionen infört en effektiv modell för säkerhet och ansvarsskyldighet samt en robust ram för intern kontroll. Inom denna ram – i förekommande fall i samarbete med medlemsstaterna och betrodda enheter (på grundval av deras skyldigheter att skydda EU-budgeten) – vidtar kommissionens avdelningar åtgärder för att förebygga fel, oriktigheter och bedrägerier och vidtar åtgärder för att avhjälpa situationen när sådana uppstår. Dessutom har Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) i uppdrag att utföra oberoende utredningar av bedrägerier och korruption när det gäller EU-medel och för att utveckla EU:s politik för bedrägeribekämpning.

Under 2018 antogs också den nya budgetförordningen, som bl.a. innebär en avsevärd förenkling av de finansiella reglerna för stödmottagarna.

18 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6653_en.htm
19 https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/european-consensus-development_en
20 https://au.int/en/agenda2063/overview
21 Det europeiska grannskapet består av EU:s närmaste grannar i öster och söder. I söder: Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Marocko, Palestina*, Syrien och Tunisien. I öster: Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland. (* Denna beteckning ska inte tolkas som ett erkännande av en palestinsk stat och påverkar inte medlemsstaternas individuella ståndpunkter i denna fråga.)

Risken för de finansiella transaktionernas laglighet och korrekthet är mindre än 2 %.

Kommissionens mål är att det **”riskbelopp vid utbetalning”** som påverkar EU:s intäkter och utgifter och som beräknas efter att förebyggande kontroller har gjorts, men innan korrigerande åtgärder har vidtagits, ska ligga under 2 % – vilket det också gjorde även *under 2018*. Sammantaget beräknas ”riskbeloppet vid utbetalning” utgöra **1,7 % av de totala relevanta utgifterna för 2018**. Avdelningarna vidtar åtgärder för de delar där riskbeloppet vid utbetalning är större än 2 %.

Eftersom EU:s finansieringsprogram löper över flera år går det att korrigera fel även åren efter det att utbetalningarna har gjorts, tills programmen har avslutats. Avdelningarna har beräknat att de totala **framtida korrigeringarna kommer att motsvara 0,9 % av de sammanlagda relevanta utgifterna 2018**.

Under 2018 krävde kommissionen tillbaka 3,2 miljarder euro. Dessa **finansiella korrigeringar och återkrav** är mycket viktiga förebyggande och korrigerande åtgärder som skyddar EU:s budget.

Kommissionens målsättning för sin förvaltning av EU-budgeten är att se till att det återstående **”riskbeloppet vid avslutandet” är mycket lågt** när ett program har avslutats och alla kontroller har genomförts. Totalt sett beräknar kommissionen att detta uppgår till endast **0,8 % av de totala relevanta utgifterna 2018** – dvs. mindre än 1 %.

För andra året i rad lämnade Europeiska revisionsrätten *2018* **ett yttrande med förbehåll snarare än ett negativt yttrande** om lagligheten och korrektheten i utbetalningarna från EU:s budget 2017. Detta bekräftar att det har gjorts betydande framsteg och att en stor del av EU:s budget har bedömts som sund.

Upptrappning av bedrägeribekämpningen

Kommissionen har en fast och långvarig nolltolerans mot bedrägerier. Kommissionens ändrade och förstärkta strategi för bedrägeribekämpning skapar en stabil politisk ram för att förebygga, upptäcka, utreda och vidta åtgärder mot bedrägerier och bidrar till att kommissionens avdelningar kan fungera väl när det gäller att skydda EU:s ekonomiska intressen. Den reviderade strategin mot bedrägerier kommer att bidra till att säkerställa att kommissionens avdelningar är fullt förberedda på genomförandet av den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027.

Den nya strategin tar hänsyn till viktig utveckling i EU:s lagstiftning om bedrägeribekämpning (t.ex. inrättandet av Europeiska åklagarmyndigheten) och revisionsrättens senaste konstateranden om hantering av bedrägeririsker i EU:s utgifter. Antagandet av den **reviderade strategin kommer att förbättra bedrägeribekämpningen ytterligare**.

Förslagen till de nya finansieringsprogrammen har också bedrägerisäkrats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning. Den nya budgetförordningen 2018 har stärkt behandlingen av intressekonflikter, och kommissionen har lagt fram viktiga förslag för att skydda EU-budgeten mot allmänna brister i tillämpningen av rättsstatsprincipen i medlemsstaterna, bl.a. genom att sätta som villkor för fortsatta EU-utbetalningar att rättsstatsprinciperna respekteras. Systemet för tidig upptäckt och uteslutning har stärkts ytterligare. Dessa åtgärder kommer att skydda EU:s budget ännu mer effektivt under de kommande åren.

Förvaltningen ger rimliga garantier, och kommissionen tar det politiska ansvaret för förvaltningen av EU:s budget.

Baserat på de centrala beståndsdelar som ligger till grund för deras redovisning **har varje utanordnare förklarat att de har rimlig visshet** om att 1) informationen i rapporten ger en sanningsenlig och rättvisande bild, 2) de medel som har avsatts för verksamheten har använts för de tilltänkta ändamålen och i enlighet med principen om sund ekonomisk förvaltning, och 3) att de kontrollförfaranden som införts ger tillräckliga garantier för de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet – vid behov med en eller flera reservationer för full insyn och ytterligare åtgärder.

Det gjordes 40 reservationer – två fler än förra året. **För varje reservation finns det en handlingsplan** för att ta itu med de underliggande bristerna och dämpa de åtföljande riskerna. **Hälften av reservationerna gäller ”gamla” program** för perioden 2007–2013 och har mycket begränsade finansiella konsekvenser.

På grundval av förklaringarna från kommissionens delegerade utanordnare tar kommissionskollegiet det politiska ansvaret för förvaltningen av EU:s budget.

En ny långtidsbudget för ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum

Parallellt med budgetgenomförandet var 2018 också året för att sätta fart på en process för att få fram en ny flerårig budgetram för Europeiska unionen. *I maj 2018* lade kommissionen fram sina förslag till **en ny, modern långtidsbudget för EU, för perioden 2021–2027**.

Förslagen är utformade för att uppfylla de politiska prioriteringar som EU:s stats- och regeringschefer enades om i Bratislava och Rom. Inom ramen för dessa förslag kommer finansieringen att utökas för en rad områden som är av avgörande betydelse för Europas framtid, bl.a. ett samordnat europeiskt svar på utmaningarna i samband med migration, kampen mot terrorism och organiserad brottslighet, digital omvandling, klimatåtgärder, program för ungdomar samt forskning och innovation, samtidigt som man ser till att den

traditionella politik som stöder unionens centrala mål om solidaritet moderniseras och upprätthåller en meningsfull finansieringsnivå för alla medlemsstater och regioner när det gäller sammanhållningspolitiken.

Kommissionens förslag grundas på en utgiftsöversyn, **en heltäckande bedömning av gjorda lärdomar** från nuvarande och tidigare program. Därmed har kommissionen kunnat föreslå nödvändiga moderniseringar:

- Tydligt fokus på europeiskt mervärde och behovet att ge tillräckligt stöd till nya, brådskande prioriteringar som forskning och innovation, digital ekonomi, ungdomar, migration och gränsförvaltning, säkerhet, försvar och yttre åtgärder, samt större tonvikt vid hållbarhet, bl.a. genom mer ambitiösa mål för integrering av klimatåtgärder.
- En rationaliserad och mer transparent struktur i nästa budget.
- En radikal minskning av antalet program och nya integrerade program på områden som investeringar i människor, den inre marknaden, strategiska investeringar, rättigheter, värderingar samt yttre åtgärder, och den ökade inriktningen på synergi mellan instrument.
- Enklare finansieringsregler för att minska krånglet för stödmottagare och förvaltningsmyndigheter, och mer tonvikt på resultat.
- En mer flexibel budget som kan reagera snabbt på en föränderlig omvärld.

Eurogruppen kom överens om egenskaperna hos ett budgetinstrument för konvergens och konkurrenskraft för euroområdet. Det ska främja sammanhållningen inom unionen genom att stärka den ekonomiska och monetära unionens motståndskraft. Det råder också allmän enighet om att den nya mekanismen för att se till att utbredda brister i rättsstatsprincipen inte äventyrar budgeten bör bli ett viktigt inslag i en överenskommelse om nästa fleråriga budgetram. Arbetet med kommissionens förslag om att modernisera inkomstsidan i EU:s budget har också gått framåt. Att säkerställa en överenskommelse om den framtida ramen är en viktig prioritet för de kommande månaderna, samtidigt som arbetet kommer att fortsätta med att se till att de nuvarande finansieringsprogrammen ger ett så stort bidrag som möjligt till EU:s välstånd och säkerhet.

En förstärkning av kommissionens förvaltningsstyrning

I november 2018 antog kommissionen en rad riktade åtgärder för att stärka förvaltningsstyrningen. Denna reform stärker kommissionens väletablerade och effektiva modell för finansiell ansvarsskyldighet som bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan de politiska nivåerna, verksamhets- och avdelningsnivåerna. Grundstenen för denna reform är en **rationalisering av förvaltningsstyrningsorganen** under övergripande ledning på hög tjänstemannanivå av förvaltningens styrelse, med generalsekreteraren som ordförande. Förvaltningens styrelse ska tillhandahålla tillsyn och strategisk vägledning på områden som personalfördelning, riskhantering, strategisk planering och programplanering, dataskydd, säkerhet och driftskontinuitet, kommunikation inom organisationen och politik för att bekämpa bedrägerier. Denna reform **förenklar även it-styrningen och säkerhetsmiljön**, **förstärker hanteringen av förvaltningsrisk** och **förtydligar rollen för kommittén för revisionsuppföljning**.

2018 ÅRS ÅRLIGA FÖRVALTNINGS- OCH RESULTAT- RAPPORT

Inledning

2018 års årliga förvaltnings- och resultatrapporter för EU:s budget är kommissionens viktigaste bidrag till det årliga ansvarsfrihetsförfarande[22] genom vilket Europaparlamentet och rådet granskar genomförandet av EU:s budget. Kommissionen fäster stor vikt vid att se till att EU:s budget förvaltas på ett ansvarsfullt och korrekt sätt och att samarbeta med alla berörda parter för att säkerställa att den ger konkreta resultat på fältet.

Rapporten innehåller en översikt över den senaste informationen om budgetens genomförande. Den innehåller också detaljerad rapportering om frågor som rör förvaltning och skydd av EU:s budget. Denna rapport består av två huvudavsnitt.

Avsnitt 1 innehåller en beskrivning av och ger exempel på hur EU:s budget stöder EU:s politiska prioriteringar. Där finns de senast tillgängliga uppgifterna om de resultat som har uppnåtts fram till slutet av 2018. Denna rapportering bygger på information från de årliga verksamhetsrapporterna för 2018 från kommissionens alla avdelningar och från andra källor, t.ex. programförklaringar, utvärderingsrapporter, studier och genomföranderapporter om EU-program. Den grundläggande frågan i detta avsnitt är om EU:s budget används på bästa möjliga sätt för att ge konkreta resultat för alla EU-invånare. Kommissionen kan inte garantera detta på egen hand, utan det är ett gemensamt ansvar som delas med medlemsstater, regioner, icke-statliga organisationer, stödmottagare och alla som deltar i genomförandet av EU:s budget. Detta avsnitt innehåller en utvärdering[23] av EU:s ekonomi baserat på de resultat som har uppnåtts. Ytterligare resultatuppgifter finns tillgängliga i programförklaringarna och den översikt över programmets resultat som kommissionen har offentliggjort tillsammans med förslaget till årsbudget.

I **avsnitt 2** beskrivs kommissionens internkontroll, ekonomiska förvaltning och skydd av EU:s budget. Avsnittet baseras även på respektive kommissionsavdelnings årliga verksamhetsrapporter med en detaljerad beskrivning av internkontrollen och relaterade frågor. I de fall problem har uppstått under året beskrivs hur kommissionens avdelningar har hanterat dem. I detta avsnitt ges en sammanfattning av informationen om

- hanteringen av rättsliga risker,
- hanteringen av kostnadseffektiviteten i kontrollerna och översynen av strategierna för bedrägeribekämpning,
- skyddet av EU:s budget, och
- den förvaltningsförklaring som lämnas till kommissionskollegiet.

Avdelningarnas förvaltningsförklaringar och den garanti som erhålls genom det interna revisionsarbetet ligger till grund för rapportens övergripande slutsats. På grundval av denna slutsats kan kommissionen anta rapporten och därigenom ta det övergripande politiska ansvaret för förvaltningen av EU:s budget för 2018.

2018 års årliga förvaltnings- och resultatrapporter för EU:s budget ingår i ett större paket för integrerad finansiell rapportering och redovisningsrapportering.[24] Här ingår även årsredovisningen[25], en prognos för kommande in- och utflöden på lång sikt[26] som omfattar de närmaste fem åren, rapporten om internrevisioner[27] och rapporten om uppföljningen[28] av förfarandet för ansvarsfrihet.

---

22 Det årliga ansvarsfrihetsförfarandet är det förfarande genom vilket Europaparlamentet och rådet ger sitt slutliga godkännande av budgetgenomförandet för ett visst år och håller kommissionen politiskt ansvarig för genomförandet av EU:s budget. https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/eu-budget/how-it-works/annual-lifecycle/assessment/parliaments-approval_en

23 Artikel 318 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

24 Artikel 247 i budgetförordningen.

25 Artikel 246 i budgetförordningen.

26 Artikel 247.2 i budgetförordningen.

27 Artikel 118.8 i budgetförordningen.

28 Artikel 261.3 i budgetförordningen.

Avsnitt 1
Genomförande och resultat

Att generera ett mervärde från varje euro som används är av central betydelse för kommissionen. Ordförande Jean-Claude Juncker angav tonläget i början av sin mandatperiod: ”Det räcker inte att fördela pengarna klokt. Vi måste göra mer, med mindre resurser. Vi måste få ut det bästa ur budgeten och spendera pengarna smart. […] Folk vill att vi ska nå resultat. De vill också veta hur vi spenderar skattebetalarnas pengar.” [29]

EU:s budget **är inriktad på områden där samordnade resurser till gemensamma utmaningar kan ge sådana resultat för alla EU-invånare som medlemsstaterna inte skulle kunna uppnå lika effektivt och ändamålsenligt på egen hand**. Det handlar om vitt skilda områden, såsom gränsöverskridande infrastruktur, förvaltning av de yttre gränserna, storskaliga rymdprojekt och EU-omfattande forskning. Fokus på EU-mervärde är kärnan i kommissionens förslag för den fleråriga budgetramen 2021–2027.

Detta avsnitt inleds med en översikt över EU:s budget och dess resultatram. Därefter kommer en sammanfattning av hur den nuvarande och framtida långtidsbudgeten bidrar till den politiska dagordning som EU:s ledare fastställde i Bratislava, Rom och Sibiu, samt till internationella prioriteringar såsom klimatmål och FN:s mål för hållbar utveckling.

Därefter redovisas de senaste uppgifterna om vilka resultat som har uppnåtts med EU:s budget fram till slutet av 2018. Uppgifterna struktureras enligt rubrikerna i den nuvarande fleråriga budgetramen. I rapporten beskrivs även hur dessa program bidrar till Junckerkommissionens politiska prioriteringar. Vilken typ av uppgifter som rapporteras beror på hur långt framskridna programmen är. Det rör sig om allt från indata till resultat från den inledande programfasen. De slutliga utvärderingarna av programmens effekter är ännu inte tillgängliga, varför en slutlig rapportering först kommer att kunna göras i ett senare skede. Rapporten omfattar områden där resultaten inte har motsvarat förväntningarna eller där brister har upptäckts i programutformningen genom utvärderingar och revisioner. Dessa uppgifter används som underlag för genomförandebeslut om de nuvarande finansieringsprogrammen och för att informera lagstiftarna om den framtida långtidsbudgeten.

[29] Tal av ordförande Juncker vid konferensen ”EU Budget focused on Results” http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-15-5696_en.htm.

En resultatinriktad EU-budget

EU:s budget

EU:s budget är ett avgörande instrument för genomförandet av EU:s politik och prioriteringar. Till skillnad från de nationella budgetarna är EU-budgeten främst inriktad på att stödja strategiska investeringar på medellång till lång sikt och på att använda sitt inflytande för att få fram investeringar från andra offentliga och privata källor. Den kompletterar de nationella budgetarna för att hantera de gemensamma utmaningar som medlemsstaterna står inför och skapa möjligheter för EU som helhet. EU:s finansieringsprogram förvaltas i vissa fall direkt av kommissionen, t.ex. på forskningsområdet, eller tillsammans med medlemsstaterna (delad förvaltning), t.ex. inom sammanhållningspolitiken. Cirka två tredjedelar av EU:s budget förvaltas genom delad förvaltning.

EU använder innovativa finansiella instrument som ett smart sätt att utnyttja EU:s budgetmedel. Innovativa finansiella instrument attraherar finansiering från andra offentliga eller privata investerare för ekonomiskt bärkraftiga projekt i områden där det finns marknadsmisslyckanden eller brist på investeringar. Exempel på detta är sektorer med hög ekonomisk tillväxt eller innovativ affärsverksamhet. Att EU investerar riskkapital i en viss fond eller täcker en del av den risk som är förknippad med en viss typ av projekt kan lugna andra investerare och uppmuntra dem att investera tillsammans med EU. Lånegarantiinstrumentet och egetkapitalinstrumentet för tillväxt inom ramen för programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag är goda exempel på sådana finansieringsinstrument. Finansieringsinstrument används också i andra EU-program, t.ex. Horisont 2020, EU:s program för sysselsättning och social innovation, Fonden för ett sammanlänkat Europa och EU:s utrikespolitiska program.

Resultatramen för EU:s budget

En stabil resultatram för EU:s budget är en förutsättning för resultatinriktade och väl förvaltade EU-program. För den fleråriga budgetramen 2014–2020 är resultatramar ett nytt obligatoriskt inslag i den rättsliga grunden för samtliga finansieringsprogram. Detta har lett till en ökad inriktning på resultat i hela budgeten. Dessa ramar innebär att det ska fastställas tydliga och mätbara mål och indikatorer samt nödvändiga förfaranden för övervakning, rapportering och utvärdering.

Indikatorerna i ramarna bildar tillsammans med andra källor till kvalitativ och kvantitativ resultatinformation, t.ex. utvärderingar, en god grund för bedömningen av programmets resultat och framsteg mot de överenskomna målen. Med hjälp av denna information kan problem förutses och lösas när de uppstår vid genomförandet av programmet.

Under programmens första år baseras resultaten huvudsakligen på bidrag (dvs. anslagen till ett visst program) och successivt på utfall (dvs. de direkta resultaten av ett visst projekt). Denna typ av information ger en god första indikation på hur och var EU-budgeten används. I takt med att ett program genomförs kommer information om resultaten och i mindre utsträckning effekterna på längre sikt av utgifterna att bli tillgängliga.

För att göra de europeiska struktur- och investeringsfonderna mer resultatinriktade har en mekanism med en resultatreserv planerats. Denna reserv kommer att frigöras under 2019 för program som hade uppnått sina i förväg fastställda milstolpar före utgången av 2018. När det gäller program och prioriteringar som inte har uppnått sina delmål kommer resurserna att omfördelas till andra prioriteringar.

I tillägg till resultatramen bidrar de revisioner som utförs av interna och externa revisorer också till bättre genomförande av programmen, och likaså till effektivare och mer ändamålsenliga insatser, förvaltningssystem och förfaranden för de organ och institutioner som förvaltar EU-medel. Revisionsarbetet har också hjälpt kommissionen att förbättra kvaliteten på resultatrapporteringen. Den senaste tidens rekommendationer från revisionsrätten har lett till en mer balanserad rapportering i de årliga verksamhetsrapporterna, med större fokus på de utmaningar som uppstått, större fokus på uppgifternas

tillförlitlighet och kvalitet och tydligare förklaringar av hur uppgifter om resultat har använts för att förbättra resultaten.

Förslag till en ny, modern och fokuserad långtidsbudget som är väl anpassad till de politiska prioriteringarna

Kommissionens avdelningar genomförde en omfattande utgiftsöversyn av EU:s budget under 2017 och 2018 med de belägg och den analytiska bas som låg till grund för kommissionens förslag till den kommande fleråriga budgetramen och de tillhörande sektorsprogrammen. Syftet med översynen var att identifiera egenskaperna hos de nuvarande program som har bevisat sitt värde och som bör upprepas eller utökas i framtida finansieringsprogram. Den pekade också på följande områden där det behövdes reformer för att fullt ut utnyttja EU-budgetens potential: i) fokus på EU-mervärde, ii) rationalisering av budgeten och utnyttjande av synergieffekter mellan programmen, iii) förenkling och sund ekonomisk förvaltning, iv) flexibilitet och förmåga att reagera på kriser, v) fokus på resultat och vi) samstämmighet med de viktigaste politiska målen och värdena.

I dessa förslag inriktade kommissionen sig på det europeiska mervärdet av EU:s utgifter. Förslagen omfattar också åtgärder för att förbättra den övergripande resultatramen, till exempel genom att rationalisera antalet program och förbättra samarbetet, skapa mer flexibilitet och använda ett mindre antal indikatorer av högre kvalitet för att övervaka och rapportera om programmens resultat.

EU-budgeten speglar de prioriteringar vi har enats om och visar hur de kan genomföras. Den politiska agenda som EU:s ledare beslutade om i **Bratislava** och **Rom** ligger till grund för den framtida långtidsbudget som kommissionen föreslog[30] i maj 2018 och som omfattar perioden 2021–2027.

Förslagen innebär en modernisering av budgeten genom att anslagen höjs avsevärt inom flera viktiga strategiska områden. Från innovation till den digitala ekonomin, från utbildning och sysselsättning för unga till klimatåtgärder och miljön, från migration och gränsförvaltning till säkerhet, försvar och utrikespolitiska åtgärder – budgeten ska gå till investeringar som verkligen betyder något.

Nästa långtidsbudget bör också vara mindre komplicerad och lättare att få insyn i, så att berörda aktörer kan dra största möjliga fördelar av den. Kraven på förenkling kommer från såväl Europaparlamentet och rådet som från stora och små stödmottagare, och kommissionen har lyssnat och föreslagit radikala förändringar för att gå dem till mötes.

De viktigaste dragen i EU:s nästa budget är följande:

Högre anslag till prioriterade områden

En ny mekanism skyddar EU-budgeten mot ekonomiska risker kopplade till rättsstatsprincipen

Mer fokus på EU:s mervärde och på resultat

Mindre krångel för stödmottagarna

En flexiblare och smidigare budget med tydligare och enklare struktur

EU-budgeten och Europa 2020-strategin

Den nuvarande långtidsbudgeten bidrar till **Europa 2020-strategin för smart och hållbar tillväxt för alla**. EU och medlemsstaterna ansvarar gemensamt för att nå målen, och för detta krävs en kombination av flera politiska verktyg, bl.a. EU:s budget och de nationella budgetarna.

[30] https://ec.europa.eu/commission/publications/factsheets-long-term-budget-proposals_sv

Kommissionen använder nio indikatorer för att övervaka de överordnade målen för Europa 2020.[31] Information om framstegen uppdateras regelbundet och publiceras på Eurostats webbplats. I diagrammet nedan presenteras de senaste tillgängliga uppgifterna för dessa indikatorer.

Medlemsstaterna gör framsteg mot de mål som de fastställde för nio år sedan i Europa 2020-strategin. Sammantaget närmar sig EU målen för utbildning, energi, klimat och sysselsättning. Redan nu har 14 medlemsstater nått sina nationella mål för att minska andelen unga med högst grundskoleutbildning och öka den andel av befolkningen som har högre utbildning. Elva medlemsstater har redan uppnått en andel förnybar energi som motsvarar det nationella målet för 2020. EU:s mål på 75 % sysselsättning senast 2020 är på väg att nås, om den nuvarande utvecklingen fortsätter, och sju medlemsstater har redan nått sina nationella mål. Detta är ett anmärkningsvärt resultat, med tanke på krisens allvarliga konsekvenser för sysselsättningen. Antalet personer som riskerar att drabbas av fattigdom eller social utestängning nådde sin kulmen 2012, och har sedan dess minskat till ungefär de nivåer som rådde före krisen. Det innebär att målet troligen inte nås till 2020. Likaså är det långt till målet om att investera 3 % av BNP i forskning och utveckling, och det krävs stora insatser för att nå dit.

Bidraget till Europa 2020 bör inte begränsas till ett enda program. Det bör ses som ett ömsesidigt förstärkt bidrag från EU:s budget som helhet. Totalt sett var uppskattningsvis 59 % av EU:s budgetåtaganden *2018* kopplade till Europa 2020-strategin.

Europa 2020-mål för EU	Uppgifter 2010	Senaste tillgängliga uppgifter	2020 enligt den senaste utvecklingen
1. Öka sysselsättningsgraden till 75 % av befolkningen i åldrarna 20–64 år	68,6 %	73,5 % (tredje kvartalet 2018)	Målet nås sannolikt
2. Öka de sammanlagda offentliga och privata investeringarna i forskning och utveckling till 3 % av BNP	1,93 %	2,07 % (2017)	Målet nås sannolikt inte
3a. Minska utsläppen av växthusgaser med minst 20 % jämfört med 1990 års nivåer	Minskning med 14,2 %	Minskning med 22 %	Målet nås sannolikt
3b. Öka andelen förnybara energikällor i den slutliga energiförbrukningen till 20 %	12,5 %	17,5 % (2017)	Målet nås sannolikt
3c. Höja energieffektiviteten med 20 %[32]	11,8 % (avstånd till målet för 2020 för primärenergiförbrukning)	5,3 % (2017)	Målet nås sannolikt
4a. Andelen elever som lämnar utbildningen i förtid (åldrarna 18–24) minskas till under 10 %.	13,9 %	10,6 % (2017)	Målet nås sannolikt
4b. Öka andelen av befolkningen i åldern 30–34 år som har avslutad högre utbildning till minst 40 %	33,8 %	39,9 % (2017)	Målet nås sannolikt
5. Minska antalet människor som riskerar fattigdom eller social utestängning med minst 20 miljoner	Ökning med 1,4 miljoner (jämfört med basåret 2008)	Minskning med 5,2 miljoner (jämfört med basåret 2008) 2017	Målet nås sannolikt inte

Tabell: Framsteg mot Europa 2020-målen.

Källa: COM(2019) 150 final, 27 februari 2019.

[31] https://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators

[32] Om energieffektiviteten ökar med 20 % fram till 2020 skulle den EU-omfattande primära energiförbrukningen vara högst 1 483 miljoner ton oljeekvivalenter jämfört med referensprognoserna på 1 854 miljoner ton oljeekvivalenter. Vid utgången av 2017 uppgick EU:s primära energiförbrukning till 1 561 miljoner ton oljeekvivalenter, endast 5,3 % högre än målet för 2020.

Övergripande utgifter på klimatåtgärder och biologisk mångfald

EU-budgeten är också ett viktigt verktyg för att uppnå övergripande politiska mål, såsom klimatinsatser och biologisk mångfald. För att möta utmaningarna och tillgodose investeringsbehoven i samband med klimatförändringarna har EU beslutat att minst 20 % av dess budget för perioden 2014–2020 – **så mycket som 200 miljarder euro under hela perioden – bör gå till insatser relaterade till klimatförändringarna**. Denna strategi kallas ”klimatintegrering”. Därför integreras nu begränsnings- och anpassningsåtgärder i EU:s alla stora utgiftsprogram, särskilt när det gäller regional utveckling och Sammanhållningsfonden, energi, transport, forskning och innovation, den gemensamma jordbrukspolitiken och EU:s utvecklingspolitik. Beräkningarna av klimatrelaterade utgifter övervakas årligen med ”EU-klimatmarkörer” som är en anpassning av ”Riomarkörerna” från Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). *Under 2018* var beloppet över 32 miljarder euro, 20,7 %[33] av 2018 års budget. Det sammanlagda bidraget till klimatrelaterade utgifter uppgick till mer än 141 miljarder euro i slutet av 2018. Enligt den senaste beräkningen[34] kommer det att bli 210 miljarder euro (19,7 %) för hela programperioden.

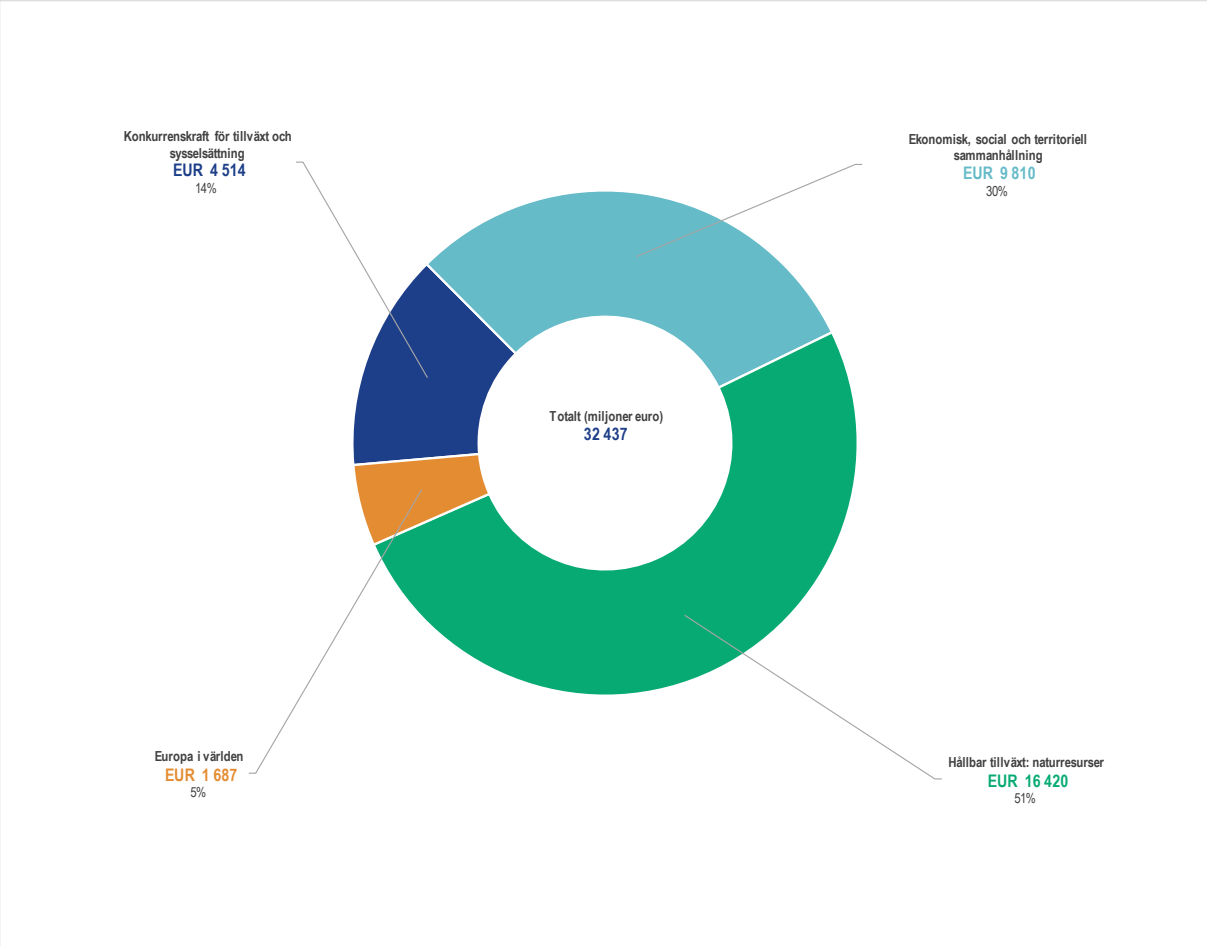

Diagram: Integrering av klimatåtgärder 2018. Alla belopp i diagrammet anges i miljoner euro.
Källa: Europeiska kommissionen.

EU gör också en samlad insats för att stödja den **biologiska mångfalden**. De tillhörande utgifterna uppgick till mer än 13 miljarder euro, 8,5 %[35] av 2018 års budget. Syftet med dessa medel är att begränsa och vända

33 Vid beräkningen av andelen klimatrelaterade utgifter använder kommissionen den godkända budgeten för 2018 för Europeiska kommissionen (157 miljarder euro) som nämnare.

34 *Statement of Estimates of the European Commission for the financial year 2020* (ej översatt till svenska), SEC(2019) 250, juni 2019.

35 Vid beräkningen av andelen utgifter för biologisk mångfald använder kommissionen den godkända budgeten för 2018 för Europeiska kommissionen (157 miljarder euro) som nämnare.

minskningen av den biologiska mångfalden i EU, vilket är ett viktigt bidrag till målen för hållbar tillväxt i Europa 2020-strategin.

EU:s budget och FN:s mål för hållbar utveckling

Målen för hållbar utveckling är en plan för att uppnå en bättre och mer hållbar framtid för alla. De är ett sätt att tackla de globala utmaningar vi står inför, däribland **fattigdom, ojämlikhet, klimat, miljöförstöring, välstånd, fred och rättvisa**. FN antog dessa mål i september 2015 som en del av sin **Agenda 2030 för hållbar utveckling**. Agendan gav ny fart åt de globala ansträngningarna för att skapa hållbar utveckling.

EU har fyllt en viktig funktion vid utformningen av Agenda 2030 genom offentliga samråd, dialog med sina partner och fördjupade undersökningar. Enligt kommissionens meddelande[36] *Nästa steg för en hållbar europeisk framtid* har EU för avsikt att spela en aktiv roll i syfte att maximera framstegen mot målen för hållbar utveckling. Målen för hållbar utveckling är fast förankrade i EU-fördragen och integreras i alla program, initiativ och sektorspolitiska åtgärder.

EU fortsätter varje år att sträva mot målen för hållbar utveckling genom sina politiska och rättsliga instrument. Unionen fyller dessutom en viktig funktion genom att stödja, samordna och komplettera medlemsstaternas politik, även ekonomiskt via EU:s budget.

I programförklaringarna 2018 betonades – visserligen ofta indirekt och icke mätbart – framför allt de senaste och mest relevanta initiativen som bidrar till målen för hållbar utveckling. Dessa tas upp i informationssyfte och ingår inte i den officiella rapporteringen om EU-budgetens bidrag till målen för hållbar utveckling. Eftersom målen är sammanlänkade kan många EU-åtgärder bidra till flera mål för hållbar utveckling.

Budgeten 2018

År 2018 var det femte året för genomförandet av den fleråriga budgetramen 2014–2020. Två särskilda prioriteringar fastställdes för 2018 års budget. Den ena var ett europeiskt svar på de nya utmaningarna till följd av den komplexa geopolitiska miljön, från migration till skydd av EU:s yttre gränser och medborgarnas säkerhet. Den andra var strategiska investeringar och hållbar tillväxt för att stödja ekonomisk sammanhållning och skapa arbetstillfällen, särskilt för ungdomar. [37] Programmens framsteg i fråga om särskilda indikatorer och mål beskrivs närmare i **programmens resultatöversikt**[38], som är ett utdrag ur **programförklaringarna** som bifogas budgetförslaget.

[36] *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Nästa steg för en hållbar europeisk framtid – EU-åtgärder för hållbarhet*, COM(2016) 739, 22.11.2016.

[37] Se *Statement of Estimates of the European Commission for the financial year 2018* (ej översatt till svenska), s. 7.

[38] *Programmes' Performance Overview, EU budget 2014-2020, Draft Budget 2020* (ej översatt till svenska), COM(2019) 400 – juni 2019, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/ppo_db2020.pdf.

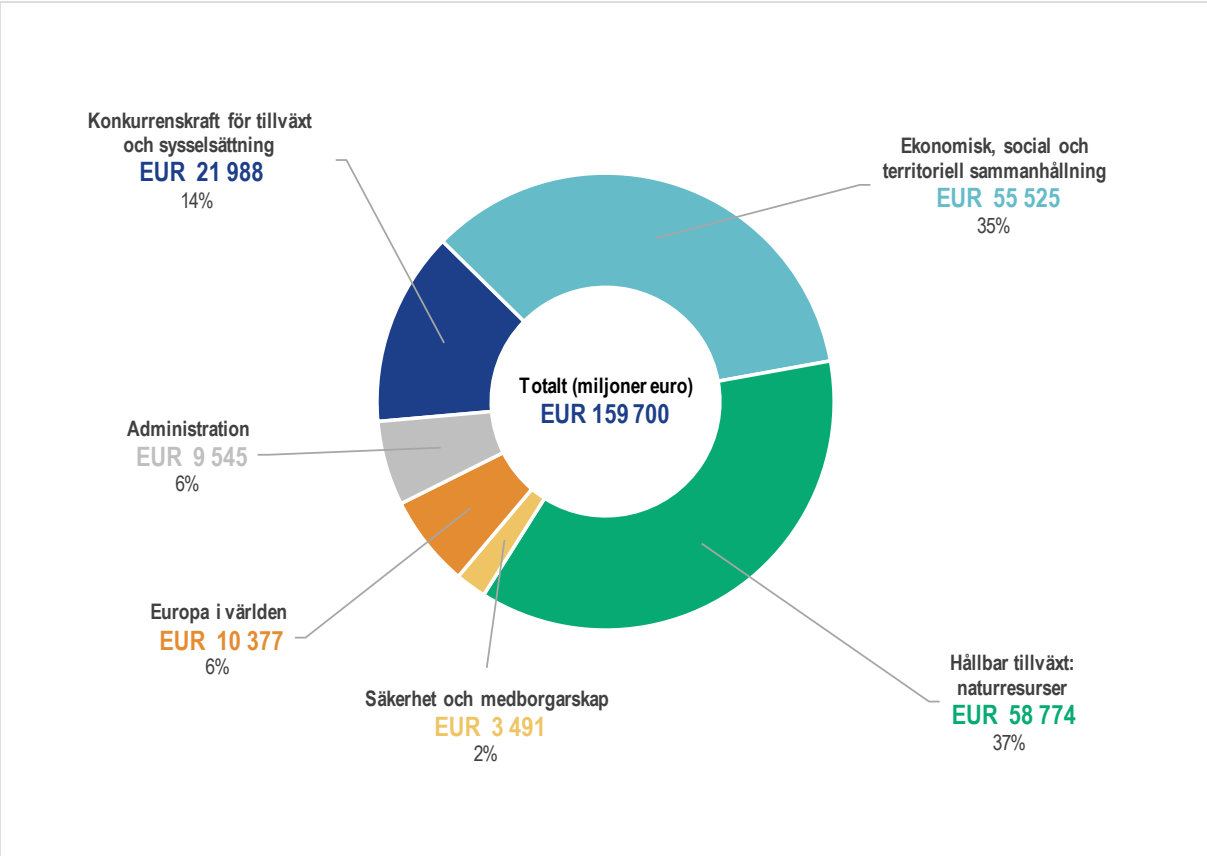

Diagram: EU:s budget för 2018, åtagandebemyndiganden, per budgetrubrik. Alla belopp anges i miljoner euro.
Källa: Europeiska kommissionen.

Under 2018 uppgick det sammanlagda beloppet för åtaganden som genomförts från EU:s budget, inklusive ändringsbudgetar, till 160 miljarder euro.[39] Omkring hälften av detta (50 %, eller 77,5 miljarder euro) anslogs till rubrik 1 ”Smart tillväxt för alla”, fördelat mellan rubrik 1A ”Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning” (28 %) och rubrik 1B ”Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning” (72 %). Rubrik 2 ”Hållbar tillväxt: naturresurser” var det näst största budgetområdet, på 58,8 miljarder euro, vilket motsvarade 37 %. 3,5 miljarder euro anslogs till budgetrubrik 3 ”Säkerhet och medborgarskap”, bl.a. för att förstärka EU:s yttre gränser och hantera flyktingkrisen och irreguljär migration. 10,4 miljarder euro anslogs till åtgärder utanför EU, och 9,5 miljarder euro gick till förvaltning av EU-institutionerna.

Sex förslag till ändringsbudgetar antogs under 2018. Förutom standardjusteringarna på inkomstsidan antogs två förslag till ändringsbudgetar för att utnyttja Europeiska unionens solidaritetsfond. I denna rapport beskrivs de många tillfällen då denna fond ger stöd till EU-länder som drabbats av naturkatastrofer och hjälper dem att snabbt återhämta sig.

Ytterligare justeringar behövdes för EU-budgetens bidrag till faciliteten för flyktingar i Turkiet. Detta omfattade indragning av reserven för stöd till Turkiet från instrumentet för stöd inför anslutningen och förstärkning av det europeiska grannskapsinstrumentet för att finansiera ytterligare åtgärder, bl.a. i samband med den centrala Medelhavsrutten.

[39] Åtaganden från 2018, med undantag för överföringar och inkomster avsatta för särskilda ändamål, samt beloppen för Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter och EU:s solidaritetsfond. Alla utnyttjade åtagandebemyndiganden uppgick tillsammans till 173 miljarder euro (se den konsoliderade årsredovisningen).

EU-budgeten gör det möjligt att omsätta politiska prioriteringar i verklighet. Därför styr EU pengarna dit behoven finns. EU:s budget för 2018, en budget för alla, skapade fler arbetstillfällen, ökad tillväxt och mer investeringar.

Förteckning över program som omfattas av denna rapport

Horisont 2020 ... **Error! Bookmark not defined.**

Euratom ... **Error! Bookmark not defined.**

Iter ... **Error! Bookmark not defined.**

Europeiska fonden för strategiska investeringar ... **Error! Bookmark not defined.**

Fonden för ett sammanlänkat Europa ... **Error! Bookmark not defined.**

Företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag ... **Error! Bookmark not defined.**

Erasmus+ ... **Error! Bookmark not defined.**

Europeiska solidaritetskåren ... **Error! Bookmark not defined.**

Sysselsättning och social innovation (EaSI) ... **Error! Bookmark not defined.**

Rymdfrågor (Copernicus, Galileo och Egnos) ... **Error! Bookmark not defined.**

Europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet ... **Error! Bookmark not defined.**

Tull 2020 ... **Error! Bookmark not defined.**

Fiscalis 2020 ... **Error! Bookmark not defined.**

Herkules III ... **Error! Bookmark not defined.**

Perikles 2020 ... **Error! Bookmark not defined.**

Informationssystem för bedrägeribekämpning ... **Error! Bookmark not defined.**

ISA^2 — Lösningar för interoperabilitet och gemensamma ramar för europeiska offentliga förvaltningar, företag och medborgare ... **Error! Bookmark not defined.**

Programmet för europeisk statistik ... **Error! Bookmark not defined.**

Stödprogram för kärnkraftsavveckling i Bulgarien, Slovenien och Litauen ... **Error! Bookmark not defined.**

Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden ... **Error! Bookmark not defined.**

Europeiska socialfonden ... **Error! Bookmark not defined.**

Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt ... **Error! Bookmark not defined.**

Europeiska garantifonden för jordbruket ... **Error! Bookmark not defined.**

Europiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling ... **Error! Bookmark not defined.**

Europeiska havs- och fiskerifonden ... **Error! Bookmark not defined.**

Regionala fiskeriorganisationer och fiskeavtal ... **Error! Bookmark not defined.**

Life — EU:s program för miljö- och klimatpolitik ... **Error! Bookmark not defined.**

Asyl-, migrations- och integrationsfonden ... **Error! Bookmark not defined.**

Fonden för inre säkerhet ... **Error! Bookmark not defined.**

Hälsoprogrammet ... **Error! Bookmark not defined.**

Livsmedel och foder ... **Error! Bookmark not defined.**

Konsumentprogrammet ... **Error! Bookmark not defined.**

Kreativa Europa ... **Error! Bookmark not defined.**

Programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap ... **Error! Bookmark not defined.**

Programmet Rättsliga frågor ... **Error! Bookmark not defined.**

Programmet Ett Europa för medborgarna ... **Error! Bookmark not defined.**

EU:s civilskyddsmekanism ... **Error! Bookmark not defined.**

Instrumentet för stöd inför anslutningen ..... **Error! Bookmark not defined.**
Europeiska grannskapsinstrumentet ..... **Error! Bookmark not defined.**
Finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete ..... **Error! Bookmark not defined.**
Europeiska fonden för hållbar utveckling ..... **Error! Bookmark not defined.**
EU:s program för humanitärt bistånd ..... **Error! Bookmark not defined.**
Initiativet EU-frivilliga för humanitärt arbete ..... **Error! Bookmark not defined.**
Europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter ..... **Error! Bookmark not defined.**
Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik ..... **Error! Bookmark not defined.**
Instrumentet som bidrar till stabilitet och fred ..... **Error! Bookmark not defined.**
Partnerskapsinstrument för samarbete med tredjeländer ..... **Error! Bookmark not defined.**
Samarbete med Grönland ..... **Error! Bookmark not defined.**
Stöd till den turkcypriotiska befolkningsgruppen ..... **Error! Bookmark not defined.**
Instrumentet för kärnsäkerhetssamarbete ..... **Error! Bookmark not defined.**
Faciliteten för flyktingar i Turkiet ..... **Error! Bookmark not defined.**
Garantifonden för åtgärder avseende tredjeland ..... **Error! Bookmark not defined.**
EU:s civilskyddsmekanism ..... **Error! Bookmark not defined.**
Reserven för katastrofbistånd ..... **Error! Bookmark not defined.**
Flexibilitetsmekanismen ..... **Error! Bookmark not defined.**
Europeiska unionens solidaritetsfond ..... **Error! Bookmark not defined.**
Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter ..... **Error! Bookmark not defined.**

Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning (budgetrubrik 1A)

När ordförande Jean-Claude Juncker fastställde sina politiska riktlinjer i början av sitt mandat sade han att ”min första prioritet som kommissionens ordförande kommer att vara att stärka Europas konkurrenskraft och stimulera investeringar för att skapa arbetstillfällen”. Kommissionen har hållit sitt löfte att få fler människor i arbete. Fler i EU arbetar än någonsin tidigare: 12,4 miljoner nya arbetstillfällen har skapats sedan 2014, arbetslösheten har sjunkit till 6,8 % och ungdomsarbetslösheten (14 %) är tillbaka på samma nivå som 2008. Investeringarna har nästan återgått till nivåerna före krisen, och de offentliga finanserna har förbättrats i fråga om skulder och underskott.

EU-budgeten har varit avgörande för alla dessa resultat och är en viktig källa för **investeringar i hela EU**. *Under 2018* anslogs 22 miljarder euro till programmen för konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning (åtaganden under rubrik 1A), vilket motsvarar nästan 14 % av de totala budgetutgifterna under året.

I denna rapport tar vi först upp programmen för **forskning och innovation** (ramprogrammet Horisont 2020, Euratom och Iter). Därefter behandlar vi programmen som är inriktade på **strategiska investeringar** (Europeiska fonden för strategiska investeringar, Fonden för ett sammanlänkat Europa för att utveckla transeuropeiska nät för transport, energi och den digitala sektorn) och de program som stöder den **inre marknaden** (konkurrenskraft, bedrägeribekämpning, skattesamordning). **Erasmus+**, programmet för allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott gav ungefär 600 000 unga människor och 190 000 anställda vid utbildningsanstalter och ungdomsorganisationer möjlighet att delta i inlärningsverksamhet.

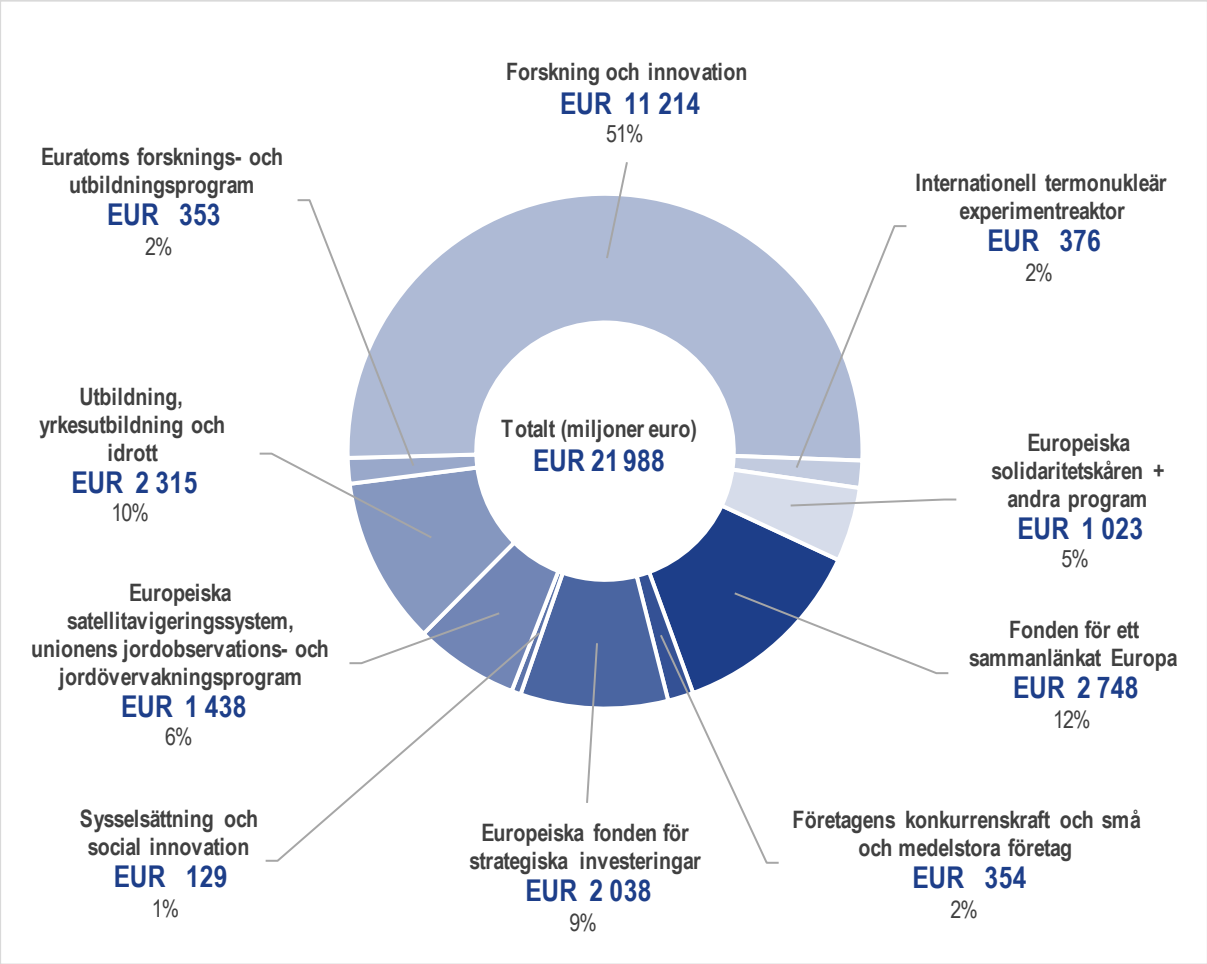

Diagram: De viktigaste program som finansierades 2018 under rubrik 1A, Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning. Alla belopp anges i miljoner euro. Kategorin ”andra program” omfattar bl.a. kärnsäkerhet och avveckling, tull, Fiscalis och bedrägeribekämpning,

energiprojekt till stöd för ekonomisk återhämtning (ekonomisk återhämtningsplan för Europa), decentraliserade organ, andra åtgärder och program, pilotprojekt och förberedande åtgärder, åtgärder som finansieras inom ramen för kommissionens befogenheter och särskilda befogenheter som tilldelats kommissionen.

Källa: Europeiska kommissionen.

Europas framtida välstånd beror på vilka investeringsbeslut som fattas i dag. Inför nästa fleråriga budgetram har kommissionen föreslagit ökade investeringar inom nyckelområden som forskning, strategisk infrastruktur och digital omvandling.

Programmen under denna budgetrubrik bidrar i huvudsak till Junckerkommissionens prioriteringar för ”sysselsättning, tillväxt och investeringar", ”en digital inre marknad", ”energiunion och klimat” samt ”en djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union". Att öka **konkurrenskraften och stärka hållbara arbetstillfällen och tillväxt** står i centrum för diskussionerna om den strategiska agendan för framtiden.

Horisont 2020

Programmets mål

Horisont 2020, EU:s ramprogram för forskning och innovation, är världens största transnationella forskningsprogram. Det är också EU:s största program för forskning och innovation någonsin med nästan 80 miljarder euro i tillgänglig finansiering under 7 år (2014–2020). Dessutom har Horisont 2020 genererat omkring 13 miljarder euro i privata medel och mobiliserat 29,6 miljarder euro genom skuldfinansiering.

Programmet har en central funktion som gemensam strategisk ram för EU:s finansiering av forskning och innovation. Målet är att se till att EU producerar vetenskap och teknik av världsklass, undanröja hinder för innovation och göra det lättare för den offentliga och privata sektorn att samarbeta för att ta fram lösningar på de stora utmaningar som vårt samhälle står inför. EU:s stöd till forskning och innovation ger ett mervärde genom att uppmuntra till den typ av samarbete mellan forskarlag i olika länder och på olika ämnesområden som är avgörande för banbrytande upptäckter. Det ger EU en möjlighet att agera på sådana prioriteringar som Parisavtalet om klimatförändringar.

Programmets allmänna mål är att bygga upp ett samhälle och en ekonomi som bygger på kunskap och innovation i hela EU och samtidigt bidra till en hållbar utveckling. De särskilda målen är följande:

	Skapa vetenskaplig spetskompetens och bredda deltagandet		Stärka Europas industriella ledarskap
	Hantera samhällsutmaningar		Främja vetenskap med och för samhället

Genomförande och senaste resultat

I slutet av 2018 hade 679 ansökningsomgångar inom Horisont 2020 avslutats. Stödmottagarna gav stor respons på dessa ansökningsomgångar och lämnade in nästan 192 000 stödberättigande förslag och ansökte om ekonomiska bidrag från EU på sammanlagt 290 miljarder euro. Av dessa valdes 23 250 förslag ut för finansiering, vilket innebär att den totala andelen godkända fullständiga ansökningar under de första 5 åren uppgår till 12 %. I slutet av december 2018 hade sammanlagt 21 599 bidragsöverenskommelser undertecknats, med en finansiering på 39 miljarder euro från EU:s budget. Detta anslag väntas öka ännu mer eftersom en del av bidragen från 2018 års ansökningsomgångar kommer att undertecknas under 2019.

Nya planeter har upptäckts.	Viktiga framsteg har gjorts när det gäller cancerbehandling.	Nu finns det 1,6 miljoner doser av ebolavaccin.	Ett batteri har utvecklats som är 100 gånger kraftfullare än det vanliga.	Ny teknik för att lagra energi baserat på vätgasbränsleceller testas i våra städer.

Programmets genomslagskraft är i slutändan beroende av att forsknings- och innovationsdata och resultat sprids och utnyttjas. Det är därför som arbetsprogrammet har finjusterats ytterligare för att öka tillgången till sådana data och resultat. Det har också tagits initiativ för att lyfta fram säljbara innovationer *under 2018*, framför allt pilotprojektet för ett europeiskt innovationsråd, med en budget på 2,7 miljarder euro.

Tusentals Horisont 2020-projekt ger direkta och påtagliga resultat

Kvantteknik

Kvantteknik utnyttjar kvanteffekternas egenskaper – samspelet mellan molekyler, atomer och ännu mindre partiklar som kallas kvantobjekt – för att skapa praktiska tillämpningar inom många olika områden. ”Kvantflaggskeppet” lanserades i oktober 2018. Det är ett av kommissionens mest ambitiösa långsiktiga och storskaliga forsknings- och innovationsinitiativ och omfattar mer än 5 000 forskare. Syftet är att europeisk forskning ska gå i spetsen för den andra kvantrevolutionen och sätta fart på en konkurrenskraftig europeisk industri inom kvantteknik, vilket leder till transformativa framsteg inom vetenskap, industri och samhälle.

Rymdteknik

Rymdteknik, rymddata och rymdtjänster har blivit oumbärliga i EU-invånarnas dagliga liv och för att EU ska kunna tillvarata sina strategiska intressen. Små, lätta satelliter är avgörande för att förbättra den rymdbaserade konnektiviteten, internettjänster samt jordobservation och positionsbestämning. Därför instiftade EU ett pris på 10 miljoner euro för en innovativ och kommersiellt bärkraftig lösning som erbjuder uppskjutningstjänster till låga kostnader för lätta satelliter. Priset kommer att bidra till målen för kommissionens rymdstrategi för Europa, som syftar till att ge EU mer oberoende tillgång till rymden och uppmuntra utvecklingen av kommersiella marknader för billiga uppskjutningstjänster.

Europeiska lösningar för kollektivtrafik

År 2050 kommer två tredjedelar av världens befolkning att bo i städer. Utsläppen från vägtrafiken är ett stort problem i många städer. Det går dock inte att få bort personbilarna helt och hållet.

Förarlösa fordon kommer att förändra våra liv, precis som ångtåg och bilar gjorde på sin tid. Avenue är ett EU-finansierat projekt inom ramen för Horisont 2020 som inleddes den *1 maj 2018*. Det visar på den ekonomiska, miljömässiga och sociala potentialen hos autonoma fordon – både för företag och pendlare i kollektivtrafiken – och bedömer samtidigt fordonens trafiksäkerhet.

Fotografi: © Europeiska unionen

En koldioxidfri metod som håller på att testas i städer runt om i Europa är bussar som drivs av vätgasbränsleceller. De fungerar precis som vanliga bussar men drivs av el framställd med bränslecellsteknik som har utvecklats av industrin med stöd från EU. Dessa celler behöver bara väte och

luft och släpper ut ofarlig vattenånga.

Det gemensamma företaget för bränsleceller och vätgas har satsat stora resurser för att finslipa elektrolysprocessen, vilket har lett till att EU nu är världsledande när det gäller nyckeltekniken, protonutbytesmembranet. Nu byggs gröna vätgasproduktionsanläggningar över hela EU.

I Göteborg visade projektpartnerna att det skulle gå att ha en ”inomhushållplats” för bussar, vilket ger ett välkommet skydd mot väder och vind. Det betyder att en viss destination, som ett bibliotek, ett sjukhus eller ett köpcentrum, i framtiden skulle kunna fungera som busshållplats. Revolutionerande förändringar i konstruktion, drift och underhåll av bussar kommer att dramatiskt förändra vårt sätt att använda kollektivtrafik.

Den första bilden av ett svart hål

EU gav stöd till flera års forskning och ett aldrig tidigare skådat internationellt samarbete med forskare för att bilda konsortiet Event Horizon Telescope. De lyckades få fram den första bilden av ett svart hål med hjälp av observationer från Event Horizon Telescope. Bilden visar en ljusring som bildas när ljuset böjs av den enorma gravitationen runt ett svart hål, som har en massa som är 6,5 miljarder gånger större än solens. Den här efterlängtade bilden är det starkaste beviset hittills på att det finns supermassiva svarta hål, och det öppnar nya möjligheter att studera svarta hål och deras händelsehorisonter och gravitation.

Fotografi: © Event Horizon Telescope (EHT) Collaboration. Licens enligt Creative Commons Attribution (CC-BY), 2018

Bedömning och utvärdering

Halvtidsutvärderingen 2017[40] visade att Horisont 2020 är ett mycket attraktivt och relevant program för forskningsfinansiering. Denna attraktionskraft och fortsatta relevans har dock lett till **omfattande överteckning**. Utvärderingen visade på en framgångsgrad på endast 11,6 % jämfört med 18,5 % för föregångaren, sjunde ramprogrammet. Det skulle behövas ytterligare 62,4 miljarder euro för att finansiera alla ansökningar som var för sig har bedömts ligga över den stränga kvalitetströskeln. Alternativkostnaden i termer av resursslöseri för sökande som utan framgång lämnar in projekt av hög kvalitet beräknas till 636 miljoner euro per år.[41]

Halvtidsutvärderingen pekade också på att **programmet kunde förenklas ytterligare**. Europeiska revisionsrätten konstaterade i *Särskild rapport nr 28/2018*[42] att det har skett stora framsteg i fråga om förenklingar i Horisont 2020 jämfört med sjunde ramprogrammet. Den administrativa bördan för dem som ansöker om och förvaltar forskningsbidrag har minskat, och ytterligare förenklingsförslag har tagits med i det nya förslaget till Horisont Europa. Förenkling av finansieringsreglerna inom den nya fleråriga budgetramen är det viktigaste inslaget i den nya generationen program. Genom enhetsbelopp skulle stöd t.ex. kunna betalas ut på grundval av att överenskomna mål uppnås i stället för på grundval av stödberättigande kostnader. Denna förenkling kommer att underlätta administrationen och minska risken för fel. Metoden har testats i pilotansökningsomgångar *under 2018*, och testerna kommer att fortsätta under 2019.

---

40 *Interim evaluation of Horizon 2020*, SWD(2017) 221, 29.5.2017 (ej översatt till svenska) – https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/support-eu-research-and-innovation-policy-making/evaluation-impact-assessment-and-monitoring/horizon-2020_en.

41 *In-depth interim evaluation of Horizon 2020*, SWD(2017) 220, 29.5.2017 (ej översatt till svenska) – https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-220-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF.

42 Europeiska revisionsrätten, *Särskild rapport nr 28/2018 – ”De flesta förenklingsåtgärder som införts i Horisont 2020 har gjort livet lättare för stödmottagarna, men det finns fortfarande möjligheter till förbättringar”* – https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr18_28/sr_horizon_2020_sv.pdf.

År 2018 lade kommissionen fram ett förslag till politiskt paket för det framtida ramprogrammet för forskning och innovation, **Horisont Europa**[43]. Det kommer att hjälpa EU att behålla ledningen inom global forskning och innovation. Som sägs i rapporten[44] från Pascal Lamys högnivågrupp gör investeringar i forskning det möjligt för EU att konkurrera med andra utvecklade ekonomier och tillväxtekonomier, säkerställa en framtid av välstånd för sina medborgare och bevara sin unika sociala modell. Genom att bygga vidare på det framgångsrika programmet Horisont 2020 ska det nya programmet främja spetsforskning och stärka inriktningen på innovation, exempelvis genom utveckling av prototyper, immateriella tillgångar och kunskaps- och tekniköverföring.

Ett nytt europeiskt innovationsråd ska fungera som samlad kontaktpunkt för disruptiva innovatörer med hög potential, i syfte att göra EU till en föregångare inom marknadsskapande innovation.

Euratom

Programmets mål

Kärnteknik och teknik för joniserande strålning kommer även fortsättningsvis att spela en viktig roll, oavsett om det gäller energi och bidrag till trygg energiförsörjning, strålning för medicinska och industriella ändamål eller hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall. En säker och trygg användning av sådan teknik är av yttersta vikt, och forskningsprogrammen bidrar till att bibehålla den högsta säkerhets- och skyddsnivån på området. Euratomprogrammet[45] inriktas också på utveckling av fusionsenergi, som är en potentiellt outsinlig och klimatvänlig energikälla.

Programmet drivs genom ”indirekta åtgärder” för tredje parter och genom ”direkta” åtgärder som genomförs av kommissionens gemensamma forskningscentrum.

Genomförande och senaste resultat

De flesta av de utvalda fissionsprojekten ligger inom området kärnsäkerhet (41 %), forskningsinfrastruktur (22 %), avfallshantering (15 %) och strålskydd (13 %).

Utvecklingen av en supraledare vid höga temperaturer fick 2016 års Euratompris för innovation inom fusionsforskning. Den kan nu tillverkas i 7 meter långa längder. Den har även kyltestats vid flytande kvävetemperatur och hög ström, dvs. under fusionsförhållanden.

Det gemensamma forskningscentrumet har bidragit till Collaborative International Evaluated Library Organisation, ett initiativ för global standardisering av utvärderade kärndata för harmoniserade säkerhetsbedömningar inom kärnenergi.

Bedömning och utvärdering

Halvtidsutvärderingen 2017[46] visar att en viktig del av det europeiska mervärdet av **Euratoms indirekta åtgärder** är EU:s förmåga att mobilisera en bredare uppsättning av spetskompetens, sakkunskap och tvärvetenskaplig verksamhet inom kärnforskningen än vad enskilda medlemsstater skulle kunna göra. Genom

43 *Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, och om dess regler för deltagande och spridning*, COM(2018) 435 final, 7.6.2018.

44 *Investing in the European future we want – Report of the independent High-Level Group on maximising the impact of EU research and innovation programmes* (ej översatt till svenska), Europeiska forskningsrådet, 2017 – https://erc.europa.eu/content/investing-european-future-we-want-report-independent-high-level-group-maximising-impact-eu.

45 Rådets förordning 1314/2013 av den 16 december 2013 för programmet fram till 2018 och rådets förordning (Euratom) nr 2018/1563 av den 15 oktober 2018 för perioden 2019–2020.

46 *Interim evaluation of indirect actions of the Euratom research and training programme 2014–2018* (ej översatt till svenska) https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/panel_report_on_indirect_actions_of_euratom_interim_evaluation_2014-2018.pdf.

samarbete inom forskning och innovation möjliggör Euratomprogrammet också en EU-omfattande strategi för förbättring av kärnsäkerhet och strålskydd inom alla tillämpningsområden. Detta kompletterar Euratomdirektiven om kärnsäkerhet, hantering av radioaktivt avfall och grundläggande säkerhetsnormer och innefattar påvisbara vetenskapliga och tekniska framsteg på alla områden som inte skulle ha varit möjliga utan en gemensam alleuropeisk strategi. Euratomprogrammet möjliggör också en mer brett baserad samordning av utbildningen i hela Europa, användning av infrastruktur för forskning och internationellt samarbete. Detta är särskilt fördelaktigt för mindre medlemsstater, som sedan kan dra nytta av de stordriftsfördelar som följer av att resurser sammanförs på europeisk nivå.

Det förberedande arbetet för Euratoms framtida forsknings- och utbildningsprogram omfattade två utvärderingar, två högnivåexpertgrupper som bistod kommissionen, ett offentligt samråd med berörda parter och bidrag till konsekvensbedömningen av Horisont Europa[47]. För att avhjälpa de brister i programmet som konstaterades vid utvärderingen har förslaget till det nya **Euratomprogrammet förenklats** (t.ex. genom att antalet mål har minskats från 14 till fyra), och **synergier med Horisont Europa** kommer att tas till vara på ett bättre sätt (t.ex. inom hälsoforskning och i Marie Skłodowska-Curie-åtgärderna).

Iter

Programmets mål

Iter är ett av världens mest **ambitiösa energiprojekt** i dag. Projektet inleddes i samarbete med sju parter: EU, Kina, Indien, Japan, Sydkorea, Ryssland och USA. Syftet är att bygga och driva en experimentreaktor för fusion för att undersöka och demonstrera att det är vetenskapligt och tekniskt genomförbart att använda fusion som energikälla.[48] Iter kommer inte att producera elektricitet eftersom dess syfte är av experimentell karaktär: att lösa kritiska vetenskapliga och tekniska frågor för att utveckla fusion till den punkt där industriella tillämpningar kan utformas. Iter väntas bli den första fusionsanläggningen i världen som producerar mer energi än vad den förbrukar och därmed ge de bevis för att tekniken fungerar (”proof-of-principle”) som behövs för att ta nästa steg: en demonstrationsfusionskraftanläggning.[49]

Genomförande och senaste resultat[50]

Bygget av Iter inleddes *2007*. EU står för 45 % av byggandet. Högteknologiska företag och avancerade bygg- och anläggningsföretag är involverade i utvecklingen. Hittills har över 700 kontrakt och bidrag tilldelats företag, däribland små och medelstora företag, i 24 länder till ett värde av nästan 5 miljarder euro.

Byggandet gör märkbara och kontinuerliga framsteg på plats och är till 60 % klart i november 2018. Den biologiska skärmen för tokamakbyggnaden är färdigställd, och byggnadsställningen för den togs bort i februari 2018. Arbetet med att bygga en krona, som är en viktig del av Euratoms ansvar, slutfördes enligt planerna i augusti. Tre dräneringstankar som tillhandahålls av USA och fyra ångtankar från Kina installerades samma månad. Den första vakuumbehållarsektorn, som håller på att byggas i Sydkorea, är färdig till mer än 80 %. Ryssland har slutfört sin produktion av en poloidal fältledare för Iters magnetsystem, och Indien är nästan klara med tillverkningen av kryostatens undre cylinder och bas på plats i Cadarache. Tillverkningen av moduler för lindning av toroidalfältspolar, liksom kalltestning och infogning i precisionstillverkade höljen, har kommit långt i EU och Japan. Totalt sett har det skett stora framsteg när det gäller alla viktiga komponenter, system och byggnader för Iter.[51]

47 *Impact assessment accompanying the document*, SWD(2018) 307 final, 7.6.2018 (ej översatt till svenska) – https://ec.europa.eu/info/publications/horizon-europe-impact-assessment-staff-working-document_en.
48 Iteravtalet (EUT L 358, 16.12.2006, s. 62), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:22006A1216(03).
49 *Iter programme statement* (ej översatt till svenska), s. 1.
50 *Iter programme statement* (ej översatt till svenska), s. 1.
51 Generaldirektoratet för energi, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 28.

Iter är ett tekniskt komplicerat, storskaligt internationellt projekt som är det första i sitt slag och har därför ställts inför stora utmaningar som har lett till ökade kostnader och förseningar. Framstegen *under 2018* har dock bekräftat att de åtgärder som har vidtagits för att lösa problemen har varit ändamålsenliga.[52]

Bedömning och utvärdering

I den nyligen avslutade utvärderingen av Iter[53] framhölls att projektledningen har förbättrats. För det första har det europeiska organ som ansvarar för EU:s bidrag till Iter (Fusion for Energy, eller F4E) förbättrat sina kontroll- och övervakningsmetoder. Nu sker en noggrann uppföljning av ett antal nyckelutförandeindikatorer som mäter projektets framsteg och kostnadseffektivitet.[54] För det andra är det s.k. stegvisa tillvägagångssättet ett av de mest avgörande inslagen i den förändrade ledningen, eftersom man numera delar in arbetet i fyra steg, där vart och ett bygger vidare mot ett viktigt mål. Under varje steg i projektet bedrivs endast verksamhet som är avgörande för att nå målet med det steget.[55]

I nästa fleråriga budgetram kommer EU att fortsätta stödja Iter genom F4E och se till att utbetalningen av medel grundas på resultat och faktiska resultat på fältet.

Europeiska fonden för strategiska investeringar

Programmets mål

Investeringsplanen för Europa, även kallad ”Junckerplanen”, lanserades av kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker 2015 och var en viktig reaktion på den ekonomiska och finansiella krisen och dess negativa inverkan på investeringarna i EU. Planen var en av kommissionens viktigaste prioriteringar även under 2018. Den består av tre pelare: Europeiska fonden för strategiska investeringar erbjuder en EU-garanti för att mobilisera privata investeringar, Europeiska centrumet för investeringsrådgivning och portalen för investeringsprojekt på europeisk nivå erbjuder tekniskt stöd och ger större synlighet åt investeringsmöjligheter. Den tredje pelaren syftar till att förbättra företagsklimatet genom att undanröja rättsliga hinder för investeringar i hela EU.

Europeiska fonden för strategiska investeringar, även kallad ”Junckerfonden”, har som målsättning att fram till 2020 mobilisera 500 miljarder euro[56] i ytterligare offentliga och privata investeringar inom strategiska områden som infrastruktur, forskning och innovation, utbildning, förnybar energi och energieffektivitet, miljö och riskfinansiering för små och medelstora företag. Detta uppnås genom en EU-budgetgaranti till Europeiska investeringsbanksgruppen, vilket innebär att gruppen kan öka finansieringen av projekt med en högre riskprofil. Fonden ger stöd till tillväxtfrämjande investeringar, framför allt inom följande områden:

52 Generaldirektoratet för energi, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 28.

53 *Halvtidsrapport i enlighet med artikel 5b i rådets beslut om inrättande av ett europeiskt gemensamt företag för Iter och utveckling av fusionsenergi samt om beviljande av förmåner till detta företag*, COM(2019) 147 final, 21.3.2019, s. 20.

54 *Förslag till rådets beslut om ändring av beslut 2007/198/Euratom om inrättande av ett europeiskt gemensamt företag för Iter och utveckling av fusionsenergi samt om beviljande av förmåner till detta företag – Motivering*, COM(2018) 445 final, 7.6.2018, s. 4.

55 *Halvtidsrapport i enlighet med artikel 5b i rådets beslut om inrättande av ett europeiskt gemensamt företag för Iter och utveckling av fusionsenergi samt om beviljande av förmåner till detta företag*, COM(2019) 147 final, 21.3.2019, s. 9.

56 Det ursprungliga mål som fastställdes 2015 var 315 miljarder euro. Den 1 januari 2018 trädde förordningen om att förlänga löptiden för och förstärka Europeiska fonden för strategiska investeringar (Europeiska fonden för strategiska investeringar 2.0) i kraft. Därmed förlängs fondens löptid till utgången av 2020, och dess investeringsmål höjs till 500 miljarder euro. Den syftar också bl.a. till att öka insynen i investeringsbesluten och att ge mer tekniskt stöd.

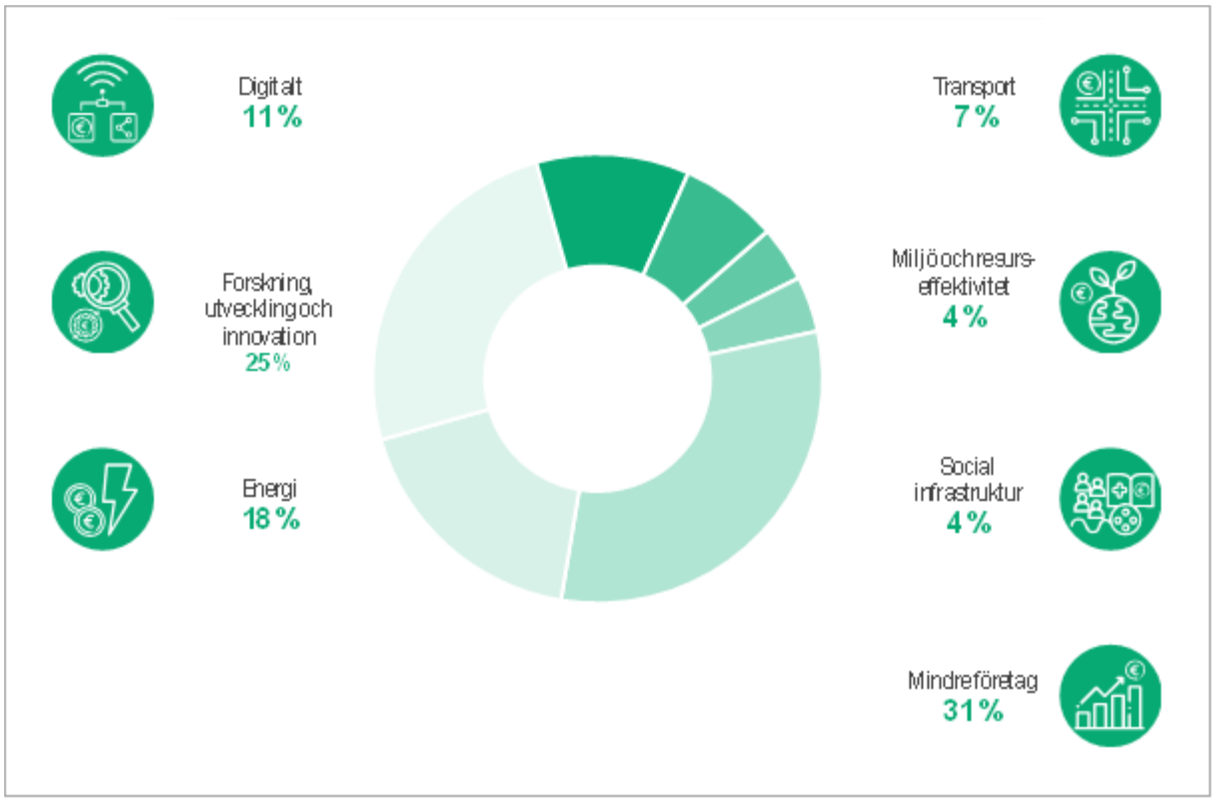

Diagram: investeringar efter sektor per den 15 maj 2019.
Källa: Europeiska investeringsbanksgruppen – http://www.eib.org/efsi/.

Genomförande och senaste resultat

Fram till utgången av 2018 hade Europeiska fonden för strategiska investeringar framgångsrikt gett stöd till innovativa och strategiska projekt och hjälpt till att få fram mer än 370 miljarder euro[57] i privata och offentliga investeringar. Detta motsvarar redan nästan 75 % av målet för 2020.

Inom ramen för området **infrastruktur och innovation** har Europeiska investeringsbanken godkänt 514 projekt med ett investeringsvärde på omkring 244,3 miljarder euro, där den finansiering från Europeiska investeringsbanken som garanteras av Europeiska fonden för strategiska investeringar förväntas uppgå till 52,9 miljarder euro.

Inom ramen för **små och medelstora företag** har 517 insatser godkänts av Europeiska investeringsfonden till ett totalt investeringsvärde på 131,2 miljarder euro. Ungefär 858 000 små och medelstora börsnoterade företag i samtliga medlemsstater förväntas dra nytta av detta. Av de 1 031 godkända verksamheterna har 869 undertecknats i medlemsstaterna som helhet. Europeiska fonden för strategiska investeringar är på god väg att uppfylla sina mål.

Europeiska fonden för strategiska investeringar hade en sammanlagd multiplikatoreffekt på 13,5[58] 2018, vilket innebär att varje euro från EU-budgeten ger 14,96 euro i ytterligare investeringar (beräkning för fonden som helhet).

[57] Beloppet per den 15 maj 2019 uppgick till 399 miljarder euro och till 408 miljarder euro per den 13 juni 2019.
[58] *Evaluation of the European Fund for Strategic Investments, of the European Investment Advisory Hub, and of the European Investment Project Portal*, SWD(2018) 316 final (ej översatt till svenska), 6.6.2018, s. 55.

Europeiska fonden för strategiska investeringar har haft stor betydelse för att kanalisera investeringar för att uppfylla EU:s strategiska mål. En tredjedel av de totala investeringarna från Europeiska fonden för strategiska investeringar stöder små och medelstora företag, 25 % är stöd till forskning och utveckling, 18 % stöder energiprojekt, 11 % digitala projekt, 7 % transportprojekt, 4 % samhällsinfrastruktur och 4 % miljö och resurseffektivitet.[59]

Tillhandahållande av nya anläggningar för patienter i Polen[60]

Sjukhus saknar ofta medel för att investera i bättre hälso- och sjukvård. Regionen Kujavien-Pommern var den första i Polen som beviljades ett lån för ett projekt inom den offentliga sektorn under Europeiska fonden för strategiska investeringar. Genom att kombinera ett EIB-lån på 57 miljoner euro med medel från den egna budgeten och annan EU-finansiering kan regionen bygga ut Rydygier-sjukhuset i Torún. Med fokus på forskning och modern teknik kommer det här projektet att ge invånarna ett fullständigt utbud av behandlingar och tillgång till de senaste medicinska behandlingarna. Antalet vårdplatser kommer att fördubblas från 551 till 1 059. Golvytan kommer att öka från 20 000 m^2 till mer än 50 000 m^2, och ett grönområde på 57 000 m^2 kommer att anläggas. Sjukhuset kommer att spara pengar genom effektivare administration och miljövänliga och energibesparande åtgärder. De nya delarna av sjukhuset kommer att öppna dörrarna för patienter under 2019.

Uppgradering av energinät i Italien[61]

Europeiska investeringsbanken ger Dolomiti Energia ett lån på 100 miljoner euro för att förnya och utveckla sina gas- och elnät. Finansieringen kommer att stärka vattenkraftverken i provinsen Trento i norra Italien där Dolomiti Energia bedriver sin verksamhet med 1 400 anställda.

Investeringsfonden för bredband inom Fonden för ett sammanlänkat Europa[62]**: bredband till mindre befolkade delar av EU**[63]

Investeringsfonden för bredband inom Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) är den första investeringsplattform som ska investera i bredbandsinfrastruktur enligt Junckerplanen. Fonden kombinerar finansiering från Europeiska investeringsbanken, FSE, nationella utvecklingsbanker och privata investerare. Den nya bredbandsfonden kommer att hjälpa EU att uppnå målet om att hälften av hushållen i EU ska ha tillgång till internetanslutningar på 30 megabit per sekund senast 2020 och att alla skolor, knutpunkter för transporter, huvudleverantörer av offentliga tjänster och utpräglat digitaliserade företag har tillgång till bredbandsanslutningar på 1 gigabit per sekund senast 2025 (mål för det europeiska gigabitsamhället). Detta är ett sätt att möta det växande behovet av finansiering av småskaliga bredbandsprojekt med högre risk i hela EU, som för närvarande inte har tillgång till EU-medel. Fonden syftar till att få fram 500 miljoner euro till bredbandsinvesteringar fram till 2020 och förväntas leda till investeringar på totalt 1,0–1,7 miljarder euro. Fondens första projekt undertecknades i januari 2019. Det gäller utbyggnad av ett öppet fiber till hemmet-nät av hög kvalitet för boende, företag och offentlig förvaltning i landsbygdsområdena i regionerna Primorje-Gorski kotar och Istrien (Kroatien) som kommer att omfatta mer än 135 000 platser.

59 Uppgifter per den 13 juni 2019, källa: Europeiska investeringsbanksgruppen – http://www.eib.org/efsi/.

60 Europeiska kommissionen, Junckerplanen – Aktuellt läge, 2019, s. 5 – https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/brochure-investment-plan-17x17-mar19_sv.pdf.

61 Europeiska kommissionen, Junckerplanen – Aktuellt läge, 2019, s. 12 – https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/brochure-investment-plan-17x17-mar19_sv.pdf.

62 Som en del av Europa 2020-strategin fastställde EU 2010 tre mål för bredband: alla EU-invånare ska ha tillgång till grundläggande bredband (upp till 30 Mbps) senast 2013, alla EU-invånare ska ha tillgång till snabbt bredband (över 30 Mbps) senast 2020 och minst 50 % av de europeiska hushållen ska ha höghastighetsbredband (över 100 Mbps) senast 2020. För att stödja dessa mål har EU genomfört en rad politiska åtgärder och regleringsåtgärder och gett medlemsstaterna tillgång till ca 15 miljarder euro under perioden 2014–2020 genom en rad olika finansieringskällor och finansieringstyper, däribland 5,6 miljarder euro i lån från Europeiska investeringsbanken. En sammanfattning av fondens investeringsriktlinjer finns på Europeiska kommissionens webbplats för den digitala inre marknaden: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/connecting-europe-broadband-fund.

63 Europeiska kommissionen, Junckerplanen – Aktuellt läge, 2019, s. 9 – https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/brochure-investment-plan-17x17-mar19_sv.pdf.

Bedömning och utvärdering

Belägg från **2018 års utvärdering** pekar på ett uppenbart mervärde med hänsyn till att Europeiska fonden för strategiska investeringar har tillgodosett investeringsbehov och gett stöd till behovet av konjunkturutjämnande investeringar. Ur ett politiskt perspektiv har fonden lyckats vända debatten från åtstramningsåtgärder till åtgärder till stöd för investeringar. Baserat på insatserna fram till utgången av 2017 har Europeiska fonden för strategiska investeringar **gett stöd till mer än 750 000 arbetstillfällen, vilket kommer att öka till 1,4 miljoner arbetstillfällen fram till 2020**. Den har lett till en ökad BNP i EU med 0,6 % och kommer att höja EU:s BNP med 1,3 % fram till 2020.

Helhetsbilden har visserligen förbättrats på makronivå i fråga om finansieringsklyftans storlek och finansieringsvillkoren (särskilt för små och medelstora företag), **men det finns fortfarande stora och brådskande investeringsbehov**. Resultaten från utvärderingen tyder på att de ihållande marknadsmisslyckanden som hämmar investeringarna fortfarande förekommer inom olika politikområden. Den senaste tidens ökade investeringar i EU har ännu inte lyckats få upp investeringarna till de historiska genomsnitten. Dessutom kommer ansträngningarna att behöva fortsätta efter 2020 för att få investeringarna att återgå till sin långsiktiga, hållbara utveckling, med särskild inriktning på EU:s nuvarande och nya politiska prioriteringar.

Bland de **brister** som lyfts fram i 2018 års utvärdering återfinns behovet av en ökad inriktning på EU:s långsiktiga klimatmål. Detta åtgärdas genom utvidgningen av Europeiska fonden för strategiska investeringar 2018. Minst 40 % av Europeiska fonden för strategiska investeringar och innovationsdelen bör bidra till klimatåtgärder i enlighet med Parisavtalet. Dessutom har kommissionen använt sig av sin representation i Europeiska investeringsbankens och Europeiska investeringsfondens styrningsorgan och i styrkommittéer för dessa instrument för att säkerställa att Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden följer EU:s politiska mål i fråga om att genomföra finansieringsinstrument, inbegripet stöd till socialt företagande, bekämpning av ungdomsarbetslöshet, bekämpning av klimatförändringar, bekämpning av skatteflykt och främjande av internationella standarder för god förvaltning i skattefrågor.

Tidigare har Europeiska fonden för strategiska investeringar endast stött ett begränsat antal gränsöverskridande projekt, som typiskt sett har ett högt mervärde för EU. Det är fortfarande viktigt att säkerställa en bred geografisk täckning i hela EU, vilket har förbättrats under de år som fonden har funnits. Vad beträffar konsekvens finns det fortfarande utrymme för att ytterligare förbättra komplementariteten och det ömsesidiga stödet mellan fondens tre pelare samt minska de potentiella riskerna för konkurrens mellan fonden och EU:s övriga finansieringsinstrument.

I januari 2019 offentliggjorde **Europeiska revisionsrätten** en särskild rapport (nr 03/2019) om Europeiska fonden för strategiska investeringar. Även om den övergripande slutsatsen av revisionen är att fonden har varit effektiv när det gäller att skaffa finansiering för att stödja betydande ytterligare investeringar i EU, tog revisionsrätten också upp vissa farhågor, bl.a. huruvida vissa fondverksamheter har ersatt andra insatser från Europeiska investeringsbanken och EU:s finansiella instrument, och huruvida en del av fondstödet har gått till projekt som kunde ha finansierats från andra källor, om än på andra villkor. Revisionsrätten betonade också att det finns ett fortsatt behov av att säkerställa en balanserad geografisk spridning av investeringar som stöds av fonden.

I samband med paketet för den fleråriga budgetramen och för att bygga vidare på framgångarna med Junckerplanen och Europeiska fonden för strategiska investeringar har kommissionen föreslagit ett nytt initiativ för att få fram privata och offentliga investeringar för perioden 2021–2027 – **programmet InvestEU**. Genom det nya programmet görs vissa förändringar för att hantera de problem som revisionsrätten har påpekat i syfte att göra EU:s finansiering av investeringsprojekt i EU enklare, effektivare och flexiblare. InvestEU-programmet ska inriktas på att avhjälpa de stora investeringsbristerna i viktiga framtidsområden genom en garanti från EU-budgeten på 38 miljarder euro. På så sätt kommer programmet att skapa nya jobb, stärka investeringarna och stödja innovation i EU. Programmet förväntas mobilisera omkring 650 miljarder euro i privata och offentliga investeringar i hela EU fram till slutet av 2027 och ge stöd genom fyra politiska initiativ: hållbar infrastruktur, forskning, innovation och digitalisering, små och medelstora företag samt sociala investeringar och kompetens.

Fonden för ett sammanlänkat Europa

Programmets mål

För att stimulera skapandet av nya arbetstillfällen och öka tillväxten behöver EU en modern, högeffektiv infrastruktur som bidrar till att koppla samman och integrera EU och alla dess regioner inom transport-, telekommunikations- och energisektorerna. Sådana förbindelser är nödvändiga för den fria rörligheten för personer, varor, kapital och tjänster.

Fonden för ett sammanlänkat Europa stöder därför investeringar i transport, energi och digital infrastruktur genom utvecklingen av transeuropeiska nät. Dessa nätverk underlättar gränsöverskridande förbindelser och interoperabilitet, främjar större ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och bidrar till en mer konkurrenskraftig social marknadsekonomi.

Fonden för ett sammanlänkat Europa har följande särskilda mål:

Fonden för ett sammanlänkat Europa – Transport

- Undanröja flaskhalsar, förstärka järnvägens driftskompatibilitet, komplettera felande länkar och, i synnerhet, förbättra gränsöverskridande sträckor.
- Säkerställa hållbara och effektiva transportsystem på lång sikt, i syfte att förbereda för förväntade framtida transportflöden och möjliggöra minskade utsläpp av koldioxid för alla transportslag genom omställning till innovativa, koldioxidsnåla och energieffektiva transporttekniker samtidigt som säkerheten optimeras.
- Optimera integrering och sammanlänkning av transportslag och förbättra transporttjänsternas driftskompatibilitet, och samtidigt säkerställa tillgängligheten i transportinfrastrukturerna.

Fonden för ett sammanlänkat Europa – Energi

- Öka konkurrenskraften genom att främja fortsatt integrering av den inre marknaden för energi och driftskompatibilitet för el- och gasnät över gränserna.
- Öka EU:s energiförsörjningstrygghet.
- Bidra till hållbar utveckling och miljöskydd, bl.a. genom integrering av energi från förnybara energikällor i överföringsnätet och utveckling av smarta energinät och koldioxidnät.

Fonden för ett sammanlänkat Europa – Telekommunikationer

- Bidra till driftskompatibilitet, anslutningsmöjligheter, hållbar utbyggnad, drift och utvecklande underhåll av transeuropeiska infrastrukturer för digitala tjänster och samordning på europeisk nivå.
- Bidra till ett effektivt flöde av privata och offentliga investeringar för att främja utbyggnaden och moderniseringen av bredbandsnät för att bidra till bredbandsmålen i den digitala agendan för Europa.

Genomförande och senaste resultat

Fonden för ett sammanlänkat Europa stöder utvecklingen av det transeuropeiska transportnätet som fullbordar gränsöverskridande förbindelser, överbryggar felande länkar och undanröjer flaskhalsar. *Mellan 2014 och 2018* valdes 688 projekt ut för finansiering inom ramen för den del som gäller **transportsektorn** inom Fonden för ett sammanlänkat Europa, vilket innebär 22,8 miljarder euro i EU-medel som genererar en investeringsvolym på 48 miljarder euro. *Under 2018* tillhandahöll Fonden för ett sammanlänkat Europa 1,7 miljarder euro i finansiering, vilket ledde till totala investeringar på nästan 7 miljarder euro för 88 transportprojekt med inriktning på transeuropeiska nät (TEN). Dessutom inleddes en särskild ansökningsomgång för att få fram medel till stöd för transportsäkerhet, digitalisering och multimodalitet med 450 miljoner euro tillgängliga.

Den del inom Fonden för ett sammanlänkat Europa som gäller **telekommunikationssektorn** möjliggör driftskompatibilitet genom att bygga ut ett ekosystem av betrodda gränsöverskridande infrastrukturer för digitala tjänster som är nödvändiga för att sätta i gång medlemsstaternas digitala omvandling. När det gäller anslutningsmöjligheterna stimulerar fonden investeringar för utbyggnad och modernisering av bredbandsnät och tillhandahåller högkvalitativa lokala trådlösa anslutningsmöjligheter i mindre samhällen (WiFi4EU). Infrastrukturer för digitala tjänster underlättar gränsöverskridande samverkan mellan offentliga förvaltningar, företag och människor inom en lång rad områden, såsom cybersäkerhet, öppna data och e-hälsa. Arbetsprogrammet för 2018 gav stöd till utbyggnad, drift och underhåll av 16 digitala infrastrukturer, vilket bygger på de investeringar som gjorts under tidigare år. Dessutom lades tre nya delar till i Fonden för ett sammanlänkat Europa, nämligen e-arkivering, innehållsförmedlare och testinfrastruktur för stordata.[64]

Delen som gäller **e-identifiering** syftar till att hantera problemet med gränsöverskridande erkännande av nationellt utfärdade elektroniska identitetshandlingar. När detta införs i en medlemsstat kommer de deltagande medlemsstaterna att ömsesidigt kunna erkänna nationella identitetshandlingar. Det innebär t.ex. att en EU-medborgare kommer att kunna få tillgång till en offentlig tjänst i en annan medlemsstat med hjälp av egna nationella identitetshandlingar. *Under 2018* finansierar Fonden för ett sammanlänkat Europa ett ambitiöst projekt som banar väg för att använda elektroniska identitetshandlingar i praktiken i Nederländerna, vilket betyder att EU-medborgare kan bevisa sin identitet elektroniskt med sina nationellt utfärdade handlingar när de ansöker om tillgång till mer än 200 offentliga tjänster i 90 kommuner. För närvarande är lösningen tillgänglig för personer med elektroniska identitetshandlingar från Österrike, Tyskland och Belgien och bör gradvis utökas till andra länder.[65]

Under *2018* slutfördes 2017 års ansökningsomgång om kombinerade transporter inom Fonden för ett sammanlänkat Europa. Den utgjorde ett innovativt grepp, med en total vägledande budget på 1,40 miljarder euro i EU-bidrag som ska kombineras med finansiering från Europeiska fonden för strategiska investeringar, Europeiska investeringsbanken, nationella utvecklingsbanker eller privata investerare. Mer än 250 miljoner euro kommer att anslås i medfinansiering för att främja alternativa bränslen inom transporter. Bland projekten ingår

- miljöanpassning av sjötrafiken mellan Świnoujście hamn i Polen och Ystads hamn i Sverige,
- utbyggnad av offentlig infrastruktur för vätetransport i Danmark, Lettland och Storbritannien,
- utbyggnad av ett nätverk av stationer för kondenserad biogas på vägar som förbinder södra Spanien och östra Polen via Belgien, Tyskland, Frankrike och Nederländerna,
- elektrifiering av stads- och regionalbusslinjer i Kroatien, Italien, Slovenien och Slovakien.[66]

Ett av de projekt som valdes ut under ansökningsomgången om kombinerade transporter gällde **ett nollutsläppsnät för kollektivtrafiktjänster** för att ansluta Amsterdam och Schiphol Amsterdam Airport. Detta kommer att bidra till att öka multimodaliteten och därmed övergången från fossila till alternativa bränslen i de urbana noderna i det transeuropeiska transportnätet runt Amsterdam (Nordsjön – Östersjön, Nordsjön – Medelhavet och Rhen – Alperna).

64 *Programme statement 2020 Connecting Europe Facility* (ej översatt till svenska), s. 163.
65 *Programme statement 2020 Connecting Europe Facility* (ej översatt till svenska), s. 163.
66 Generaldirektoratet för transport och rörlighet, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 34.

De fleråriga arbetsprogrammen för den del inom Fonden för ett sammanlänkat Europa som avser **energisektorn** mellan 2014 och 2018 har lett till att sammanlagt 3,4 miljarder euro anslogs till 122 insatser som bidrar till 91 projekt av gemensamt intresse.[67]

Under 2018 undertecknades tilldelningen för SuedOstLink, ett av Tysklands största energiinfrastrukturprojekt. Projektet omfattar 580 km högspänningsledningar som helt och hållet dras under jord. Kraftledningen kommer att skapa en välbehövlig anslutning mellan den vindkraft som produceras i norra Tyskland och förbrukningscentrumen i södra delen av landet. Därmed kommer den att säkerställa en bättre integrering av förnybar energi och stärka det gränsöverskridande utbytet av energi med angränsande EU-medlemsstater.

Ett bidrag på 27 miljoner euro har också anslagits för att stödja byggandet av en ny 400 kV intern kraftledning mellan Cernavoda och Stalpu i Rumänien, vilket kommer att bidra till att öka sammanlänkningskapaciteten mellan Bulgarien och Rumänien och bidra till att integrera vindkraft från Svartahavskusten.

Dessutom undertecknades ett bidragsavtal för att stödja införandet av naturgas i Cypern genom projektet CyprusGas2EU (EU-stöd på 101 miljoner euro), vilket kommer att bryta Cyperns nuvarande energiisolering och skapa diversifiering i en region som i huvudsak domineras av en enda försörjningskälla och bidra till att minska luftföroreningarna och utsläppen genom att göra det möjligt att övergå från tung eldningsolja till gas för elproduktion. Detta kommer även att öka tryggheten i energiförsörjningen och stärka priskonkurrensen.[68]

År 2018 beviljades ett bidrag på 578 miljoner euro, det största energibidraget någonsin från Fonden för ett sammanlänkat Europa, för att stödja uppförandet av sammanlänkningen mellan Frankrike och Spanien i Biscayabukten. Den nya elförbindelsen kommer att förbättra den iberiska halvöns integrering i den inre marknaden för el. Projektet, som har ett 280 km långt avsnitt till havs, omfattar tekniskt nydanande lösningar för dragningen över Capbretonkanjonen och den franska landbaserade delen, som helt och hållet ligger under jord. Denna nya länk kommer nästan att fördubbla sammanlänkningskapaciteten mellan de båda länderna – den kommer att öka från 2 800 megawatt till 5 000 megawatt – vilket betyder att Spanien kommer närmare sitt sammanlänkningsmål på 10 %, jämfört med nuvarande 6 %. Ett sådant språng kommer att göra det möjligt att öka integrationen av förnybara energikällor och på så sätt kraftigt bidra till övergången till ren energi och till EU:s politik på detta område.

Initiativet WiFi4EU presenterades av kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker 2016 som en del av strategin för den digitala inre marknaden, en ram med nya åtgärder för att möta EU-invånarnas växande behov av anslutningsmöjligheter och stärka EU:s konkurrenskraft. WiFi4EU riktar sig till invånare och besökare som får gratis tillgång till trådlöst internet på offentliga platser som parker, torg, byggnader, bibliotek och vårdcentraler. Vouchrar värda 15 000 euro vardera som finansieras av kommissionen kommer att delas ut för att ge stöd till nästan 9 000 kommuner i hela EU, Norge och Island för att installera trådlöst internet på dessa centrala platser för det offentliga livet med hjälp av tjänster från företag som installerar trådlöst internet.[69]

De första ansökningsomgångarna för WiFi4EU genomfördes i *november 2018*. Ansökningar kom in från mer än 13 000 kommuner runt om i Europa, och 2 800 vouchrar delades ut.[70]

67 *Programme statement 2020 Connecting Europe Facility* (ej översatt till svenska), s. 163.
68 *Programme statement 2018 Connecting Europe Facility* (ej översatt till svenska), s. 7.
69 *Programme statement 2018 Connecting Europe Facility* (ej översatt till svenska), s. 5.
70 *Programme statement 2018 Connecting Europe Facility* (ej översatt till svenska), s. 5.

Bedömning och utvärdering

Utvärderingen av Fonden för ett sammanlänkat Europa[71] visade att den gemensamma finansieringsramen för transport, energi och telekommunikation har lett till **skalfördelar** på programnivå, med ett enda genomförandeorgan och gemensamma förfaranden. På projektnivå har Fonden för ett sammanlänkat Europa dock inte varit tillräckligt framgångsrik när det gäller att uppnå de förväntade synergieffekterna.

Slutsatserna från utvärderingen har bidragit till att förenkling, ökad flexibilitet och bättre resultatuppföljning betonas särskilt i förslaget till nästa fond för ett sammanlänkat Europa.[72]

De framtida utmaningarna för EU:s ekonomi i samband med målen om att minska koldioxidutsläppen och om digitalisering kommer att innebära en ökande konvergens mellan transportsektorn, energisektorn och den digitala sektorn. Exempel på synergiområden är uppkopplad och autonom mobilitet, ren mobilitet baserad på alternativa bränslen, energilagring och smarta nät. Förslaget om Fonden för ett sammanlänkat Europa efter 2020[73] syftar till att öka dessa synergier: projekt som omfattar mer än en sektor kommer att främjas genom incitament, t.ex. i form av möjligheten att tillämpa den högsta samfinansieringssatsen för de berörda sektorerna. Dessutom kommer det att bli möjligt för varje sektor att godkänna stödberättigande kostnader för kompletterande element som finns i en annan sektor, t.ex. i form av produktion av förnybar energi inom ett transportprojekt. Synergiaspekten av en föreslagen åtgärd kommer att bedömas bland tilldelningskriterierna, för att prioritera och ge incitament till sektorsövergripande förslag. Synergieffekter kommer att uppnås genom gemensamma arbetsprogram och gemensam finansiering som omfattar de tre sektorerna. Vissa verksamheter som för närvarande genomförs inom ramen för Fonden för ett sammanlänkat Europa kommer att drivas vidare inom ramen för det nya programmet för ett digitalt Europa.

71 *Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om halvtidsutvärderingen av Fonden för ett sammanlänkat Europa*, COM(2018) 66 final, 14.2.2018, s. 9.

72 *Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1316/2013 och (EU) nr 283/2014*, COM(2018) 438, 6.6.2018, s. 8.

73 *Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1316/2013 och (EU) nr 283/2014*, COM(2018) 438, 6.6.2018, s. 2.

Företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag

Programmets mål

Programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag omfattar **åtgärder till stöd för små företag** genom bidrag, finansieringsinstrument och stödtjänster.

Källa: Europeiska kommissionen

Programmet förbättrar små och medelstora företags tillgång till finansiering genom två finansieringsinstrument, lånegarantin och egetkapitalinstrumentet för tillväxt. Båda instrumenten förvaltas av Europeiska investeringsfonden och underlättar tillgången till lån och finansiering med eget kapital för mer riskfyllda småföretag, som annars inte skulle ha kunnat få den finansiering de behöver.

Genomförande och senaste resultat

Som ett led i investeringsplanen för Europa har finansieringsmöjligheterna inom ramen för **lånegarantiinstrument** utökats sedan 2015, med stöd från Europeiska fonden för strategiska investeringar. Den ursprungliga tidigareläggningen omvandlades 2017 till ett permanent tillskott på 550 miljoner euro till lånegarantiinstrumentets budget från Europeiska fonden för strategiska investeringar. Därmed gick det att erbjuda mycket mer finansiering *2018* till mindre företag med högre risk, inklusive nystartade företag, som har svårast att få finansiering på grund av en förmodad högre risk eller brist på säkerheter. Under 2018 undertecknade Europeiska investeringsfonden 36 avtal om lånegaranti till ett sammanlagt värde av 387 miljoner euro, varav 33 fick gemensamt stöd av Europeiska fonden för strategiska investeringar och lånegarantiinstrumentet.[74] Tillsammans med de avtal som undertecknades tidigare år innebar dessa avtal att mer än 381 000 små företag fick mer än 20 miljarder euro i stöd fram till slutet av september 2018.

[74] *Programme statement for the Programme for the competitiveness of enterprises and small and medium-sized enterprises (Cosme)* (ej översatt till svenska), s. 2.

Det tog längre tid att få till stånd avtal om **egetkapitalinstrument för tillväxt**, eftersom eget kapital medför mer komplicerade kontroll- och anskaffningsprocesser. Vid utgången av 2018 hade Europeiska investeringsfonden investerat i 14 fonder genom egetkapitalinstrument för tillväxt, till ett sammanlagt belopp på 163,5 miljoner euro.[75] Fem av dessa var fonder som beviljar finansiering under företagens olika utvecklingsfaser i kombination med InnovFin egetkapitalinstrument för finansiering i tidiga skeden[76] som har inrättats inom ramen för Horisont 2020.

Enterprise Europe Network hjälper små företag i EU att etablera sig internationellt genom rådgivningstjänster och genom att hitta affärs-, teknik- och innovationspartner utomlands. Nätverkstjänsterna är tillgängliga för mindre företag i EU och för de länder som är associerade till programmet genom 607 förmedlande organisationer. *Under 2018* hjälpte nätverkstjänsterna uppskattningsvis 250 000 små och medelstora företag att utveckla sin verksamhet utanför sitt hemland och underlättade omkring 75 000 möten för affärssamarbete mellan små företag, vilket resulterade i 2 611 internationella partnerskapsavtal som ingåtts dem emellan.[77] De nya tjänsterna för stöd till nätverksrådgivning hjälpte 1 796 små och medelstora företag att förbättra sin konkurrenskraft och innovation *2018*. Rådgivare för expanderande företag inrättades inom ramen för Enterprise Europe Network i enlighet med kommissionens initiativ för uppstartsföretag och expanderande företag[78] i och med genomförandet av en särskild åtgärd som omfattar 56 EU-regioner för att hjälpa expanderande företag att övervinna hindren för tillväxt. En ny strategisk vision för Enterprise Europe Network har utarbetats för att se till att nätverket fortsätter att tillhandahålla tjänster som tar hänsyn till småföretagens framtida behov.

Småföretag värdesätter nätverket och dess stöd: 89 % av de små och medelstora företagen förväntar sig att deras marknadssituation kommer att förbättras tack vare detta stöd. Dessutom tror nästan en av två att deras konkurrenskraft kommer att fortsätta att stärkas tack vare innovationsförbättringar som har gjorts med hjälp av nätverket. Närmare sex av tio bedömde att nätverkstjänsterna kommer att hjälpa dem att bevara eller skapa arbetstillfällen.

Erasmus för unga företagare genomför årliga ansökningsomgångar. Från programstarten till och med *2018* hade Erasmus för unga företagare redan anordnat 7 000 utbyten mellan nya och erfarna företagare i hela Europa.[79] För att testa den geografiska utvidgningen av Erasmus för unga företagare till nya destinationer utanför Europa inleddes genomförandet av det globala pilotprojektet på 24 månader för unga företagare i april 2018.

Programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag bidrar också till att **förbättra ramvillkoren för EU-företagens konkurrenskraft** på en rad olika sätt. Inom ramen för det internationella initiativet ”cluster go” har programmet gjort det möjligt att bilda 25 EU-klusterpartnerskap *under 2018* och har hjälpt 134 kluster i Europa att bli internationella, till fördel för de små och medelstora företag som ingår i klustret.[80] Detta initiativ uppmuntrar deltagande kluster och småföretag att skaffa sig tillgång till globala värdekedjor och hitta strategiska partner utanför Europa. Det bildades nio europeiska strategiska klusterpartnerskap för smart specialisering och smarta investeringar *under 2018*. Dessa partnerskap omfattar 57 kluster i hela Europa och når ut till mer än 6 000 små och medelstora företag.

Den europeiska plattformen för klustersamarbete[81] har utvecklats till ett ledande nav för att underlätta klustersamarbete på EU-nivå och global nivå. Plattformen omfattar mer än 930 klusterorganisationer och når ut till cirka 100 000 småföretag. Genom att underlätta mer än 1 100 internationella möten mellan kluster

---

75 *Programme statement for the Programme for the competitiveness of enterprises and small and medium-sized enterprises (Cosme)* (ej översatt till svenska), s. 2.

76 http://www.eif.europa.eu/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/innovfin-equity/index.htm

77 *Programme statement for the Programme for the competitiveness of enterprises and small and medium-sized enterprises (Cosme)* (ej översatt till svenska), s. 3.

78 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Europas nästa ledare – initiativet för uppstartsföretag och expanderande företag*, COM(2016) 733 final, 22.11.2016 – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=COM%3A2016%3A733%3AFIN.

79 Generaldirektoratet för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 16.

80 Generaldirektoratet för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 18.

81 https://www.clustercollaboration.eu/eu-initiative/cluster-excellence-calls

under 2018, där den europeiska plattformen för klustersamarbete deltog, har den blivit ett viktigt EU-instrument för att stödja internationaliseringen av sådana företag.

Bedömning och utvärdering

I en studie för att utvärdera programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag[82] konstaterades att programmet var väl anpassat till de framväxande behoven hos små företag i Europa och var mycket relevant för allmänheten, tack vare sin inriktning på att främja möjligheter till sysselsättning och att skapa tillväxt. EU-dimensionen står i centrum för programmet och är avgörande för de flesta åtgärder. I programmet har man lyckats fastställa byggstenarna för att uppnå de förväntade resultaten. Programmets styrka ligger i användningen av förmedlande organisationer (finansiella mellanhänder, medlemmar i Enterprise Europe Network, förmedlande organisationer för Erasmus för unga företagare och klusterorganisationer). Programmet använder närheten till dessa lokala förmedlare för små företag och underlättar integreringen av programtjänsterna med de tjänster som tillhandahålls av dessa nationella och regionala förmedlare. Återkopplingen från stödmottagarna är i allmänhet positiv, och en stor majoritet rapporterar att de har ett bra kostnads–nyttoförhållande för sitt deltagande. Den europeiska dimensionen är programmets mervärde.

I studien presenterades förslag för att förbättra programmets resultat: fragmenteringen av budgeten i många små åtgärder bör minskas för att förbättra ändamålsenligheten och kostnadseffektiviteten, och tillgången till övervakningsdata bör tillhandahållas centralt för att ge strategisk vägledning för genomförandet. Det finns inga större överlappningar i programverksamheten jämfört med andra politiska initiativ, vare sig på EU-nivå eller på nationell och regional nivå. För vissa åtgärder skulle dock synergier och komplementaritet med andra europeiska, nationella och regionala åtgärder kunna förbättras.

Studien användes som underlag när förslagen till efterföljande program utarbetades för den fleråriga budgetramen efter 2020. Programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag kommer (med undantag för finansieringsinstrumenten) att integreras i ett nytt program som kallas programmet för den inre marknaden[83]. Det nya programmet kommer att stödja särskilda typer av åtgärder på områdena förbättrad konkurrenskraft, särskilt små och medelstora företag, standardisering, konsumentskydd, bekämpning av penningtvätt, konkurrens, finansiell rapportering och revision, veterinära och fytosanitära åtgärder i livsmedelskedjan och europeisk statistik. Finansieringsinstrumenten från programmet kommer att integreras i en ny fond som kallas InvestEU och som samlar EU-finansiering i form av lån och eget kapital under ett tak.

Erasmus+

Programmets mål

Erasmus+ är EU:s flaggskeppsprogram för att stödja och stärka utbildning, ungdom och idrott i Europa. Under de senaste trettio åren har Erasmus+ och dess föregångare erbjudit ungdomar, studenter, yrkesutbildningselever och vuxna möjlighet att studera, praktisera och skaffa sig erfarenhet och arbeta som volontärer utomlands i och utanför Europa. Erasmus+-programmet har en viktig roll när det gäller att **stödja samarbete mellan universitet, skolor, yrkesutbildningar**, ungdoms- och idrottsorganisationer och även erbjuda utbildningsmöjligheter för framtida lärare och kompetensutveckling för lärare och skolledare. Programmet främjar rörlighet för studerande och personal inom yrkesutbildning, samt personal inom vuxenutbildningen, samtidigt som man stöder internationalisering genom strategiska partnerskap som tar upp de prioriteringar som fastställs i slutsatserna från Riga om yrkesutbildning och den europeiska agendan för vuxenlärande.

---

82 *Interim evaluation of the COSME programme – Final Report (ej översatt till svenska). Extern stödstudie för halvtidsutvärderingen av Cosme.*

83 *Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för den inre marknaden, konkurrenskraft för företag, inklusive små och medelstora företag, och europeisk statistik samt om upphävande av förordningarna (EU) nr 99/2013, (EU) nr 1287/2013, (EU) nr 254/2014, (EU) nr 258/2014 och (EU) nr 2017/826*, COM(2018) 441, 7.6.2018.

Stöd till utbildning

- Arbeta för ett europeiskt område för utbildning senast 2025.
- Förbättra nyckelkompetenser och färdigheter för ett samhälle präglat av större sammanhållning, särskilt genom rörlighet i utbildningssyfte och samarbete med arbetslivet.
- Främja kvalitetsförbättringar, innovationskvalitet och internationalisering av utbildningsinstitutioner.
- Stimulera innovativ policyutveckling, politisk dialog och genomförande samt kunskapsutbyte inom allmän utbildning, yrkesutbildning och ungdomsfrågor.
- Öka medvetenheten om vikten av livslångt lärande.
- Stödja den internationella dimensionen inom allmän och yrkesinriktad utbildning.
- Språkundervisning och språkinlärning.
- Främja undervisning och forskning om europeisk integration genom Jean Monnet-aktiviteter.

Ungdomar

- Förbättra ungdomars nyckelkompetenser och färdigheter, särskilt genom ökade möjligheter till rörlighet inom icke-formellt lärande.
- Förstärkt samarbete mellan organisationer på ungdomsområdet.
- Stöd till den internationella dimensionen av ungdomsverksamhet och ungdomsarbetares och ungdomsorganisationers roll.

Idrott

- Hantera gränsöverskridande hot mot idrottens integritet.
- Stödja goda styrelseformer inom idrott och parallella karriärer för idrottsutövare.
- Främja frivilligarbete inom idrotten.

Genomförande och senaste resultat

Under 2018 lades tonvikten i alla programåtgärder på verksamhet som stöder social delaktighet och jämlikhet i utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott – i enlighet med Parisförklaringen om främjande av medborgarskap och de gemensamma värdena frihet, tolerans och icke-diskriminering genom utbildning och med kommissionens handlingsplan för integration av tredjelandsmedborgare.

Under 2018 visade Erasmus+ sin flexibilitet när det gäller att ta itu med särskilda politiska prioriteringar genom olika åtgärder.

800 000	320 000	13 000	47 000	55 000	172 000
Under 2018 Deltagare i lärande, arbete eller volontärarbete utomlands (10 miljoner sedan programmets start)	Deltagare i utbyten för studenter inom högre utbildning *2018*	Deltagare i arbetsbaserade utbyten (december *2018*)	Användare av den elektroniska plattformen för livslångt lärande (december *2018*)	Nedladdningar av Erasmus+ mobiltelefonapp (december *2018*)	Deltagare i utbyten för yrkesutbildning och för undervisande personal *2018*

Inom området för **högre utbildning** handlade prioriteringarna för *2018* om att förbättra kvaliteten och relevansen hos elevernas kunskaper och färdigheter, förbättra användningen av informations- och kommunikationsteknik (IKT), göra systemen för högre utbildning mer inkluderande och skapa bättre förbindelser mellan högre utbildningsanstalter och arbetsgivare eller sociala företag. Mer än 320 000 utlandsvistelser för studenter i högre utbildning genomfördes *2018*.

Inom området för **skolutbildning** har prioritet getts åt att stärka läraryrkets profil, främja inhämtandet av nyckelkompetenser, t.ex. genom att avhjälpa brister i grundläggande färdigheter i matematik, naturvetenskap och läs- och skrivkunnighet samt stödja flerspråkiga klassrum. Under *2018* underlättades tillgången till Erasmus+-programmet för skolor då en ny form av partnerskap för skolutbyten infördes i programmet. Detta ledde till att antalet projekt inom sektorn ökade med 40 %. Lärare kan också gå med i eTwinning-gemenskapen för samarbetsprojekt med klasser i andra länder för att få möjlighet att utveckla sitt yrke online och vid personliga möten, och få erkännande för sitt arbete. Sedan starten 2005 har eTwinning samlat 640 000 användare och 218 000 skolor. *Under 2018* registrerades 103 000 nya användare, och 14 000 projekt inleddes.

När det gäller **yrkesutbildning** stöder Erasmus+ utvecklingen av partnerskap mellan företag och skolor i syfte att främja arbetsbaserat lärande i alla former, med särskild inriktning på lärlingspraktik och även utveckling av gemensamma kvalifikationer och läroplaner som motsvarar nuvarande och framtida kompetensbehov inom olika sektorer. Längre rörlighetsperioder (mellan tre och tolv månader) för stödberättigade deltagare har främjats genom att ErasmusPro-verksamheten[84] infördes i Erasmus+-programmet från och med 2018. I och med det ökade de längre rörlighetsperioderna med mer än 60 % (i genomsnitt 8 000 per år under perioden 2014–2017 och nästan 13 000 *under 2018*).

När det gäller **social delaktighet och rättvisa** stöder Erasmus+ åtgärder som syftar till att förebygga våldsam radikalisering och främja demokratiska värden, grundläggande rättigheter, interkulturell förståelse och aktivt medborgarskap, främja inkludering av mindre gynnade studerande, inbegripet personer med invandrarbakgrund, samtidigt som man förebygger och bekämpar diskriminering. Idrottsdelen har fortsatt att stödja initiativ för att hantera gränsöverskridande hot mot idrottens integritet, såsom dopning, uppgjorda matcher och våld, samt alla former av intolerans och diskriminering. Den har främjat goda styrelseformer inom idrott och parallella karriärer för idrottare och frivilligarbete inom idrott, tillsammans med social inkludering, inklusive flyktingar och migranter.

[84] https://europa.eu/youth/node/50165_sv

Inom området för vuxenutbildning har man dessutom *under 2018* prioriterat att förbättra och utöka tillgången till lärandemöjligheter av hög kvalitet som är skräddarsydda efter behoven hos enskilda vuxna med bristande färdigheter eller låga kvalifikationer, så att de förbättrar sina läs- och skrivkunskaper, matematikkunskaper eller digitala färdigheter, däribland genom validering av färdigheter som har förvärvats genom informellt och icke-formellt lärande. Att utvidga och utveckla utbildarnas kompetens betonas också som en prioritering för denna sektor.

Vuxenutbildning: antalet användare på den elektroniska plattformen för vuxenutbildning i Europa har ökat kraftigt, med över 47 000 registrerade användare (en ökning med 38 % på ett år) *under 2018*. Denna plattform är en flerspråkig, öppen medlemsgrupp för yrkesverksamma inom vuxenlärande, inklusive utbildare, väglednings- och stödpersonal, forskare och akademiker samt beslutsfattare.

I fråga om den internationella dimensionen fortsatte Erasmus+ att ge möjligheter till utbyten för personal inom högre utbildning, ungdomar och ungdomsarbetare mellan Europa och övriga världen, med särskild betoning på att ge stöd till den fortsatta utvecklingen av det europeiska grannskapsområdet (västra Balkan, det östliga partnerskapet[85] och södra Medelhavsområdet). Den *18 januari 2018* antog kommissionen handlingsplanen för digital utbildning[86] som omfattar formella utbildningsområden med särskilda åtgärder för skolor, yrkesutbildning och högre utbildning. I planen fastställs tre prioriteringar för att se till att digital teknik används meningsfullt för att förnya och förbättra undervisning och inlärning. De elva åtgärderna i planen omfattar stöd till höghastighetsbredband i alla skolor, inrättande av en europeisk plattform för digital högre utbildning och förbättrat samarbete, och tillhandahållande av utbildningsprogram om digital kompetens och företagarkompetens samt om att öka medvetenheten om säkerheten på nätet.

Erasmus+ mobiltelefonapp fortsatte att fungera som en digital gemensam kontaktpunkt där deltagare och intresserade unga får hjälp att hitta allt de behöver veta för att känna till möjligheterna att resa utomlands med Erasmus+. Applikationen ger information, tips, aviseringar och andra tjänster som hjälper användarna att organisera sina utbytesperioder. Appen laddades ned och installerades nästan 30 000 gånger *under 2018*, vilket betyder att den sammanlagt har laddats ned mer än 55 000 gånger sedan starten (mitten av 2017). Diskussioner inleddes också om hur man kan förbättra och bredda utbudet av onlinetjänster för studenter som genomför en utbytesperiod utomlands i utbildningssyfte, bland annat genom möjligheten att förbättra appen som en del av en större gemensam webbaserad kontaktpunkt med tjänster för utbytesstudenter.

Initiativet ”Förebilder”[87], ett nätverk av goda förebilder som bidrar till att förhindra radikalisering som leder till våldsam extremism, vidareutvecklas av de nationella programkontor som deltar i Erasmus+. Den första pilotverksamheten inleddes 2017, och initiativet breddades under hela 2018 (t.ex. den framgångsrika lanseringen av initiativet för förebilder i Italien i mars 2018). Utöver detta initiativ som genomförs av nationella programkontor för Erasmus+ främjar kommissionen modellen med förebilder genom en ansökningsomgång för social delaktighet inom ramen för Erasmus+.

Initiativet för kreativitet och kritiskt tänkande inom den högre utbildningen, som lanserades i början av 2018, syftar till att utveckla en internationell prototyp och testa ett bedömningsverktyg för att hjälpa fakulteterna att utveckla och bedöma sina studenters kreativa och kritiska tänkande. Genom Erasmus+ finansierar kommissionen den första fasen av detta projekt, som går ut på att involvera högskolepersonal i att genomföra kreativitet och kritiskt tänkande i praktiken och samla exempel på pedagogiska uppgifter och studentarbete för att visa hur studenter kan bevisa sin kompetens i olika sammanhang.

Bedömning och utvärdering

Halvtidsutvärderingen av Erasmus+-programmet 2014–2020[88], där programmets genomförande och de långsiktiga konsekvenserna av dess föregångare bedömdes, visade att det nuvarande programmet erbjuder ett unikt paket av resultat inom områdena för utbildning, yrkesutbildning, ungdomsfrågor och idrott och att

85 https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/eastern-partnership_en
86 https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_sv
87 https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/document-library/role-models-promoting-common-values_sv
88 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0050&qid=1562842182231&from=SV

det är mycket uppskattat av de berörda parterna och allmänheten. I utvärderingen framhölls det stora europeiska mervärdet av Erasmus+ och dess föregångare. Dessutom betonades de positiva effekterna av den integrerade utformningen av programmet, som omfattar lärande i alla former.

Utvärderingen visade att framför allt följande områden kunde förbättras: när det gäller relevans pekade utvärderingen på att Erasmus+ behöver nå ut bättre till personer som har färre möjligheter, göra det lättare för mindre organisationer att delta för att göra programmet mer inkluderande och stärka åtgärder för att främja förståelsen för europeisk integration och en känsla av tillhörighet till Europa, särskilt bland de yngsta generationerna. Vad beträffar ändamålsenlighet bör Erasmus+ utöka mängden åtgärder i sektorer som har bäst resultat men som hittills har fått förhållandevis mindre finansiering, t.ex. inom områdena för skola, yrkesutbildning och ungdomsverksamhet. Detta skulle också bidra till att stärka programmets inkluderingsdimension. I fråga om effektivitet bör Erasmus+ förenkla ansöknings- och rapporteringsförfarandena ytterligare, för att minska den administrativa bördan för stödmottagarna, och optimera sina webbaserade förfaranden ytterligare.

Revisionsrätten konstaterade också i sin särskilda rapport[89] om mobilitet inom Erasmus+ att detta program är ett välkänt och framgångsrikt EU-varumärke. Erasmus+ spelar en avgörande roll när det gäller att möjliggöra utbildningsmobilitet utomlands och inverkar positivt på deltagarnas attityd till EU. Revisionsrätten identifierade den innovativa lånegarantifaciliteten som ett område för förbättring och rekommenderade också bättre täckning av programmets mål med hjälp av indikatorer.

Kommissionen tog hänsyn till dessa förbättringsförslag i förslaget till det efterföljande programmet **Erasmus: Unionens program för utbildning, ungdom och idrott** ([90]) i den fleråriga budgetramen 2021–2027. Det nya programmet kommer särskilt att inriktas på att öka mobilitet och utbyte för alla kategorier av studerande, öka insatserna för att nå ut till elever som har färre möjligheter och öka möjligheterna till samarbete, även för mindre organisationer. Det nya programmet syftar till att rationalisera och ändra inriktning för vissa befintliga åtgärder. Till exempel kommer vissa åtgärder att vara särskilt inriktade på verksamhet som främjar kompetensutveckling inom framåtblickande områden. Andra kommer att syfta till att främja innovation inom utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott. Jean Monnet-verksamheten kommer delvis att inriktas på bredare grupper av studerande, och åtgärderna inom vuxenutbildning kommer att förstärkas. Samtidigt innebär förslaget en förstärkning av programmets inkluderande dimension genom att vissa befintliga åtgärder anpassas och nya åtgärder införs (såsom kortsiktig rörlighet, grupprörlighet och virtuellt samarbete).

Varje euro som vi investerar i Erasmus+ är en investering i framtiden – i framtiden för en ung människa och vår europeiska idé. Jag kan inte tänka mig något som är mer värt att investera i än dessa ledare för morgondagen.

”30 years of 'Erasmus' exchanges abroad: Commission launches mobile application to mark anniversary” (ej översatt till svenska) – http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1574_en.htm.

Europeiska solidaritetskåren

Programmets mål

Jean-Claude Juncker presenterade Europeiska solidaritetskåren i sitt tal om tillståndet i unionen 2016. I Europeiska solidaritetskåren får unga mellan 18 och 30 år möjlighet att delta i olika solidaritetsinsatser i hela

89 Europeiska revisionsrätten, *Mobilitet inom Erasmus+: miljontals deltagare och mångfasetterat EU-mervärde, men resultatmätningen måste förbättras* – Särskild rapport nr 22/2018.

90 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ”Erasmus”: Unionens program för utbildning, ungdom och idrott och om upphävande av förordning (EU) nr 1288/2013, COM(2018) 367 final, 30.5.2018.

EU. Målsättningen är att skapa 100 000 sådana tillfällen till slutet av 2020. Från december 2016 och fram till antagandet av förordningen om Europeiska solidaritetskåren[91] användes åtta olika program för att ge unga människor möjlighet att delta i en mängd olika solidaritetsinsatser för att lösa problem i olika delar av EU. Verksamheten gynnar inte bara de unga som får möjlighet att utvecklas, engagera sig i samhället och bli attraktivare på arbetsmarknaden. Den hjälper också icke-statliga organisationer, offentliga organ och företag som försöker lösa samhällsproblem och andra utmaningar. Utöver möjligheten att få en plats som volontär, praktikant eller anställd ger Europeiska solidaritetskåren även deltagarna möjlighet att starta egna solidaritetsprojekt eller volontärgrupper.

Europeiska solidaritetskåren syftar till att stärka ungdomars och organisationers engagemang i solidaritetsverksamhet. Solidaritetskåren är ett sätt att bidra till att stärka sammanhållningen, solidariteten och demokratin i Europa och utomlands och att ta itu med samhällsutmaningar och humanitära utmaningar på plats, med särskild inriktning på att främja social delaktighet.

Främja solidaritet som värde genom volontärverksamhet, stärka ungdomars och organisationers engagemang.

Bidra till att stärka sammanhållningen, solidariteten, demokratin och medborgarskapet i Europa.

Ta itu med samhällsutmaningar och stärka samhällen, med särskilda insatser för att främja social delaktighet.

Genomförande och senaste resultat

Sedan december 2016 har kommissionen inriktat sig på att utforma och utveckla Europeiska solidaritetskåren samt marknadsföra kåren och nå ut till potentiella deltagare.

Vid *utgången av 2018* hade flera viktiga milstolpar nåtts, bl.a. följande:

- Förordningen[92] om att inrätta Europeiska solidaritetskåren antogs, vilket gav kåren en egen rättslig grund, förenklade genomförandet av programmet och upprättade en fristående budget.
- Kårens första ansökningsomgång *2018* var en succé, med mer än 1 400 inlämnade ansökningar från organisationer som står som värd för eller ger stöd till solidaritetsverksamhet. Av dessa ansökningar kom 255 förslag från grupper av ungdomar som är registrerade i kårens portal för att genomföra solidaritetsprojekt. Sammanlagt skulle de föreslagna aktiviteterna kunna erbjuda upp till 13 000 möjligheter för ungdomar.

91 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1475 av den 2 oktober 2018 om fastställande av den rättsliga ramen för den europeiska solidaritetskåren och om ändring av förordning (EU) nr 1288/2013, förordning (EU) nr 1293/2013 och beslut nr 1313/2013/EU (EUT L 250, 4.10.2018, s. 1).

92 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1475 av den 2 oktober 2018 om fastställande av den rättsliga ramen för den europeiska solidaritetskåren och om ändring av förordning (EU) nr 1288/2013, förordning (EU) nr 1293/2013 och beslut nr 1313/2013/EU (EUT L 250, 4.10.2018, s. 1).

- *I slutet av 2018* hade över 10 000 ungdomar sedan programmet inrättades redan inlett sin verksamhet, och mer än[93] 96 000 ungdomar hade registrerat sig i portalen, vilket visar den stora efterfrågan som sannolikt kommer att bidra till att täcka alla de möjligheter som programmet erbjuder.

Fotografi: © Europeiska unionen

Géraldine Maitreyi Gupta är en av tiotusentals unga i Europa som har ställt upp som frivilliga i Europeiska solidaritetskåren. Solidaritetskåren tilldelades priset Innovation in Politics Award inom kategorin civilisation av det europeiska stödnätverket Innovation in Politics Institute i Wien, Österrike den 17 november 2018.

Bedömning och utvärdering

Förhandsutvärderingen av kåren[94] visade att EU behöver ta itu med dessa utmaningar i en utvidgad europeisk solidaritetskår. Framför allt när det gäller kårens roll, de underliggande programmen och skillnaderna mellan och överensstämmelsen med initiativet EU-frivilliga för humanitärt arbete, med tanke på den första förvirringen bland potentiella deltagare.

Inför nästa EU-budget 2021–2027 lade kommissionen fram sitt förslag till ett nytt program för Europeiska solidaritetskåren[95] för att bredda de möjligheter som kåren erbjuder. Det nya programmet kommer att skapa **minst 350 000 möjligheter för ungdomar att ge stöd till behövande samhällen mellan 2021 och 2027 genom volontärarbete, praktikplatser och arbetsförmedling**. Därför har kommissionen föreslagit en reserv på 1,3 miljarder euro under sju år inom ramen för nästa långtidsbudget.

Förslaget bygger vidare på solidaritetskårens resultat under sina första år och befäster ansträngningarna ytterligare för att skapa en gemensam kontaktpunkt för unga som vill engagera sig i solidaritetsverksamhet. Bl.a. kommer kåren också att omfatta volontärarbete för humanitära biståndsinsatser i länder utanför EU. Detta väletablerade EU-system för humanitärt bistånd har hittills drivits under namnet ”EU-frivilliga för humanitärt arbete”.

Sysselsättning och social innovation (EaSI)

Programmets mål

Programmet för sysselsättning och social innovation främjar hållbar sysselsättning av god kvalitet, garanterar ett lämpligt och anständigt socialt skydd, bekämpar social utestängning och fattigdom och förbättrar arbetsvillkoren. Det bygger på tre delar: stöd till modernisering av sysselsättnings- och socialpolitik (Progress),

93 https://europa.eu/youth/solidarity_sv

94 SWD(2018) 317 final https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0317&from=EN.

95 COM(2018) 440 final https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f3d4ea2b-6e31-11e8-9483-01aa75ed71a1.0002.03/DOC_1&format=PDF.

rörlighet i arbetslivet (det europeiska nätverket för arbetsförmedlingar: Eures) och tillgång till mikrofinansiering och socialt entreprenörskap.

Programmet syftar till att uppnå följande särskilda mål:

Progress

- Evidensbaserad politik och lagstiftning i EU
- Effektivt och inkluderande informationsutbyte, ömsesidigt lärande och dialog
- Testning av sociala innovationer och innovationer på arbetsmarknaden
- Större kapacitet hos nationella och europeiska organisationer att utveckla, främja och stödja genomförandet av EU:s politik

Eures

- Öppen arbetsmarknadsinformation
- Effektivt tillhandahållande av tjänster för rekrytering och placering av arbetstagare

Mikrofinansiering och socialt entreprenörskap

- Bättre tillgång till och mer tillgänglig mikrofinansiering
- Bättre tillgång till finansiering för sociala företag
- Ökad institutionell kapacitet för mikrokreditgivare

För att bidra till följande:

Ökat egenansvar för EU:s mål

Underlättande av politiska reformer

Modernisering och effektiv tillämpning av EU-rätten

Förbättrade villkor för frivillig geografisk rörlighet samtidigt som arbetstagarnas rättigheter respekteras

Ökad tillgång till finansiering för utsatta personer, mikroföretag och sociala företag

Genomförande och senaste resultat[96]

Under 2018 finansierade programmet 39 projekt genom sju ansökningsomgångar och en budget på 33 miljoner euro. Programmet gav stöd till studier och åtgärder som rör arbetskraftens rörlighet, projekt för elektroniskt utbyte av information om social trygghet, utökat samarbete mellan europeiska offentliga arbetsförmedlingar och andra organisationer genom Euresnätverket, samt införande av målinriktade rörlighetsprogram (”Ditt första Eures-jobb”). Dessutom fortsatte genomförandet av garantin för sysselsättning och social innovation, och i slutet av 2018 hade 76 mikrofinansieringsinsatser och 25 insatser för socialt företagande undertecknats i 29 länder till ett totalt belopp på 179 miljoner euro. Dessa insatser förväntas frigöra mer än 2 miljarder euro i finansiering för mikroföretag och sociala företag.

a) Inom den del som avser **Progress** fortsatte erfarenheterna av administrativt samarbete med en annan EU-medlemsstat att utvecklas *under 2018*. Dessutom främjades administrativt samarbete mellan inspektionsmyndigheter och arbetsmarknadens parter i fråga om utstationering av arbetstagare.

Projektet **”EU Post Lab”** inriktades på bygg- och anläggningssektorn i Belgien, Bulgarien, Italien, Polen, Portugal, Rumänien, Spanien, Tyskland, Turkiet och Österrike. I projektet fastställdes hur samarbete mellan inspektionsmyndigheter och arbetsmarknadens parter kan ge relevanta uppgifter och information som kan registreras korrekt och delas på nationell och transnationell nivå i syfte att minska den administrativa bördan för arbetsgivare och samtidigt förbättra skyddet av arbetstagarnas rättigheter.

Inom ramen för social innovation inriktades stödet på tillgång till socialt skydd, men även på innovativa strategier för balans mellan arbete och privatliv för att göra det lättare att förena arbete och omsorgsansvar.

b) Inom den del som avser **Eures** har användningen av Eures portal för rörlighet i arbetslivet minskat sedan 2017 tack vare det förbättrade läget på arbetsmarknaderna i medlemsstaterna, men portalen är fortfarande viktig (0,9 miljoner besök varje månad *under 2018*). *Under 2017* förmedlades 8 512 arbetstillfällen efter rådgivning till arbetssökande genom den förberedande åtgärden ”Ditt första Eures-jobb”, och riktade åtgärder för rörlighet (ytterligare 1 204 arbetstillfällen förmedlades under det första halvåret 2018). Enligt de senaste uppgifterna från resultattavlan för EU:s inre marknad uppgick antalet nationella lediga platser som delas ut till Eures 2017 till 59 %.

”Ditt första Eures-jobb” är ett EU-system för rörlighet i arbetslivet som hjälper unga mellan 18 och 35 att hitta ett arbete, en praktikplats eller en lärlingsutbildning i ett annat EU-land, Norge, Island, Lichtenstein eller Schweiz och hjälpa arbetsgivarna att hitta kvalificerad arbetskraft. Syftet är att matcha unga arbetssökande med erbjudanden om avlönat arbete i hela Europa.

	2017	2018	Förändring
Antal registrerade arbetssökande på Eures webbplats	287 850	337 991	▲ 17 %
Antal registrerade arbetsgivare på Eures webbplats	10 726	13 231	▲ 23%

c) Inom ramen för den del som avser mikrofinansiering och socialt entreprenörskap hade 101 insatser (76 för mikrofinansiering och 25 för socialt entreprenörskap) undertecknats fram till utgången av 2018 i 29 länder till ett totalt belopp på 178,6 miljoner euro (129,2 miljoner euro för mikrofinansiering och 49,4 miljoner euro för socialt entreprenörskap). I slutet av 2016 hade budgeten på 56 miljoner euro för mikrofinansiering i det ursprungliga EU-programmet för sysselsättning och social innovation utnyttjats fullt ut. Detta ledde till en påfyllning med 100 miljoner euro från Europeiska fonden för strategiska investeringar i december 2017 och sedan ytterligare en påfyllning med 200 miljoner euro från Europeiska fonden för strategiska investeringar 2.0 i december 2018. Det innebär att den ursprungliga totala EU-budget som öronmärkts för

[96] *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska).

garantiinstrumentet i EU:s program för sysselsättning och social innovation under perioden 2014–2020 har ökat från 96 miljoner euro till 396 miljoner euro för både mikrofinansiering och socialt entreprenörskap. Europeiska investeringsfondens transaktioner i slutet av december 2018 tyder på att EU:s bidrag kommer att få en förväntad hävstångseffekt på mellan 5,5 och 30,4, med en uppskattad genomsnittlig hävstångseffekt på 12. Denna hävstångseffekt är mer än dubbelt så stor som den minsta hävstångseffekt som fastställs i delegeringsavtalet och pekar på betydande förbättringar i fråga om ändamålsenlighet (förbättrade resultat jämfört med dem som ursprungligen planerades) och effektivitet (högre hävstångseffekt och effektivare användning av EU:s bidrag).

Bedömning och utvärdering [97]

Resultatet av halvtidsutvärderingen bekräftar att de allmänna och särskilda målen för EU:s program för sysselsättning och social innovation fortsätter att vara relevanta, särskilt mot bakgrund av dagens svåra socioekonomiska förhållanden som präglas av efterdyningarna av den finansiella och ekonomiska krisen.

Programmet har uppnått goda resultat, men i liten skala med tanke på dess begränsade resurser. Till exempel försvåras en utökning av projekten av bristen på lämplig uppföljning för att säkerställa deras långsiktiga hållbarhet.

Även om de tre delarna (Progress, Eures och mikrofinansiering och socialt entreprenörskap) verkar fungera oberoende av varandra har det konstaterats att vissa områden skulle kunna ge högre effektivitet (”synergier”). Det kan till exempel gälla synergier mellan de olika utvecklingsprojekten, men även mellan projekt som rör Progress och de delar som gäller mikrokrediter/socialt företagande.

Halvtidsutvärderingen visade på ett antal sätt att förbättra genomförandet av programmet för sysselsättning och social innovation, framför allt genom ökad flexibilitet och inriktning på grupper som behöver särskilt stöd, förenkling av förfaranden, förbättrad intern överensstämmelse och kopplingar till andra fonder.

I kommissionens förslag om nästa fleråriga budgetram integreras därför det nuvarande programmet för sysselsättning och social innovation i Europeiska socialfonden+, för att hantera fragmenteringen av fonderna och den begränsade potentialen för utökning. De finansieringsinstrument som för närvarande finansieras genom den tredje programdelen kommer också att slås samman med det framtida programmet InvestEU, inklusive en förstärkt socialpolitisk del.

Rymdfrågor (Copernicus, Galileo och Egnos)

Mål

EU:s rymdpolitik stöder många andra politikområden och strategiska prioriteringar för EU. Den spelar till exempel en avgörande roll för att på ett effektivt sätt ta itu med de utmaningar som rör klimatförändringar, hållbar utveckling, gränskontroll, övervakning till sjöss och medborgarnas säkerhet.

Copernicus är det europeiska systemet för övervakning av Jorden. Det erbjuder sex kostnadsfria tjänster till EU-institutioner och nationella och regionala institutioner samt till den privata sektorn: övervakning av atmosfären, den marina miljön, mark- och klimatförändringar samt krishantering och säkerhet.[98] Copernicus tillhandahåller information som baseras på ett system av satelliter och markbaserad infrastruktur.[99] Den information som tillhandahålls av Copernicus kan användas i många olika tillämpningar inom olika områden,

97 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska).

98 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 377/2014 av den 3 april 2014 om inrättande av Copernicusprogrammet och om upphävande av förordning (EU) nr 911/2010.

99 Copernicustjänsterna bygger på en kombination av satellitdata och miljömätningar som samlas in av externa tjänsteleverantörer utanför Copernicus, från mark-, havs- och luftbaserade övervakningssystem. Detta omfattar t.ex. data från sensorer som placeras på flodbankar, höga torn, som transporteras på väderballonger eller flygplan, dras genom havet av fartyg och som driver i havet på flöten eller bojar. Dessa data som inte är rymdbaserade kallas fältdata. (Källa: https://insitu.copernicus.eu/about.)

bl.a. frågor som rör stadsområden, hållbar utveckling och miljöskydd, regional och lokal planering, jordbruk, skogsbruk och fiske, hälso- och sjukvård, civilskydd, infrastruktur, transport och rörlighet samt turism. Copernicus klimatförändringstjänst ger exempelvis information om tidigare, nuvarande och framtida klimat och tillhandahåller verktyg för att göra det möjligt för beslutsfattare och företag att begränsa klimatförändringarna och anpassa sig till dem.

Galileo är EU:s eget globala system för satellitnavigering som tillhandahåller tjänster för positionsbestämning, navigering och tidsbestämning. Galileo används i mobiltelefoner och bilnavigering samt i kritiska tillämpningar som synkronisering av elnät och telenät.

Egnos (*European Geostationary Navigation Overlay Service*) är ett regionalt satellitnavigeringssystem.[100] Det tillhandahåller navigationstjänster för luftfart, sjöfart och landbaserade användare i Europa. Mer än 80 % av de europeiska jordbrukare som använder sig av satellitnavigering för vägledning vid besprutning och skörd av grödor är beroende av den.

EU:s rymdsektor i korthet

Rymdteknik, rymddata och rymdtjänster har blivit oundgängliga i vardagen och spelar en viktig strategisk roll för EU. EU har en världsledande rymdindustri.

År 2018 sysselsatte rymdsektorn över **231 000** personer.

Sektorn var 2017 uppskattningsvis värd **53–62 miljarder euro**, vilket är näst störst i världen.

En tredjedel av världens satelliter tillverkas i EU.

Sektorn fortsätter att uppgradera familjen av europeiska bärraketer till nästa generation, **Ariane 6** och **Vega C**.

EU:s rymddata håller på att förändra våra liv med följande tjänster:

Insatser vid naturkatastrofer: *Under 2017* visade Copernicus kartor skadornas utbredning och omfattning, vilket hjälpte räddningstjänsterna att bl.a. hantera skogsbränder (Italien, Spanien, Grekland och Portugal), jordbävningar (Mexiko), orkaner (länder som drabbats av orkanerna Harvey, Irma och Maria) och översvämningar (Irland, Tyskland).

Rädda människoliv till havs: Copernicus stöder Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns uppdrag i Medelhavsområdet och hjälper till att upptäcka osäkra fartyg och rädda människor. Galileo kan användas på alla handelsfartyg i hela världen och ger ökad noggrannhet och en mer driftssäker positionering för en säkrare sjöfart.

Övervakning av oljeutsläpp: Europeiska sjösäkerhetsbyrån (Emsa) använder Copernicusdata för övervakning av oljeutsläpp och fartyg.

Landning av flygplan: vid utgången av 2018 använde 315 flygplatser i nästan alla EU-länder Egnos för att göra landningarna säkrare och undvika förseningar och omdirigeringar.

Trafiksäkerhet: Från och med april 2018 integreras Galileo i varje ny biltyp som säljs i Europa, vilket från och med 2019 kommer att vara ett stöd för systemet för eCall, och det kommer att integreras i digitala färdskrivare för lastbilar, så att reglerna om körtider respekteras och trafiksäkerheten förbättras.

[100] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1285/2013 av den 11 december 2013 om uppbyggnad och drift av de europeiska satellitnavigeringssystemen och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 876/2002 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 683/2008.

Sök- och räddningsinsatser: En Galileotjänst som förkortar tiden det tar att hitta en person som är utrustad med en nödsändare till mindre än 10 minuter på en mängd olika platser, även till sjöss, i bergs- och ökenområden eller i stadsmiljöer. Den bekräftar för personen att hjälp är på väg.

Jordbruk: Av de jordbrukare som använder satellitnavigering för precisionsjordbruk är 80 % Egnosanvändare. Och data från Copernicus används för övervakning av grödor och avkastningsprognoser.

Genomförande och senaste resultat

Det övergripande genomförandet av Copernicusprogrammet följer planen enligt förväntningarna, med sju satelliter i omloppsbana och i drift, vilket möjliggör drift av de sex Copernicustjänsterna. Den senaste uppskjutningen var av satelliten Sentinel 3B i april 2018.

Copernicus klimatförändringstjänst gick över till sin operativa fas sommaren 2018. Den har blivit en viktig och erkänd klimatinformationsresurs för internationella organ. Copernicus katastrofhanteringstjänst aktiverades mer än 86 gånger för att bistå myndigheterna i samband med katastrofer som skogsbränder, stormar, översvämningar och vulkanutbrott, jordbävningar och marksättningar.[101]

Tjänsterna för tillgång till data och information inleddes i juni 2018, vilket möjliggjorde ett bättre utnyttjande av Copernicusdata och ledde till att antalet registrerade användare ökade till mer än 200 000. Dessutom har fler samarbetsavtal undertecknats med organisationer och länder utanför EU (tredjeländer), som Afrikanska unionen, Brasilien, Chile, Colombia, Indien, Serbien och Ukraina, för att främja användningen av Copernicus globalt.[102]

Galileo togs i drift 2016 och har därefter kontinuerligt tillhandahållit tjänster. Parallellt med detta pågår utbyggnaden av Galileos rymdinfrastruktur. Fyra satelliter sköts upp framgångsrikt i juli 2018, vilket innebär att totalt 26 satelliter nu är i omloppsbana. För att garantera en oberoende övervakning av Galileos tjänster har Galileos referenscentrum inlett sin verksamhet i Noordwijk (Nederländerna). En högprecisionstjänst *(High Accuracy Service)* kommer att erbjuda positionsbestämningar med en noggrannhet på 20 cm och kommer att vara tillgänglig kostnadsfritt.[103] Denna precision är avgörande för utvecklingen av ny teknik såsom automatiserade uppkopplade bilar. Spridningen på marknaden av Galileo och Egnos ökade kraftigt *under 2018*, med mer än 500 million Galileo-kompatibla enheter på marknaden den 31 december 2018. Innovationen fortsätter, och i mitten av maj 2019 var redan 714 miljoner enheter kompatibla med Galileo.

Framför allt blev Galileo i november 2018 det första icke-amerikanska globala satellitnavigeringssystem som var tillåtet i USA. Användningen av EU:s Galileo i kombination med USA:s globala positioneringssystem (GPS) kommer att öppna den amerikanska marknaden för Galileo och förbättra de amerikanska konsumenternas upplevelse genom förbättrad tillgänglighet, tillförlitlighet och motståndskraft hos dessa positionsbestämnings-, navigerings- och tidsbestämningstjänster.

Galileo bidrar till att rädda liv. **Galileos sök- och räddningstjänst** förkortar tiden dramatiskt för att hitta nödsändare, från upp till 3 timmar till bara 10 minuter. Eftersom lokaliseringen av nödsändarna blir noggrannare kan de som tappat bort sig till havs eller i berg räddas snabbare.[104]

101 Generaldirektoratet för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 23.
102 *Programme statement 2018 on Copernicus* (ej översatt till svenska), s. 2.
103 *Programme statement 2018 on Galileo and the European Geostationary Navigation Overlay Service (EGNOS)* (ej översatt till svenska), s. 2.
104 *Programme statement 2018 on Galileo and the European Geostationary Navigation Overlay Service (EGNOS)* (ej översatt till svenska), s. 4.

Bedömning och utvärdering

Halvtidsöversynen av Copernicus bekräftade att programmet uppfyller sina mål. Men även om de data som samlas in håller hög kvalitet visade översynen att distributionen av och åtkomsten till data behöver förbättras för att öka spridningen bland användarna.[105] Lanseringen av data- och åtkomsttjänsterna i juni 2018 samt utvidgningen av olika verksamheter för att maximera användningen av tillämpningar inom Copernicus (även genom undertecknande av internationella samarbetsavtal) syftar till att hantera utmaningarna med tillgång till data och användarnas utnyttjande.

Galileo och Egnos gör framsteg mot målen, vilket framgår av halvtidsöversynen.[106] I översynen identifierades dock vissa brister i styrningens ändamålsenlighet, med tanke på antalet inblandade aktörer och på grund av skillnader i styrstrukturer och arbetsorganisation mellan utbyggnad och utnyttjande. Dessutom uppmärksammades ineffektivitet i samband med säkerhetsstyrningen.

Syftet med förslaget till förordning om EU:s rymdprogram för den fleråriga budgetramen efter 2020 är att avhjälpa dessa styrningsproblem[107] genom att förtydliga förhållandena mellan de olika berörda parterna och vilken funktion varje part har (dvs. framför allt medlemsstaterna, kommissionen och Europeiska rymdorganisationen (ESA)) och genom att införa ett enhetligt styrningssystem för alla delar av programmet. Genom lagstiftningen stärks rollen för den tidigare Europeiska byrån för GNSS (European Global Navigation Satellite System) i och med att byråns uppgifter utökas när det gäller säkerhetsackreditering till att omfatta alla delar i EU:s rymdprogram och verksamheter som rör marknadsuppdatering. I den nya förordningen fastställs och standardiseras även säkerhetsramen för EU:s rymdprogram.

Europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet

Jag kommer att fortsätta att arbeta dygnet runt de närmaste månaderna för att se till att Europeiska försvarsfonden och det permanenta strukturerade samarbetet inom försvaret blir helt operativt.

Ordförande Jean-Claude Juncker, talet om tillståndet i unionen 2018

Programmets mål

I dagens värld med ökande instabilitet och gränsöverskridande hot mot vår säkerhet kan inget land klara sig på egen hand. Av den orsaken gör Junckerkommissionen en aldrig tidigare skådad insats för att skydda och försvara invånarna i EU. EU kan inte ersätta medlemsländernas försvarsinsatser, men kan stimulera deras samarbete för att utveckla och skaffa den teknik och utrustning som behövs för att tillgodose gemensamma försvars- och säkerhetsbehov.

Den 18 juli 2018 antogs det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet genom EU:s budget för 2019 och 2020. Det stöder **konkurrenskraften och innovationskapaciteten hos försvarsindustrin inom EU**, särskilt när det gäller utveckling av prototyper, försvarsutrustning och försvarsteknik genom medfinansiering från EU:s budget. Programmet genomförs direkt av kommissionen.

105 SWD(2017) 347, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017SC0347.
106 SWD(2017) 346, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017SC0346.
107 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av unionens rymdprogram och Europeiska unionens rymdprogrambyrå och om upphävande av förordningarna (EU) nr 912/2010, (EU) nr 1285/2013, (EU) nr 377/2014 och beslut 541/2014/EU, COM/2018/447.

Det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet bidrar till att skapa en samverkansinriktad inställning i medlemsstaternas försvarsindustrier. Det finansiella bidraget från EU öppnar för utvecklingsprojekt som annars inte skulle ha genomförts på grund av stora finansieringsbehov eller tekniska risker. Programmet är en möjliggörande faktor som leder till ytterligare projekt för utveckling av samarbetskapacitet på viktiga försvarsområden.

Medlemsstaterna kan t.ex. gemensamt investera i utveckling av drönarteknik eller satellitkommunikation eller köpa in en mängd helikoptrar på en gång för att pressa priserna. Endast samarbetsprojekt kommer att vara stödberättigande, och en del av den totala budgeten kommer att öronmärkas för projekt som omfattar gränsöverskridande deltagande av små och medelstora företag.

Europeiskt samarbete i försvarsfrågor är ekonomiskt fördelaktigt. Det finns goda belägg för ett europeiskt mervärde av en europeisk försvarsfond.

- Bristen på samarbete mellan EU-medlemsstaterna på försvarsområdet kostar uppskattningsvis 25–100 miljarder euro varje år.
- Man skulle kunna spara 600 miljoner euro per år om arméerna i EU hade gemensamma infanterifordon och 500 miljoner euro per år om de hade ett enda certifieringssystem för ammunition.
- Det finns 178 typer av vapensystem i EU, 30 i USA.
- Det finns 20 olika typer av stridsflygplan i EU, sex i USA.
- Det finns 17 olika stridsvagnssystem i EU, ett i USA.
- I EU finns det fler typer av helikoptrar än regeringar för att köpa dem.

	Europeiska unionen	**USA**	
Försvarsutgifter			
Totalt belopp	**227 miljarder euro**	**545 miljarder euro**	
% av BNP	**1,34**	**3,3**	
Investering per soldat	**27 639 euro**	**108 322 euro**	
Överlappning av system som används			
Antal vapensystemtyper för kategorier som omfattas av studien	**178**	**30**	
Huvudstridsvagnar	**17**	**1**	
Jagare och fregatter	**29**	**4**	
Stridsflygplan	**20**	**6**	

Källa: Nato, Internationella institutet för strategiska studier, Sipri, säkerhetsrapporten från München 2017.

Bedömning och utvärdering

Det har redan inletts samarbete inom försvarsforskning. EU:s första bidragsavtal inom ramen för 2017 års budget omfattade forskningsprojektet Ocean2020, som sammanför 42 partner från 15 EU-medlemsstater och stöder verksamhet som rör sjöövervakning och kommer att integrera drönare och obemannade ubåtar i flottoperationer.

En förhandsutvärdering[108] som åtföljer förslaget till det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet visade att försvarsindustrin i EU står inför stora utmaningar i samband med låga investeringar i kapacitetsutvecklingsprojekt, fragmentering och brist på samarbete. I utvärderingen framhölls att det behövs ett EU-initiativ till stöd för konkurrenskraft och innovationsförmåga hos den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen. Detta kommer att stärka EU:s strategiska oberoende och öka oberoendet för viktig försvarskapacitet. Utvärderingen visade att samarbete är ett effektivt sätt att uppnå detta, eftersom det är troligt att ingen enskild medlemsstat på lång sikt har råd att upprätthålla en fullskalig försvarsindustri och motsvarande försvarskapacitet på egen hand. EU kan ge ett betydande bidrag. Det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet kommer att skapa betydande mervärde genom att **stimulera till samarbete och öppna för ytterligare projekt för kapacitetsutveckling**.

Med utgångspunkt i de nuvarande programmen, dvs. det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet och den förberedande åtgärden för försvarsrelaterad forskning, föreslog kommissionen i juni 2018 en fullt utvecklad **europeisk försvarsfond** till ett värde av 13 miljarder euro inom ramen för EU:s nästa långtidsbudget för att täcka både forsknings- och kapacitetsutvecklingsområdena. Fonden kommer att stödja konkurrenskraftiga och gemensamma projekt på försvarsområdet under hela forsknings- och utvecklingsfaserna för att få större genomslag. EU kommer att ge direkt finansiering för alla kostnader under forskningsfasen, särskilt genom bidrag. Efter denna fas kommer fonden att komplettera medlemsstaternas investeringar genom medfinansiering med upp till 20 % av kostnaderna för prototyputveckling och upp till 80 % av påföljande certifierings- och testverksamhet. EU kommer inte att finansiera förvärvsfasen, men kommissionen kan erbjuda praktiskt stöd till de medlemsstater som vill köpa in produkter och teknik gemensamt.

Tull 2020

Territoriet för EU:s tullunion omfattas av EU gemensamma regler och förfaranden som fastställs i unionens tullkodex[109]. De måste tillämpas och genomföras korrekt och enhetligt i hela EU. Tullpolitiken och tullförvaltningarna måste dessutom ständigt anpassa sig till den moderna handelns förhållanden och moderna kommunikationsverktyg.

Tull 2020 är ett program för att underlätta och förbättra samarbetet mellan de nationella tullförvaltningarna. Detta samarbete bidrar till att förbättra tullmyndigheternas administrativa kapacitet och stärka de europeiska företagens konkurrenskraft, t.ex. genom att minska efterlevnadskostnaderna och den administrativa bördan. Samarbetsformen ökar också säkerheten och skyddar människor och miljö.

EU:s tullkodex är en milstolpe i moderniseringen av EU:s tullmyndigheter, och EU:s åtgärdsprogram Tull 2020 är avgörande för att stödja tillämpningen av kodexen.

Det viktigaste nätverket är det mycket tillförlitliga **gemensamma kommunikationsnätet**, som är gemensamt för tull- och beskattningsområdena. Det består av 112 internetbaserade portar på 49 platser i 33 olika länder. Under åren av tullprogrammets iterationer har antalet och mängden uppgifter som utbyts stadigt ökat. Enbart *under 2017* utväxlades nästan 4,8 miljarder meddelanden med en volym på 5,5 terabyte (TB). Över 11,2 miljoner transiteringar skedde via det nya datoriserade transiteringssystemet, med ett genomsnittligt antal rörelser per affärsdag på mer än 44 000. Det registrerades 5,1 miljoner indirekta exportrörelser i exportkontrollsystemet och omkring 48 miljoner summariska införseldeklarationer lämnades

[108] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52017SC0228
[109] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

in i EU via importkontrollsystemet. Programmets räckvidd är inte alltid lätt att mäta eftersom tusentals tjänstemän och företag använder de it-system som stöds av Tull 2020 utan att vara medvetna om varifrån de kommer.

Programmet gav också stöd till en mängd olika former av **gemensamma insatser**. Det genomfördes 16 864 möten med projektgrupper, 1 897 workshoppar, 1 106 arbetsbesök, 947 seminarier, 203 gemensamma kommunikationsåtgärder, 180 kapacitetsuppbyggnads- och stödåtgärder och 72 övervakningsaktiviteter som organiserades i alla deltagande länder under programmets första fyra år i drift.

Under 2018 gjorde kommissionen en halvtidsutvärdering av programmet Tull 2020[110] som bekräftade att programmet fungerar väl, behövs och skapar mervärde. De flesta av programmets gemensamma åtgärder, utbildningar och europeiska informationssystem hjälper tullförvaltningarna att förbereda sig för en modern och välfungerande tullunion.

De europeiska informationssystemen är resurskrävande men medför fördelar inom alla områden av tullverksamheten. Fördelarna är bl.a. harmonisering av tullförfaranden, enhetlig tillämpning av tullagstiftningen, delning av information och skapande av stordriftsfördelar, särskilt genom centraliserade system. De är sammankopplade och driftskompatibla och används i hög grad i tullens dagliga verksamhet. Deras betydelse för att modernisera tullen i riktning mot en papperslös miljö har visat sig ovärderlig, och it-strukturen som helhet saknar motstycke och skulle inte gå att reproducera på nationell nivå.

Tull 2020-programmet främjar samarbete och skapar förtroende mellan tullförvaltningar och deras tjänstemän. Utbildningsverksamheten bidrar också till gemensam förståelse, anpassning av tolkningar av tullbestämmelserna, standardisering av terminologin och i slutändan mer enhetlighet i tillämpningen av EU-lagstiftningen i medlemsstaterna.

Halvtidsutvärderingen av programmet visade dock att det finns ett visst utrymme för förbättringar på vissa områden, t.ex. genom en förenkling av ramen för resultatmätning eller ökad driftskompatibilitet mellan vissa it-system.

Kommissionen föreslog att programmet skulle fortsätta efter 2020. Tullsamarbete och kapacitetsuppbyggnad skulle inriktas på, å ena sidan, nätverkande mellan personer och åtgärder för kompetensutveckling, och, å andra sidan, åtgärder för uppbyggnad av it-kapacitet. I likhet med den nuvarande iterationen av programmet kommer den största delen av den föreslagna budgeten att gå till åtgärder för it-kapacitetsuppbyggnad, en fortsättning av strategin baserad på en it-arkitekturmodell där europeiska elektroniska system skapas genom en kombination av gemensamma och nationella komponenter. Denna modell har föredragits framför en fullständigt centraliserad struktur, eftersom den ger medlemsstaterna en viss flexibilitet när det gäller att utforma de slutliga nationella tillämpningarna, med hänsyn till deras preferenser, krav och begränsningar.

Fiscalis 2020

Fiscalis 2020-programmet är en av de viktigaste åtgärderna för att stödja genomförandet av Europeiska unionens skattepolitik. Programmet bildar en ram för att förbättra skattesystemens funktion på den inre marknaden genom ökat samarbete mellan de deltagande länderna, deras skattemyndigheter och tjänstemän. De deltagande länderna består av EU:s medlemsstater och de länder som förhandlar om anslutning till EU ("kandidatländer") och presumtiva kandidatländer[111]. På grund av programmets utformning och mål går den största delen av finansieringen till utveckling och drift av it-systemen (cirka 75 %), följt av organisationen av gemensamma insatser, studier och utbildning.

Under 2018 genomförde kommissionen en halvtidsutvärdering av Fiscalis 2020-programmet för att bedöma resultatet efter de fyra första åren i drift.[112]

110 *Mid-term evaluation of the Customs 2020 programme – Final report* (ej översatt till svenska) SWD(2019) 14.
111 http://ec.europa.eu/environment/enlarg/candidates.htm
112 Mid-term evaluation of the Fiscalis 2020 programme — Final report (ej översatt till svenska), SWD(2019) 15.

Utvärderingen bekräftade att programmet fungerar väl, är nödvändigt och tillför ett mervärde. Fiscalis 2020 har spelat en viktig roll för att stärka samarbetet mellan skattemyndigheter i EU:s medlemsstater och andra deltagande länder genom sina tre huvudsakliga verksamhetstyper (gemensamma åtgärder, europeiska informationssystem och utbildning). Programmet har gett den ram och de tekniska hjälpmedel som krävs för att kunna samarbeta och dela information och därmed genomföra EU:s skattelagstiftning och bekämpa skatteflykt, bedrägerier och aggressiv skatteplanering i ett allt mer mobilt Europa. Bidragen var mest framträdande inom områdena för bekämpning av skattebedrägeri och skatteundandragande i fråga om mervärdesskatt och punktskatter (för informationsteknik, t.ex. det förenklade systemet för registrering och betalning med en enda kontaktpunkt, e-blanketter eller det webbaserade systemet för utbyte av information om mervärdesskatt, VIES).

De informationssystem som stöds genom Fiscalisprogrammet har lett till kostnadsbesparingar för de nationella förvaltningarna i form av minskade utgifter för informationsteknik och mänskliga resurser, även om det är svårt att kvantifiera besparingarna exakt. Centralt utvecklade system är billigare att utveckla och genomföra än 28 enskilda nationella system. De innebär även att man slipper kostnader för driftskompatibilitet mellan länder. I de fall då systemen är uppdelade på EU-nivå och nationell nivå säkerställer programmet sammankoppling och en effektiv samexistens.

När det gäller funktionalitet har flera av de stora europeiska informationssystemen, t.ex. systemet för förflyttning och kontroll av punktskattepliktiga varor och det s.k. Mini One-Stop-Shop också av flera aktörer beskrivits som ”revolutionerande” inom deras områden, eftersom det ger helt nya möjligheter till övervakning, informationsdelning och förebyggande av bedrägerier. Bland de sekundära fördelarna kan nämnas nya möjligheter till stordataanalys, t.ex. hantering av efterlevnadsrisk. Utvidgningen av Mini-One-Stop-Shop i nästa program (för att täcka de fysiska produkterna) förväntas ge särskilt stora fördelar för skatteuppbörden och underlättandet av handel.

Herkules III

Herkules III är ett program[113] som hjälper EU-länderna att bekämpa oriktigheter, bedrägerier och korruption som påverkar EU:s budget. Det syftar till att skydda EU:s ekonomiska intressen och därmed skydda skattebetalarnas pengar och stärka EU-ekonomins konkurrenskraft. Programmet finansierar också konkreta projekt, t.ex. nationella myndigheters inköp av röntgenskannrar, narkotikahundar och annan detekterings- och undersökningsutrustning för att bekämpa smuggling och annan brottslig verksamhet.

Ett viktigt område är kampen mot tobakssmuggling som fortfarande är ett stort problem och som beräknas leda till förluster på minst 10 miljarder euro om året för nationella budgetar och för EU:s budget. Syftet med att bidra till finansieringen av röntgenskannrar och annan teknisk utrustning i t.ex. hamnar och flygplatser är att stärka de nationella myndigheternas förmåga att bekämpa smuggling. Herkules III finansierar också utbyte av bästa praxis i frågor som förhindrande av korruption i upphandlingsförfaranden. En annan aspekt är utbildning i kampen mot bedrägerier, bl.a. utbildning som syftar till att stärka och uppdatera den brottsbekämpande personalens kompetens i digitala kriminaltekniska frågor och analys.

Kommissionens halvtidsutvärdering[114] visade att Herkules III-programmet i stort sett har uppfyllt sin uppgift. Enligt utvärderingen var programmet överlag effektivt och ändamålsenligt för både utbildning och tekniskt stöd. De berörda parterna rapporterade att programmet har genomförts ändamålsenligt och på ett effektivt sätt med hänsyn till medlemsstaternas behov.

Införandet av elektronisk inlämning och behandling av bidragsansökningar är en viktig nyhet som avsevärt förkortar tiden för att informera de sökande om resultatet av utvärderingsförfarandet.

EU:s nya program för bedrägeribekämpning (2021–2027) syftar till att fortsätta och förstärka stödet till medlemsstaterna i deras kamp mot bedrägerier, oriktigheter och korruption som påverkar EU:s budget.

113 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex:32014R0250

114 COM(2018) 3, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0003&qid=1562922082298&from=SV.

Perikles 2020

Programmet Perikles 2020 finansierar personalutbyten, seminarier, utbildning och studier för brottsbekämpande och rättsliga myndigheter, banker och andra som arbetar med att förebygga och bekämpa förfalskning av eurosedlar och mynt. Åtgärder kan vidtas inom euroområdet, i EU-länder utanför euroområdet och i tredjeländer som utgör en knutpunkt för förfalskning. Medlen används till följande: i) tillhandahållande av bidrag till behöriga nationella myndigheter som är intresserade av genomförandeåtgärder (myndighetsgenomförda åtgärder) och ii) finansiering av åtgärder som genomförs direkt av Europeiska kommissionen (direkta åtgärder). Fördelningen över åren varierar, men omkring 70 % av den årliga budgeten fördelas vanligen till åtgärder som genomförs av den behöriga nationella myndigheten och 30 % till direkta åtgärder.

Under 2018 finansierade programmet elva projekt, varav åtta från behöriga nationella myndigheter i medlemsstater i euroområdet och tre på initiativ av kommissionen.

Informationssystem för bedrägeribekämpning[115]

Informationssystemet för bedrägeribekämpning innehåller och finansierar en rad it-tillämpningar som Europeiska kommissionen använder. Dessa säkerställer ett snabbt och säkert utbyte av bedrägerirelaterad information mellan medlemsstaternas och EU:s behöriga myndigheter. Det omfattar två huvudsakliga områden: ömsesidigt bistånd inom tullen och hantering av oriktigheter. Systemet stöds av en portal som bildar en enda och gemensam infrastruktur för att ge tillgång till dessa tjänster för mer än 8 000 registrerade slutanvändare i mer än 1 200 behöriga enheter i medlemsstater, partnerländer utanför EU, internationella organisationer, kommissionens avdelningar och andra EU-institutioner. Portalen möjliggör betydande stordriftsfördelar och ömsesidiga fördelar när det gäller utveckling, underhåll och drift av en så bred och mångsidig uppsättning it-tjänster och it-verktyg.

Informationssystemet för bedrägeribekämpning omfattar också ett system för hantering av oriktigheter. Den gav Europeiska kommissionen och medlemsstaterna hjälp i kampen mot tullbedrägerier och förvaltningen av utgiftsdelen i EU:s budget.

Under 2018 gav informationssystemet för bedrägeribekämpning t.ex. stöd till ömsesidigt bistånd, däribland gemensamma tullinsatser som organiserades av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och Europeiska unionens gränsövervakningsuppdrag för Moldavien och Ukraina, eller av medlemsstaterna eller Europol med stöd av Olaf. *Under 2018* organiserades eller stöddes fem gemensamma tullinsatser inom ramen för systemet. Systemets moduler användes för ett säkert informationsutbyte i dessa gemensamma tullinsatser. Antalet pågående tullbedrägeriärenden för vilka uppgifter finns tillgängliga i systemets databaser för ömsesidigt bistånd system uppgick *2018* till 18 340, vilket är en ökning med 2 016 ärenden jämfört med föregående år. Inom nästa fleråriga budgetram kommer informationssystemet för bedrägeribekämpning att integreras i det framtida programmet för bedrägeribekämpning.

Det framtida programmet kommer att stärka och effektivisera unionens befintliga stöd till insatser för att skydda unionens ekonomiska intressen och för ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor, samt utnyttja synergier och skapa flexibilitet mellan olika befintliga åtgärder.[116]

115 Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 24.
116 Förslag till förordning om inrättande av EU-programmet för bedrägeribekämpning. COM(2018) 386, s 2.

ISA² – Lösningar för interoperabilitet och gemensamma ramar för europeiska offentliga förvaltningar, företag och medborgare

Samordningsfrågor hindrar gränsöverskridande och sektorsövergripande interoperabilitet. De beror främst på den institutionella komplexiteten, med flera förvaltningsnivåer och skillnader mellan nationella offentliga förvaltningar från olika medlemsstater och regionala och lokala offentliga förvaltningar i medlemsstaterna. ISA²-programmet för lösningar för interoperabilitet och gemensamma ramar för europeiska offentliga förvaltningar, företag och medborgare stöder utvecklingen av digitala lösningar som gör det möjligt för offentliga förvaltningar, företag och medborgare att dra nytta av interoperativa gränsöverskridande och sektorsöverskridande offentliga tjänster.

Programmet är en del av en bredare politisk ram för digitalisering av offentliga förvaltningar i EU. Den utvecklar lösningar för interoperabilitet antingen självständigt eller för att komplettera och stödja andra EU-initiativ. Den främjar och upprätthåller också den europeiska interoperabilitetsramen i samarbete med medlemsstaterna och kommissionen. Det rullande arbetsprogrammet för 2018 bestod av 53 åtgärder, jämfört med 39 åtgärder under det första verksamhetsåret och 43 åtgärder under 2017. Programmet har hittills genomförts på ett effektivt sätt, och nästan alla insatser fortlöpte planenligt i slutet av 2018.

De preliminära slutsatserna i halvtidsutvärderingen bekräftar att programmet är relevant och ändamålsenligt och att genomförandet går enligt plan.[117] Programmet har **bidragit till att öka den gränsöverskridande interoperabiliteten** i EU. Det ökar t.ex. medvetenheten om interoperabilitet mellan EU:s medlemsstater och bidrar till att få upp frågan på de nationella agendorna. Det för också samman människor, skapar nätverk och hjälper nationella organisationer att träffa sina motsvarigheter i olika länder, och underlättar på så sätt utbytet mellan medlemsstaterna på området för interoperabilitet.

Dessa yttre faktorer beaktas när nya åtgärder väljs ut för de årliga arbetsprogrammen för ISA². I samband med nästa fleråriga budgetram kommer ISA² att efterföljas av programmet för ett digitalt Europa som kommer att utöka insatsernas bredd och ta vara på synergier med åtgärder inom de nuvarande programmen för Fonden för ett sammanlänkat Europa och Horisont 2020.

Programmet för europeisk statistik

Programmet för europeisk statistik enligt förordning (EU) nr 99/2013[118] **utgör ramen för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik** under perioden 2013–2020. Den statistik som tas fram inom ramen för programmet är oumbärlig för EU:s beslutsfattande och för mätning av resultat och effekter av viktiga initiativ som investeringsplanen för Europa, den europeiska pelaren för sociala rättigheter och energiunionen.

Programmet för europeisk statistik är avsett att tillhandahålla statistik av hög kvalitet i rätt tid samtidigt som en balans upprätthålls mellan de ekonomiska, sociala och miljömässiga områdena. Det tillgodoser behoven hos ett brett spektrum av användare av europeisk statistik, inklusive beslutsfattare, forskare, företag och allmänheten i stort, på ett kostnadseffektivt sätt utan onödigt dubbelarbete.

En andra halvtidsutvärdering av programmet för europeisk statistik 2013–2020 gjordes *2018* för åren 2015–2017. Utvärderingen visar att programmet genomförs på ett effektivt sätt, att det ger ett tydligt mervärde för EU och att det är förenligt både internt och externt med andra initiativ som syftar till att framställa statistik. Resultaten visar också att programmet för europeisk statistik har bidragit och fortsätter att bidra till att tillgodose användarnas behov och till utformningen och övervakningen av politiken, men att det behövs mer. Eurostat och det europeiska statistiksystemet moderniserar processerna för statistikframställning för att

[117] Kommissionens rapport om slutresultatet av halvtidsutvärderingen kommer att offentliggöras senare i år (tredje kvartalet 2019).

[118] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 99/2013 av den 15 januari 2013 om programmet för europeisk statistik 2013–2017, senast ändrad genom förordning (EU) 2017/1951 av den 25 oktober 2017 om ändring av förordning (EU) nr 99/2013 om programmet för europeisk statistik 2013–2017 genom en förlängning av programmet till 2020.

tillgodose dessa behov och samtidigt utnyttja ny teknik. Inom ramen för nästa fleråriga budgetram kommer dessa verksamheter att integreras i det nya programmet för den inre marknaden, samtidigt som det nödvändiga yrkesmässiga oberoendet när det gäller den europeiska statistiken bevaras. Integreringen av olika inremarknadsrelaterade instrument som förvaltas centralt av kommissionen i ett program kommer att minska överlappningarna, öka synergieffekterna och underlätta kommunikationen och nätverksarbetet med alla skilda grupper av berörda parter. En sådan konsolidering av verksamheten ger mer valuta för pengarna och ökar kostnadseffektiviteten.

Stödprogram för kärnkraftsavveckling i Bulgarien, Slovakien och Litauen

Bulgarien, Litauen och Slovakien gick i samband med sin anslutning till EU med på att stänga och avveckla ett antal första generationens kärnkraftverk (åtta enheter på tre olika anläggningar: Kozloduj, Ignalina och Bohunice) före utgången av deras planerade operativa livslängd. Med tanke på den ekonomiska börda som denna process skulle innebära, och den långsiktiga karaktären hos avvecklingen av kärnkraftverken, åtog sig EU att ge ekonomiskt stöd till de tre länderna.

I Bulgarien[119] har programmet lett till att viktiga infrastrukturer för hantering av avfall tagits i drift. *Under 2018* har framför allt en anläggning för högeffektiv volymminskning av radioaktivt avfall tagits i drift. Återkopplingen från driften kommer att vara av stort intresse för andra organisationer som behandlar radioaktivt avfall i EU eftersom de står inför liknande utmaningar.

I Slovakien[120] skedde stora framsteg *under 2018*, särskilt i fråga om dekontaminering och nedmontering i både turbinhallar och tillhörande byggnader (rivning av fyra kyltorn) och i reaktorbyggnaden (dekontaminering av bassängerna för använt kärnbränsle och andra tankar). Rivningen av kyltorn fick stor uppmärksamhet bland allmänheten och visade hur långt man hade kommit med dekontamineringen. Dekontamineringen i reaktorbyggnaden har i hög grad bidragit till att minska den berörda personalens strålningsexponering.

I Litauen[121] tömdes en andra reaktor helt på bränsle *i februari 2018*, flera månader tidigare än planerat. Två reaktorer har nu tömts på bränsle. *Fram till den 31 december 2018* hade över 50 % av de använda bränsleelementen på ett säkert sätt lagts i tunnor och placerats i lagret, vilket betyder att strålningsrisken för allmänheten har minskat avsevärt.

En mycket viktig aspekt som även framhölls i den utvärdering som avslutades *2018*[122] är det mervärde som programmet för kärnkraftsavveckling medför i fråga om uppbyggnad av kunskaper och expertis. Detta har hjälpt de tre berörda länderna. Slovakien hjälpte t.ex. Bulgarien att utforma specifikationerna för anbudsförfarandet till stöd för att förbereda reaktorbyggnaden för dekontaminering av primärkretsen efter att framgångsrikt ha genomfört dekontamineringen av sin egen primärkrets.[123] Kunskapen är också viktig med tanke på det icke försumbara antal kärnkraftverk i EU som kommer att behöva avvecklas i framtiden.

I sitt förslag till flerårig budgetram inkluderade kommissionen stöd för att fortsätta denna verksamhet.

---

119 *Programme statement 2018 Nuclear-decommissioning assistance programme in Bulgaria and Slovakia* (ej översatt till svenska), s. 1.

120 *Programme statement 2018 Nuclear-decommissioning assistance programme in Bulgaria and Slovakia* (ej översatt till svenska), s. 2.

121 *Programme statement 2018 Nuclear-decommissioning assistance programme in Lithuania* (ej översatt till svenska), s. 1.

122 *Nuclear-decommissioning assistance programme evaluation* (ej översatt till svenska), SWD(2018) 344.

123 *Programme statement 2018 Nuclear-decommissioning assistance programme in Bulgaria and Slovakia* (ej översatt till svenska), s. 1.

Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (budgetrubrik 1B)

Under 2018 anslogs 55,5 miljarder euro till programmen under rubrik 1B, vilket motsvarar 35 % av den totala EU-budgeten för det året. Denna rubrik omfattar ungdomssysselsättningsinitiativet, fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt och tre fonder som samarbetar för att ge stöd till sammanhållningen i alla EU-medlemsstater[124]:

- Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf)
- Europeiska socialfonden (ESF)
- Sammanhållningsfonden.

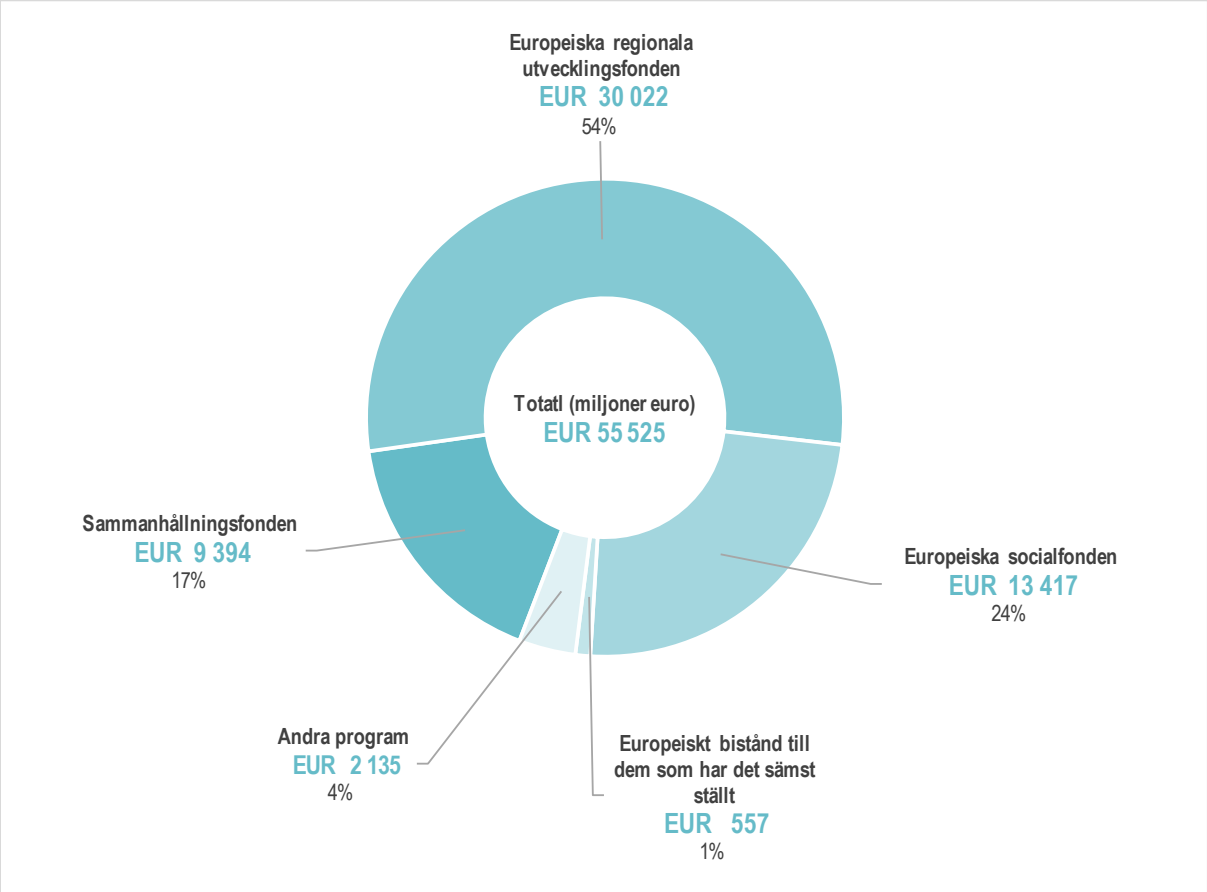

Diagram: De viktigaste program som finansieras under 2018 (åtagandebemyndiganden) under rubrik 1B, Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. Kategorin "andra program" omfattar bl.a. de yttersta randområdena och glesbefolkade områden, tekniskt bistånd, bidrag till Fonden för ett sammanlänkat Europa, pilotprojekt och förberedande åtgärder.

Källa: Europeiska kommissionen.

Sammanhållningspolitiken bidrar till den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i EU genom att minska de ekonomiska och sociala skillnader som fortfarande finns mellan regionerna och länderna. Denna politik är en av EU:s viktigaste källor till investeringar och bidrar till målen för Europa 2020 genom att stödja tillväxt och skapa arbetstillfällen på EU-nivå och strukturreformer på nationell nivå. Medlen kompletteras av Europeiska fonden för strategiska investeringar, som främjar offentliga och privata investeringar, stöder strukturreformer och förbättrar tillgången till finansiering.

[124] Resultatuppgifterna för budgetrubrik 1B omfattar främst året 2017, eftersom uppgifterna om 2018 kommer att lämnas av medlemsstaterna under 2019, efter det att denna rapport har offentliggjorts.

Sammanhållningspolitiken stöder fullbordandet av den digitala inre marknaden och energiunionen, och genom investeringar i energi, miljö, klimat och hållbar transport utgör sammanhållningspolitiken ett viktigt bidrag till EU:s övergång till en koldioxidsnål ekonomi. Sammanhållningspolitiken bidrar också till den inre marknadens utveckling, den övergripande strategin för migrationspolitik och genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, t.ex. genom att dämpa effekterna av fattigdom och social utestängning för dem som drabbats av allvarlig materiell fattigdom och genom att stödja ungdomssysselsättningen.

Även om programmen inleddes i långsammare takt än under perioden 2007–2013 har man nu kommit i kapp med projekturvalet under innevarande programperiod. *Fram till december 2018* hade Europeiska regionala utvecklingsfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska socialfonden och ungdomssysselsättningsinitiativet valt ut mer än 1 miljon projekt som skulle få stöd i hela EU, till sammanlagt 362 miljarder euro av den totala tillgängliga finansieringen för perioden. Denna nivå för projekturvalet under perioden 2014–2018 är jämförbar med motsvarande tidsram under perioden 2007–2013.

Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden ger stöd till alla EU:s regioner

Genom att ge dem de medel som krävs för att lyckas i en globaliserad ekonomi

- Medel från de sammanhållningspolitiska fonderna har bidragit till att skapa 1,3 miljoner arbetstillfällen i EU under de senaste tio åren och mer än 8,9 miljoner människor har fått nya kvalifikationer.[a]
- Mer än 43 000 företag som samarbetar med forskningsinstitut har fått finansiering.
- Mer än 284 000 arbetstillfällen skapas tack vare stödet till små företag.
- 90 000 nystartade företag fick finansiering.

Genom att hjälpa dem att anamma den digitala revolutionen

- Ungefär 7 800 projekt valdes ut för att stödja den sammankopplade digitala inre marknaden, motsvarande totalt 10,3 miljarder euro (finansiering från EU plus nationell medfinansiering).

Genom att investera i utbildning och hälsa

- Sammanhållningspolitiken investerar i social infrastruktur:
  - 1,8 miljoner barn får ta del av nya eller moderniserade skolor och barnomsorg.
  - 51 miljoner människor har tillgång till bättre hälso- och sjukvård.

Genom att koppla samman territorier och korta avstånd

- Mer än 2 700 km upprustade järnvägslinjer och nästan 7 500 km upprustade vägar samt 3 100 km nya vägar.
- Städer som Warszawa, Sofia och Bukarest kommer att ha moderna tunnelbanesystem tack vare sammanhållningspolitiska investeringar.

Genom att skydda miljön och använda resurserna klokt

- Över 36 miljoner människor i EU omfattas av åtgärder för översvämningsskydd.
- 18 miljoner människor i EU omfattas av skyddsåtgärder mot skogsbränder.
- 7 miljoner hektar livsmiljöer omfattas av bevarandeåtgärder.
- 8,5 miljoner människor i EU har fått bättre dricksvattenförsörjning.
- Över 14,5 miljoner människor i EU har tillgång till förbättrad avloppsvattenrening.
- Åtgärder som finansieras av Sammanhållningsfonden uppskattas leda till att utsläppen av växthusgaser minskar med 9,7 miljoner ton koldioxidekvivalenter varje år och ge förbättrad energiförbrukningsklassificering för 330 000 hushåll.

Anmärkning: Med undantag för [a] motsvarar uppgifterna de förväntade effekterna av sammanhållningspolitiska projekt 2014–2020 som började ta emot stöd före den 31 december 2018.

Källor: Plattform för öppna data om de europeiska struktur- och investeringsfonderna (https://cohesiondata.ec.europa.eu/), verksamhetsrapporten för 2018 från generaldirektoratet för regional- och stadspolitik, sjunde rapporten om den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen, gemensam indikator och årliga genomföranderapporter.

Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden

Programmets mål

Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Sammanhållningsfonden är två av **EU:s viktigaste investeringsinstrument** och skapar en kritisk massa av investeringar inom EU:s prioriterade områden. De ger ett starkt stöd för genomförandet av de landsspecifika rekommendationer som utfärdats till medlemsstaterna inom ramen för den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken. Programmen för 2014–2020 var de första som uttryckligen var knutna till den europeiska planeringsterminen. Relevanta landsspecifika rekommendationer var särskilt viktiga för en effektiv programplanering och återspeglas i de antagna partnerskapsavtalen och de pågående programmen, som för närvarande ger medlemsstaterna en drivkraft att genomföra strukturella förändringar och politiska reformer genom investeringar inriktade på strukturella svagheter och flaskhalsar i tillväxten. Fonderna spelade en viktig roll för att motverka de omedelbara effekterna av den ekonomiska och finansiella krisen och för att stärka den strukturella potentialen hos regionerna i EU på längre sikt. Investeringsprioriteringarna för perioden 2014–2020 är följande:

Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation	Öka tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik (IKT)
Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag	Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer
Främja anpassning, riskförebyggande och riskhantering i samband med klimatförändringarna	Bevara och skydda miljön och främja ett effektivt resursutnyttjande
Främja hållbara transporter och få bort flaskhalsar i viktig nätinfrastruktur	Främja hållbar och kvalitativ sysselsättning och arbetskraftens rörlighet
Främja social delaktighet och bekämpa fattigdom och diskriminering	Investera i utbildning och fortbildning, inklusive yrkesutbildning för färdigheter och livslångt lärande
Förbättra den institutionella kapaciteten hos myndigheter och aktörer och förbättra effektiviteten hos den offentliga förvaltningen	

Genomförande och senaste resultat

Sammanhållningspolitiken, som motsvarar nästan en tredjedel av den totala EU-budgeten, har varit en viktig källa till offentliga investeringar i många medlemsstater under och efter krisen. Den har t.ex. stått för nästan

9 % av de offentliga kapitalutgifterna i genomsnitt i EU-28 och 41 %[125] i medlemsstaterna i EU-13 under perioden 2015–2017[126]. Sammanhållningspolitiken spelar också en viktig roll när det gäller att stödja förverkligandet av Junckerkommissionens prioriteringar och bidra till solidaritet och enighet i EU. Investeringar i ett land ger positiva spridningseffekter i (ungefär 0,12 % av BNP[127] i länder som inte omfattas av sammanhållningspolitiken.

Sammanhållningspolitiken kommer att stå för en BNP-ökning på närmare 1 biljon euro fram till 2023. Politiken har bidragit till ekonomin i alla EU-länder och hjälpt dem genom ekonomiskt svåra tider.

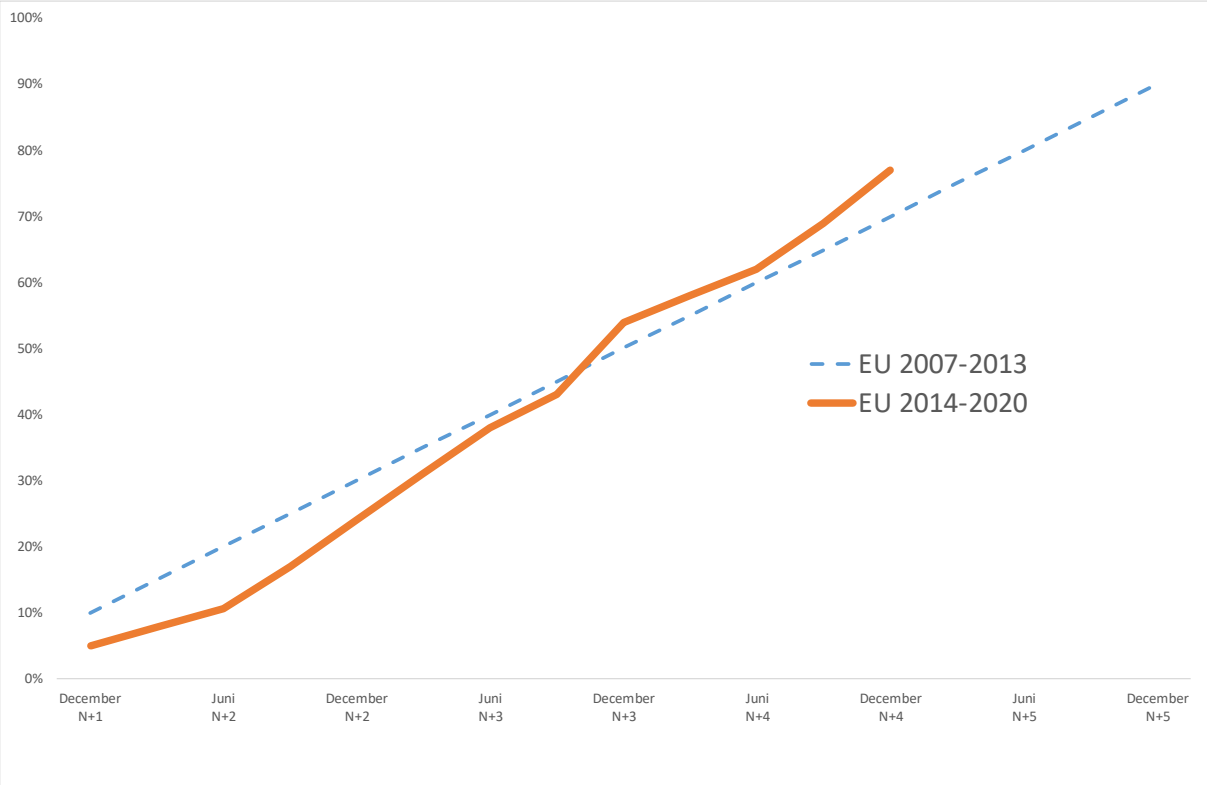
346,5 MILJARDER EURO
investerades 2007–2013

>

Beräknad avkastning på nästan **1 biljon euro** i ytterligare bruttonationalprodukt fram till 2023

Bestående effekter i alla medlemsstater: **mer än 4 %** i Bulgarien, Cypern, Tjeckien, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Rumänien, Slovakien och Slovenien.[128]

Efter fem år av finansieringsperioden 2014–2020 fortsätter genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen i full fart. Fram till december 2018 har 270 miljarder euro redan anslagits till projekt i medlemsstaterna, dvs. nästan 77 % av fondernas totala anslag. Detta motsvarar mer än 290 000 projekt. Det återstår 80 miljarder euro att dela ut till projekt, och investeringarna ska vara fullt genomförda senast 2023 då finansieringsperioden avslutas. Detta innebär en ytterligare ökning jämfört med de resultat som noterades vid utgången av 2017, dvs. 55 % av de totala anslagen till projekten. Ännu viktigare är att denna trend är något bättre än den senaste programperioden (den streckade linjen i tabellen nedan) och tyder på att genomförandet kommer att fortsätta i samma takt under andra hälften av programperioden.

125 Europeiska kommissionen, *Sjunde rapporten om den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen*, s. 176, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion7/7cr_sv.pdf.
126 Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Rumänien, Slovakien och Slovenien.
127 För programmen 2007–2013, men liknande nivåer kan förväntas för programmen 2014–2020.
128 Utvärdering i efterhand 2007–2013.

Diagram: Projekturval: jämförelse mellan perioden 2007-2013 och innevarande period. Beräkning baserad på totala (EU plus nationella) kostnader för utvalda projekt. År N motsvarar 2007 för programmen 2007-2013 och 2014 för programmen 2014–2020.
Källa: Europeiska kommissionen.

Investeringarna i **forskning och innovation** har fortsatt i god takt *under 2018* och visar bra resultat i de flesta medlemsstater. I slutet av 2018 hade mer än 50 000 särskilda forsknings- och innovationsprojekt valts ut, vilket motsvarar 73 % av det totala planerade beloppet. Sedan 2014 har mer än 15 200 forskare kunnat dra nytta av bättre forskningsinfrastruktur, och 7 000 företag samarbetar med forskningscentrum i hela EU. Genom de projekt som har genomförts hittills har mer än 3 200 nya produkter släppts ut på marknaden av företag som har fått finansiering.

Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden hjälper företag att öka sin konkurrenskraft, utveckla nya produkter, hitta nya marknader och skapa nya arbetstillfällen, med särskild tonvikt på innovation och snabbt växande företag och program för att stödja **små och medelstora företags** innovationsförmåga. Det stora utbudet av stöd till små och medelstora företag är också avgörande för att uppnå en fördjupad och mer rättvis inre marknad med en solid industriell bas. *Fram till utgången av 2018* beräknas 88 % av det totala beloppet har fördelats på mer än 95 000 projekt för att höja konkurrenskraften hos små och medelstora företag.

Sammanhållningspolitiken är EU:s största finansieringskälla för att modernisera det europeiska **transportsystemet** och anpassa det till nya utmaningar. Stödet till järnvägs- och vägnäten inom TEN-T har stor betydelse, liksom investeringar i hållbar rörlighet i städer, vilket ger EU-invånarna renare, snabbare och säkrare pendlingsmöjligheter. *Fram till utgången av 2018* beviljades stöd till ungefär 2 500 nätinfrastrukturprojekt.

Med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden slutfördes en lång sträcka av ”cykelmotorvägen” mellan Antwerpen och Bryssel *2018*. Cykelvägen är ett säkert och bekvämt alternativ för pendlare. Det är en hållbar lösning på de problem med överbelastning som bidrar till utfasningen av fossila bränslen inom transportsektorn.

Fotografi: © Europeiska unionen

En stor andel av medlen avsätts för att **förbättra företagsklimatet** och **stödja företagandet**. Bland annat får mer än 90 000 nystartade företag stöd. En viktig aspekt är att underlätta tillgången till finansiering. Sedan programperioden inleddes har 2,7 miljarder euro investerats med hjälp av finansieringsinstrumentens hävstångseffekt.

Kroatien – Esif riskkapitalfond ger stöd till innovativa nystartade företag

I juni 2018 inrättade Kroatien ”Esif riskkapitalfond” – det första riskkapitalinstrument som stöds av Europeiska regionala utvecklingsfonden. Med 35 miljoner euro från det operativa programmet ”Konkurrenskraft och sammanhållning” 2014–2020 ska fonden investera i riskkapitalfonder som inriktar sig på lokala små och medelstora företag med stor tillväxtpotential för att ge dem möjlighet att växa och konkurrera globalt. Riskkapitalfonden kommer särskilt att inrikta sig på investeringar som görs i ett tidigare skede och kommer att erbjuda ett fullständigt accelerationsprogram. Den tillför ett nytt inslag i den framgångsrika portfölj av skuldinstrument som stöds av Europeiska regionala utvecklingsfonden och kommer att bidra till utvecklingen av ett sunt och dynamiskt ekosystem för nystartade företag i landet.

Detta är ett bra exempel på hur sammanhållningspolitiken investerar i sysselsättning och tillväxt, i enlighet med investeringsplanen för Europa. Minst 50 företag i såddfasen och 15 i startfasen kommer att få ett avgörande stöd. Instrumentet väntas också få spridningseffekter i form av affärsänglar, företagarworkshoppar och bolag och många nya planer som kommer att leda till ett betydligt större intresse hos regionala riskkapitalfonder för att investera i Kroatien.

Det har också gjorts stora framsteg inom området för **miljöskydd och främjande av resurseffektivitet**, där 12 500 projekt hade fått stöd vid utgången av 2018. Sådana investeringar har en lång livscykel, men många resultat har redan uppnåtts. Miljontals medborgare är nu skyddade mot naturkatastrofer som översvämningar och bränder. Tusentals människor drar nytta av anläggningar som förbättrar vattenförsörjning och vattenrening. Genomförandet varierar mellan och inom medlemsstaterna. Framstegen är fortfarande något långsammare när det gäller målen för ökad kapacitet att återvinna avfall och återställande av mark, eftersom de projekt som har valts ut hittills endast täcker en liten del av det förväntade målet. Detta beror framför allt på de långdragna planeringsförfarandena för sådana projekt.

Europeiska regionala utvecklingsfonden är det viktigaste investeringsverktyget för **digitaliseringen av den offentliga sektorn och av små och medelstora företag** och för **utbyggnaden av bredband**. Syftet är att uppnå effektivitetsvinster med hjälp av e-förvaltningslösningar, få fram smarta energi- och transportlösningar genom att erbjuda skräddarsytt stöd på fältet och matcha lokala behov och möjligheter. Fram till utgången av 2018 hade ca 7 800 projekt valts ut på plats för att stödja fullbordandet av en sammankopplad digital inre marknad, vilket motsvarade 63 % av det totala planerade antalet. Samtidigt som det har gjorts stora framsteg i flera medlemsstater under 2018 har vissa problem lett till förseningar i ett tidigt skede i genomförandet av bredbandsprojekt i vissa länder (t.ex. svårigheter med att kartlägga insatsområdena och välja ut stödmottagare samt problem med statligt stöd). Därför kommer riktade åtgärder att fortsätta för att förbättra programmyndigheternas administrativa kapacitet på detta område.

En lämplig uppföljning av handlingsplanen för bredband på landsbygden[129] har genomförts, med landsbesök (Bulgarien, Kroatien, Tjeckien, Rumänien och Slovakien), då man även granskade ansökningar om ändringar i planeringen och diskuterade flaskhalsar i genomförandet. Bland andra initiativ har arbetet i nätverket för bredbandskompetens mellan medlemsstaterna, med stöd av en Brysselbaserad anläggning, börjat ge positiva resultat. Genom gemensamma kontaktpunkter i medlemsstaterna tillhandahåller detta nätverk information och/eller råd till alla offentliga myndigheter som vill bygga ut höghastighetsbredband, liksom alla potentiella projektansvariga för bredbandsprojekt som är intresserade av den finansiering som är tillgänglig från EU/nationellt/regionalt för bredband. Alla dessa åtgärder väntas bidra till att förbättra de digitala resultaten i regionerna och medlemsstaterna och på så sätt bidra positivt till det mål som fastställts för den påverkansindikator som beskriver medlemsstaternas digitala konkurrenskraft.

129 https://enrd.ec.europa.eu/action-plan-rural-broadband_en

Stärka den digitala strategiska styrningen i medlemsstaterna i Italien

Det finns en ”digital klyfta” eller en ojämn fördelning av tillgången till och användningen av it mellan de italienska regionerna (särskilt i södra Italien) och resten av Europa. Italien har antagit en strategi för digital tillväxt som syftar till följande: garantera att hela den italienska befolkningen har tillgång till internet via bredband (med minst 30 Mbps), ge kontor, offentliga byggnader och 85 % av privathushållen tillgång till mycket snabb uppkoppling (minst 100 Mbps) och bygga ut höghastighetsbredband i industriområdena. Man har åtagit sig att investera 2,6 miljarder euro i projekt som stöder digital tillväxt under perioden 2014–2020.

Förverkligandet av en **energiunion** kommer att garantera en säker och hållbar energiförsörjning till överkomliga priser i EU och samtidigt minska EU:s beroende av världsmarknaden och externa källor till energiråvaror. Sammanhållningspolitiken är EU:s största investeringskälla för att genomföra energiunionen i praktiken och stödja EU:s regioner och städer på vägen mot att uppnå EU:s klimat- och energimål för 2020 och 2030 och göra en socialt rättvis omställning.

Ungern – Stöd till Ungerns största solkraftverk

Det första solkraftverket inom ramen för MVM-gruppens solcellsprojekt 2018–2019 har uppförts i närheten av Felsőzsolca och Onga på nästan 45 hektar, tack vare en sammanlagd investering på ca 28 miljarder euro från Europeiska regionala utvecklingsfonden och den nationella budgeten. Kraftverket har börjat producera el och är den enhet som har störst installerad kapacitet i Ungern – 20 megawatt. Felsőzsolca solkraftverk är det första av 110 planerade solkraftsenheter som har börjat producera el.

Nederländerna – Utbyggnad av el från solceller för hyresgäster

Detta projekt bidrar till installation i stor skala av solcellssystem på hyresbostäder. Konsortiet av marknadsaktörer arbetar för att få bort nuvarande flaskhalsar och samtidigt tillgodose den enorma efterfrågan på solpaneler hos hyresgästerna. Det integrerade samarbetet mellan erfarna och sakkunniga marknadsaktörer, kompletterat med externa specialister, underlättar den omfattande utbyggnaden av solcellsel för hyresgäster. Installationen av solcellssystemen, först i 8 500 hushåll och därefter i upp till 30 000 hushåll under de närmaste åren, kommer att skapa många arbetstillfällen. Dessutom kommer företagen som ansvarar för utformningen och installationen av solcellspaneler, omriktare och kabeldragning också att växa.

Sammanhållningspolitiken är också EU:s viktigaste finansieringskälla för **hantering av katastrofrisk**. Över 25 000 projekt inom området koldioxidsnål ekonomi har valts ut, och de kommer att genomföras eller håller på att genomföras ute på fältet. När det gäller investeringar inriktade på klimatrelaterade mål har nästan 2 500 projekt valts ut.

Åtgärder som får stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden är avsedda att hantera de behov som skapas av det ovanligt stora flödet av **migranter** till Europa genom stöd till mottagandet och en effektiv integration av lagliga migranter och asylsökande inom områdena för sysselsättning, social delaktighet och utbildning. Ett betydande bidrag till dessa mål är ett resultat av stöd till små och medelstora företag, genom vilka företagsstödtjänster når alla potentiella entreprenörer, även de från mer sårbara grupper såsom migranter, i syfte att göra EU som helhet starkare och mer sammanhållet. Projekturvalsgraden inom området social integration är högre än 60 % i slutet av 2018, med nära 8 000 projekt som redan har valts ut och som håller på att genomföras.

Bedömning och utvärdering

Utvärderingen av de föregående programmen[130] visade att regionerna och länderna inom EU gynnas av sammanhållningsfonderna genom såväl direkta (genom investeringarna) som indirekta effekter (genom ökad handel).

I utvärderingen konstaterades att stödet till små och medelstora företag har potential att ge stora effekter, förutsatt att stödet inriktas mer på att hjälpa dynamiska företag att växa, på strategier för smart specialisering och på att göra det lättare för regionerna att flytta upp i den ekonomiska kedjan i stället för att försöka behålla den ”gamla” ekonomin från förr. Dessutom har det bevisligen gett stort mervärde inom områden som koldioxidsnål ekonomi, hållbar stadsutveckling och regionalt samarbete. Kommissionen har tagit hänsyn till denna återkoppling i sitt förslag[131] till nästa fleråriga budgetram, som har kvar den temabaserade inriktningen, med prioriteringar för att stödja innovation, den digitala ekonomin och små företag samt den koldioxidsnåla och cirkulära ekonomin.

Utvärderingen visade också att den mest effektiva strategin för att locka stora företag inte består av ekonomiska incitament, utan handlar om att förbättra lokala förhållanden, t.ex. det lokala företagsklimatet. Flygplatsinvesteringar har tenderat att fungera dåligt, utom i de yttersta randområdena där det finns en fördel. Förslaget till nästa fleråriga budgetram innehåller en förteckning över undantagna verksamheter, t.ex. direkt stöd till stora företag, flygplatsinfrastruktur och viss avfallshantering, t.ex. deponier.

Det konstaterades också att finansieringsinstrument kan vara effektivare för att finansiera investeringar inom vissa politikområden, men att det förekom förseningar i genomförandet och hinder för en utbredd användning. Dessa problem behandlades i kommissionens förslag till förordning om gemensamma bestämmelser[132] för perioden efter 2020 eftersom detta ger **flexibilitet och möjlighet att agera utifrån framtida behov**, genom att t.ex. möjliggöra små överföringar av resurser utan att ändra det operativa programmet. Dessutom fastställs anslagen till de operativa programmen för de första fem åren, och därefter fastställs anslagen för de sista två åren med utgångspunkt i en granskning. Genomförandet av finansieringsinstrument förenklas, och många av de relevanta bestämmelserna harmoniseras med bidragen.

I utvärderingen konstaterades att förvaltnings-, kontroll- och revisionssystemen var komplexa. Detta ledde till administrativ osäkerhet och förseningar i genomförandet. I en studie nyligen[133] som beställdes av kommissionen konstaterades stora administrativa kostnader som beräknas motsvara 2,2 % av de sammanlagda stödberättigande kostnaderna för Europeiska regionala utvecklingsfonden och 1,8 % för Sammanhållningsfonden (den totala andelen är 4 % för de europeiska struktur- och investeringsfonderna generellt). Kommissionen drar lärdom av detta, och förslaget om framtida program innehåller många åtgärder för att förenkla och minska den administrativa bördan. En ökad användning av förenklade kostnadsalternativ och betalningar baserade på villkor skulle avsevärt kunna minska de totala administrativa kostnaderna. Vissa regler för större projekt och intäktsgenererande investeringar har tagits bort. Dessutom kommer en mer proportionerlig strategi för kontroller och revisioner att avsevärt minska antalet kontroller och revisionsbördan för operativa program med låg risk.

130 *Ex post evaluation of the European Regional Development Fund and Cohesion Fund 2007-13*, SWD(2016) 318 final (ej översatt till svenska), https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp1_swd_report_en.pdf. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/expost2013/wp1_swd_report_en.pdf

131 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden, COM(2018) 372 final – https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:8d2f7140-6375-11e8-ab9c-01aa75ed71a1.0014.03/DOC_1&format=PDF.

132 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering, COM(2018) 375 final – https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:26b02a36-6376-11e8-ab9c-01aa75ed71a1.0021.03/DOC_1&format=PDF.

133 *New assessment of ESIF administrative costs and burden* (ej översatt till svenska), https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/studies/2018/new-assessment-of-esif-administrative-costs-and-burden.

Revisionsrätten rapporterade[134] att kommissionen genomförde olika åtgärder som syftade till att öka inriktningen på resultat under perioden 2014–2020 och välkomnade förbättringarna, men belyste också brister i kvaliteten på övervakningen av information om utgifter för sammanhållningspolitiken. Revisionsrätten konstaterade att övervakningsinformationen främst är resultatinriktad och rekommenderade att kommissionen fastställer gemensamma resultatindikatorer för Europeiska regionala utvecklingsfonden. I kommissionens förslag[135] bibehålls och förfinas de gemensamma outputindikatorerna för perioden 2021–2027, och samtidigt läggs för första gången en gemensam uppsättning resultatindikatorer till för de resultatramar som medlemsstaterna ska fastställa för övervakning, rapportering och utvärdering av programmets resultat. Förslaget skulle göra det möjligt att rapportera resultat regelbundet i plattformen för öppna data[136] och göra jämförelser mellan program och medlemsstater, vilket kommer att ligga till grund för resultatbedömningar och utvärderingar.

Programmens koppling till den europeiska planeringsterminen stärks för perioden 2021–2027. Som en del av den europeiska planeringsterminen 2019 tillhandahöll kommissionen skräddarsydda landsspecifika analyser av investeringsbehov och flaskhalsar för investeringar, med beaktande av relevanta regionala och territoriella skillnader. På grundval av dessa analytiska faktorer och med beaktande av sammanhållningspolitikens mål har landsspecifika investeringsriktlinjer utarbetats och sammanfattats i en bilaga till landsrapporterna (bilaga D). Denna bilaga utgör grunden för dialogen mellan medlemsstaterna och kommissionens avdelningar med avseende på programplaneringen av de sammanhållningspolitiska fonderna för perioden 2021–2027.

Europeiska socialfonden

Programmets mål

För att EU ska vara konkurrenskraftigt, sammanhållet och motståndskraftigt i framtiden måste vi investera i människor nu: i deras utbildning, kompetens och anställningsbarhet och i deras potential för att skapa företag och göra innovationer, men även i deras hälsa och levnadsvillkor i stort. Att investera i människor och skapa ett rättvisare och mer socialt EU har varit en av de viktigaste prioriteringarna för den nuvarande kommissionen redan från början.

Europeiska socialfonden är EU:s viktigaste instrument för att stödja sysselsättningen, hjälpa människor att få bättre jobb, skapa rättvisare jobbmöjligheter för alla och stödja kompetensutveckling och omskolning. Den har en direkt koppling till prioriteringarna och de överordnade målen i Europa 2020-strategin när det gäller sysselsättning, utbildning och fattigdom och är ett viktigt verktyg för att tillämpa de principer och rättigheter som fastställs i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. De temabaserade målen är följande:

134 Europeiska revisionsrätten, *Urvalet och övervakningen av Eruf- och ESF-projekt under perioden 2014–2020 inriktas fortfarande främst på utfall – Särskild rapport nr 21/2018*, https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr18_21/sr_project_performance_sv.pdf.

135 COM(2018) 372 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=SWD%3A2018%3A283%3AFIN.

136 https://cohesiondata.ec.europa.eu

Främja hållbar och kvalitativ sysselsättning och arbetskraftens rörlighet	Främja social delaktighet och bekämpa fattigdom och diskriminering
Investera i utbildning och fortbildning, inklusive yrkesutbildning för färdigheter och livslångt lärande	Förbättra den institutionella kapaciteten hos myndigheter och aktörer och förbättra effektiviteten hos den offentliga förvaltningen
Inrikta sig på ungdomsarbetslöshet för personer under 25 år som inte arbetar eller studerar	

Genomförande och senaste resultat[137]

Fram till utgången av 2017 hade Europeiska socialfonden och ungdomssysselsättningsinitiativet gett stöd till **15,3 miljoner personer, varav 7,9 miljoner var arbetslösa och 4,9 miljoner var inaktiva**. Fram till dess hade **2,4 miljoner unga redan tagit del av** ungdomssysselsättningsinitiativet, enligt medlemsstaterna. Av samtliga deltagare hade 1,4 miljoner sysselsättning, 1,9 miljoner har erhållit en kvalifikation och 870 000 deltog i utbildning eller yrkesutbildning tack vare stöd från Europeiska socialfonden eller ungdomssysselsättningsinitiativet.

Investeringar från Europeiska socialfonden och sysselsättningsinitiativet för unga är den främsta källan till stöd på EU-nivå för strukturreformer i medlemsstaterna, särskilt i områden med anknytning till reformen av de offentliga arbetsförmedlingarna, aktiveringsåtgärder, utveckling av individualiserade integrerade vägar för anställning, inrättande och genomförande av varvad yrkesutbildning, lärlingsutbildningar eller investeringar i (barn)omsorg som syftar till att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

Bättre utnyttjande av Europeiska socialfonden[138]

Med en budget på 86,4 miljarder euro för perioden 2014–2020 är Europeiska socialfonden ett av EU:s viktigaste instrument för att stödja genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna. De operativa programmen bidrar direkt till att främja hållbar sysselsättning av hög kvalitet, social delaktighet, investeringar i utbildning och institutionell kapacitetsuppbyggnad. Ungdomssysselsättningsinitiativet är ett särskilt instrument med en budget på 8,8 miljarder euro, varav hälften kommer från Europeiska socialfonden. Ungdomssysselsättningsinitiativet riktar sig till unga som varken arbetar eller studerar i de EU-regioner som hade den högsta ungdomsarbetslösheten 2012 och ger dem arbets- och utbildningsmöjligheter.

137 Generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 48.

138 *Utkast till gemensam sysselsättningsrapport från kommissionen och rådet – Följedokument till kommissionens meddelande Årlig tillväxtöversikt för 2019*, COM(2018) 761 final, 21.11.2018, s. 85, 114.

Mellan 2014 och 2017 tog mer än 15 miljoner deltagare del av stöd från Europeiska socialfonden och ungdomssysselsättningsinitiativet, däribland nästan 3 miljoner långtidsarbetslösa (17 %). Unga människor under 25 år (42 % av deltagarna) och lågutbildade personer med grundskoleutbildning (44 % av deltagarna) är de viktigaste målgrupperna för dessa insatser. Genomförandet, som ökade kraftigt under 2017, bör fortsätta i oförminskad takt under de kommande åren.

Mer än 2,4 miljoner människor fick stöd från ungdomssysselsättningsinitiativet mellan 2014 och 2017, varav

- 780 000 unga deltog i utbildning för att erhålla en kvalifikation eller förvärvsarbetade, även som egenföretagare, när de lämnade insatsen,
- 550 000 unga hade fått ett erbjudande om anställning, vidareutbildning, lärlings- eller praktikplats.

Det faktum att antalet deltagare i Europeiska socialfonden och sysselsättningsinitiativet för unga har fördubblats sedan slutet av 2016 visar på en kraftig ökning av genomförandet av projekt ute på fältet.

Medlemsländerna satsar mer på utåtriktad verksamhet för att göra tjänsterna mer tillgängliga för unga och säkerställa en bättre identifiering av personer i nöd.

De vägledningscentrum för unga som finns i Finland (”Ohjaamo”/”Navigatorn”, drevs till en början med finansiering från Europeiska socialfonden) har inrättats permanent och kommer att få omfattande ekonomiskt stöd med målet att nå totalt 10 000 unga. Arbetsförmedlingar för unga inrättas i hela Tyskland. Cypern har inlett ett uppsökande projekt med stöd av utbildningsministeriet i samarbete med arbetsmarknadsministeriet och Cyperns ungdomsråd, för att nå ut till 4 000 inaktiva personer som varken arbetar eller studerar och för att ge dem aktiveringsstöd genom rådgivning och skräddarsydd utbildning. I Kroatien har ett system för kartläggning av stödberättigade deltagare funnits sedan november 2017 i syfte att identifiera icke-registrerade deltagare och deras egenskaper för att anpassa åtgärderna bättre för denna grupp.

I ett antal medlemsstater ger Europeiska socialfonden stöd till kapacitetsuppbyggnad och strukturreformer.[139] **Några exempel:**

I Lettland stöder Europeiska socialfonden en förstärkning av dialogen mellan arbetsmarknadens parter. Målet är att utveckla en rättslig ram som underlättar den sociala dialogen inom olika sektorer.

I Spanien gav fonden stöd till strategin för integration på arbetsmarknaden. På samma sätt investerar Europeiska socialfonden för närvarande resurser i stöd till lärlingsavtal, både i utbildningsprogram och i att minska företagens sociala avgifter. Lärlingsavtalet är också ett av de erbjudanden som ingår i den spanska ungdomsgarantin, särskilt för ungdomar som saknar tidigare kvalifikationer eller som har en mycket låg övergripande kvalifikation.

I Tjeckien gav Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden en kraftig skjuts till anslagen för barnomsorgsinrättningar (ungefär 220 miljoner euro för samtliga tjeckiska program inom ramen för Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden, dvs. nästan en tredubbling). Efterfrågan på tjänster på plats har sedan dess bekräftats av ett betydande intresse bland de sökande. Lagändringar infördes för att utvidga kraven för att öppna en förskoleenhet och göra det möjligt för arbetsgivare att starta daghem. Hittills har mer än 9 000 förskoleplatser skapats.

I Portugal stöder Europeiska socialfonden den institutionella kapacitetsuppbyggnaden hos arbetsmarknadens parter med tanke på deras viktiga roll i moderniseringen av den aktiva arbetsmarknadspolitiken och yrkesutbildningen.

139 *Impact assessment accompanying the document – Proposal for a regulation of the European Parliament and the Council on the European Social Fund Plus (ESF+) – Proposal for a regulation of the European Parliament and the Council on the European Globalisation Adjustment Fund (EGF)* (ej översatt till svenska), SWD(2018) 289 final, 30.5.2018, s. 9.

Bedömning och utvärdering [140]

Medlemsstaterna slutförde 164 utvärderingar av Europeiska socialfonden och flerfondsutvärderingar för perioden 2014–2020 fram till mitten av 2018. I dessa utvärderingar bedöms både förfarandet för och genomförandet av fonden. Kommissionen inledde fyra temabaserade utvärderingar *under 2018* (om stöd till ungdomssysselsättning, stöd till sysselsättning och rörlighet, stöd till utbildning samt till social delaktighet).

Under 2018 utarbetade kommissionen en konsekvensbedömning och ett förslag till Europeiska socialfonden+ 2021–2027 (ESF+). Följande fastslogs som några av de viktigaste områdena för förbättring.[141]

- Bättre politisk anpassning till EU:s politiska prioriteringar och ekonomisk styrning inom ramen för den europeiska planeringsterminen.
- Resultatinriktningen 2014–2020 har stärkts men har hittills inte visat sig vara ett tillräckligt incitament för medlemsstaterna.
- Trots vissa framsteg är förvaltningen och genomförandet av fonden fortfarande alltför komplicerade. Övergången från ett system som baseras på input till en resultatbaserad metod har visserligen gjort framsteg under perioden 2014–2020, men har ännu inte fått fullt genomslag.
- Ungdomssysselsättningsinitiativet: stödmottagare och genomförandemyndigheter upplever att initiativets ekonomiska förvaltningsförfaranden (initiativet har två finansieringskällor – anslag från ungdomssysselsättningsinitiativet och Europeiska socialfonden) och de extra rapporteringskraven (Europeiska socialfondens gemensamma indikatorer och ungdomssysselsättningsinitiativets resultatindikatorer) ökar deras administrativa börda. Ytterligare förbättringar bör inriktas på att involvera de ungdomar som befinner sig längst bort från utbildning, yrkesutbildning och sysselsättning bättre och att höja den övergripande kvaliteten på de erbjudanden om arbete och utbildning som finansieras genom initiativet inom ramen för ungdomsgarantisystemen.

Den 30 maj 2018 antog kommissionen ett förslag om Europeiska socialfonden+.[142] Inom den bredare ramen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna kommer denna fond att göra det möjligt att bättre inrikta stödet på de utmaningar som identifierats i den europeiska planeringsterminen. I detta sammanhang kommer Europeiska socialfonden+ att samla

- Europeiska socialfonden och ungdomssysselsättningsinitiativet
- Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt
- EU:s program för sysselsättning och social innovation
- EU:s folkhälsoprogram.

Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt

Programmets mål

Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt stöder medlemsstaternas åtgärder för att hjälpa dem som har det sämst ställt, bl.a. med mat, kläder och andra nödvändiga artiklar för personligt bruk.

Syftet med fonden är att lindra de värsta formerna av fattigdom i EU, såsom livsmedelsbrist, hemlöshet och barnfattigdom. Den genomförs genom delad förvaltning, med förenklade regler och minskade administrativa krav jämfört med Europeiska socialfonden. Anslaget till fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt uppgår till nästan 3,8 miljarder euro för perioden 2014–2020.

140 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska), s. 3.
141 SWD(2018) 289 final (ej översatt till svenska), 30.5.2018, bilaga 3.
142 COM(2018) 761 final, 21.11.2018, s. 86.

Genomförande och senaste resultat[143]

- *Under 2017* gav fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt stöd till 12,9 miljoner personer.
- Ungefär hälften av slutmottagarna beräknas vara kvinnor, 30 % är barn som är 15 år eller yngre och 10 % är migranter, deltagare med utländsk bakgrund eller personer som tillhör en minoritet (inklusive marginaliserade grupper som t.ex. romer).
- Stöd för social delaktighet gick till mer än 36 000 personer.
- Sammanlagt delades mer än 1,3 miljoner ton livsmedel ut *under perioden 2014–2017*, och ca 370 000 ton (dvs. ungefär 30 %) enbart under 2017.

Det monetära värdet på det materiella stöd som distribuerats fram till 2017 uppgick till 19,5 miljoner euro. Det monetära värdet av grundläggande materiellt bistånd ökade med 25 % jämfört med 2016.

Bedömning och utvärdering

Resultatet av 2018 års halvtidsutvärdering[144] visar att fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt har fått en märkbar volymeffekt i nästan alla medlemsstater. De åtgärder för livsmedel, materiellt bistånd och social delaktighet som har fått stöd gör skillnad för dem som har det sämst ställt, inklusive dem som annars riskerar att stängas ute från det allmänna sociala biståndet eller som behöver omedelbart stöd.

Nätverksarbete och kunskapsutbyte mellan institutioner, partnerorganisationer och sociala tjänster och även mellan olika partnerorganisationer har haft stor betydelse för att sprida god praxis, särskilt för icke-finansiellt bistånd till dem som har det sämst ställt.

I halvtidsutvärderingen identifierades ett antal brister i genomförandet av fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt. Felaktiga tolkningar av EU:s regelverk eller nationella krav ledde ibland till a) förseningar i programmets inledningsfas, b) administrativa hinder som främst är kopplade till nationell upphandlingspolicy och till ytterligare krav, c) långdragna förfaranden och instruktioner för dokumentation och d) överdrivna förfaranden för certifiering av slutmottagare.

På samma sätt har fastställandet av en snäv förteckning över kriterier för berättigande för slutmottagarna nackdelen att man utesluter dem som inte har tillgång till det sociala systemet och att det inte går att reagera snabbt på nödsituationer.

Revisionsrätten konstaterade[145] att fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt bidrar till medlemsstaternas strategier för att minska fattigdomen och innehåller innovativa åtgärder för social delaktighet, men att den skulle kunna vara bättre inriktad på de som har störst behov och att man skulle kunna fokusera mer på social delaktighet i stället för på grundläggande livsmedelsbistånd och materiellt bistånd.

Den 30 maj 2018 lade kommissionen fram ett förslag om Europeiska socialfonden+, där fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt kommer att slås samman med Europeiska socialfonden. Detta kommer att göra det lättare att kombinera bestämmelserna om livsmedelsbistånd/materiellt bistånd med stöd för social delaktighet och aktiva åtgärder. Det kommer att bidra till att skapa synergier och på så sätt ytterligare stärka stödets dimension för social delaktighet och skapa en integrerad väg ut ur fattigdomen. Det kommer också att bidra till att avhjälpa det nuvarande underskott som konstateras i utvärderingar, eftersom avsaknaden av en gemensam strategi ibland står i vägen för en smidig övergång för utsatta deltagare från projekt som finansieras av den fonden till Europeiska socialfondens projekt.

143 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska), s. 1.

144 https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0e03aa7b-025f-11e8-b8f5-01aa75ed71a1

145 Europeiska revisionsrätten, *Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (Fead) ger värdefullt stöd, men hur den bidrar till att minska fattigdomen har ännu inte fastställts – Särskild rapport nr 05/2019.*

Hållbar tillväxt: naturresurser (budgetrubrik 2)

Genom den gemensamma jordbrukspolitiken (framför allt Europeiska garantifonden för jordbruket och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling) och havs- och fiskeripolitiken (särskilt genom Europeiska havs- och fiskerifonden) har EU:s budget gett stöd till **hållbar livsmedelsproduktion, hållbar förvaltning av naturresurser, klimatinsatser och balanserad territoriell utveckling**. Hållbar livsmedelsproduktion bidrar till att främja sysselsättning, tillväxt och investeringar, eftersom ett stort antal arbetstillfällen inom jordbruket, tillsammans med livsmedelsberedning, livsmedelsdetaljhandel och livsmedelstjänster, är beroende av den. Främjandet av en hållbar förvaltning av naturresurser och klimatåtgärder säkerställer att grunden för arbetstillfällen inom jordbruket förblir hållbar. Arbetet för en balanserad territoriell utveckling av landsbygdsområdena bidrar också till tillväxt, sysselsättning och investeringar. Att överbrygga den digitala klyftan mellan stads- och landsbygdsområden är en viktig faktor för att företagen ska kunna behålla sin konkurrenskraft på landsbygden. Hållbar livsmedelsproduktion med höga livsmedelssäkerhetsstandarder har också stor betydelse i en balanserad och progressiv handelspolitik för att styra globaliseringen. EU har dessutom en ledande roll när det gäller att ta itu med de växande problemen i samband med haven, inte bara på europeisk nivå utan även internationellt.

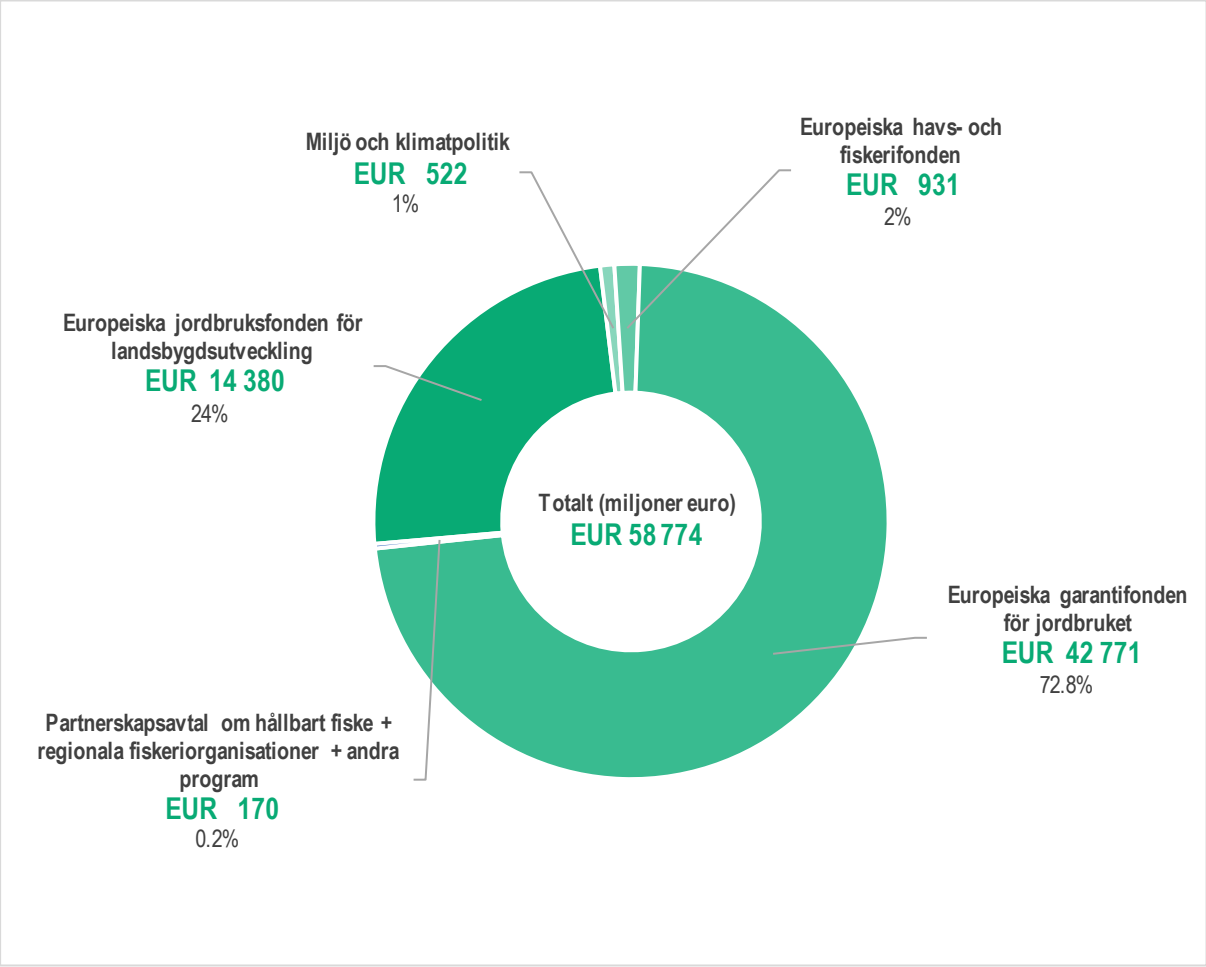

Diagram: De viktigaste program som finansierades 2018 under rubrik 2 Hållbar tillväxt: naturresurser. Alla belopp anges i miljoner euro. I kategorin "andra program" ingår bl.a. decentraliserade myndigheter, andra insatser och åtgärder, pilotprojekt och förberedande åtgärder, insatser som finansieras inom ramen för kommissionens befogenheter och särskilda befogenheter som tilldelats kommissionen.

Källa: Europeiska kommissionen.

För 2018 har 58,8 miljarder euro anslagits till rubrik 2, vilket motsvarar 37 % av den totala EU-budgeten för 2018. Rubrik 2 omfattar de båda pelarna i den gemensamma jordbrukspolitiken: Den första pelaren avser marknadsrelaterade stödåtgärder och direktstöd från Europeiska garantifonden för jordbruket, medan den

andra pelaren omfattar stöd till landsbygdsutveckling som finansieras av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Rubriken omfattar även Europeiska havs- och fiskerifonden och den internationella dimensionen av den gemensamma fiskeripolitiken, samt klimat- och miljöåtgärder genom programmet för miljö- och klimatpolitik (Life).[146]).

Europeiska garantifonden för jordbruket

Programmets mål

Europeiska garantifonden för jordbruket uppmuntrar smart och hållbar tillväxt för alla och bidrar till den gemensamma jordbrukspolitikens mål om hållbar livsmedelsproduktion, hållbar förvaltning av naturresurser (med klimatåtgärder) och balanserad territoriell utveckling. Genom direktstödet får jordbruksinkomsterna ett grundläggande skydd mot de särskilda chocker som jordbruket utsätts för (särskilt pris- och väderrelaterade). De viktigaste särskilda målen är följande:

Förbättra jordbrukssektorns konkurrenskraft och öka dess värdeandel i livsmedelskedjan.	Främja marknadsstabilitet.
Stödja jordbrukarnas inkomststabilitet genom att ge direkt inkomststöd.	Främja ett mer marknadsinriktat jordbruk, genom att säkerställa en betydande nivå av frikopplat inkomststöd.
Bidra till att förbättra miljöprestanda i den gemensamma jordbrukspolitiken.	Främja lokal jordbruksproduktion och säkerställa en rättvis prisnivå för varor som är avsedda för direkt konsumtion och för bearbetning inom den lokala industrin i de yttersta randområdena.

Genomförande och senaste resultat

Direktstöd

Omkring 6,5 miljoner jordbruksföretag, som omfattar 90 % av jordbruksmarken, har fått direktstöd. *Under 2017*[147] utgjorde detta stöd 38 % av deras jordbruksinkomster[148]. Sedan den senaste reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken 2015 har direktstödet varit **bättre riktat** tack vare olika ”lager” av stöd som tar hänsyn till de särskilda behoven hos **unga jordbrukare, mindre jordbruk, särskilda sektorer eller regioner i svårigheter** samt **miljön och klimatet**. Dessa förändringar i strukturen för systemet med direktstöd har – tillsammans med omfördelning och stödtak – börjat bidra till en rättvisare fördelning av betalningarna. Den stabiliserande effekten av direktstöd kompletteras med marknadsinstrument som nu fungerar som ”säkerhetsnät” i stället för att styra EU-marknaden, vilket de ofta gjorde tidigare.

146 Resultatuppgifterna för budgetrubrik 2 omfattar främst året 2017 för program under delad förvaltning, eftersom uppgifterna om 2018 kommer att bli tillgängliga från medlemsstaterna först under 2019, efter det att denna rapport har offentliggjorts.

147 Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska).

148 Beräknat på grundval av jordbrukets företagsinkomst.

Eftersom direktstöd beviljas per hektar stödberättigande areal finns det ett starkt samband mellan fördelningen av direktstöd och fördelningen av arealer mellan jordbrukare. Detta leder till att de största stödbeloppen koncentreras till de större jordbruken[149] och till ett stort antal mycket små stödmottagare, vilket speglar den stora fragmenteringen inom jordbrukssektorn i EU och dessa jordbruksgruppers relativa bidrag till ekonomin inom sektorn. *För räkenskapsåret 2017* hade nästan 50 % av mottagarna av direktstöd mindre än 5 hektar och omfattade mindre än 5 % av den totala areal som fick stöd.

	Antal **jordbruksföretag** (miljoner)	Förvaltad **jordbruksmark** (miljoner ha)	**Direktstöd** (miljarder euro)
Småbruk < 5 hektar	**3,19** (49 %)	**7,4** (5 %)	**2,3** (6 %)
(Familje-) jordbruk 5–250 hektar	**3,25** (50 %)	**107,0** (67 %)	**29,3** (71 %)
Stora jordbruksföretag > 250 hektar	**0,08** (1 %)	**44,3** (28 %)	**9,2** (23 %)

Diagram: Fördelningen av EU:s direktstöd till jordbrukare i EU.
Källa: Kontrolluppgifter från kontroll- och spårningssystemet Cats (ansökningsår 2016).

Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken 2013 gjorde det möjligt att **omfördela direktstöden** mellan stödmottagarna, framför allt till förmån för de små och medelstora jordbruken. Medlemsstaterna måste minska de intäkter på över 150 000 euro som varje stödmottagare erhåller från ordningen för grundstöd eller systemet för enhetlig arealersättning med minst 5 %. De får till och med begränsa dessa intäkter (nio medlemsstater har beslutat att tillämpa ett tak från och med 2015). Alternativt kan de omfördela upp till 30 % av sitt nationella direktstöd till de första hektaren på varje gård (nedan kallat omfördelningsstöd). *Under 2017* har nio medlemsstater infört detta system och använder mellan 0,5 och 15 % av sina totala utgifter för direktstöd.

Dessutom måste medlemsstaterna minska skillnaderna mellan nivåerna per hektar till stödmottagarna inom sina respektive territorier (detta kallas ”intern konvergens”). Det finns också en bestämmelse om att det finansiella anslaget per medlemsstat gradvis ska anpassas för att närma de genomsnittliga betalningsnivåerna mellan länderna (”extern konvergens”). En klausul om aktiva jordbrukare innebär slutligen att de som endast har en marginell jordbruksverksamhet kan uteslutas från stöd.

Från och med ansökningsåret 2018 bidrar EU:s s.k. **omnibusförordning**[150] till att förbättra funktionen hos de berörda systemen för direktstöd och förenkla tillämpningen av dem.

Vad beträffar **det lager som avser miljöanpassning** i direktstödet innebär de ändringar som införts genom omnibusförordningen att medlemsstaterna har möjlighet att inte klassificera gräsmarker som ”permanenta”

149 Om än i mindre omfattning än för marken.

150 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2393 av den 13 december 2017 om ändring av förordningarna (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu), (EU) nr 1306/2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken, (EU) nr 1307/2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken, (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och (EU) nr 652/2014 om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial (EUT L 350, 29.12.2017, s. 15).

om de plöjs inom fem år för att ta hänsyn till de många olika typer av jordbrukssystem som finns inom EU. *Under 2018* beslutade åtta medlemsstater att använda detta alternativ. Viss ytterligare flexibilitet för jordbrukare medges genom integrerade undantag från bestämmelserna om diversifiering av grödor eller områden med ekologiskt fokus för jordbruksföretag med betydande andelar gräsmarker, mark i träda, baljväxter eller grödor under vatten. Nya typer av områden med ekologiskt fokus breddade i sin tur de alternativ som medlemsstaterna kan erbjuda jordbrukarna för att uppfylla detta krav. *Under 2018* använde sig flera medlemsstater av dem och införde nya typer i sin förteckning över ekologiska fokusområden. Från och med 2018 omfattas 80 % av EU:s totala jordbruksareal av minst ett krav på miljöanpassning. Inom ramen för de ändrade reglerna infördes ett förbud mot användning av växtskyddsmedel i områden med ekologiskt fokus för första gången *2018*.

Precis som 2017 beviljade kommissionen *under 2018* med hänsyn till de exceptionella väderförhållandena i flera medlemsstater (torka, kraftiga regn, snö, frost) undantag från vissa miljöanpassningsregler (områden med ekologiskt fokus, diversifiering av grödor) för att förbättra situationen för de drabbade jordbrukarna i dessa medlemsstater. För att lindra torkans effekter på tillgången till foder för boskap tillämpade 11 medlemsstater (av 13 godkända) undantag från vissa krav för mark i träda och fånggrödor. På grundval av de uppgifter som mottagits för ansökningsåret 2018 verkar dessa områden med ekologiskt fokus som beviljats undantag i viss mån komplettera de sammanlagda arealer som är tillgängliga för foderproduktion.

Från och med 2018[151] gjorde ny EU-lagstiftning[152] tillsammans med den tekniska vägledningen från kommissionen det möjligt för medlemsstaterna att använda de satellitdata som finns tillgängliga kostnadsfritt (Copernicusprogrammet) för att övervaka de arealer för vilka stöd har begärts. Flera medlemsstater har beslutat att från och med 2019 genomföra ”kontroller genom övervakning” för en del av stödsystemen och/eller områdena. Övervakningsstrategin väntas ge stora möjligheter till förenkling av uppgifter som rör administration och kontroller, men också möjligheter att övervaka genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken i en mycket vidare bemärkelse. Denna strategi ingår även i förslagen till den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2020.

Marknadsrelaterade utgifter[153]

Efter flera år då marknadsstöd till frukt- och grönsaks- och djurhållningssektorn har bidragit till att återställa balansen i de berörda sektorerna uppnåddes en betydande **stabilisering av marknaden** *under 2018*, vilket innebar att de exceptionella åtgärderna för tillbakadraganden från marknaden inom frukt- och grönsakssektorn avslutades vid halvårsskiftet.

Fram till utgången av 2018 hade 99 % av de 380 000 ton skummjölkspulver från offentliga interventionslager som byggts upp under åren 2015–2017 sålts tillbaka på marknaden[154], vilket speglar det förbättrade läget på mejerimarknaden. Efter den senaste tidens kriser visade det europeiska jordbruket att det är motståndskraftigt och att man hittar alternativa marknader såväl inom som utanför EU (särskilt i Asien och USA), vilket framgår av handelsstatistiken.

Prisutvecklingen totalt sett innebär att det inte krävdes några nya marknadsåtgärder *under 2018*.

Exceptionella stödåtgärder infördes också *under 2018* för att kompensera jordbrukare i Frankrike och Italien för restriktioner i fråga om hälsa och veterinära åtgärder mot aviär influensa.

Efter flera års diskussioner på EU-nivå antog kommissionen ett förslag till direktiv om **illojala handelsmetoder**. Direktivet syftar till att skydda sårbara leverantörer i livsmedelskedjan, särskilt jordbrukare och små förädlingsföretag, mot att köpare med större makt använder illojala handelsmetoder. Genom att begränsa missbruket av marknadsinflytande längs kedjan bidrar det till en bättre fungerande livsmedelskedja och stärker motståndskraften hos EU:s jordbruksbaserade livsmedelssektor.

---

151 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska).

152 Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/746 av den 18 maj 2018 om ändring av genomförandeförordning (EU) nr 809/2014 vad gäller ändring av samlade ansökningar och stödanspråk och kontroller (EUT L 125, 22.5.2018, s. 1).

153 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska).

154 Faktablad *Managing the EU dairy market 2014-2019* (ej översatt till svenska).

EU:s program för frukt, grönsaker och mjölk i skolan, där de tidigare programmen för frukt och mjölk i skolan samlas inom en enda rättslig ram, tillämpades för första gången under läsåret 2017/2018. I *oktober 2018* stod kommissionen som värd för ett möte med företrädare från EU-institutionerna, nationella regeringar och andra offentliga och privata organ (företag, branschorganisationer, icke-statliga miljö- och hälsoorganisationer, det civila samhällets organisationer) för att utvärdera resultatet, dra lärdom av god praxis och reflektera över möjliga ytterligare förbättringar. Där visades konkreta exempel på den förbättrade hälso- och utbildningsaspekten av den reformerade ordningen. Ungefär 20,3 miljoner barn från nästan 160 000 skolor[155] deltog i EU:s program för frukt, grönsaker och mjölk i skolan under läsåret 2017/2018.

Bedömning och utvärdering

Stödstudien för att utvärdera hur åtgärder inom den gemensamma jordbrukspolitiken bidragit till det övergripande målet om ”hållbar livsmedelsproduktion”[156] bekräftar att direktstöd hjälper jordbrukarna att bättre hantera de negativa följderna för inkomsterna som orsakas av sänkta jordbrukspriser, vilket innebär att de bidrar till att stabilisera jordbruksinkomsterna. Men även med direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken når en stor andel (74 % 2015) av jordbruksföretagen inte upp till riktmärket för inkomst per arbetskraftsenhet som motsvarar den genomsnittliga nationella arbetsproduktiviteten. I undersökningen konstaterades att den gemensamma jordbrukspolitiken 2014–2020 gjorde det möjligt att öka effektiviteten genom att rikta stödet bättre till de jordbruk som behövde det mest (andelen jordbruk vars inkomst per arbetsenhet överskred den genomsnittliga nationella arbetsproduktiviteten tack vare direktstöd minskade från 29 % 2013 till 26 % 2015). Vissa medlemsstaters beslut att fördela resurserna för frivilligt kopplat stöd till ett stort antal sektorer begränsade dess effektivitet i förhållande till sitt syfte. Enligt de berörda parternas analys misslyckades det frivilliga kopplade stödet med sitt syfte att stödja sektorer som hade vissa svårigheter och gav upphov till ett extra och generaliserat inkomststöd för de stödmottagande jordbruksföretagen. Marknadsåtgärder bidrog till att begränsa volatiliteten för de inhemska priserna på de flesta jordbruksprodukter, som är mindre än för de internationella priserna. Förekomsten av marknadsåtgärder på EU-nivå verkar ha en avskräckande funktion när det gäller att inleda verksamhet i spekulationssyfte. Importens andel av den inhemska konsumtionen har gradvis ökat. På den internationella marknaden ökade EU:s export i värde under analysperioden. Världshandeln ökade dock snabbare. Utvecklingen av EU:s konkurrensställning liknar dock utvecklingen för dess viktigaste handelskonkurrent (USA), och 2016 behöll EU sin andraplats efter USA i fråga om den globala exporten av de produkter som omfattas av utvärderingen.

Under 2018 bedömde revisionsrätten den nya ordningen för grundstöd till jordbrukare som infördes genom 2013 års reform av den gemensamma jordbrukspolitiken. Revisionsrätten konstaterade att ordningen var på rätt väg operativt sett, men att den endast i begränsad utsträckning hade lett till förenkling, mer riktat stöd och konvergens av stödnivåer.[157]

Stödstudien för utvärderingen av åtgärder inom den gemensamma jordbrukspolitiken för vinsektorn[158] visade att på odlarnivå hade det understöd som tillhandahållits genom de nationella stödprogrammen för omstrukturering och omställning av vingårdar lett till en omfattande mekanisering och att förvaltningen överlag hade blivit mer kostnadseffektiv. På producentnivå bidrog programmen – i synnerhet investeringarna – till att förbättra EU-vinproducenternas konkurrenskraft och främjade vertikal integration i senare led. EU:s märkningsregler främjade lika villkor och rättvis konkurrens för EU:s konkurrenter och tydlig information till konsumenterna. I studien påpekades att de nationella stödprogrammen i allmänhet är förenliga med EU:s miljömål, men att de hade kunnat spelat en större roll i anpassningen av EU:s vinodlingar till klimatförändringarna och främja hållbarhet mer direkt. I studien rekommenderades medlemsstaterna att bättre motivera de strategiska valen i fråga om de åtgärder som genomförs och att bättre övervaka de effekter som de olika åtgärderna har lett till.

---

155 *Källa:* Medlemsstaternas övervakningsrapporter som ska lämnas in senast den 31 januari 2019.

156 Arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om utvärderingen kommer att färdigställas under 2019.

157 Europeiska revisionsrätten, *Ordningen för grundstöd för jordbrukare är operativt sett på rätt väg men har endast i begränsad utsträckning lett till förenkling, mer riktat stöd och konvergens av stödnivåer – Särskild rapport nr 10/2018.*

158 Arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om utvärderingen kommer att färdigställas under 2019.

Stödstudien[159] för utvärdering av den del som avser miljöanpassning av utbetalningarna offentliggjordes i slutet av 2017, och därefter antogs ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar i *november 2018*[160]. Denna utvärdering visade att miljöanpassningsåtgärderna i sin nuvarande tillämpning verkar ha haft relativt begränsade effekter på jordbruksmetoder och miljö och klimat totalt sett, även om det finns variationer mellan medlemsstaterna. Miljöanpassningsåtgärderna tycks inte ha haft någon betydande inverkan på jordbruksproduktionen eller på jordbruksföretagens ekonomiska bärkraft. Utvärderingen visade att medlemsstaterna och jordbrukarna skulle kunna göra mer för att till fullo uppnå resultat när det gäller miljöanpassning, men att mer även skulle kunna göras på EU-nivå för att förenkla systemet. Medlemsstaterna har stor flexibilitet när det gäller att genomföra åtgärderna, men i allmänhet utnyttjar de inte denna flexibilitet för att maximera miljö- och klimatfördelarna. Besluten tycks snarare ha drivits fram av administrativa frågor och jordbruksöverväganden, bland annat för att säkerställa minimala störningar av jordbruksmetoderna.

I kommissionens förslag för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2020 integreras de befintliga kraven på miljöanpassning i en större ram som omfattar en ny uppsättning villkor (dvs. ett förbättrat system med skyldigheter för mottagarna av areal- och djurenhetsbaserat stöd från den gemensamma jordbrukspolitiken) och som bl.a. ska bidra till tre särskilda mål: bidra till begränsning av och anpassning till klimatförändringen, främja hållbar utveckling och effektiv förvaltning av naturresurser och bidra till skyddet av den biologiska mångfalden.

Den framtida gemensamma jordbrukspolitiken syftar – utöver att stärka miljövård och klimatåtgärder – också till att stärka jordbrukets motståndskraft och förbättra livskvaliteten på landsbygden.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling

Programmets mål

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling finansierar EU:s bidrag till programmen för landsbygdsutveckling. Dessa program bidrar till en **smart och hållbar tillväxt för alla** i EU genom stöd till jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn och andra enheter som är verksamma i landsbygdsområden, t.ex. icke-jordbruksrelaterade företag, icke-statliga organisationer och lokala myndigheter.

Fonden är också ett viktigt verktyg för att minska klimatförändringen och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi genom att hjälpa jordbrukare och företag på landsbygden att **minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak** och **anpassa sig till följderna av klimatförändringen**. Fonden har sex prioriterade områden.

159 https://ec.europa.eu/agriculture/evaluation/market-and-income-reports/greening-of-direct-payments_sv

160 Arbetsdokument från kommissionens avdelningar, *Executive summary of the evaluation of the Regulation (EU) No 1307/2013 of the European Parliament and of the Council on 17 December 2013 establishing rules for direct payments to farmers under support schemes within the framework of the common agricultural policy and repealing Council Regulation (EC) No 637/2008 and Council Regulation (EC) No 73/2009 concerning the greening in direct payments* (ej översatt till svenska), SWD(2018) 479 final, 22.11.2018.

Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden.	Förbättra jordbruksföretagens överlevnadsmöjligheter och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning.
Främja organisationen av livsmedelskedjan, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket.	Återställa, bevara och förbättra de ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket.
Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn.	Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden.

Genomförande och senaste resultat

Vid utgången av 2018[161] uppgick de sammanlagda utbetalningarna från EU:s budget till medlemsstaterna för landsbygdsutveckling till 36,5 miljarder euro (inräknat förhandsfinansiering och mellanliggande betalningar), dvs. 36 % av de totala åtagandena för perioden 2014–2020. *Under 2018* har medlemsstaterna lämnat in sin tredje årliga genomföranderapport, som omfattar perioden till och med den 31 december 2017.[162]

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling ger stöd till lösningar för att **uppmuntra företag inom jordbruk och landsbygdsföretag** och **förbättra deras ekonomiska lönsamhet och motståndskraft**. *Vid utgången av 2017* hade mer än 112 000 jordbruksföretag fått investeringsstöd för att underlätta omstrukturering och modernisering och skapa produktivitetsvinster (25 % av målet), och åtaganden hade gjorts för mer än 49 % av budgeten för stöd till nystartade företag och investeringar i icke jordbruksrelaterad verksamhet i landsbygdsområden. Stöd för att starta företag hade beviljats 51 400 unga jordbrukare som tillför ny energi och har potential för att ta vara på alla teknikens fördelar för att öka produktiviteten och skapa hållbarhet, 125 200 jordbruksföretag hade fått stöd i form av verktyg för riskhantering i syfte att minska den osäkerhet om framtiden som kan äventyra jordbrukarnas konkurrenskraft, och 60 327 jordbruksföretag hade fått hjälp att delta i kvalitetsordningar.[163]

Under 2017[164] hade bl.a. följande åtgärder som kommer att bidra i hög grad till politikens **miljö och klimatmål** genomförts:

- Sammanlagt omfattades 2,9 miljoner hektar jordbruks- och skogsbruksmark av förvaltningskontrakt som bidrog till koldioxidlagring eller naturskydd (72,5 % av målet på 4 miljoner hektar).

161 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska).
162 *Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Europeiska struktur- och investeringsfonderna 2014–2020 – Sammanfattande rapport 2018 om programmen på grundval av de årliga genomföranderapporterna för 2014–2017*, COM(2018) 816 final, 19.12.2018.
163 COM(2018) 816 final, s. 7. Uppdaterade uppgifter (januari 2019).
164 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska).

- 283 000 hektar bevattnad mark hade ställts om till effektivare bevattningssystem (22 % av målet) – vilket är ett bra resultat med tanke på hur lång tid det tar från plan till genomförd investering.
- 14,8 % av jordbruksmarken och 0,34 % av skogsarealerna omfattades av förvaltningskontrakt som bidrog till biologisk mångfald, vilket ligger nära målen på 18 respektive 2 %.

Syftet med stödet från fonden är att förbättra **tillgången till tjänster och infrastruktur för informations- och kommunikationsteknik (IKT) för 18 miljoner invånare på landsbygden**, genom 4 400 investeringsprojekt. Fram till 2017 hade 36 % av de öronmärkta medlen för att förbättra IKT-tjänsterna i landsbygdsområden anslagits till projekt, och 1 255 000 invånare på landsbygden (7 % av respektive målvärde) tar redan del av förbättrade tjänster.[165]

Fram till utgången av 2017 hade mer än 246 miljoner euro satsats inom ramen för Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för att främja **sysselsättning inom jordbruk och landsbygdsområden**, social delaktighet och livslångt lärande samt **yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk**. Mer än 1 miljon stödmottagare fick yrkesutbildning inom jordbruk, nästan 28 % av målet för perioden. I landsbygdsområden ger EU:s resurser för landsbygdsutveckling stöd till **lokala utvecklingsstrategier** för att främja social delaktighet, minska fattigdomen och bidra till ekonomisk utveckling inom ramen för Leaderstrategin. Hittills omfattas 59 % av invånarna i landsbygdsområden (vilket motsvarar ungefär 113 % av målet) av mer än 3 400 lokala utvecklingsstrategier som genomförs av lokala aktionsgrupper. Stödet till dessa grupper uppgår till 18 % av de tillgängliga offentliga medlen.[166]

Inom ramen för **Europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket** var nästan 900 **operativa grupper**[167] verksamma och genomförde innovativa projekt med flera aktörer för att hitta en lösning på ett specifikt problem eller utveckla en konkret möjlighet för jord- och skogsbrukssektorn *vid utgången av 2018*. Dessa projekt har betydande potential att ta fram innovativa lösningar som kan göra jordbruket smartare, effektivare och hållbarare.

Exempel på projekt inom det europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket.

Bride – återskapande av biologisk mångfald i en mjölkproduktionsmiljö

Intensivt brukad jordbruksmark i hela Irland har haft ett relativt lågt deltagande i miljöåtgärder inom jordbruket. Förnyelse av den biologiska mångfalden i ett miljöprojekt för mjölkboskap är ett innovativt partnerskap i floden Brides avrinningsområde i nordöstra delen av grevskapet Cork, Irland. Syftet med projektet är att utforma och genomföra en kostnadseffektiv och resultatbaserad strategi för att ta itu med förlusten av biologisk mångfald inom mejerisektorn och öka den nationella medvetenheten om de alternativ som finns för att bevara och stärka vilda djur och växter på intensivt brukad jordbruksmark, utan att detta i onödan påverkar jordbruksproduktionen. Partnerskapet omfattar flera partner (jordbrukare, rådgivare, forskare, små och medelstora företag, offentliga organ, icke-statliga organisationer), och projektet är utformat så att 65 jordbrukare som inte är formella partner deltar för att införa och testa de föreslagna systemen på sina gårdar. Jordbruksföretag som genomför åtgärderna övervakas vid specifika tidpunkter (t.ex. i början, efter halva tiden, i slutet) under projektet och ersätts genom en resultatbaserat utbetalning. I början mättes den biologiska mångfalden på gårdsnivå, bl.a. i fråga om fåglar, fladdermöss, pollinatörer och populationer av vilda växter.

Projektet väntas leda till större områden där den biologiska mångfalden förvaltas samt en högre kvalitet på den biologiska mångfalden i stort. Detta projekt är också inriktat på utveckling av en livsmedelsmärkning för biologisk mångfald, som kommer att vara särskilt relevant för industriaktörerna, däribland ett mjölkproducentkooperativ och ett köttproduktionsbolag som är partner i projektet. När det gäller regionsöverskridande samarbete har projektet gjort det möjligt att komma i kontakt med tyska jordbrukare som också arbetar med biologisk mångfald inom jordbruket. Ett utbyte av metoder planeras med liknande operativa grupper i Tyskland och Nordirland.

165 COM(2018) 816 final, s. 6.
166 COM(2018) 816 final, s. 11-12.
167 https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/publications/eip-agri-operational-groups-assessment-2018

Socrosense – Sensorteknik för mark och grödor

Syftet med projektet för avkänning av mark och gröda (Flandern, Belgien) är att stödja pionjärjordbrukare som har erfarenhet av att använda GPS med närsensorteknik, inriktade på jord- och grödsensorer. Dessa pionjärföretag är en blandad grupp jordbrukare, grönsaksodlare, trädplantskolor och jordbruksentreprenörer. Tillsammans med aktörer från forskningsinstitut och berörda företag vill denna grupp skapa mervärde och utveckla en vision på medellång till lång sikt för dessa sensorer. Projektet undersöker möjligheten att kombinera dataflödet för olika sensorer och studerar potentialen hos sensorteknik i det globala positioneringssystemet för att styra företagets förvaltning av grödor.

Bedömning och utvärdering

En bedömning gjordes[168] *under 2018* av de operativa grupper som var godkända och drevs inom ramen för Europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket fram till april 2018 (sammanlagt 612). Bedömningen inriktades på det aktuella läget när det gäller inrättandet och genomförandet av de operativa grupperna. Studien bekräftade det stora intresset för partnerskapsramen och partnerskapsinstrumentet. Av de grupper som deltog i undersökningen var 91 % positiva till sina erfarenheter och skulle rekommendera andra aktörer/organisationer att delta i ett operativt grupprojekt. Partner i operativa grupper betonade att projekten hade kunnat genomföras med andra nationella eller europeiska finansieringsramar. Grupperna är inriktade på att möta jordbrukarnas behov på ett praktiskt och samarbetsinriktat sätt. De har visat sig vara en unik, mångsidig och flexibel ram för att ta fram konkreta, nedifrån och upp-inriktade strategier för jordbrukares utmaningar och behov. De kopplar också samman jordbrukarsamhället med kompletterande extern expertis för att bidra till gemensamma lösningar i en rad olika partnerskapssammansättningar. De olika projekten visar att operativa gruppartnerskap verkligen har inrättats för att (gemensamt) utveckla nya eller anpassade metoder, verktyg eller lösningar som är direkt tillämpliga för jordbrukarna. Partnerskapen fungerar som förmedlare för kontakter med andra (landsbygdsbaserade) innovationsinitiativ och aktörer. Även om den nuvarande finansieringsramen inte täcker alla kostnader har 90 % av de operativa grupperna redan upprättat förbindelser med organisationer utanför partnerskapet eller har för avsikt att göra det. I studien framhålls behovet av att underlätta detta, t.ex. genom mer strukturerad och lättillgänglig information om de operativa gruppernas teman och arbetsmetoder. Det är också viktigt att förbättra kommunikationen om operativa grupper på ett aktuellt och heltäckande sätt.

En undersökning av riskhantering inom EU:s jordbruk genomfördes 2017 och offentliggjordes *2018*[169] för att belysa de risker som jordbrukare ställs inför och få en bättre förståelse av utformningen och den eventuella användningen av olika verktyg för att hantera dessa risker. I undersökningen konstateras att de europeiska jordbrukarna utsätts för olika risker (t.ex. väder, djur- och växthälsa, marknadsdynamik som påverkar utsikterna för jordbrukens inkomster och lönsamhet) och att riskerna är ojämnt fördelade bland EU:s medlemsstater. Samtidigt är den allmänna tillgången till och användningen av analyserade riskhanteringsverktyg i EU inte särskilt utvecklad, med skillnader mellan verktyg, sektorer och länder (försäkring är t.ex. det vanligaste verktyget). I undersökningen betonas behovet av att stärka relevanta färdigheter och relevant kapacitet (på både administrativ nivå och gårdsnivå), och det läggs fram flera rekommendationer, bl.a. om inrättandet av en databas för utbyte av information om riskhantering inom jordbruket, för att ytterligare stödja forskning och främja pilotåtgärder för riskhantering.

I sin revision *2018*[170] granskade revisionsrätten tre nya metoder (s.k. förenklade kostnadsalternativ) för att beräkna EU:s finansiella bidrag till projekt och verksamheter för landsbygdsutvecklingsprojekt och konstaterade att de nya alternativen är enklare men inte resultatinriktade.

I lagstiftningsförslaget om den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2020 tas hänsyn till de viktigaste lärdomarna från den nuvarande perioden för landsbygdsutveckling, genom att man har minskat insatserna på förhand och förbättrat synergierna med den gemensamma jordbrukspolitikens instrument (dvs. direktstöd och sektorsprogram). De nya strategiska planerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken måste vara särskilt

168 https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/publications/eip-agri-operational-groups-assessment-2018

169 https://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/2017-risk-management-eu-agriculture_en

170 Särskild rapport nr 11/2018: De nya alternativen för att finansiera landsbygdsutvecklingsprojekt: enklare men inte resultatinriktade, Europeiska revisionsrätten.

inriktade på att locka unga jordbrukare och även främja sysselsättning, tillväxt, social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden.

Europeiska havs- och fiskerifonden

Programmets mål

Europeiska havs- och fiskerifonden[171] ger stöd till **bevarandet av marina biologiska resurser** och hjälper medlemsstaterna att uppnå målen för den gemensamma fiskeripolitiken. Fonden har fyra särskilda prioriteringar:

Främja fiske och vattenbruk som är konkurrenskraftigt, ekologiskt hållbart, ekonomiskt livskraftigt och socialt ansvarsfullt.

Främja genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken.

Främja balanserad och inkluderande territoriell utveckling i fiske- och vattenbruksområden.

Främja utvecklingen och genomförandet av EU:s integrerade havspolitik på ett sätt som kompletterar sammanhållningspolitiken och den gemensamma fiskeripolitiken.

Genomförande och senaste resultat

Takten i genomförandet av Europeiska havs- och fiskerifonden har ökat betydligt *under 2018* jämfört med föregående år. Fler än 7 143 fiskefartyg har fått medel[172] från fonden, varav 50 % ingick i den småskaliga kustfiskeflottan. Stödet fortsätter att bidra till att främja en hållbar balans mellan fiskeflottorna, resurserna och **skyddet av de marina ekosystemen**. Fonden har också gett stöd till förbättrad förvaltning av över 100 000 km² **Natura 2000**-områden och nästan 95 000 km² andra skyddade marina områden.

De projekt som finansieras inverkar positivt på de direkta stödmottagarna och får en multiplikatoreffekt i produktions- och leveranskedjan och i relaterade tjänsteindustrier. Uppskattningsvis har mer än 35 000 fiskare med makar/partner och medlemmar i producentorganisationer gynnats av stödet, tillsammans med ytterligare 33 000 personer (t.ex. anställda vid beredningsföretag och hamnanvändare).

Vid utgången av 2017[173] hade mer än 18 000 insatser finansierats genom Europeiska havs- och fiskerifonden. Mer än hälften av dem är utformade för att stärka konkurrenskraften hos små och medelstora företag inom fiske och vattenbruk. Mer än en tredjedel är också utformade för att bevara och skydda den marina miljön och främja resurseffektivitet.

171 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 av den 15 maj 2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2328/2003, (EG) nr 861/2006, (EG) nr 1198/2006 och (EG) nr 791/2007 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1255/2011.

172 *European Maritime and Fisheries Fund final programme statement* (ej översatt till svenska), s. 2.

173 Medlemsstaterna offentliggör de senast tillgängliga uppgifterna den 31 maj varje år i sina årliga genomföranderapporter. Det motsvarar genomförandet i slutet av föregående år.

Färsk fisk från Wien[174]:

Tack vare Europeiska havs- och fiskerifonden kan du nu köpa färsk fisk och färska grönsaker som produceras mitt i den österrikiska huvudstaden Wien.

Det nystartade akvaponikföretaget, som bildades 2016 med ett bidrag på ungefär 30 000 euro från fonden, kombinerar grönsaksodling med fiskodling i stora växthus där man odlar aubergine, tomat, gurka och chili, men även producerar mal och abborre.

Anläggningen har en grönsaksodling på ungefär 400 m^2 och kan producera upp till 12 ton fisk per år. Växterna vattnas med det näringsrika avloppsvattnet från fiskodlingen, medan värmen från växthuset används för att värma upp fisksystemet.

Under 2018 fortsatte kommissionen att inrikta sin **politik för bevarande av fiskeresurserna** på målet att uppnå maximalt hållbart uttag[175] av fiskebestånd senast 2020 och skapa hållbar lönsamhet för flottorna. Högre och stabil avkastning bidrar till sysselsättning, tillväxt och investeringar i EU. Att det finns ett tydligt samband mellan fiske vid maximalt hållbart uttag och ekonomisk avkastning och **lönsamhet för flottorna** bekräftades på nytt i *2018* års *ekonomiska rapport för flottan*[176]. Rapporten visade rekordhöga nettovinster 2016 (senast tillgängliga uppgifter). Med ett beräknat värde på 16,9 % i nettovinstmarginal för genomsnittet av EU-flottan har inte bara delmålet för *2017* uppnåtts (dvs. 9 %) utan även målet för 2023 (10 %). Det **förbättrade ekonomiska resultatet för EU:s fiskeflotta** kan framför allt förklaras av det hållbara utnyttjandet av fiskbestånden. I rapporten anges att de ekonomiska resultaten stagnerar när flottorna är beroende av bestånd som fortfarande är överfiskade eller överutnyttjade. Flottor som fiskar hållbart – och dessa blir allt fler – ser tydliga förbättringar i lönsamheten. En hållbar användning av de marina resurserna är grunden för flottans ekonomiska tillväxt. Lägre bränslepriser och högre genomsnittliga fiskpriser har också bidragit till detta starka ekonomiska resultat.

Inom ramen för den integrerade havspolitiken håller EU på att genomföra sin agenda för en bättre internationell förvaltning av världshaven. EU fortsatte att vara ledande när det gäller att förespråka och genomföra internationellt hållbart fiske. Framgångsrika förhandlingar mellan EU och Kina resulterade i **världshavspartnerskapet mellan EU och Kina** som undertecknades den *16 juli 2018* vid toppmötet mellan EU och Kina. Det var det första världshavspartnerskapet i sitt slag, med en övergripande ram för dialog och samarbete om havsfrågor av gemensamt intresse.

Hantera olagligt, orapporterat och oreglerat fiske

Fiske är olagligt om det

- bedrivs utan tillstånd,
- strider mot RFO bevarande- och förvaltningsåtgärder*,
- strider mot nationell lagstiftning eller internationella förpliktelser.

Fiske är orapporterat om det

- inte har rapporterats eller rapporteringen strider mot internationella, regionala fiskeriorganisationers eller nationella lagar och förordningar.

Fiske är oreglerat om

- fiskefartyget inte har någon nationalitet,
- fiskeverksamheten äventyrar fiskbestånden.

* RFO: Regionala fiskeriorganisationer.

Källa: Årlig verksamhetsrapport för 2018 från generaldirektoratet för havsfrågor och fiske.

174 https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/2019-fresh-fish-from-vienna_en.pdf

175 *Maximal hållbar avkastning* är det i teorin högsta balanserade genomsnittliga uttag som fortlöpande kan tas ur ett bestånd under rådande genomsnittliga miljöförhållanden utan att detta avsevärt påverkar fortplantningsprocessen (artikel 4 i förordningen om den gemensamma fiskeripolitiken, 1380/2013).

176 *2018 Annual economic report on the EU fishing fleet* (STECF 18-07) (ej översatt till svenska), https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/2018-annual-economic-report-eu-fishing-fleet-stecf-18-07.

Det nya **avtalet om att förebygga oreglerat fiske på det fria havet i centrala Norra ishavet**, som kommissionen förhandlat fram och som godkändes av rådet på EU:s vägnar i oktober 2018, var ett historiskt landmärke. Det kommer att förhindra oreglerat kommersiellt fiske på det fria havet i centrala Norra ishavet, ett område som omfattar ca 2,8 miljoner km^2, ungefär lika stort som Medelhavet. Detta kommer att bevara Arktis sårbara ekosystem för framtida generationer och samtidigt främja en hållbar utveckling i området.

Bedömning och utvärdering

Utvärderingen av det föregående programmet visade att fondens mål i stor utsträckning hade uppnåtts, men att det finns utrymme för förbättringar: kopplingen mellan finansiering och politiska mål måste stärkas, ett hållbart utnyttjande av fisket behöver främjas ytterligare, leveranssystemet måste förbättras och resultatinriktningen öka. Många av dessa frågor behandlas i programmet för den innevarande perioden 2014–2020: Där samlas alla de olika medlen till stöd för de gemensamma målen för den gemensamma fiskeripolitiken under ett tak, inklusive miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart fiske och vattenbruk. Genom det nuvarande programmet infördes också en ny resultatram som var inriktad på uppnåendet av övergripande mål, delmål och särskilda mål. I utvärderingen rekommenderades att man för perioden efter 2020 skulle stärka kopplingen mellan finansiering och ett hållbart utnyttjande av fisket. Det behövs också ett mer strategiskt tillvägagångssätt för att öka vattenbrukets konkurrenskraft, öka produktionen och ta större hänsyn till de särskilda utmaningar som det småskaliga kustfisket ställs inför.

Eftersom utvärderingarna konstaterade att det nuvarande programmet fortfarande ansågs vara alltför komplicerat och betungande föreslog kommissionen[177] en förenklad struktur baserad på fyra prioriteringar för nästa programperiod. Dessa prioriteringar beskriver tillämpningsområdet för stödet från fonden i linje med målen för den gemensamma fiskeripolitiken, havspolitiken och åtgärderna för internationell världshavsförvaltning. Det krävs inte längre några föreskrivande åtgärder. I stället beskrivs de olika stödområdena inom varje prioritering, vilket skapar flexibilitet i det nya programmet. Denna nya struktur kommer att optimera programgenomförandet så att det inriktas på resultat. Medlemsstaterna ska utarbeta ett operativt program där det anges vilka medel som är lämpligast för att uppnå de mål som anges i förordningen. Grundprincipen är att allt som inte uttryckligen förbjuds i förordningen tillåts. Det är tänkt att finnas en förteckning över förbjudna områden i fiskeripolitiken för att undvika skadliga effekter när det gäller bevarande av fiskeresurserna (t.ex. ett allmänt förbud mot investeringar som ökar fiskekapaciteten) och begränsningar för driftskostnader eller där det inte finns något påvisat marknadsmisslyckande. Detta innebär en stor förändring jämfört med nuvarande och tidigare finansieringsregler.

Regionala fiskeriorganisationer och fiskeavtal

Programmets mål

EU främjar hållbar förvaltning och bevarande av fiskeresurser och ger stöd till yttre åtgärder inom den gemensamma fiskeripolitiken genom olika **regionala fiskeriorganisationer**[178] och internationella organisationer, t.ex. Internationella havsbottenmyndigheten och Internationella havsrättsdomstolen som har inrättats genom Förenta nationernas havsrättskonvention. Kommissionen förhandlar också om och genomför bilaterala **partnerskapsavtal om hållbart fiske** mellan EU och tredjeländer. Målet är att införa ett regelverk för EU:s fjärrfiskeflotta och samtidigt säkerställa ett hållbart utnyttjande av tredjeländernas fiskeresurser. Dessa avtal gör det möjligt för EU:s flottor att få tillgång till fiskbestånd med överskott av fisk som inte fiskas av tredjeländers lokala flottor och att tillhandahålla hållbar livsmedelsförsörjning för EU-invånarna.

---

177 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, COM(2018) 390 final.

178 *Regionala fiskeriorganisationer* är internationella organ som har inrättats för att säkerställa bevarandet av och hållbarheten hos gränsöverskridande och långvandrande fiskbestånd. De är det viktigaste instrumentet för multilateralt samarbete och skapar en rättslig ram som kan ta hänsyn till de berörda zonernas och arternas särdrag.

Genomförande och senaste resultat

Under 2018 fortsatte kommissionen att uppfylla sitt åtagande om att skapa ett mer hållbart fiske globalt. Målet på medellång sikt för **bevarandeåtgärder** som har antagits av regionala fiskeriorganisationer i enlighet med de vetenskapliga utlåtandena uppnåddes redan 2017. *Under 2018* var 52 av de 59 (88 %) bevarandeåtgärder[179] som antagits av regionala fiskeriorganisationer som EU är medlem i förenliga med de vetenskapliga utlåtandena.

Under 2018 har det pågått förhandlingar om **fiskeavtal** med sammanlagt åtta länder. Förhandlingarna har varit framgångsrika och möjliggjort en förlängning av protokollet med Elfenbenskusten, Marocko, Kap Verde och Guinea-Bissau. Dessutom har man enats om ett nytt avtal och ett nytt protokoll med Gambia. Det pågår även förhandlingar med São Tomé och Príncipe, Kiribati och Madagaskar. Samtalen med Gabon och Moçambique om förlängning av protokollen med dessa länder har också inletts.

Ungefär 250 EU-fartyg[180] som är flaggade i någon av EU:s medlemsstater omfattades *under 2018* av ett fisketillstånd enligt ett fiskeavtal som gav dem tillgång till fiskbestånd i ett tredjeland. Genom att tillhandahålla sektorsstöd har dessa bilaterala avtal samtidigt stor betydelse för att utveckla partnerlandets förvaltning av fiskerisektorn på ett hållbart sätt. I partnerländerna uppmuntrar partnerskapsavtal om hållbart fiske förbättrad styrning och förvaltning av den lokala fiskerisektorn genom att stödja tillsyn, kontroll och övervakning av de nationella och utländska flottornas verksamhet. De tillhandahåller också betydande medel för att bidra till en hållbar utveckling av den lokala fiskeverksamheten och till kampen mot olagligt, orapporterat och oreglerat fiske.

Genom att säkerställa att de marina biologiska resurserna utnyttjas på ett hållbart sätt har fiskeavtalen bidragit till att skapa arbetstillfällen och tillväxt i tredjeländer och i EU. Det beräknas att 6 000 direkta arbetstillfällen och 9 000 indirekta arbetstillfällen[181] skapas genom partnerskapsavtal om hållbart fiske, eftersom 70 % av fångsterna inom ramen för fiskeavtalen bearbetas i partnerlandet.

Bedömning och utvärdering

Under 2018 gjordes utvärderingar av avtalen med Kap Verde, Elfenbenskusten och Madagaskar. Resultatet av dem användes i förhandlingarna om förnyelsen av respektive avtal på följande områden: nivån på de fiskemöjligheter som man kommit överens om, tillämpliga tekniska bestämmelser och regler för genomförande och övervakning av de fleråriga sektorsprogrammen.

Europeiska revisionsrätten rapporterade[182] 2015 att partnerskapsavtalen om fiske i princip förvaltas väl av kommissionen, men konstaterade också att det fortfarande finns utrymme för förbättringar när det gäller förhandlingsprocessen och genomförandet av protokollen och utfärdade relevanta rekommendationer. *Under 2018* gjorde revisionsrätten en uppföljning för att kontrollera att rekommendationerna hade genomförts.

Som en del av EU:s nästa budgetram för perioden 2021–2027 föreslog Europeiska kommissionen en tilldelning för den internationella dimensionen av den gemensamma fiskeripolitiken, inklusive obligatoriska bidrag till de regionala fiskeriorganisationerna och andra internationella organisationer samt partnerskapsavtalen om hållbart fiske.

179 Generaldirektoratet för havsfrågor och fiske, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 26.
180 Generaldirektoratet för havsfrågor och fiske, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 26.
181 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska), s. 2.
182 Europeiska revisionsrätten, *Särskild rapport nr 11/2015*, https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr15_11/sr_fisheries_sv.pdf.

Life – EU:s program för miljö- och klimatpolitik

Programmets mål

Life[183] är EU:s enda program som uteslutande avser miljö, naturvård och klimatåtgärder, dvs. områden som är av allt större intresse för invånarna. Genom programmet finansieras en mängd olika åtgärder, från skydd av **den biologiska mångfalden** till stöd för **den cirkulära ekonomin**, från demonstration av ny **teknik för utsläppsminskningar** och processer till förberedelser inför internationella förhandlingar, från **tillämpning av miljö- och klimatlagstiftning** till minskning av negativa följder. Life-programmet är också en viktig katalysator för utveckling och **utbyte av bästa praxis och kunskaper**.

Programmet syftar till att **bygga upp och förbättra kapacitet**, skynda på **genomförandet av EU-lagstiftningen**, hjälpa privata aktörer, framför allt företag, att **prova småskalig teknik och småskaliga lösningar** samt fungera som hävstång för andra medel. Fonden har sex särskilda mål.

Bidra till en grönare och mer resurseffektiv ekonomi och till utvecklingen och genomförandet av EU:s miljöpolitik och miljölagstiftning (det prioriterade området Miljö och resurseffektivitet).	Bidra till minskade utsläpp av växthusgaser i EU och utveckling och till genomförandet av EU:s klimatpolitik och klimatlagstiftning (det prioriterade området Begränsning av klimatförändringar).
Stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald, stödja Natura 2000-nätverket och ta itu med förstöringen av ekosystem (det prioriterade området Natur och biologisk mångfald).	Ökad motståndskraft mot klimatförändringar i EU (det prioriterade området Klimatanpassning).
Stödja bättre miljöstyrning och miljöinformation på alla nivåer (det prioriterade området Miljöstyrning och miljöinformation).	Stödja bättre klimatstyrning och klimatinformation på alla nivåer (det prioriterade området Klimatstyrning och klimatinformation).

Genomförande och senaste resultat

Med hänsyn till att traditionella Life-projekt i genomsnitt pågår i 4–5 år har endast ett fåtal projekt slutförts *2018*[184], vilket gör det svårt att bedöma resultatet i detta tidiga skede. De pågående projekten bidrar till **omställningen till en resurseffektiv, koldioxidsnål och klimattålig ekonomi** och till **miljöskyddet**, däribland biologisk mångfald och Natura 2000, på följande sätt.

- Förbättring av bevarandestatusen för 186 arter och 106 olika livsmiljöer i ett område som är ungefär lika stort som Polen.

183 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1293/2013 av den 11 december 2013 om inrättandet av ett program för miljö och klimatpolitik (Life) samt om upphävande av förordning (EG) nr 614/2007.

184 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska), s. 2.

- Minskning av koldioxidutsläppen med ca 13 miljoner ton per år, motsvarande Litauens koldioxidutsläpp 2015.
- Minskning av energiförbrukningen med ca 1 000 000 megawattimmar per år, vilket motsvarar den genomsnittliga årliga energiförbrukningen i ungefär 280 000 hushåll.
- Minskning av mängden avfall som inte hanteras på lämpligt sätt med omkring 1 miljon ton per år. Detta motsvarar ungefär det totala kommunala avfallet i Slovenien under 2016.

Inom ramen för **integrerade projekt** finansierades 37 projekt i 21 medlemsstater. Dessa projekt hjälper medlemsstaternas myndigheter att i största möjliga utsträckning genomföra miljö- och klimatlagstiftning. De tillåter även användning av andra EU-finansieringskällor, däribland jordbruks-, struktur-, regional- och forskningsfonder, nationella fonder och investeringar från den privata sektorn. Integrerade projekt inom delprogrammet för miljö är projekt som ser till att miljöplaner eller miljöstrategier genomförs i större territoriell skala (regionalt, multiregionalt, nationellt eller transnationellt). Med en medfinansiering från Life på 367,8 miljoner euro bör de integrerade projekten kunna utnyttja sammanlagt 9,2 miljarder euro från andra EU-källor och offentliga och privata källor.

Två finansiella pilotinstrument har införts för att testa innovativa metoder:

Privat finansiering för energieffektivisering ger stöd till investeringar för att genomföra medlemsstaternas handlingsplaner för energieffektivitet genom finansförmedlare. Detta bidrar till att skapa en ny finansiell produkt på marknaden med inriktning på energieffektivitet och bidrar följaktligen direkt till utfasningen av fossila bränslen i vår ekonomi. Vid utgången av 2018 hade nio överenskommelser undertecknats med banker i nio medlemsstater, vilket ledde till lån på 60 miljoner euro till slutmottagarna.

Finansieringsmekanismen för naturkapital ger stöd till finansiering av lån och kapital. Syftet är att visa att naturkapitalprojekt kan skapa intäkter eller sänka kostnader. I slutet av 2018 hade tre projekt för finansiering av naturkapital till ett värde av 32,5 miljoner euro undertecknats med stödmottagare från Irland, Kroatien och Grekland för att ge stöd till hållbart skogsbruk och jordbruk, ekoturism, utveckling av naturbaserade lösningar för markförvaltning samt åtgärder för att återskapa natur.

De pågående projekten bidrar till omställningen till en **resurseffektiv, koldioxidsnål och klimattålig ekonomi** och till **miljöskyddet, däribland biologisk mångfald** och **Natura 2000** genom att bl.a. 1) Förbättring av bevarandestatusen för 186 arter och 106 olika livsmiljöer i ett område som är ungefär lika stort som Polen. 2) Minskning av koldioxidutsläppen med ca 13 miljoner ton per år, motsvarande Litauens koldioxidutsläpp 2015. 3) Minskning av energiförbrukningen med ca 1 000 000 megawattimmar per år, vilket motsvarar den genomsnittliga årliga energiförbrukningen i ungefär 280 000 hushåll. 4) Minskning av mängden avfall som inte hanteras på lämpligt sätt med omkring 1 miljon ton per år. Detta motsvarar ungefär det totala kommunala avfallet i Slovenien under 2016.

Inom ramen för Life-programmet lanserades det första EU-initiativet någonsin för att **hantera minskningen av vilda pollinerande insekter** *2018*. I initiativet fastställs strategiska mål och en uppsättning åtgärder som ska vidtas av EU och dess medlemsstater för att ta itu med minskningen av pollinatörer i EU och bidra till de globala bevarandeåtgärderna.

Efter de **ansökningsomgångar** som genomfördes under perioden 2014–2018 för traditionella projekt kom det in ca 5 000 förslag som ledde till finansiering av 588 bidrag: 455 som finansieras inom ramen för delprogrammet Miljö och 133 inom ramen för delprogrammet Klimatåtgärder. Bland **stödmottagarna** finns allt från små till stora företag (totalt 40 %, varav 35 % är små och medelstora företag), privata icke-kommersiella organisationer (25 %) och offentliga organ (35 %).

Bedömning och utvärdering

Den halvtidsutvärdering som nyligen gjordes av Life[185] bekräftade att det nuvarande programmet är på rätt väg och att det bidrar till Europa 2020-strategin. Dessutom anser de flesta berörda parter att Life är ett mycket viktigt instrument för att ta itu med miljö- och klimatprioriteringar.

Utvärderingen visade emellertid också på **möjligheter** att ytterligare effektivisera programmet som helhet, förbättra samstämmigheten mellan Life-programmet och andra EU-fonder och förstärka dess funktion som katalysator. Förbättringsmöjligheterna gäller programmets strategiska inriktning samt ökad effektivitet och förenkling av förvaltningen av Life.

Verksamhet inom Life-programmet för 2014–2020 hanterar vissa problem direkt på fältet, men programmets viktigaste effekt är indirekt genom dess roll som katalysator: stöd till småskaliga åtgärder i syfte att skapa, utvidga eller påskynda hållbara produktions-, distributions- och konsumtionsmönster och skydd av naturkapitalet genom att — underlätta utveckling och utbyte av bästa praxis och kunskap, — bygga upp kapaciteten och påskynda genomförandet av lagstiftning och politik på miljö- och klimatområdet och underlätta övergången till ren energi, — hjälpa berörda parter att testa småskaliga tekniker och lösningar, och – mobilisera medel från andra källor för att främja övergripande hållbara finansieringsinvesteringar.

Denna strategi kommer att fortsätta att tillämpas inom den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027.

Förslaget om Life efter 2020[186] är inriktat på att utveckla och genomföra innovativa sätt att hantera miljö- och klimatproblem och på så sätt utlösa förändringar i utvecklingen, tillämpningen och genomförandet av politiska handlingsprogram. Det kommer också att säkerställa tillräcklig flexibilitet för att kunna ta itu med nya viktiga prioriteringar som uppkommer under programmets löptid. Det nya Life-programmet kommer att vara lättare att genomföra för sökande och stödmottagare, och åtgärder kommer att vidtas för att uppnå en mer balanserad territoriell täckning.

Denna strategi kommer att fortsätta att tillämpas inom den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027.

185 Europeiska kommissionen (2017) *Report on the midterm evaluation of the programme for environment and climate* (ej översatt till svenska), SWD(2017) 355 final; Ecorys (2017) *Support for an external and independent LIFE mid-term evaluation report* (ej översatt till svenska).

186 COM(2018) 385 final https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0385&qid=1563296667000&from=SV.

Säkerhet och medborgarskap (budgetrubrik 3)

Att känna sig trygg och säker är en av de mest grundläggande och universella rättigheterna. Junckerkommissionen har från första början gjort säkerheten till en av sina främsta prioriteringar. Men de senaste åren har hoten mot vår säkerhet förändrats. EU-medlemsstaterna har redan samarbetat för att möta en rad olika säkerhetshot effektivt – däribland nya former av terroristattacker, radikalisering, nya typer av organiserad brottslighet och cybersäkerhetshot. Det måste de fortsätta med även i framtiden.

Säkerhetshot stannar inte vid landgränserna, och de blir alltmer internationella. De här utmaningarna är så komplexa att inget EU-land kan eller bör ta sig an dem på egen hand. EU-budgeten stöder medlemsstaterna i deras ansvar och insatser. Programmen under rubrik 3 i EU:s budget (3, 5 miljarder euro, vilket motsvarar 2 % av den totala EU-budgeten för 2018) rör viktiga politiska frågor som säkerhet, asyl, migration och integration av personer från länder utanför EU (tredjeländer), folkhälso- och konsumentskydd, samt kultur och dialog med medborgarna.

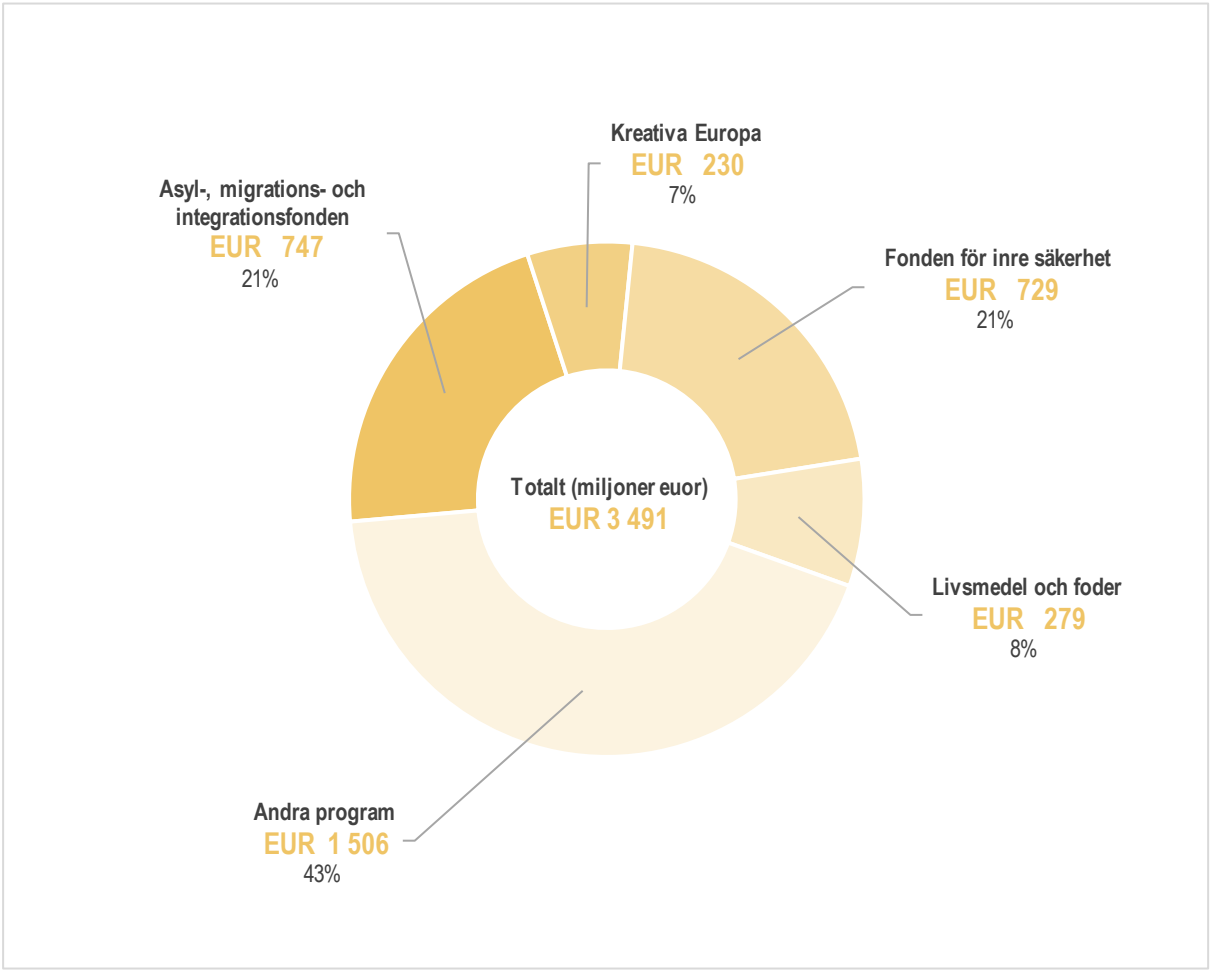

Diagram: De viktigaste program som finansieras under 2018 under rubrik 3, Säkerhet och medborgarskap. Alla belopp anges i miljoner euro. Kategorin "andra program" omfattar bland annat konsumenter, instrumentet för krisstöd inom EU, it-system, rättvisa, rättigheter, jämlikhet och medborgarskap, EU:s civilskyddsmekanism, Ett Europa för medborgarna, hälsa, decentraliserade organ, pilotprojekt och förberedande åtgärder, åtgärder som finansieras inom ramen för kommissionens befogenheter och särskilda befogenheter som tilldelats kommissionen.

Källa: Europeiska kommissionen

Migrationens utmaningar är gränsöverskridande och kan inte hanteras på ett tillfredsställande sätt av medlemsstaterna på egen hand. *Under 2018* fortsatte EU:s **övergripande strategi för migration** att ge

konkreta resultat, med inriktning på att fördjupa samarbetet med partnerländerna, förstärka skyddet av EU:s gränser och förbättra förvaltningen av migrationsflödena i en anda av solidaritet och ansvar.

Den **europeiska migrationsagendan** har bidragit till att avsevärt minska antalet irreguljära inresor, särskilt längs de centrala och östra Medelhavsrutterna, och till att minska de irreguljära gränspassagerna till EU så att de nu ligger under 2014 års antal. Agendan har gett omedelbart finansiellt och operativt stöd till de medlemsstater som ligger i frontlinjen och direkt hjälp till behövande. Den har lett till fler lagliga migrationsvägar och gett stöd till återvändande för dem som inte har rätt att vistas i EU genom förhandlingar om återtagandeavtal eller arrangemang för återtagande.

Minst lika viktigt är att **Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex)** under 2018 stationerade ut 11 000 gränsbevakningstjänstemän för att hjälpa till att patrullera EU:s yttre gränser, främst i Bulgarien, Grekland, Italien och Spanien.

Med tanke på vikten av detta stöd uttalade medlemsstaterna i juni 2018 att byråns roll borde stärkas ytterligare , inklusive samarbetet med länder utanför EU, genom ökade resurser och ett utökat mandat. Som svar på detta lade kommissionen i september 2018 fram nya förslag, som godkändes i mars 2019, om att utöka byrån ytterligare och förstärka den med egen utrustning och en fast styrka på 5 000 gränsbevakningstjänstemän från och med 2021 och 10 000 senast 2027, samt ett starkare mandat att verkställa återvändanden. Dessutom har kommissionen föreslagit en ny inrättandeförordning för Europeiska stödkontoret för asylfrågor (Easo), vilket innebär att dess mandat utvidgas.

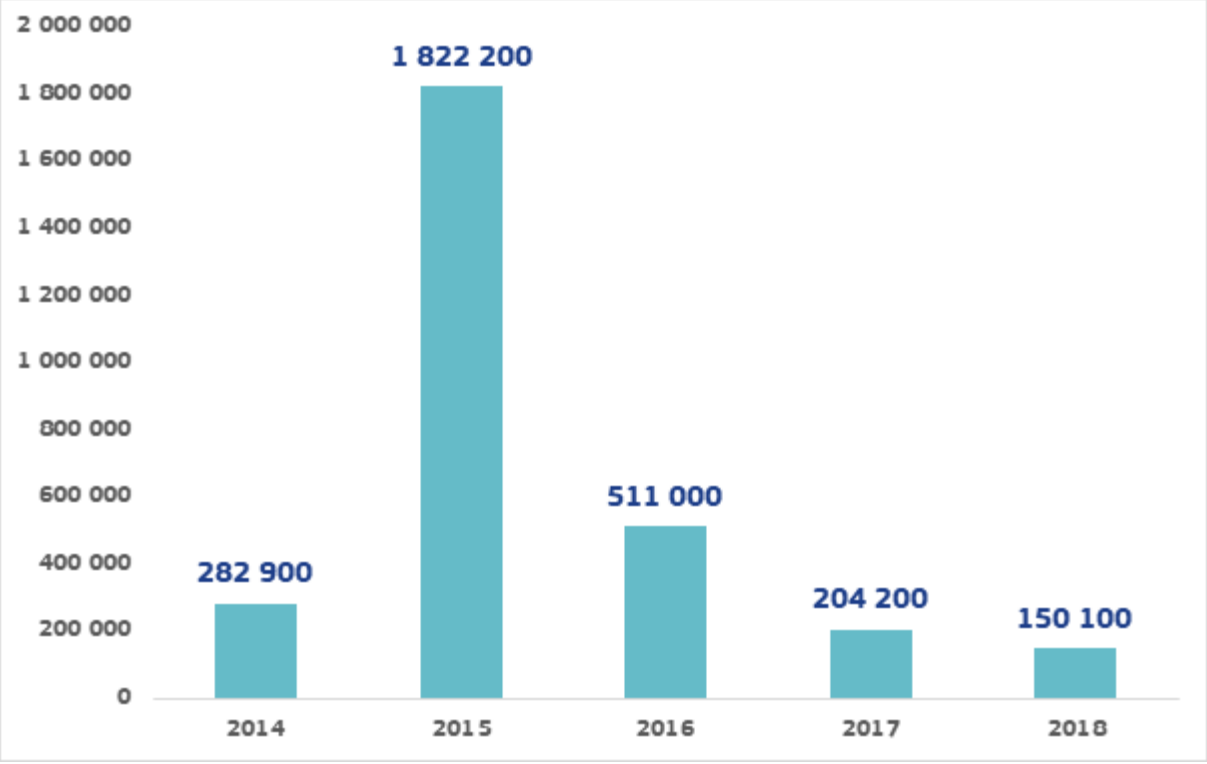

Diagram: Antal irreguljära gränspassager som upptäckts vid EU:s yttre gränser.
Källa: Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex).

För att EU skulle kunna hantera migrationskrisen krävdes en **snabb och kraftfull åtgärd med stöd av EU-budgeten**. Den finansiering som ursprungligen öronmärktes för säkerhet och migration i den nuvarande fleråriga budgetramen fördubblades för att motsvara behoven. **Budgeten är avgörande för utformningen av den gemensamma reaktionen genom att den tillhandahåller finansiering** för att hantera de anländande asylsökandena och migranterna, utveckla sök- och räddningskapacitet för att rädda liv, hantera effektiva återvändanden och ge operativt stöd till de medlemsstater som var utsatta för störst påfrestningar. Utan detta stöd skulle den exempellösa flyktingkrisen 2015 inte ha kunnat hanteras effektivt.

Den 18 mars 2016 kom EU:s stats- och regeringschefer tillsammans med Turkiet överens om uttalandet från EU och Turkiet för att få ett slut på den irreguljära migrationen från Turkiet till EU, sörja för bättre mottagningsvillkor för flyktingar i Turkiet och öppna organiserade, säkra och lagliga vägar till Europa för syriska flyktingar. Två och ett halvt år senare är antalet irreguljära inresor till öarna i Egeiska havet fortfarande 96 %[187] lägre än under perioden innan uttalandet omsattes i praktiken, och antalet dödsfall till havs har minskat kraftigt. Fram till utgången av 2018 hade medlemsstaterna vidarebosatt 18 640 personer från Turkiet inom ramen för avtalet med stöd av Asyl-, migrations- och integrationsfonden. EU har stött Turkiet i dess ansträngningar att ta emot flyktingar genom faciliteten för flyktingar i Turkiet. Denna facilitet omfattas av rubrik 4, ”Europa i världen” (se analys nedan).

Samtidigt som det behövs fortsatta ansträngningar från alla sidor och alla EU-medlemsstater och det krävs ännu fler återvändanden till Turkiet för att minska trycket på de grekiska öarna[188], har uttalandet från EU och Turkiet blivit en viktig del av EU:s övergripande strategi för migration. Uttalandet från EU och Turkiet fick omedelbara effekter. Tack vare framför allt samarbetet med de turkiska myndigheterna minskade antalet inresor avsevärt. Detta visar tydligt att affärsmodellen kan brytas för människosmugglare som utnyttjar migranter och flyktingar. Från 10 000 på ett enda dygn i oktober 2015 sjönk de dagliga överfarterna från Turkiet till ett genomsnitt[189] på ca 88 *under 2018*.

Asyl-, migrations- och integrationsfonden

Programmets mål

Solidaritet och rättvis ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna står i centrum för den gemensamma politiken för asyl, invandring och yttre gränser. **Migrationsströmmar och säkerhetshot kan inte hanteras av medlemsstaterna på egen hand.** Asyl-, migrations- och integrationsfonden[190] bidrar till en effektiv hantering av migrationsströmmar och en gemensam EU-strategi för asyl och migration.

Fonden har fyra särskilda mål

Asyl: Stärka och utveckla det gemensamma europeiska asylsystemet genom att se till att EU-lagstiftningen inom detta område tillämpas effektivt och enhetligt.

Återvändande: Stärka rättvisa och ändamålsenliga strategier för återvändande som bidrar till att bekämpa irreguljär migration och betonar hållbarhet och effektivitet i återvändandeprocessen.

Laglig migration och integration: Ge stöd till laglig migration till EU-medlemsstaterna beroende på arbetsmarknadens behov och främja en effektiv integration av tredjelandsmedborgare.

Solidaritet: Säkerställa att de EU-medlemsstater som påverkas mest av migrations- och asylströmmar kan räkna med solidaritet från de andra EU-medlemsstaterna.

187 Uppgiftskälla: den grekiska polisen.

188 Sedan den 21 mars 2016 har 1 806 personer återsänts från Grekland till Turkiet inom ramen för uttalandet från EU och Turkiet, och 601 återsändes inom ramen för det bilaterala protokollet mellan Grekland och Turkiet.

189 Uppgiftskälla: den grekiska polisen.

190 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 516/2014 av den 16 april 2014 om inrättande av asyl-, migrations- och integrationsfonden, om ändring av rådets beslut 2008/381/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets beslut nr 573/2007/EG och nr 575/2007/EG och rådets beslut 2007/435/EG.

Genomförande och senaste resultat

De ekonomiska resurser som har mobiliserats för fonden under perioden 2014–2020 uppgick till sammanlagt 7,0 miljarder euro och 1 miljard euro i nödfinansiering. När det gäller solidaritet och en rättvis fördelning av bördan gentemot de medlemsstater som påverkas mest höjdes den ursprungliga budgeten avsevärt genom ökade anslag för att stödja omplacering och vidarebosättning, integration och återvändande (de resurser som tillhandahölls var kopplade till översynen av Dublinförordningen). Vid utgången av 2018 hade mer än 5 miljarder euro anslagits inom ramen för Asyl-, migrations- och integrationsfonden.[191]

Asyl-, migrations- och integrationsfonden fortsatte att ge resultat *under 2018* i fråga om alla de fyra särskilda målen. *Under 2018* upptäcktes sammanlagt ca 150 000 irreguljära gränspassager vid de yttre gränserna, vilket är en minskning med 25 % jämfört med 2017 och den lägsta nivån på fem år. Det totala antalet irreguljära gränspassager som upptäcktes *under 2018* var 92 % lägre än det totala antalet 2015, det år då migrationskrisen nådde sin topp.

EU ordnade också ett **lämpligt mottagande** av flyktingar. Nödbistånd användes för att tillgodose omedelbara och grundläggande behov, tillhandahålla livsmedel, husrum och medicinsk vård för flyktingar och ge stöd till ensamkommande barn. Asylmyndigheternas kapacitet har stärkts för att kunna hantera det stora antalet asylansökningar.

Under 2018 bidrog **finansiellt bistånd** till Grekland till att förbättra situationen i hotspot-områdena på öarna i Egeiska havet och i landet i stort. För att minska trängseln vid hotspot-områdena gav Asyl-, migrations- och integrationsfonden stöd till överföringen av 29 540 personer till fastlandet. Med nödbiståndet har filtar, vinterjackor och andra vinterförsörjningspaket kunnat delas ut på mottagningsanläggningarna, och polisnärvaro har finansierats för att öka säkerheten för migranter och personal. *Under 2018* fortsatte kommissionen och Europeiska stödkontoret för asylfrågor att ge stöd till verksamheten i den grekiska asyltjänsten och överklagandekommittéerna. I stödet ingick köp av arbetsutrustning (it-utrustning, däribland 158 arbetsstationer), en reserv av tolkar, utbildning för 300 anställda och utstationering av 20 poliser för att genomföra den handlingsplan som avses i uttalandet från EU och Turkiet[192]. Flera projekt för krisstöd gav dessutom stöd till tjänster och verksamheter för barn:

520 inkvarteringsplatser var i drift under hela året.	1 845 barn flyttades till statliga skolor.
784 fick inkvarterings- och skyddstjänster.	

Källa: Programme statement 2018 (ej översatt till svenska), s. 3.

I Italien var projekten inriktade på att säkerställa effektiva och samordnade psykosociala skyddstjänster till förmån för ensamkommande barn i hotspot-områden, tillhandahålla inkvarterings- och mottagningstjänster för omplaceringskandidater, ge stöd till asylavdelningar i invandrings- och gränspoliskontor, och att ge stöd till självmant återvändande från Italien och återanpassning i migranternas hemländer.

Vidarebosättning[193] erbjuder säkra och lagliga vägar för dem som behöver internationellt skydd. Mellan 2015 och slutet av 2018 har EU:s olika vidarebosättningssystem hjälpt över 48 700 av de mest utsatta att få skydd i EU. Detta omfattar närmare 21 000 personer som medlemsstaterna vidarebosatte *under 2018*[194] som

191 *Report on budgetary and financial management of the European Commission for the financial year 2018* (ej översatt till svenska), 29 mars 2019.
192 https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement
193 https://ec.europa.eu/home-affairs/content/resettlement_en
194 Under perioden 9 december 2017–31 december 2018.

en del av en gemensam utfästelse att vidarebosätta mer än 50 000 skyddsbehövande senast i slutet av oktober 2019, vilket är EU:s största vidarebosättningsprogram hittills.

Omplaceringssystemet[195] upphörde *2018*. Tack vare medlemsstaternas och andra berörda parters gemensamma ansträngningar hade 34 709 personer **omplacerats** vid utgången av 2018 (12 710 från Italien och 21 999 från Grekland), vilket motsvarar mer än 95 % av alla kvalificerade och registrerade kandidater för omplacering i Italien och Grekland enligt rådets beslut från 2015. Av dem omplacerades 1 556 personer *under 2018*.

Inom området för **integration** fick två miljoner tredjelandsmedborgare stöd genom integrationsåtgärder under *2018* inom ramen för nationella, lokala och regionala strategier, vilket innebär att sammanlagt 5,38 miljoner personer har fått hjälp under perioden 2014–2018. Åtgärderna bestod av allmän och yrkesinriktad utbildning, inbegripet språkutbildning och förberedande åtgärder för att underlätta tillträdet till arbetsmarknaden. Dessutom tillhandahölls rådgivning och stöd i fråga om bostäder, medel för uppehälle och administrativ och juridisk vägledning samt medicinsk och psykologisk vård.

Under 2018 deltog 39 500[196] personer (16 049 under 2017) i **frivilligt återvändande** från EU med stöd av Asyl-, migrations- och integrationsfonden. Av det totala antalet återvändande fick 23 843 personer före eller efter återvändandet återanpassningsstöd som medfinansierades av fonden. Omkring 9 260 anställda deltog i utbildning i kapacitetsuppbyggnad i frågor som gällde återsändande. För att säkerställa att återsändanden sker i enlighet med de mänskliga rättigheterna och med respekt för de återvändandes värdighet övervakades 3 510 avlägsnanden med ekonomiskt stöd från fonden. Antalet frivilliga återvändanden är fortfarande lägre än planerat.[197] För att öka återvändandet totalt sett måste det skyndsamt ske parallella insatser i fråga om såväl interna som externa aspekter av migrationspolitiken, i form av en förbättrad rättslig ram för återvändande och fler återtagandeavtal med tredjeländer. Det snabba antagandet av förslaget om översyn av direktivet[198] kommer att förbättra och skynda på förfarandena, minska möjligheten att avvika och göra otillåtna sekundära förflyttningar, och kommer att bidra till att återvändandebeslut omsätts i verkliga återvändanden.

Bedömning och utvärdering

En utvärdering[199] av de föregående fonderna[200] och halvtidsutvärderingen[201] av den nuvarande fonden visade att instrumenten överlag har hjälpt medlemsstaterna att tillämpa EU:s politik för asyl och migration bättre, trots de olika nationella behoven. Fonderna har spelat en viktig roll för att förbättra asylsystemen och stärka mottagningskapaciteten i medlemsstaterna.

Halvtidsutvärderingen visade att fonden generellt sett har varit avgörande för att hantera den svåra situationen i samband med migrationsutmaningarna och inneburit stora förenklingar jämfört med sina föregångare. Ett antal viktiga övergripande aspekter som identifierats som brister i utvärderingen av tidigare instrument har behandlats i Asyl-, migrations- och integrationsfonden: minskning av den administrativa bördan genom att tre fonder konsolideras till en, införande av en fleråriq strategi, utveckling av en första övervaknings- och utvärderingsram, ökad flexibilitet i tilldelningsmekanismen genom införande av ett betydande anslag för katastrofhjälp och ökat engagemang för solidaritetsprincipen bland medlemsstaterna för vidarebosättning och överföring inom EU av personer som beviljats internationellt skydd. Trots dessa betydande förbättringar när det gäller inrättandet av Asyl-, migrations- och integrationsfonden identifierades ett antal brister i halvtidsutvärderingen, t.ex. det fortsatta behovet av att öka flexibiliteten både i fonden och i finansieringsfördelningssystemet, minska fragmenteringen av de nationella programmen och att stärka samstämmigheten och samordningen med andra EU-fonder. I halvtidsutvärderingen konstaterades dessutom

195 https://ec.europa.eu/home-affairs/content/relocation_en

196 Uppgiftskälla: 2018 års årliga genomföranderapporter. Antalet för 2018 omfattar alla medlemsstater utom Grekland. Grekland har ännu inte lämnat sin rapport. Antalet för 2017 omfattar alla medlemsstater.

197 Det fastställdes ett mål på 340 698 frivilliga återvändanden fram till utgången av 2020.

198 Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna.

199 Rapport om utvärderingen i efterhand av åtgärder som medfinansierats genom de fyra fonderna i ramprogrammet ”Solidaritet och hantering av migrationsströmmar” under perioden 2011–2013, COM(2018) 456.

200 Europeiska flyktingfonden, Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare och Europeiska återvändandefonden.

201 SWD(2018) 339, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018SC0339.

att övervaknings- och utvärderingssystemet behövde förbättras ytterligare genom att man tog med bättre definierade indikatorer och förenklade förfaranden.

Vi kan inte fortsätta att varje gång ett nytt fartyg anländer försöka hitta tillfälliga lösningar för människorna ombord. Tillfälliga lösningar räcker inte. Vi behöver mer nutids- och framtidssolidaritet – solidariteten måste vara långsiktig. [202]

Jean-Claude Juncker

Revisionsrätten har tillkännagett att den har för avsikt att även granska migrationsfrågan och hur den hanteras av EU.[203] Framför allt kommer revisionen att syfta till att avgöra om EU:s stöd till Grekland och Italien har uppnått sina mål och om förfarandena för asyl, vidarebosättning och återvändande har varit ändamålsenliga och snabba.

Kommissionen tog hänsyn till resultatet av de olika utvärderingarna i förslaget till en förstärkt asyl- och migrationsfond för den fleråriga budgetramen efter 2020.[204] Förslaget innebär framför allt att fonden blir avsevärt mycket flexiblare, med tanke på de lärdomar som har dragits av den senaste tidens erfarenheter, nämligen att utmaningarna på migrationsområdet inte är förutsebara och att den geopolitiska utvecklingen kan få direkta återverkningar på migrationsströmmarna. Rent konkret kommer det att bli möjligt att omfördela en del av den tillgängliga finansieringen för att hantera nya eller ytterligare påfrestningar för medlemsstaterna genom att förfarandet för bedömning av behoven på medellång sikt bibehålls.[205]

Förslaget omfattar också en **kraftfull ökning av finansieringen av de externa aspekterna av migration**. Det kommer att finnas ett ökat utrymme för program till stöd för åtgärder utanför EU. En betydande del kommer att stödja områdena återvändande, återtagande och återanpassning samt operativt samarbete med partner i tredjeländer.

Fonden för inre säkerhet

Programmets mål

Fonden för inre säkerhet[206] stöder genomförandet av EU:s strategi för inre säkerhet, samarbetet inom brottsbekämpning och förvaltningen av EU:s yttre gränser. Fonden består av två instrument: Fonden för inre säkerhet – gränser och visering och Fonden för inre säkerhet – polis. Avskaffandet av EU:s inre gränskontroller (”Schengenområdet”) innebär att det är mycket viktigt att säkerställa att de **yttre gränserna skyddas effektivt** och att det krävs gemensamma åtgärder för effektiv kontroll vid EU:s yttre gränser. Vissa medlemsstater har en tung börda på grund av sitt geografiska läge och längden på de yttre EU-gränser de måste förvalta.

202 Ordförande Jean-Claude Juncker i sitt tal om tillståndet i unionen, september 2018.

203 *Audit preview: EU Migration management: Hotspots and beyond* (ej översatt till svenska), https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/AP19_MIGRATION/AP_MIGRATION_EN.pdf.

204 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Asyl- och migrationsfonden, COM(2018) 471.

205 Vid halvtidsöversynen av den nuvarande fonden konstaterades att det fanns brister i finansieringen för ett antal länder, vilket har lett till att ytterligare 175 miljoner euro har gjorts tillgängliga under 2019.

206 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 513/2014 av den 16 april 2014 om inrättande, som en del av fonden för inre säkerhet, av ett instrument för ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering och om upphävande av rådets beslut 2007/125/RIF (EUT L 150, 20.5.2014, s. 93). Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 515/2014 av den 16 april 2014 om inrättande, som en del av fonden för inre säkerhet, av ett instrument för ekonomiskt stöd för yttre gränser och visering och om upphävande av beslut nr 574/2007/EG (EUT L 150, 20.5.2014, s. 143).

Delarna i Fonden för inre säkerhet har följande särskilda mål:

Fonden för inre säkerhet – polis

Brottsbekämpning: förebyggande av brott, kamp mot gränsöverskridande allvarlig och organiserad brottslighet, inklusive terrorism.

Risk- och krishantering: öka medlemsstaternas och EU:s kapacitet för att hantera säkerhetsrisker och kriser effektivt.

Fonden för inre säkerhet – gränser och visering

Visering: effektiv hantering av Schengenviseringar genom stöd till en gemensam visumpolitik.

Gränser: uppnå en enhetlig och hög grad av kontroll över EU:s yttre gränser genom stöd till integrerad gränsförvaltning.

Genomförande och senaste resultat[207]

De resurser som har mobiliserats för Fonden för inre säkerhet **under perioden 2014–2020 uppgick till 3,9 miljarder euro**, varav 2,7 miljarder euro för gränser och viseringar och 1,2 miljarder euro för polissamarbete. Av det totala beloppet utgjorde 390,2 miljoner euro nödfinansiering.

Under 2018 fortsatte **Fonden för inre säkerhet – polis** att ge stöd till förebyggande av och kamp mot säkerhetsrelaterade risker och kriser (inklusive terrorism) för att säkerställa en hög säkerhetsnivå i EU. *Under 2018* fick de åtgärder som finansieras av medlemsstaterna EU-finansiering på sammanlagt 150 miljoner euro, en ökning med 55 % jämfört med 2017.

Inom ramen för fonden **utvecklades informationsutbytet och insatserna ytterligare *under 2018***. *Under 2018* upprättades 413 gemensamma utredningsgrupper och den europeiska sektorsövergripande plattformen mot brottshot inrättades med stöd av fonden. Den 31 mars 2019 arbetade 164 projekt dessutom med brottsförebyggande åtgärder, och 69 projekt bidrog till att förbättra utbytet av information för brottsbekämpning i samband med Europols system: detta är en ökning med 13 % jämfört med antalet liknande projekt som rapporterades 2017. Medlemsstaterna intensifierade sin utbildningsverksamhet, vilket har lett till att mer än 27 526 brottsbekämpande tjänstemän har fått utbildning i gränsöverskridande frågor *under 2018*, en ökning med 230 % jämfört med 2017.

För att stödja ansträngningar för att **bekämpa finansiering av terrorism** har Fonden för inre säkerhet – polis finansierat verksamhet för att motverka nya sätt att bedriva terrorism och stödja utvecklingen av samarbetsinriktade åtgärder och partnerskap mellan offentliga myndigheter och privata enheter. Tre nya projekt valdes ut *under 2018* och beviljades 2,6 miljoner euro i finansiering. Fonden för inre säkerhet – polis gav också stöd på 6 miljoner euro till driften av nätverket för kunskapsspridning om radikalisering, som knyter samman ca 5 000 yrkesverksamma från medlemsstaterna. I syfte att stödja städerna i deras ansträngningar för att bättre skydda offentliga platser finansierade Fonden för inre säkerhet – polis flera projekt ledda av städer som undersöker innovativa sätt att skydda sina invånare och offentliga platser.

Sammanlagt användes 234 miljoner euro i EU-finansiering under budgetåret 2018 inom ramen för **Fonden för inre säkerhet – gränser och visering**, vilket är 13 % mer än under 2017.

207 Generaldirektoratet för migration och inrikes frågor, *Annual activity report* (ej översatt till svenska), 2018.

Under 2018 använde medlemsstaterna inom ramen för det **europeiska gränsövervakningssystemet** (Eurosur)[208] sammanlagt 234 miljoner euro i EU-finansiering som anslogs till de nationella programmen från Fonden för inre säkerhet – gränser och visering. Antalet passager vid EU:s yttre gränser genom spärrarna för automatisk gränskontroll (som finansieras genom Fonden för inre säkerhet – gränser och visering) har ökat stadigt, till nästan 21 miljoner gränspassager *2018*.

208 https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/border-crossing/eurosur_en

Bistånd vid nödsituationer[209]

Inom ramen för Fonden för inre säkerhet genomförde Grekland ett projekt för bistånd vid nödsituationer (7,1 miljoner euro) för extra personal till mottagnings- och identifieringstjänst. Detta täckte den grekiska polisens närvaro i de fem hotspot-områdena för att **höja säkerheten för migranter och personal**.

Under 2018 genomförde Italien projekt (bidrag från EU på 62,9 miljoner euro) i samband med **hotspot-områden och andra landstigningsplatser**. Dessa projekt omfattade upphandling av utrustning för gränskontroller, tolkning/interkulturella medlingstjänster samt uppgradering och drift av gränsövervakningstillgångar. *Under 2018* beviljades Italien dessutom ytterligare **4,41 miljoner euro** i katastrofbistånd.

Storskaliga it-system: Under de senaste åren har EU utvecklat storskaliga centraliserade it-baserade informationssystem för insamling, behandling och utbyte av information som är relevant för säkerhet, migration och förvaltning av de yttre gränserna. Dessa system är avgörande för säkerhetssamarbetet och för förvaltningen av de yttre gränserna och migrationen inom EU.

- **Schengens informationssystem** är ett EU-omfattande, storskaligt informationssystem som lagrar, varnar och lämnar information om vissa kategorier av efterlysta eller saknade personer eller föremål. *Under 2018* gjordes 6 miljarder sökningar i systemet, jämfört med 5 miljarder under 2017. Detta minskar risken för att människor som utgör ett säkerhetshot, inklusive återvändande EU-medborgare, kan passera gränserna utan att upptäckas.
- Det **automatiska fingeravtrycksidentifieringssystemet** gör det lättare att identifiera brottslingar och terrorister som kommer in i och förflyttar sig i Schengenområdet under falsk identitet.
- Två förordningar antogs *under 2018*[210] om ett **EU-system för reseuppgifter och resetillstånd** (Etias), som finansieras genom fonden för inre säkerhet. Systemet kommer att samla in information om alla personer som reser utan visum till Europa. Det kommer att säkerställa att eventuella problem som rör säkerhet och irreguljär migration identifieras före resor till Schengenområdet. Detta kommer att bidra till en effektivare förvaltning av EU:s yttre gränser, förbättra den inre säkerheten i EU och underlätta en bättre hantering av irreguljär migration.
- Utvecklingen av **in- och utresesystemet** påbörjades i slutet av 2018 med finansiering från Fonden för inre säkerhet. Systemet kommer att modernisera EU:s förvaltning av de yttre gränserna genom att ersätta den manuella stämplingen av pass med elektronisk registrering av identitetsuppgifter för icke EU-medborgare (samt tid, datum och plats för in- och utresa).

Bedömning och utvärdering

I **halvtidsutvärderingen**[211] bekräftades att Fonden för inre säkerhet har fungerat bra för att tillgodose de föränderliga behov som växer fram till följd av migrations- och säkerhetskrisen och har gjort det möjligt att flytta resurser till de medlemsstater som påverkas.

Utvärderingen visade hur viktig **Fonden för inre säkerhet – gränser och visering** är för att säkerställa en effektiv integrerad gränsförvaltning genom ett mer omfattande informationsutbyte och samarbete, bl.a. med Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån. Detta har bidragit till utvecklingen av systemen för gränsövervakning och gränsförvaltning. Dessutom påpekades att **Fonden för inre säkerhet – polis** var avgörande för att förbättra medlemsstaternas förmåga att hantera säkerhetshot med en gränsöverskridande dimension, t.ex. terrorism, organiserad brottslighet och korruption. Fonden har främjat samarbete inom

209 Exemplen i denna ruta kommer från den *årliga verksamhetsrapporten för 2018* för generaldirektoratet för migration och inrikes frågor.

210 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1240 av den 12 september 2018 om inrättande av ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias) och om ändring av förordningarna (EU) nr 1077/2011, (EU) nr 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 och (EU) 2017/2226 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1241 av den 12 september 2018 om ändring av förordning (EU) 2016/794 i syfte att inrätta ett EU-system för reseuppgifter och resetillstånd (Etias).

211 COM (2018) 464, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0464&qid=1563436825111&from=SV.

brottsbekämpning på europeisk nivå genom utbyte av information och spridning av bästa praxis, inrättande av transnationella nätverk och projekt samt medlemsstaternas deltagande i gemensamma utredningsgrupper.

De **viktigaste lärdomarna** av utvärderingen handlar om behovet att öka fondens hållbarhet, eftersom åtgärdernas kontinuitet till stor del är beroende av finansieringen från EU. Ytterligare åtgärder bör vidtas för att minska den administrativa bördan, medan utvärderings- och övervakningsramen skulle kunna förbättras genom bättre definition av indikatorer, som bör vara på plats redan från början. Rapporteringskalendrarna bör synkroniseras med tidsplanerna för medlemsstaterna. De flesta medlemsstaterna pekar på behovet av ytterligare vägledning från kommissionen om genomförandet av fonden. När det gäller Fonden för inre säkerhet – gränser och visering, hade man kunnat vänta sig ett större mervärde för EU på områdena konsulärt samarbete och samarbete med länder utanför EU. När det gäller Fonden för inre säkerhet – polis fortsätter arbetet med att förbättra medlemsstaternas förmåga att skydda kritisk infrastruktur, utveckla utbildningsprogram och utbytesprogram och vidta åtgärder med länder utanför EU och internationella organisationer. Medlemsstaterna uppmuntras att öka flexibiliteten i utformningen av nationella program och fördelningen av medel.[212]

Kommissionen tog hänsyn till resultatet av utvärderingen i förslaget till **en förstärkning av Fonden för inre säkerhet**.[213] Framför allt innehåller förslaget en ny uppsättning mål som kommer att hjälpa medlemsstaterna på ett mer flexibelt och effektivt sätt för att uppnå resultat inom prioriterade säkerhetsområden: kampen mot terrorism och radikalisering, allvarlig och organiserad brottslighet, it-brottslighet och skydd av brottsoffer. Förslaget ökar fondens flexibilitet genom att en betydande del av finansieringen reserveras för oförutsedda säkerhetsproblem, vilket möjliggör snabba insatser vid nödsituationer och kanalisering av medel till de medlemsstater som behöver dem mest. Eftersom säkerheten är en global fråga som är beroende av våra åtgärder utanför EU:s gränser och en övergripande fråga som kräver en samordnad reaktion från EU, kommer den förbättrade fonden att fortsätta att stödja åtgärder i länder utanför EU, samtidigt som den säkerställer fullständig komplementaritet med EU:s interna säkerhetsprioriteringar och övergripande mål i dessa länder. Den kommer också att arbeta mer effektivt med andra EU-fonder, bland annat sammanhållningsfonderna och Horisont Europa, samt Fonden för integrerad gränsförvaltning och Asyl- och migrationsfonden för att EU ska kunna möta utmaningarna på säkerhetsområdet på bästa möjliga sätt på alla fronter.

För en bättre och mer integrerad förvaltning av EU:s yttre gränser kommer **det nuvarande instrumentet för yttre gränser och visering att flyttas från Fonden för inre säkerhet till den nya Fonden för integrerad gränsförvaltning**.[214] Fonden för integrerad gränsförvaltning kommer att bidra till vidareutvecklingen av den gemensamma viseringspolitiken och säkerställa en europeisk integrerad förvaltning av de yttre gränserna i syfte att förvalta en effektiv passage av EU:s yttre gränser. Ledordet för fördelningen av medel kommer att vara flexibilitet. Det kommer att göra det möjligt att fastställa rätt leveranssätt och de teman som bör tilldelas medel, samtidigt som en kritisk massa av förskottsfinansiering för strukturella och stora fleråriga investeringar bibehålls i linje med medlemsstaternas behov. Fördelningen kommer också fullt ut att ta hänsyn till medlemsstaternas behov att rikta investeringarna mot EU:s huvudprioriteringar i enlighet med EU-lagstiftningen (EU:s regelverk).

Hälsoprogrammet

Syftet med programmet är att komplettera, stödja och ge mervärde till medlemsstaternas politik för att förbättra folkhälsan och minska ojämlikhet i hälsa, stimulera till innovation inom hälso- och sjukvården och öka hälso- och sjukvårdssystemens hållbarhet.

Under 2018 anslogs sammanlagt 60,7 miljoner euro för att EU skulle kunna fortsätta att ge stöd till medlemsstaternas hälsoinsatser. Den tillgängliga budgeten för perioden 2014–2020 uppgår till

212 Under dialogerna med medlemsstaterna i samband med halvtidsöversynen gör kommissionen en ny bedömning av deras finansieringsprioriteringar och motsvarande anslag. Ytterligare ett belopp motsvarande 158,6 miljoner euro lades till de ändrade nationella programmen inom ramen för Fonden för inre säkerhet – gränser och visering, programförklaringen 2018.

213 COM(2018) 472, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1540391576418&uri=CELEX%3A52018PC0472.

214 COM(2018) 473, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1540390917212&uri=CELEX%3A52018PC0473.

449,4 miljoner euro.[215] *Under 2018* omfattade detta 6,9 miljoner euro för allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa, 7,4 miljoner euro för effektiva, tillgängliga och anpassningsbara hälso- och sjukvårdssystem[216], 22 miljoner euro för ökad tillgång till medicinsk expertis och information om särskilda tillstånd.

Sex gemensamma insatser undertecknades med medlemsstater *under 2018* om a) ojämlikhet i hälsa, b) det innovativa partnerskapet mot cancer, c) vaccination, d) beredskap och åtgärder vid införselplatser (luft-, sjö- och markgränsövergångar), e) åtgärder till stöd för nätverket för e-hälsa och f) hälsoinformation för ett hållbart EU-omfattande hälsoinformationssystem som bidrar till kunskap om länderna, forskning och politik på hälsoområdet. [217]

Den **gemensamma insatsen för vaccination (2018–2021)** omfattar 20 länder, Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar, Världshälsoorganisationen, näringslivet och berörda parter. Den gemensamma insatsen samordnas av Frankrikes nationella institut för hälso- och sjukvårdsforskning. Insatsen syftar till att dela verktyg för kraftfullare nationella åtgärder mot utmaningar på vaccinationsområdet för att främja ett långsiktigt europeiskt samarbete mot sjukdomar som kan förebyggas genom vaccination. [218]

Källa: Europeiska kommissionen.

I 2019 års genomförande av folkhälsoprogrammet beaktas både de rekommendationer som härrör från efterhandsutvärderingen av det andra folkhälsoprogrammet 2008–2013 och de rekommendationer som följer av utvärderingen efter halva tiden av tredje folkhälsoprogrammet, dvs. förbättra övervakningen av programmet och säkerställa en mer proaktiv spridning av resultaten samt främja bättre samarbete mellan kommissionens avdelningar.

För budgetperioden 2021–2027 har kommissionen föreslagit att folkhälsoprogrammet ska integreras i ett effektiviserat och heltäckande program inom Europeiska socialfonden+.[219] Programmet kommer att behandla vårdsystemens och folkhälsopolitikens motståndskraft och effektivitet, den bristande jämlikheten i fråga om tillgång till folkhälsa och kvaliteten på hälso- och sjukvården i medlemsstaterna samt skyddet mot allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa.

215 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska).
216 Generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska).
217 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska).
218 Generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska).
219 COM(2018) 382 final.

Livsmedel och foder

Programmets mål

Syftet med livsmedels- och foderprogrammet är att bidra till en hög **hälsonivå** för **människor, djur** och **växter** i alla led i livsmedelskedjan och på angränsande områden, genom att **förebygga och utrota sjukdomar och skadegörare**, samt genom att säkerställa en hög nivå i fråga om konsumentskydd och miljöskydd, samtidigt som man **stärker** unionens **livsmedels- och foderindustris konkurrenskraft** och främjar skapandet av arbetstillfällen.

Genomförande och senaste resultat ([220])

Under 2018 **anslogs sammanlagt 282,2 miljoner euro**[221] för att EU skulle kunna fortsätta att bedriva sitt arbete för livsmedels- och fodersäkerhet. Den tillgängliga budgeten för perioden 2014–2020 uppgår till 1 892 miljoner euro.[222] Detta täckte bidrag till medlemsstaterna för att utrota djursjukdomar (137,6 miljoner euro), för nödfallsåtgärder på veterinärområdet (48,4 miljoner euro), för att säkerställa växtskydd (15,6 miljoner euro[223]), och för andra stödåtgärder (74,6 miljoner euro)[224].

Programmet samfinansierade 139 nationella veterinära program för bekämpning och utrotning av djursjukdomar, inklusive sådana som kan spridas till människor. Sedan 2014 har t.ex. **afrikansk svinpest** (en förödande sjukdom för grisar och vildsvin) spritt sig från östra Europa utanför EU till EU-länderna vid unionens östra gräns. Virussjukdomen sprids av vildsvin, infekterade grisar eller infekterat material såsom fordon och stövlar. Under 2018 hade nio medlemsstater EU-godkända nationella program för att kontrollera och utrota afrikansk svinpest. Sammanlagt satsades 13,7 miljoner euro på dessa program. Nödåtgärder medfinansierades med 36,1 miljoner euro. Dessutom fick två grannländer utanför EU (Moldavien och Ukraina) ekonomiskt stöd. Antalet upptäckta fall av infektioner i medlemsstaterna ökade från sex till tio under 2018.

Programmet samfinansierade 24 nationella program för hälsoundersökning. De gör det möjligt att tidigt upptäcka och utrota skadedjursangrepp hos växter. Programmet finansierar t.ex. åtgärder mot växtbakterien *Xylella fastidiosa* som smittar olivträd och stenfrukt.[225] Sedan 2017 bidrar EU med ekonomiska medel till att kompensera ägarna för de förstörda växternas värde.

Programmet ger stöd till tillämpningen av EU:s livsmedels- och foderlagstiftning genom två insatser: livsmedelsinspektörer utbildas genom ”Bättre utbildning för säkrare livsmedel” (160 klassrumsbaserade utbildningar med mer än 500 deltagare och ungefär 6 500 deltagare i e-lärandekurser), medan nationella tillsynslaboratorier får stöd av 46 europeiska referenslaboratorier (16,9 miljoner euro). Dessa referenslaboratorier ger tekniskt och samordnat stöd till EU:s medlemsstater vid genomförandet av officiella revisioner av livsmedel och foder (nedan kallade kontroller). Båda åtgärderna bidrar till att säkerställa en enhetlig tillämpning och till sist lika villkor på den inre marknaden.

Bedömning och utvärdering

Halvtidsutvärderingen av programmet gav underlag för utvecklingen av den del som avsåg livsmedel och foder i förslaget till ett program för den inre marknaden[226]. De åtgärder inom livsmedelskedjan som ska få stöd enligt det föreslagna programmet, t.ex. veterinära och fytosanitära åtgärder för att främja en hög nivå

220 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska). I beloppet på 282,2 miljoner euro ingår 4,5 miljoner euro till Europeiska kemikaliemyndigheten.
221 Generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska).
222 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska).
223 Omfattar undersökningar och nödåtgärder.
224 Generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska). Beloppet på 74,6 miljoner euro omfattar två års finansiering av EU:s referenslaboratorier.
225 https://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa_en
226 COM(2018) 441 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0441).

av hälsa och välbefinnande hos djur, en hög växtskyddnivå och förhindra djur- och växthälsokriser, är till stor del en fortsättning av det nuvarande programmet.

En brist i livsmedels- och foderprogrammet som upptäcktes vid halvtidsutvärderingen[227] och som togs upp i revisionsrättens rekommendation var att det saknades indikatorer för att bedöma kostnadseffektiviteten.

Under 2018 arbetade kommissionen för att utveckla och genomföra en omfattande uppsättning kostnadseffektiva indikatorer för de huvudsakliga utgiftsområden som omfattas av livsmedels- och foderprogrammet. De kommer att tillämpas vid efterhandsutvärderingen av programmet. De kommer också att ligga till grund för övervakningsramen för livsmedels- och foderdelen i programmet för den inre marknaden inom den framtida fleråriga budgetramen.

Konsumentprogrammet

Konsumentprogrammet[228] stöder EU:s konsumentpolitik genom att hjälpa allmänheten att fullt ut kunna utöva sina rättigheter som konsumenter och delta aktivt på den inre marknaden. Därmed stöder programmet tillväxt, innovation och uppnåendet av målen i Europa 2020-strategin.

Webbplatser för telekommunikation och andra digitala tjänster

Inom nätverket för konsumentskyddssamarbete har myndigheterna i 21 EU-medlemsstater plus Norge och Island gått igenom 207 webbplatser från operatörer som erbjuder tjänster som tillgång till fast och mobil telefoni, internet, audio- och videoströmning.

Granskningen visade på oriktigheter, och två tredjedelar av webbplatserna markerades för ytterligare undersökningar. Det främsta problemet var avsaknaden av tydlig information om hantering av klagomål. Myndigheterna har bett de berörda webbplatserna att anpassa sin praxis till EU:s konsumentlagstiftning. Utförliga resultat av genomgången finns på nätet

(*https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/results_of_2017_-_telecommunication_sweep_0.pdf*).

Det preliminära resultatet av halvtidsutvärderingen[229] är att konsumentprogrammet spelade en avgörande roll för att understödja EU:s konsumentpolitik och skapa konkreta fördelar för konsumenter och andra berörda parter i EU. På det hela taget har den verksamhet som finansieras genom konsumentprogrammet 2014–2020 gjort framsteg när det gäller att uppfylla de särskilda målen i fråga om säkerhet, konsumentupplysning och konsumentutbildning, rättigheter, prövning och verkställighet, och tillför ett mervärde för EU. Utvärderingen visade dock också att det finns utrymme för förbättringar i programmet, främst när det gäller förenkling och den administrativa bördan (som de berörda parterna bedömer som stor). Dessutom skulle användningen av evidensbaserade beslutsunderlag kunna förbättras i programmet. I utvärderingen dras slutsatsen att programmets förmåga att reagera på nya utmaningar i samband med marknadsutveckling, digitalisering och nya politiska krav bör stärkas i framtiden.

Resultatet av utvärderingen återspeglades i det nya förslaget till ett nytt **program för den inre marknaden** i den framtida fleråriga budgetramen, som omfattar en del för konsumenter, nämligen att stärka och skydda konsumenterna. Det nya programmet kommer att garantera tillämpningen av konsumenternas rättigheter, säkerställa en hög konsumentskyddsnivå och en god produktsäkerhet samt bistå konsumenterna när de stöter på problem, t.ex. när de handlar på nätet. Det kommer också att göra det lättare för konsumenter att få tillgång till rättslig prövning, i enlighet med förslaget i den nya given för konsumenter[230] Genom att stödja konsumentpolitiken kommer det framtida programmet för den inre marknaden också att utveckla ömsesidiga fördelar med fonden för rättsliga frågor, rättigheter och värden för att se till att konsumentlagstiftningen följs.

227 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0546&qid=1563468667275&from=SV
228 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32014R0254
229 Halvtidsutvärderingen är klar, men rapporten har ännu inte antagits och offentliggjorts.
230 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3041_en.htm

Kreativa Europa

Programmets mål

Kreativa Europa är Europeiska kommissionens ramprogram för stöd till den europeiska kulturen och de audiovisuella sektorerna. Programmet är uppdelat i två delprogram – Kultur och Media – och ett sektorsövergripande programområde. Dess mål är att främja kulturell och språklig mångfald och stärka dessa sektorers konkurrenskraft genom att bygga upp kapaciteten att driva verksamhet på transnationell nivå genom stöd till oberoende produktions- och distributionsföretag inom det audiovisuella området samt ett stort antal företag på kulturområdet.

Genomförande och senaste resultat

Delprogrammet Media stöder den stärkta rättsliga ram som möjliggör gränsöverskridande rörlighet för verk. Nya regler kommer att bidra till en bredare distribution av audiovisuella verk i EU: det ändrade direktivet om audiovisuella medietjänster innebär att leverantörer av tjänster på begäran får utökade skyldigheter att främja europeiska produktioner. Förordningen om gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online gör det möjligt för EU-invånarna att få tillgång till innehållstjänster online vid resor inom EU. Direktivet om sändningar på nätet och vidaresändningar av radio- och tv-program och det nya direktivet om upphovsrätt på den digitala inre marknaden syftar till att säkerställa mer gränsöverskridande och webbaserad tillgång till upphovsrättsskyddat innehåll, särskilt genom att underlätta licensiering av audiovisuella verk och utgångna verk. Delprogrammet Media följer detta framväxande regelverk genom att främja samarbete i hela värdekedjan för att stödja projekt med stor cirkulationspotential.

Ett viktigt bidrag till det kulturella samarbetet på EU-nivå och avgörande resultat *under 2018* var att det antogs en **ny europeisk agenda för kultur**[231]. Den nya agendan syftar till att möta de sociala och ekonomiska utmaningar som EU står inför genom att använda kulturen för att skapa en rättvisare och mer inkluderande union som stöder innovation, kreativitet och hållbar sysselsättning och tillväxt. Den nya agendan innehåller mer än **25 åtgärder inom fem områden** (de sociala, ekonomiska och externa dimensionerna, skydd av kulturarvet samt Digital4Culture). Enligt förslaget ska medlemsstaterna involveras mer i det politiska samarbetet genom gemensamma projekt, även med internationella kulturorganisationer och nationella kulturinstitut i tredjeländer.

Under 2018 lämnades sammanlagt 5 290 ansökningar in inom ramen för programmet Kreativa Europa (748 inom delprogrammet Kultur och 4 542 inom delprogrammet Media), varav 2 429 fick finansiering (234 för Kultur och 2 195 för Media).

Under 2018 delade delprogrammet Media också berättelser via flera kanaler genom att nå ut till 122 miljoner människor via biofilm (55 miljoner), tv (57 miljoner), festivaler och evenemang (8,5 miljoner) och beställvideo (1,82 miljoner).

Delprogrammet Media bidrar på ett avgörande sätt till att göra europeiska filmer tillgängliga utanför de inhemska marknaderna. Totalt sett gav delprogrammet Media stöd till distribution av 563 biofilmer över gränserna under 2018. Riktat stöd gavs till 19 enskilda filmer för distribution i 25 territorier i genomsnitt genom ett konsortium av distributörer i syfte att främja tillgång över gränserna.

Inom delprogrammet Kultur 2018 ledde stödet till 132 europeiska samarbetsprojekt, varav 29 gällde en särskild ansökningsomgång om kulturarv som ett bidrag till Europaåret för kulturarv. I dessa projekt betonas EU kulturella mångfald, och de skapar ekonomiska fördelar för små och medelstora företag och mikroföretag som är verksamma inom sektorer som musik, förlagsverksamhet och kultur.
En **ändring av arbetsprogrammet som antogs i april 2018** gjorde det möjligt att finansiera fler små samarbetsprojekt, bredda deltagande i tävlingen om EU:s priser för kulturarv och litteratur, fler kapacitetsuppbyggnadsåtgärder för framtida europeiska kulturhuvudstäder, bevilja tre bidrag till det

[231] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0267&qid=1563476740272&from=SV

internationella rådet om monument och historiska platser inom Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco) och till Europarådet för att uppnå särskilda mål för Europaåret för kulturarv samt lansera ett försök med en ny ordning för rörlighet för artister och konstnärer.

I den sektorsövergripande delen är **lånegarantin för de kulturella och kreativa sektorerna** ett innovativt marknadslett instrument för att avhjälpa bristen på finansiering för små och medelstora företag inom dessa sektorer. *Fram till utgången av tredje kvartalet 2018* hade lånegarantin tecknat elva garantiavtal med tio finansiella förmedlare från Belgien, Tjeckien, Spanien, Frankrike, Italien, Polen, Portugal och Rumänien. Totalt sett beviljades över 630 lån till de slutliga stödmottagarna, varav 60 % kom från den audiovisuella sektorn och 40 % från andra kultursektorer.

Dessutom har ytterligare anslag till budgeten för 2018 gjort det möjligt att finansiera ett sektorsövergripande projekt inom ramen för Europaåret för kulturarv i syfte att främja filmarvet genom digitalisering av klassiska filmer och visningar på platser som speglar den europeiska arkitekturens rikedom.

Projektet "**Kulturella och kreativa forum och städer**" *inleddes i november 2018* och kommer att pågå till mars 2021. Syftet är att ge stöd till kulturella och kreativa platser samt till andra aktörer, särskilt på lokal nivå. Det bredare sammanhanget med kreativitetscentrum, kulturcentrum och lokala förhållanden kommer också att utforskas för att bättre utnyttja offentliga platser för social förnyelse genom kultur och förbättra kopplingen mellan stadsutveckling, social delaktighet, skapande av arbetstillfällen, kompetensutveckling och innovationspolitik. Detta skapar utrymme för experiment och stöd till nya strategier för att testa idéer om kultur och den kreativa ekonomin inom ramen för delningsekonomin. Städer och regionala myndigheter kommer att delta aktivt i projektet och organisera en rad stadslaboratorier.

Genom att låta **tredjeländer** delta i Kreativa Europa har kommissionen förstärkt EU:s kulturella samarbete med framför allt västra Balkan och det södra och östra grannskapet, vilket bidrar till att främja kulturell mångfald och stödja den kulturella och kreativa sektorn. Två avtal har undertecknats om Armeniens och Kosovos[232] deltagande i Kreativa Europa, vilket innebär att tretton tredjeländer nu har anslutit sig till programmet. Att alla länder på västra Balkan (Albanien, Nordmakedonien, Kosovo, Montenegro, Serbien, Bosnien och Hercegovina) deltar i Kreativa Europa gör det möjligt att stärka strategin för EU och västra Balkan.

Bedömning och utvärdering

Enligt halvtidsutvärderingen[233] har programmet Kreativa Europa överlag fungerat väl, med stor efterfrågan och stort deltagande från de berörda parterna. Programmet Kreativa Europa är fortfarande mycket relevant och tar upp de aktuella utmaningarna inom sektorn, såsom fragmenteringen av marknaderna och deras ökande digitalisering. Genom att stödja spridningen av varierat innehåll har programmet också bidragit till att sprida och försvara europeiska värderingar. Kreativa Europa befanns också vara relevant för de föränderliga prioriteringarna inom sektorerna, för medlemsstaternas strategier och för EU:s politiska prioriteringar. Trots positiva resultat måste programmet dock göra mer för att stödja de kulturella och kreativa sektorerna för att till fullo dra nytta av de möjligheter som den digitala övergången ger, med hänsyn till nya tittarsiffror och konsumtionsmönster och hur kulturella och kreativa verk framställs, produceras, görs tillgängliga och monetariseras i den digitala ekonomin.

För nästa fleråriga budgetram har kommissionen föreslagit att finansieringen av Kreativa Europa ska ökas.[234] Det nya programmet bygger på resultaten av det nuvarande programmet och stärker samtidigt insatserna för att ta itu med omvandlingen av de kulturella och kreativa sektorerna. Det nya programmet Kreativa Europa syftar till att fokusera på nätverk och samarbete för att bidra till att dessa sektorer kan växa. Det kommer att ge stödmottagarna möjligheter att utveckla nyskapande europeiska gränsöverskridande initiativ för utbyte, samskapande, samproduktion, distribution och främjande av europeiska produktioner och göra dem tillgängliga för en bred och mångsidig publik. Detta väntas leda till ökad innovation, bl.a. genom

232 Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/1999 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

233 SWD(2018) 159 final https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=SWD:2018:159:FIN (s. 39).

234 COM(2018) 366 final https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:509e1bcb-63f0-11e8-ab9c-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF.

sektorsövergripande samarbete, för att på bästa sätt utnyttja digital teknik för skapande och publikutveckling. Det nya programmet skulle också stödja nyhetsmediebranschen för att främja mångfald och pluralism inom medierna, stärka kvalitetsjournalistiken och främja mediekompetens. Genomförandet av programmet kommer dessutom att rationaliseras för att öka kostnadseffektiviteten och minska den administrativa bördan.

Programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap

Syftet med programmet **Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap**[235] är att bidra till utvecklingen av en union där jämlikhet och människors rättigheter främjas och tillämpas i praktiken, i enlighet med EU:s fördrag, stadgan om de grundläggande rättigheterna och de internationella konventionerna om de mänskliga rättigheterna. Programmet genomförs genom direkt förvaltning. Med en budget på **62 miljoner euro** 2018 har programmet finansierat åtgärder från offentliga myndigheter, universitet, icke-statliga organisationer och andra organisationer som stöder kommissionens politik för grundläggande rättigheter.

Under 2018 finansierade programmet åtgärder **för att bekämpa diskriminering och främja jämlikhet**, t.ex. EU-plattformen för mångfaldsstadgor och evenemanget ”Diversity in Diverse Europe” 2018[236]. För att **främja jämställdhet mellan kvinnor och män** finansierade programmet kampanjen ”Åtgärda löneklyftan mellan kvinnor och män” på Europadagen för lika lön. Programmet främjade också en politisk diskussion om kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och om framtida prioriteringar för jämställdhetsarbetet genom att finansiera den europeiska konferensen ”Gender Equality & You” (oktober 2018, Wien). I fråga om **integritetsskydd och skydd av personuppgifter** bidrog programmet till att öka medvetenheten hos små och medelstora företag, offentliga myndigheter och enskilda personer om de nya reglerna för uppgiftsskydd[237] genom en verktygslåda för vägledning online som finns tillgänglig på alla EU-språk på kommissionens webbplats, i tillägg till broschyrer och faktablad. Programmet är också den viktigaste finansieringspelaren för kommissionens **politik för personer med funktionsnedsättning** och stöder genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och EU:s handikappstrategi.

Programmet har även gett stöd till viktiga projekt för att **förebygga och bekämpa rasism, främlingsfientlighet och andra former av intolerans** genom att fokusera på särskilda former av intolerans, t.ex. antisemitism, antimuslimskt hat, afrofobi och rasism mot mörkhyade, homofobi och transfobi.

Med hjälp av fakta!

”Facing Facts!” är ett initiativ från civilsamhället som syftar till att förbättra erkännandet och registreringen av hatbrott och hatpropaganda på nationell nivå och utanför nationsgränserna, genom att arbeta inom det civila samhället och offentliga myndigheter. Projektet har tagit fram en rad onlinekurser om identifiering, övervakning och bekämpning av hatbrott och hatpropaganda som riktar sig till enskilda aktivister, det civila samhällets organisationer, brottsbekämpande myndigheter och statliga företrädare.

I den **preliminära utvärderingen**[238] konstaterades att programmet i stort hade förbättrat nivån på kunskaperna om EU:s lagstiftning och politik och om de rättigheter, värderingar och principer som ligger till grund för det allmänna målet om att öka jämlikheten och människors rättigheter. Utvärderingen visade att programmets resultat överlag har förbättrats jämfört med det föregående programmet i fråga om verksamhetens inriktning och effektivitet. Dock framkom det också att det behövs en större inriktning på nya behov, t.ex. e-våld, översyn av övervakningsindikatorerna, bättre geografisk balans mellan stödmottagarna och minskad administrativ börda (som programmets berörda parter fortfarande uppfattar som hög).

235 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013R1381
236 https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=634080
237 Den allmänna dataskyddsförordningen (GDPR) trädde i kraft i maj 2018.
238 Rapport COM(2018) 508 om den preliminära utvärderingen av genomförandet av programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap 2014–2020.

För den fleråriga budgetramen efter 2020 har kommissionen föreslagit en ny **fond för rättsliga frågor, rättigheter och värden**[239]. Denna fond omfattar två finansieringsprogram: programmet **Rättigheter och värden**[240] och programmet **Rättsliga frågor**[241]. Med detta förslag vill kommissionen skydda EU:s värden, rättigheter och rättvisa i människors vardag. Programmet kommer i första hand att inriktas på människor och enheter som bidrar till att göra våra gemensamma värden, rättigheter och rika mångfald levande och dynamiska, med det slutliga målet att främja och upprätthålla vårt rättighetsbaserade, jämlika, inkluderande och demokratiska samhälle. Dubbelarbete inom ramen för denna större fond kommer att undvikas, och resurser kan delas mellan programmet Rättigheter och värden och programmet Rättsliga frågor för att utveckla ömsesidiga fördelar samtidigt som de politiska särdragen beaktas. Genomförandet kommer också att effektiviseras för att öka kostnadseffektiviteten och minska den administrativa bördan.

Programmet Rättsliga frågor

Programmet **Rättsliga frågor**[242] bidrar till utvecklingen av ett europeiskt område med rättvisa baserat på ömsesidigt erkännande och ömsesidigt förtroende. Programmet främjar både jämställdhet mellan kvinnor och män och barnets rättigheter, bl.a. genom en barnvänlig rättskipning i samband med genomförandet av alla åtgärder inom programmet. Programverksamheten är förenlig med förbudet mot diskriminering på någon av de grunder som anges i artikel 21 i stadgan om de grundläggande rättigheterna[243].

Resultatet av programmet Rättsliga frågor *under 2018*[244] hänger nära samman med kommissionens insatser för att förbereda, stödja och säkerställa en korrekt tillämpning av ett stort antal civilrättsliga och straffrättsliga EU-rättsakter, förbättra medlemsstaternas förmåga att verkställa och dem och vidta rättsliga åtgärder vid behov, samt säkerställa ett lämpligt samarbete över gränserna och på EU-nivå. Finansiering har t.ex. använts för att stödja tillämpningen av den **europeiska arresteringsordern**, som med mer än 10 000 ärenden per år är EU:s mest framgångsrika instrument i straffrättsliga frågor. Programmet finansierar också det **europeiska rättsliga nätverket** på privaträttens område i syfte att stärka samarbetet mellan de nationella rättsliga myndigheterna. Genom att förbättra den praktiska tillämpningen och genomförandet av EU:s civilrättsliga instrument bidrar nätverket till att bygga broar och skapa ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna. Programmet Rättsliga frågor har gett stöd till undersökningar av överensstämmelsekontroller av EU-lagstiftning som har införlivats i EU:s medlemsstater. Programmet har också gett stöd till rättslig utbildning och rättsliga nätverk[245].

Europeiska e-juridikportalen

Programmet Rättsliga frågor finansierar den **europeiska e-juridikportalen**[246]. Portalen är ett gemensamt initiativ mellan kommissionen och rådet och tillhandahåller flerspråkig information och elektroniska tjänster, t.ex. sammankoppling av nationella register. Med tiden har portalen utvecklats till att erbjuda ett utökat och bredare innehåll, så den kan fungera som en enda kontaktpunkt för allmänheten, företag, jurister och rättsväsende. Portalen har förbättrats med hjälp av en stor sökmotor för europeisk och nationell rättspraxis, och det går nu att lägga in decentraliserade bevakningar i medlemsstaternas affärs- och företagsregister. Framsteg har gjorts mot en fullständig omarbetning av portalens utseende och funktion. *Under 2018* var antalet användarbesök – nästan 3 miljoner – mer än sex gånger större än referensåret 2012.

Den **preliminära utvärderingen** av genomförandet av programmet Rättsliga frågor 2014–2020 slutfördes *2018*[247] och visade att programmet fungerar väl och bidrog till fullbordandet av ett europeiskt område med rättvisa baserat på ömsesidigt erkännande och ömsesidigt förtroende, framför allt genom att främja rättsligt

239 COM(2018) 383.
240 COM(2018) 383, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=COM%3A2018%3A383%3AREV1.
241 COM(2018) 384.
242 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1382
243 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT
244 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska).
245 Europeiska nätverket för rättslig utbildning, http://www.ejtn.eu/About-us.
246 https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home&plang=sv&init=true
247 Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om den preliminära utvärderingen av genomförandet av programmet Rättsliga frågor 2014–2020, COM(2018) 507.

samarbete i civil- och straffrättsliga frågor. Finansieringsmetoderna befanns vara lämpliga för programmets mål och målgruppernas behov. Programmet har gett stort europeiskt mervärde. I utvärderingen identifierades också en rad brister som främst gällde den begränsade räckvidden för målgruppen, den obalanserade geografiska fördelningen av stödmottagare och övervakningsindikatorerna. De berörda parterna ansåg att den administrativa bördan var stor. Utvärderingen visade att det finns ett behov av att öka de ömsesidiga fördelarna och samarbetet med andra EU-initiativ.

För perioden 2021–2027 föreslog kommissionen ett nytt **program för rättsliga frågor**[248] som ska ingå i en ny fond för rättsliga frågor, rättigheter och värden tillsammans med programmet Rättigheter och värden. Denna utformning tar hänsyn till resultaten av den preliminära utvärderingen, t.ex. genom att ta itu med den fragmenterade karaktären och de begränsade resurserna i EU:s nuvarande finansieringsprogram för värden, rättigheter, medborgarskap och rättvisa, vilket begränsar EU:s förmåga att reagera på befintliga och nya utmaningar när det gäller att upprätthålla öppna, demokratiska och inkluderande samhällen i Europa.

Programmet Ett Europa för medborgarna

Syftet med programmet **Ett Europa för medborgarna**[249] är att bidra till medborgarnas kunskaper om unionen, dess historia och mångfald, och främja ett europeiskt medborgarskap och förbättra möjligheterna till medborgarnas demokratiska och medborgerliga deltagande på unionsnivå. Programmet har stor betydelse för att främja medborgarnas deltagande i samhällslivet och deras demokratiska engagemang.

Programmet genomförs[250] genom verksamhetsbidrag till insatser och administrationsbidrag till det europeiska civila samhällets organisationer och tankesmedjor som verkar för programmets tematiska prioriteringar. Det genomförs främst med hjälp av Genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur (Eacea).

Finansieringen från programmet Ett Europa för medborgarna, **185,5 miljoner euro för perioden 2014–2020**[251]**,** bidrar till genomförandet av tre programområden. Av 1 796 mottagna ansökningar *under 2018* valdes 417 projekt ut, och 1 200 000 personer väntades delta i programmets verksamheter. Programmet genomfördes i 34 stödberättigade deltagarländer.

Programområde 1: *Demokratiskt deltagande och medborgarengagemang* stöder verksamhet för att öka medborgarnas kunskaper om unionens politiska process och skapa förutsättningar för samhällsengagemang, interkulturellt engagemang och frivilligarbete på unionsnivå. *Under 2018* valdes 255 vänortsprojekt, 35 nätverk av vänorter och 31 projekt för det civila samhället ut för att få stöd, och 24 organisationer för det civila samhället och tankesmedjor finansierades genom driftsbidrag.

Programområde 2: *Europeisk hågkomst* stöder aktiviteter som uppmuntrar till diskussioner om (”reflektion över”) den kulturella mångfalden i Europa och gemensamma värderingar. Stöd kan också ges till initiativ som tar upp orsakerna till de totalitära regimerna i Europas nutidshistoria och som hedrar minnet av offren för deras brott. Sammanlagt valdes 37 projekt för hågkomst ut för att få stöd, och sex organisationer för hågkomst fick finansiering genom driftsbidrag.

Programområde 3: *Övergripande insats: Tillvaratagande* syftar till att dra större lärdomar av tidigare erfarenheter, förbättra resultatens överförbarhet och därmed få en mer bestående effekt av den verksamhet som har fått stöd.

248 COM(2018) 384, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=COM%3A2018%3A384%3AFIN.
249 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=OJ:JOL_2014_115_R_0002
250 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska) och generaldirektoratet för migration och inrikes frågor, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska).
251 Belopp per rättslig grund. Under tiden har ytterligare resurser avsatts för programmet Ett Europa för medborgarna.

Information mot manipulation: hur håller vi stånd mot propaganda?

Detta projekt samordnades av det polska Muzeum Historii Żydów Polskich Polin[252] och riktade sig till gymnasieelever från Tjeckien, Ungern och Polen för att öka deras kunskaper om och förmåga att göra mer kritiska analyser av moderna medier, så att de ska kunna delta som ansvarsfulla medborgare i ett demokratiskt samhälle. Mekanismerna med övertygande språk och propaganda undersöktes med utgångspunkt i konkreta historiska händelser 1956 i Ungern och 1968 i f.d. Tjeckoslovakien och Polen. Eleverna fick lära sig att genomföra egna medieprojekt, delta i workshoppar om utställningens utformning, anordna debatter, samla in och dokumentera muntlig historia, bedriva social forskning, spela in och redigera filmer. På en avslutningsgala som hölls på Polin-museet presenterades tio kreativa skolprojekt.

Detta projekt samordnades av det polska Muzeum Historii Żydów Polskich Polin[253] och riktade sig till gymnasieelever från Tjeckien, Ungern och Polen för att öka deras kunskaper om och förmåga att göra mer kritiska analyser av moderna medier, så att de ska kunna delta som ansvarsfulla medborgare i ett demokratiskt samhälle. Mekanismerna med övertygande språk och propaganda undersöktes med utgångspunkt i konkreta historiska händelser 1956 i Ungern och 1968 i f.d. Tjeckoslovakien och Polen. Eleverna fick lära sig att genomföra egna medieprojekt, delta i workshoppar om utställningens utformning, anordna debatter, samla in och dokumentera muntlig historia, bedriva social forskning, spela in och redigera filmer. På en avslutningsgala som hölls på Polin-museet presenterades tio kreativa skolprojekt.

I **halvtidsutvärderingen**[254] bekräftades att programmet har varit användbart för att främja medborgarnas delaktighet, stärka känslan av samhörighet och uppmuntra ömsesidig förståelse. Dess utformning, med tre programområden och en övergripande åtgärd för analys, spridning och användning av projektresultat, fungerade effektivt. Både administrationsbidrag och verksamhetsbidrag har bidragit till de önskade resultaten. Ett Europa för medborgarna har visat sitt mervärde på EU-nivå, både när det gäller dess inverkan på deltagarna och dess roll som ett komplement till EU:s andra finansieringsprogram och politiska initiativ på området utbildning, kultur och EU-medborgarskap. Utvärderingen visade att det finns utrymme för förbättringar när det gäller att öka synligheten, de ömsesidiga fördelarna och samarbetet med andra befintliga EU-program och att se över övervakningsindikatorerna.

Inom den fleråriga budgetramen 2021–2027 har kommissionen lagt fram ett **förslag till förordning om inrättande av programmet Rättigheter och värden (2021–2027)**[255], där verksamheten inom programmen Ett Europa för medborgarna och Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap ska samlas i en ny gemensam ram. Dessa program är små instrument som inte kan uppnå en kritisk massa och vars effektivitet begränsas av deras relativt små budgetar. En sammanläggning av dem skulle därför innebära förenkling, ömsesidiga fördelar, samarbete, förstärkning och bidra till att göra dem effektivare. Stöd till det europeiska medborgarinitiativet säkerställs också genom det framtida programmet Rättigheter och värden. Programmet Rättigheter och värden syftar till att skydda och främja de rättigheter och värden som fastställs i EU-fördragen och att stödja öppna, demokratiska och inkluderande samhällen.

EU:s civilskyddsmekanism

Syftet med EU civilskyddsmekanism är att stödja, samordna och komplettera åtgärder för samordning av katastrofhantering i avsikt att förbättra systemen för förebyggande av, beredskap inför och agerande vid naturkatastrofer och katastrofer som utlöses av människor. Genom en övergripande strategi som omfattar förebyggande, beredskap och insatser vid katastrofer syftar programmet till att minska förlusten av människoliv och till att minimera de miljöskador och materiella skador som orsakas av katastrofer.

Medlemsstaterna samlar resurser och experter till en frivillig beredskapsreserv och håller dem i beredskap för EU:s civilskydd. De berörda enheterna måste uppfylla minimikraven på kvalitet och genomgår ett certifieringsförfarande som säkerställer kvalitet och interoperabilitet. Utbildade och certifierade insatsresurser

252 Museum of the History of Polish Jews, https://www.polin.pl/en/about-museum
253 Museum of the History of Polish Jews, https://www.polin.pl/en/about-museum
254 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0170&from=SV
255 COM(2018) 383, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=COM%3A2018%3A383%3AREV1.

och experter garanterar en effektiv insats vid katastrofer inom och utanför EU. Den frivilliga beredskapsreserven möjliggör också kortare mobiliseringstid.

Under 2018 aktiverades EU:s civilskyddsmekanism som svar på nio nödlägen inom unionens territorium.[256] Skogsbränder i södra Europa (men *under 2018* även i norra Europa) ledde till betydande förstörelse av egendom och utkomstmöjligheter, med åtföljande konsekvenser för ekonomin, inklusive skador på nätinfrastruktur, företag, jord- och skogsbruksverksamhet. EU:s civilskyddsmekanism aktiverades fem gånger för insatser mot skogsbränder i Grekland, Lettland, Portugal och Sverige.[257]

Fotografier: © Europeiska unionen 2018/Pavel Koubek

Sverige: kamp mot skogsbränder.

Källa: Generaldirektoratet för europeiskt civilskydd och humanitära biståndsåtgärder, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 30.

Utvärderingen[258] av EU:s civilskyddsmekanism visade att inrättandet av ny kapacitet via de frivilliga beredskapsreserverna har förbättrat den övergripande katastrofberedskapen på EU-nivå och gjort det möjligt att omedelbart skicka ut insatsresurser för att samla ett antal räddningsteam, experter och utrustning från deltagande länder.

Under 2018 nådde Europaparlamentet och rådet en överenskommelse om ett förslag[259] för att stärka mekanismen ytterligare. Den nya rättsliga ramen[260] kommer att stärka katastrofhanteringskapaciteten på EU-nivå, särskilt genom inrättandet av ytterligare en kapacitetsreserv, ”rescEU” för att göra insatser vid katastrofer. En sådan kapacitet skulle omfatta flygplan för bekämpning av skogsbränder och andra sätt att hantera situationer där EU:s allmänna kapacitet är otillräcklig för att säkerställa en effektiv insats (t.ex. för medicinska nödsituationer eller kemiska, biologiska, radiologiska eller nukleära incidenter).

256 *Programme statement Union Civil Protection Mechanism* (ej översatt till svenska), s. 2.

257 Generaldirektoratet för europeiskt civilskydd och humanitära biståndsåtgärder, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 10.

258 *Interim Evaluation of the Union Civil Protection Mechanism (2014-2016),* (ej översatt till svenska) SWD(2017) 287.

259 Förslag till ett beslut om ändring av beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen, COM(2017) 772.

260 Beslut (EU) 2019/420 om ändring av beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen.

Europa i världen (budgetrubrik 4)

Rubrik 4 i budgetramen täcker ett brett spektrum av yttre åtgärder, såsom utvecklingssamarbete, föranslutningsstöd och humanitärt bistånd.

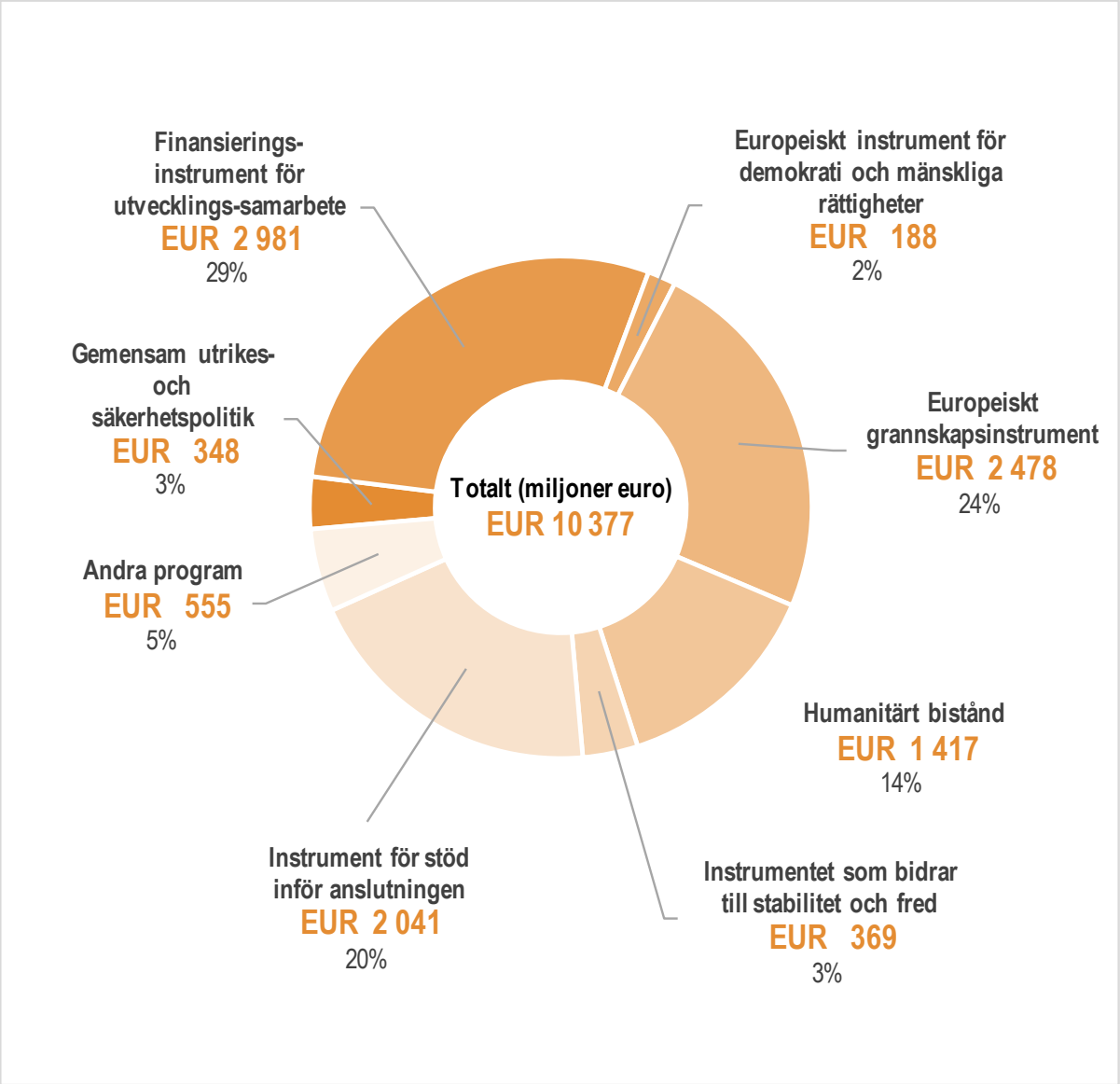

Diagram: De viktigaste program som finansieras under 2018 under budgetrubrik 4, Europa i världen. Alla belopp anges i miljoner euro. Kategorin ”andra program” omfattar bl.a. makroekonomiskt stöd, garantifonden för åtgärder avseende tredjeland, unionens civilskyddsmekanism, initiativet EU-frivilliga för humanitärt arbete, Europeiska fonden för hållbar utveckling (EFHU), partnerskapsinstrumentet, instrumentet för kärnsäkerhetssamarbete, de decentraliserade byråerna, andra åtgärder och program, pilotprojekt och förberedande åtgärder, åtgärder som finansieras inom ramen för kommissionens befogenheter och särskilda befogenheter som tilldelats kommissionen.

Källa: Europeiska kommissionen.

Av budgetens åtagandebemyndiganden har 10,4 miljarder euro (6 % av den totala EU-budgeten för 2018) anslagits till program som hänger samman med Europa i världen. EU:s utvecklingsbistånd stöttas av Europeiska utvecklingsfonden, som inte finansieras genom EU:s budget utan genom direkta bidrag från medlemsstaterna.

EU och medlemsstaterna behöll sin position som världens ledande givare av offentligt utvecklingsbistånd – 74,4 miljarder euro *under 2018*.

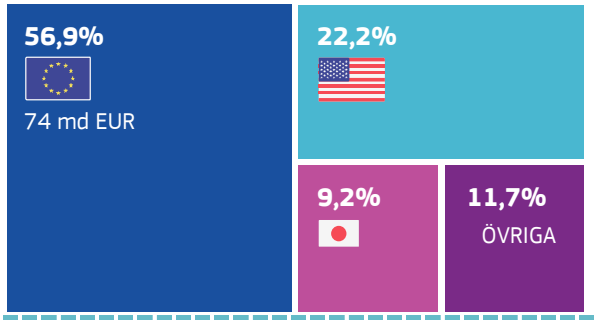

Diagram: Bidrag till det offentliga utvecklingsbiståndet

Källa: Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Beloppen omfattar stöd från medlemsstaterna utanför EU:s budget.

Instrumentet för stöd inför anslutningen

Programmets mål

Instrumentet för stöd inför anslutningen[261] **hjälper kandidatländerna och de potentiella kandidatländerna** att anta och genomföra de **politiska, institutionella, rättsliga, administrativa, sociala och ekonomiska reformer** som krävs för att följa EU:s värderingar och successivt anpassa sig till EU:s regler, normer, strategier och praxis med sikte på EU-medlemskap. Instrumentet bidrar till **stabilitet, säkerhet och välstånd** i mottagarländerna[262]. Det ger mottagarländernas invånare bättre möjligheter och öppnar för utvecklingen av normer som är likvärdiga med dem som gäller i EU. Ekonomiskt stöd ges på fem politikområden: a) reformer som förberedelse för EU-medlemskap och tillhörande institutions- och kapacitetsuppbyggnad, b) socioekonomisk och regional utveckling, c) sysselsättning, socialpolitik, utbildning, främjande av jämställdhet och utveckling av mänskliga resurser, d) jordbruk och landsbygdsutveckling samt e) regionalt och territoriellt samarbete.

Stöd till politiska reformer.	Stöd till ekonomisk, social och territoriell utveckling i syfte att uppnå en smart och hållbar tillväxt för alla.
Förstärkning av mottagarländernas förmåga att uppfylla de skyldigheter som ett medlemskap medför genom att stödja en stegvis anpassning till samt antagande, genomförande och verkställighet av EU:s regelverk.	Förstärkning av den regionala integrationen och det territoriella samarbetet med mottagarländerna, medlemsstaterna och, i förekommande fall, tredjeländer.

261 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 231/2014 av den 11 mars 2014 om inrättande av ett instrument för stöd inför anslutningen (IPA II), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0231&qid=1563542652304&from=SV.

262 De nuvarande stödmottagarna är Albanien, Bosnien och Hercegovina, Nordmakedonien, Kosovo*, Montenegro, Serbien och Turkiet. (* Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/1999 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.)

Genomförande och senaste resultat

Agendan för 2018 präglades av att en **strategi för ”Trovärdiga utsikter till EU-medlemskap och ett ökat EU-engagemang för västra Balkan”**[263] antogs den 6 februari 2018 i syfte skapa ny dynamik i reformerna på västra Balkan och ge bättre stöd för en framgångsrik anslutning till EU. Strategin innehåller en heltäckande handlingsplan med 57 åtgärder som bygger på sex flaggskeppsinitiativ för att stödja omvandlingen av västra Balkan: rättsstaten, säkerhet och migration, socioekonomisk utveckling, förbindelser, den digitala agendan och försoning samt goda grannförbindelser.

Framsteg gjordes inom **alla flaggskeppsinitiativ** för strategin *under 2018*. Bland de åtgärder som kommissionen, EU:s byråer och EU-medlemsstaterna har vidtagit för att driva strategin framåt kan nämnas förstärkt politisk dialog (möten och besök på hög nivå), närmare samarbete mellan partnerna på västra Balkan och olika EU-byråer, utökning och förstärkning av EU:s finansieringsinstrument (t.ex. investeringsramen för västra Balkan och dess garantifond), öppning av och främjande av tillgång till EU-program (Kreativa Europa, Fonden för ett sammanlänkat Europa och Ett Europa för medborgarna), förstärkt kapacitetsuppbyggnad och ändrad inriktning för det finansiella engagemanget inom ramen för instrumentet för stöd inför anslutningen.

I detta sammanhang är förbättringen av **förbindelserna** inom västra Balkan och mellan västra Balkan och EU en avgörande faktor. Det har gjorts fortsatta framsteg med konnektivitetsagendan[264]: instrumentet för stöd inför anslutningen har avsatt upp till 1 miljard euro till projekt för konnektivitetsinvesteringar och tekniskt bistånd för perioden 2015–2020. Efter **toppmötena om västra Balkan** (Wien 2015, Paris 2016, Trieste 2017 och Sofia/London 2018) tillhandahöll instrumentet 700 miljoner euro för konnektivitetsprojekt inom transport- och/eller energisektorn, vilket ledde till totala investeringar på mer än 2,4 miljarder euro. Särskild tonvikt lades vid förberedelse och finansiering av konkreta regionala projekt för infrastrukturinvesteringar, och även vid införandet av tekniska standarder och åtföljande reformåtgärder. Det gällde t.ex. anpassning och förenkling av förfaranden för gränspassager, järnvägsreformer, informationssystem, trafiksäkerhet och underhållssystem. Detta väntas bl.a. leda till uppförande eller upprustning av 450 km elledningar och tillhörande kraftstationer, 108 km gasledningar, 320 km järnvägslinjer och anslutna stationer, 141 km motorvägar, två gränsbroar och två hamnar.

När det gäller migration har antalet irreguljära migranter i **västra Balkan** minskat kraftigt, men smugglingen ökade fortfarande och nya delrutter växte fram. EU fortsatte att ge ekonomiskt stöd till de länder som påverkas av **migrationstryck** längs rutten i västra Balkan. Instrumentet för stöd inför anslutningen tilldelas medel för att stödja (i synnerhet) Bosnien och Hercegovina, Nordmakedonien och Serbien, samt för att hantera migrationsströmmarna. Eftersom krisen har förändrats är stödet mer inriktat på en strukturell strategi för att förbättra förhållandena i mottagningscentrumen. Samtidigt stöds kampen mot smuggling och förbättringen av gränskontrollerna på regional nivå.

Nedan följer exempel på konkreta resultat *2018* inom ramen för **instrumentet för stöd inför anslutningen**.

Svilaj-bron som förbinder Bosnien och Hercegovina med Kroatien

Anläggningsarbetena i samband med bron över floden Sava längs korridoren Vc nära Svilaj slutfördes i slutet av februari 2019. Den nya gränsöverskridande bron är en del av det första konnektivitetsprojektet som godkändes under konnektivitetsagendan 2015 och finansierades via investeringsramen för västra Balkan. EU lämnade 25,1 miljoner euro i bidrag till en sammanlagd investering på 109,5 miljoner euro via instrumentet för stöd inför anslutningen.

Stöd till reformer inom rättsväsendet

263 COM(2018) 65 final.

264 Se *Connectivity agenda co-financing of investment projects in the Western Balkans 2018* (ej översatt till svenska), https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/connectivity-agenda-2018-sofia-summit.pdf.

I Albanien har kommissionen genomfört den internationella övervakningsinsatsen (IMO) för att övervaka omprövningen av domare och åklagare (nedan kallad säkerhetsprövning). Den grundläggande övervakningen utförs av en grupp internationella observatörer (sju från EU-medlemsstaterna och en från USA) som är med i varje steg av arbetet hos de institutioner som utför säkerhetsprövningen. Säkerhetsprövningen har gett konkreta resultat. Över 200 utredningsärenden har behandlats, och omkring 100 beslut har fattats. I genomsnitt avskedas en domare för varje domare som får stanna kvar i sitt ämbete. Den internationella övervakningen har säkerställt en avgörande extern och oberoende övervakning av säkerhetsprövningen, vilket har bidragit till att befästa den övergripande trovärdigheten i denna insats.

Regionalt bostadsprogram

Under 2018 bidrog EU med ytterligare 40 miljoner euro till det regionala bostadsprogrammet[265]. Därmed uppgår det sammanlagda stödet till 287 miljoner euro, varav EU är den största givaren med 234 miljoner euro – mer än 80 % av de totala bidragen.

Fram till utgången av 2018 har det regionala bostadsprogrammet gett 12 000 behövande personer hållbara bostäder av hög kvalitet (nästan 4 000 bostadsenheter). Det har också gett extra stöd för att förbättra levnadsvillkoren för dessa personer, bl.a. genom att se till att de kan få tillgång till tjänster (hälsa, utbildning osv.) och dra nytta av rättigheter (pensioner, bidrag, dokumentation osv.). Dessutom har programmet gett stöd till mer än 30 000 arbetstillfällen och utfärdat 1 000 kontrakt till lokala företag. Det har också förbättrat arbetstagarnas kompetens och arbetat med lokala företag och lokala myndigheter för att tillhandahålla bättre tjänster.

Bedömning och utvärdering

Under 2018 avslutade kommissionen två tematiska utvärderingar som omfattade EU:s utvidgning till nya medlemmar och grannskapsregionen.

Utvärderingen av EU:s stöd till reformen av säkerhetssektorn i utvidgnings- och grannskapsländerna (avseende perioden 2010–2016) genomfördes för att bidra till att stärka den demokratiska ansvarsskyldigheten och öppenheten samt förbättra politik och praxis genom evidensbaserat lärande. Utvärderingen bekräftade att EU har haft positiva effekter genom att främja sina värderingar och intressen i utvidgnings- och grannskapsregionerna. I utvärderingen fastställdes politiska rekommendationer som syftar till att stärka EU:s roll som strategisk aktör, stärka det nationella egenansvaret, effektivisera finansieringsförfarandena och uppnå bättre resultat.

I utvärderingen av EU:s stöd till socialt skydd i yttre åtgärder (avseende perioden 2007–2013) bedömdes i vilken utsträckning detta stöd bidrog till målen för EU-samarbetet inom området för socialt skydd. Där konstaterades att EU bör främja en bred strategi med större fokus på hållbarhet, överväga att trappa upp sitt stöd till socialt skydd och stödja utvecklingen av lämpliga övervaknings- och utvärderingssystem.

Kommissionens politiska prioriteringar fortsätter att få stöd genom 2019 års instrument för stöd inför anslutningen, särskilt de grundläggande aspekterna av utvidgningen, såsom rättsstatsprincipen och demokratiskt styre, ekonomisk tillväxt och sysselsättning, samt andra viktiga prioriteringar, t.ex. agendan för konnektivitet och säkerhet. De prioriteringar som fastställts i talet om tillståndet i unionen och i strategin för västra Balkan[266] i februari 2018 kommer att avspeglas i programmen för 2019 och 2020. Efter antagandet av strategin för västra Balkan och Sofiaförklaringen[267] och av utvidgningspaketet kommer större fokus att läggas vid den regionala dimensionen av konkurrenskraft, forskning och innovation och vid de åtgärder som länderna måste vidta för att upprätta det nya regionala ekonomiska området. Stöd till utbildning och sysselsättning kommer att prioriteras även i fortsättningen, med åtgärder som syftar till att stödja reformen av yrkesutbildningssystemen, liksom sysselsättning och sociala tjänster som är inriktade på ungdomar, kvinnor och utsatta grupper (däribland romer).

Kontinuiteten måste garanteras inom den fleråriga budgetramen 2021–2027. Den starka resultatbaserade inriktningen bibehålls och förenklas för att underlätta övervakning och rapportering och ge stödmottagarna ett verkligt incitament.

265 Det regionala bostadsprogrammet är ett gemensamt initiativ mellan Bosnien och Hercegovina, Kroatien, Montenegro och Serbien. http://regionalhousingprogramme.org/

266 https://ec.europa.eu/commission/news/strategy-western-balkans-2018-feb-06_en

267 https://www.consilium.europa.eu/media/34776/sofia-declaration_en.pdf

Europeiska grannskapsinstrumentet

Programmets mål

Att upprätta ett **område av delat välstånd och god grannsämja** mellan unionen och partnerländerna genom utveckling av särskilda förbindelser som bygger på samarbete, fred och säkerhet, ömsesidig ansvarighet och ett gemensamt engagemang för de universella värdena demokrati, rättsstaten och respekten för de mänskliga rättigheterna i enlighet med EU-fördraget.

Det europeiska grannskapsinstrumentet[268] är den europeiska grannskapspolitikens huvudsakliga finansieringsinstrument[269], som ger stöd till **politiska och ekonomiska reformer** i syfte att skapa ett **område med stabilitet, säkerhet och välstånd** i EU:s direkta grannskap. Instrumentet stöder de viktigaste prioriteringarna i de bilaterala förbindelserna mellan EU och dess grannländer[270]: demokrati och rättsstatsprincipen, hållbar ekonomisk utveckling, säkerhet och migration samt rörlighet.

Främjande av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, rättsstaten, principerna om jämlikhet och bekämpning av alla former av diskriminering.	Gradvis integrering i unionens inre marknad och ökat sektoriellt och sektorsövergripande samarbete.
Skapande av förutsättningar för en bättre organisation av den lagliga migrationen och främjande av en väl hanterad rörlighet för människor.	Stöd till samtliga aspekter av smart och hållbar utveckling för alla.
Främjande av förtroendeskapande åtgärder, goda grannförbindelser och andra åtgärder som bidrar till säkerhet i alla former och att konflikter förebyggs och får en lösning.	Stärkande av subregionalt och regionalt samarbete och samarbete inom det europeiska grannskapet samt samarbete över gränserna.

Genomförande och senaste resultat

Under 2018 anslogs 2,38 miljarder euro för bilaterala, regionala och gränsöverskridande samarbetsprogram (inklusive projekt via EU:s förvaltningsfonder: **EU:s regionala förvaltningsfond för insatser med anledning av krisen i Syrien, EU:s förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika** och **investeringsinstrumentet för grannskapspolitiken**) som svarar på de utmaningar som fastställts inom ramen för grannskapspolitiken.

268 Förordning (EU) nr 232/2014 av den 11 mars 2014 om inrättande av ett europeiskt grannskapsinstrument.

269 Genom sin europeiska grannskapspolitik, som reviderades i november 2015, arbetar EU tillsammans med sina grannar i söder och öster för att främja stabilisering, säkerhet och välstånd i enlighet med den globala strategin för utrikes- och säkerhetspolitiken.

270 Partnerländerna är Algeriet, Armenien, Azerbajdzjan, Egypten, Georgien, Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Marocko, Moldavien, Syrien, Palestina**, Tunisien, Ukraina och Vitryssland. (** Denna beteckning ska inte tolkas som ett erkännande av en palestinsk stat och påverkar inte medlemsstaternas individuella ståndpunkter i denna fråga.)

I enlighet med översynen av den europeiska grannskapspolitiken[271] är stabilisering fortfarande det viktigaste politiska målet i det södra grannskapet. Framsteg görs genom stöd till ekonomisk tillväxt, goda styrelseformer, rättsstatsprincipen, respekt för de mänskliga rättigheterna och ökad säkerhet och samarbete i fråga om migration och rörlighet med partnerländer.

Instrumentet har visat sig vara ett flexibelt och lyhört verktyg för att ta itu med politiska prioriteringar och reagera på utdragna kriser (flyktingkrisen, kriser i Syrien och Ukraina).

Det europeiska grannskapsinstrumentet har varit avgörande för EU:s hantering av kriserna i det **södra grannskapet**.

Via det europeiska grannskapsinstrumentet har EU gjort insatser i fråga om **krisen i Syrien** genom att stödja den syriska befolkningens mer omfattande behov i landet och i grannländerna Irak, Jordanien och Libanon. En del av denna finansiering har gått till genomförandet av EU:s regionala förvaltningsfond för insatser med anledning av krisen i Syrien. Den 30 september 2018 fick mer än 1,9 miljoner personer stöd genom de olika projekten. Dessa uppgifter baseras på de första 40 projekten inom ramen för EU:s förvaltningsfond, motsvarande finansiering på 800 miljoner euro. EU:s förvaltningsfond är främst verksam i Irak, Jordanien, Libanon och Turkiet och inriktas på områdena utbildning, försörjning, hälsa och vatten, sanitet och hygien.

Utbildnings- och skyddsrelaterade åtgärder visar goda framsteg. Mer än 200 000 barn och unga får nu tillgång till grundutbildning och högre utbildning, psykosocialt stöd och skydd mot könsbaserat våld. Det sammanlagda resultatet hittills inom **utbildningssektorn** är 180 356 personer med tillgång till grundutbildning, 12 646 utbildade lärare, 177 utbildningsanstalter som har uppförts eller renoverats, 6 501 ungdomar med tillgång till högre utbildning och vidareutbildning.

Det europeiska grannskapsinstrumentet finansierar EU:s regionala förvaltningsfonder tillsammans med andra instrument såsom instrumentet för utvecklingssamarbete. Som exempel kan nämnas EU:s regionala förvaltningsfonds insatser med anledning av krisen i Syrien, som främjar bättre **försörjningsmöjligheter** för flyktingar och värdsamhällen genom förbättrad anställningsbarhet, ökad ekonomisk kapacitet och bättre produktionskapacitet hos målgrupperna. Hittills har insatserna inom försörjningssektorn nått fram till 75 317 personer och 738 organisationer i form av mikroföretag samt små och medelstora företag i området.

Denna EU-förvaltningsfond innebar att 856 889 personer fick tillgång till **hälso- och sjukvård**, 3 838 hälso- och sjukvårdsanställda fick utbildning och 66 primärvårdcentraler och sjukhus i regionen fick utrustning eller kunde moderniseras. Inom området för **vatten, sanitet och hygien** har EU:s förvaltningsfond gett stöd till 59 944 personer. Totalt har 37 (av 128 planerade) vatten- och avloppsanläggningar färdigställts.

Som ett särskilt instrument för att hantera **migrationskrisen i EU:s grannskap** har räckvidden fortsatt att utökas avsevärt för **den del som avser Nordafrika i EU:s förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika**[272], med tio nya program godkända för fem länder till ett belopp av 285 miljoner euro *under 2018*, inbegripet bidrag till två tvärregionala program och utökning av pågående åtgärder. I **Libyen** har EU utökat sitt stöd till lokal styrning och kommuner under 2018, vilket innebär att EU:s totala bidrag till libyska kommuner uppgick till mer än 100 miljoner euro *2018*, med inriktning på 49 kommuner (vilket motsvarar 42 % av alla kommuner i Libyen). Verksamhet bedrivs i alla delar av landet. Stödet inriktas på olika regioner och koncentreras på kapacitetsuppbyggnad hos kommunala myndigheter och förstärkning av förbindelserna mellan de kommunala aktörerna, såväl statliga som icke-statliga.

Europeiska revisionsrätten granskade EU:s förvaltningsfond för Afrika och konstaterade i sin särskilda rapport[273] att EU:s förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika är ett flexibelt verktyg, men att det borde vara mer fokuserat. Revisionsrätten fann att denna förvaltningsfond var snabbare när det gäller att lansera projekt än traditionella instrument och att den på det hela taget har lyckats påskynda genomförandet av projekt. Revisionsrätten konstaterade att det fanns utrymme för förbättringar av kvaliteten på målen för EU:s

271 *Översyn av den europeiska grannskapspolitiken* (JOIN(2015) 50 final, 18.11.2015).
272 https://ec.europa.eu/trustfundforafrica/region/north-africa_en
273 Europeiska revisionsrätten, *EU:s förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika: Flexibel men saknar fokus*, Särskild rapport nr 32/2018.

förvaltningsfond för Afrika, urvalsförfarandet för projekt, genomförandehastigheten och övervakningen av förvaltningsfonden.

EU är fortfarande en viktig partner för länderna i det **östliga partnerskapet**. Vid toppmötet inom det östliga partnerskapet i Bryssel inleddes en ny strategi för detta nära partnerskap genom antagandet av **”20 mål för 2020”**[274], där man gemensamt fastställde mål för de pågående reformerna i partnerländerna inom fyra prioriterade områden: en starkare ekonomi, en starkare styrning, starkare förbindelser och ett starkare samhälle.

Det **europeiska grannskapsinstrumentet** har lett till följande konkreta resultat.

- Sedan det östliga partnerskapet bildades 2009 har EU gett stöd till mer än 70 000 företag, backat upp lån till ett värde av 2 miljarder euro och skapat mer än 28 000 arbetstillfällen.
- Erasmus+ har gett mer än 30 000 studenter och akademisk personal från länder i det östliga partnerskapet möjlighet att studera eller undervisa i EU-länder sedan 2009. I september 2018 öppnade den första Europaskolan utanför EU:s gränser och välkomnade sina första 30 elever. Förberedelser pågår för ytterligare ett år.
- EU4Business – ett paraplyinitiativ som omfattar allt EU-stöd till små och medelstora företag i det östliga partnerskapet – förbättrar både tillgången till finansiering och klimatet för små och medelstora företag i hela regionen. Med en aktiv portfölj på över 260 miljoner euro i EU-stöd (som komplement till andra former av stöd) har EU4Business stöttat mer än 57 000 små och medelstora företag (ytterligare 50 000 företag kommer att få ytterligare stöd under de närmaste åren).
- År 2016 fattades ett beslut om att fram till 2030 utvidga de transeuropeiska transportnäten till att även omfatta det östra grannskapet som ett konkret steg mot bättre förbindelser och en rationaliserad strategi för infrastrukturinvesteringar. Detta beslut kompletterar reformer inom sektorn som gör transportsektorn säkrare, tryggare och mer miljövänlig.
- Mer än 300 kommuner med sammanlagt 20 miljoner invånare i länderna i det östliga partnerskapet har anslutit sig till EU:s borgmästaravtal. Detta kommer att minska koldioxidutsläppen med nästan 20 miljoner ton fram till 2020, vilket motsvarar plantering av nästan 500 miljoner träd.

Bedömning och utvärdering

Enligt halvtidsutvärderingen[275] är det europeiska grannskapsinstrumentet i stort sett relevant och ändamålsenligt. Det har gjort det möjligt för EU att genomföra den reviderade grannskapspolitiken. Instrumentet har också visat sin kapacitet att reagera flexibelt på de många kriserna och de nya utmaningarna i grannskapet, särskilt i Ukraina och Tunisien.

Under 2018 gjorde kommissionen en konsekvensbedömning[276] som omfattade hela rubriken ”Europa i världen” i den fleråriga budgetramen för perioden 2014–2020. I konsekvensbedömningen konstaterades framför allt att de flesta externa instrument (utöver de som har en mycket specifik karaktär) skulle gynnas av att integreras i ett enda instrument, inbegripet det europeiska grannskapsinstrumentet. Ett brett instrument skulle ge en mer geografiskt och tematiskt övergripande strategi och underlätta genomförandet av olika politikområden på ett transregionalt, sektorsöverskridande och övergripande sätt. EU skulle kunna underlätta konsekventa insatser och ömsesidig nytta och undanröja tematiska och geografiska barriärer.

Därför antog kommissionen den 14 juni 2018 ett förslag om att inrätta instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete[277]. Det nya instrumentet syftar till att bevara de viktigaste särdragen i det särskilda partnerskapet med de partnerländer som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken, samtidigt som man säkerställer större konsekvens, ömsesidig nytta (synergieffekter),

274 https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/news/eu-identifies-20-key-deliverables-2020-eastern-partnership_en
275 SWD(2017) 602 https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/swd-mid-term-review-eni_en_0.pdf s 32.
276 SWD(2018) 337, http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2018/EN/SWD-2018-337-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF.
277 COM(2018) 460 https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d2c24540-6fb9-11e8-9483-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_1&format=PDF.

flexibilitet och förenkling. Det har ett särskilt kapitel som är ägnat åt grannskapsregionen och innehåller särskilda bestämmelser med avseende på det östra och södra grannskapet. Dessa särdrag och centrala principer upprätthålls och stärks, inte minst den resultatbaserade strategin (”mer för mer”) och differentieringsstrategin, vilket ger incitament för gemensamt överenskomna politiska och ekonomiska reformer. Med tanke på de mycket positiva resultat som har uppnåtts hittills kommer det gränsöverskridande samarbetet mellan EU:s medlemsstater och partnerländer, både i det östra och i det södra grannskapet, också att fortsätta, i enlighet med förslaget.

Finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete

Programmets mål

Det främsta målet med **instrumentet för utvecklingssamarbete**[278] är att minska och på lång sikt utrota fattigdomen. Instrumentet bidrar till en rad mål för EU:s yttre åtgärder, särskilt när det gäller att främja hållbar ekonomisk och social utveckling, rättsstatsprincipen, god samhällsstyrning och respekt för mänskliga rättigheter, bevara freden och förebygga konflikter, förbättra miljön och en hållbar förvaltning av jordens naturresurser, hjälpa invånare, länder och regioner som drabbas av naturkatastrofer eller katastrofer orsakade av människor, och främja ett internationellt system som bygger på fördjupat multilateralt samarbete och ett gott globalt styre. Genom instrumentet för utvecklingssamarbete vill EU också se till att både de positiva och de negativa effekterna av migration på utvecklingsområdet återspeglas i nationella och regionala utvecklingsstrategier. Det ger också stöd till länder som vill stärka migrationsstyrningen för att uppnå utvecklingsresultat.

Instrumentet för utvecklingssamarbete omfattar alla utvecklingsländer utom de som är berättigade till stöd inom ramen för instrumentet för stöd inför anslutningen. Det består av tre delar: 1) de geografiska programmen, 2) de tematiska program som finansierar 2.1) globala kollektiva nyttigheter och stöd och 2.2) organisationer inom det civila samhället och lokala myndigheter, 3) det panafrikanska programmet, som finansierar genomförandet av den gemensamma strategin EU–Afrika.

Övergripande mål: att minska och på lång sikt utrota fattigdomen

Stimulera hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling.

Befästa och stödja demokrati, rättsstatsprincipen, god samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och relevanta principer i den internationella rätten.

Genomförande och senaste resultat

År 2018 anslogs 2,981 miljarder euro till instrumentet för utvecklingssamarbete. De medel som har anslagits för perioden 2014–2020 uppgår till 19,661 miljarder euro.[279] Programmet genomförs genom direkt (i huvudsak bidrag) och indirekt förvaltning i samarbete med internationella organisationer, medlemsstaternas organ och stödmottagande länder.

EU:s bilaterala bistånd inom ramen för instrumentet för utvecklingssamarbete inriktades i allt högre grad på de länder som behöver det mest. En liknande prioritering görs på landsnivå genom att stödet inriktas på ett begränsat antal sektorer i varje partnerland.

[278] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 233/2014 av den 11 mars 2014 om upprättande av ett finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete för perioden 2014–2020.

[279] *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska), s. 21.

Utmaningar som påverkar resultatet för programmen för utvecklingssamarbete[280]

Under hela det komplexa 2018 har flera kriser förvärrat de redan ömtåliga och instabila förhållanden som påverkar många partnerländer. Ett stort antal partnerländer präglas fortfarande av instabilitet, däribland politiska problem, konflikter, korruption och svaga regeringar. Krissituationer, politisk och ekonomisk instabilitet äventyrar programmets genomförande (särskilt inom ”känsliga” sektorer som mänskliga rättigheter och demokrati, migration och säkerhet), vilket gör det ännu viktigare att vidta åtgärder för att öka motståndskraften. Kontinuerligt krympande utrymme för det civila samhället, rättsstatsprincipen, demokrati och mänskliga rättigheter äventyrar resultaten, samtidigt som våra partner försvagas. Transnationella frågor, däribland **terrorism och irreguljär migration**, fortsatte att utvecklas och växa i betydelse. Politiska kriser och säkerhetskriser och/eller incidenter påverkade EU-delegationernas arbete i flera länder *under 2018*. Alla dessa underliggande hot och krävande situationer är stora utmaningar för partnerländerna, för de samarbetsprogram som förvaltas av kommissionen och för EU-delegationernas arbete.

EU-delegationerna har framför allt **svårigheter med att rekrytera** erfaren och kvalificerad personal, vilket leder till månadslånga vakanser som är svåra att hantera, särskilt med tanke på den redan tunga arbetsbelastningen. Dessa rekryteringsproblem förvärras ytterligare i länder med svåra eller osäkra förhållanden.

Dessutom är många regioner utsatta för **klimatrelaterade katastrofer** och är särskilt sårbara för naturkatastrofer och de negativa effekterna av klimatförändringen.

EU:s förvaltningsfond för Colombia

I **Colombia** har stödet till fredsbyggande åtgärder varit ett centralt inslag i förbindelserna med EU under de senaste 20 åren, och alla parter erkänner att EU ger ett avgörande stöd för det colombianska fredsavtalet. Stödet ges främst via **EU:s förvaltningsfond för Colombia**, som *under 2018* ingick avtal om sammanlagt 18 projekt till ett värde av 59,5 miljoner euro. Alla projekt är inriktade på landsbygdsutveckling i de fattigaste och mest konfliktdrabbade regionerna, genom återintegrering av de f.d. soldaterna, stimulans av ekonomisk **verksamhet och produktivitet samt återställande av den sociala strukturen**.

EU:s förvaltningsfond för Afrika

Syftet med **EU:s förvaltningsfond för Afrika (EUTF)** är att hantera migration och tvångsförflyttning och stärka den socioekonomiska utvecklingen genom att bl.a. bidra till skapandet av nya anständiga arbetstillfällen i många afrikanska partnerländer. Fram till den 31 december 2018 hade 187 projekt värda 3 589,9 miljoner euro godkänts inom ramen för förvaltningsfonden i regionerna Sahel och Tchadsjön, Afrikas horn och norra Afrika. Programmet är inriktat på att stödja en hög nivå av produktiv och anständig sysselsättning, bl.a. genom yrkesutbildning, samt en utvidgning av det sociala skyddet genom inrättande av nationellt utformade system och golv för socialt skydd.

Förvaltningsfonden Bêkou för Centralafrikanska republiken

Med sin verksamhet i själva kärnan för kopplingen mellan humanitärt bistånd och utvecklingssamarbete spelar **förvaltningsfonden Bêkou för Centralafrikanska republiken** en unik roll för att främja stabilisering och fred genom att skapa arbetstillfällen, tillhandahålla grundläggande tjänster, främja social dialog och bygga upp samhällets motståndskraft. Med mer än 694 000 internflyktingar och 543 000 flyktingar i grannländerna är ett säkert återvändande för civila och deras återintegrering i samhällena en hörnsten för fredsbyggande processer i Centralafrikanska republiken.

[280] Generaldirektoratet för internationellt samarbete och utveckling, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 47.

Verktyg för yrkesutbildning och annan utbildning

Bland de viktigaste resultaten *2018*, särskilt med inriktning på **ungdomars anställningsbarhet**, kan nämnas lanseringen av verktyg för yrkesutbildning och annan utbildning, en organisation som erbjuder rådgivning för att stärka kopplingarna mellan systemen för yrkesutbildning och annan utbildning och näringsliv i partnerländerna, för att på så sätt bidra till målen för hållbar utveckling nr 4 (utbildning av hög kvalitet) och nr 8 (anständigt arbete och ekonomisk tillväxt). Detta är ett exempel på en mer helhetsinriktad strategi för sysselsättning, i enlighet med vad som föreslås i meddelandet[281] om en ny allians mellan Afrika och Europa för hållbara investeringar och arbetstillfällen som tillkännagavs av kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker i september 2018.

Initiativet den globala klimatförändringsalliansen+[282]

Initiativet den globala klimatförändringsalliansen+[283] är ett av EU:s flaggskeppsinitiativ som bidrar till målet för hållbar utveckling nr 13 (klimatåtgärder). Det används för att stödja de partnerländer som är mest utsatta för klimatförändringar (främst små östater under utveckling och minst utvecklade länder) för att bygga upp klimattålighet.

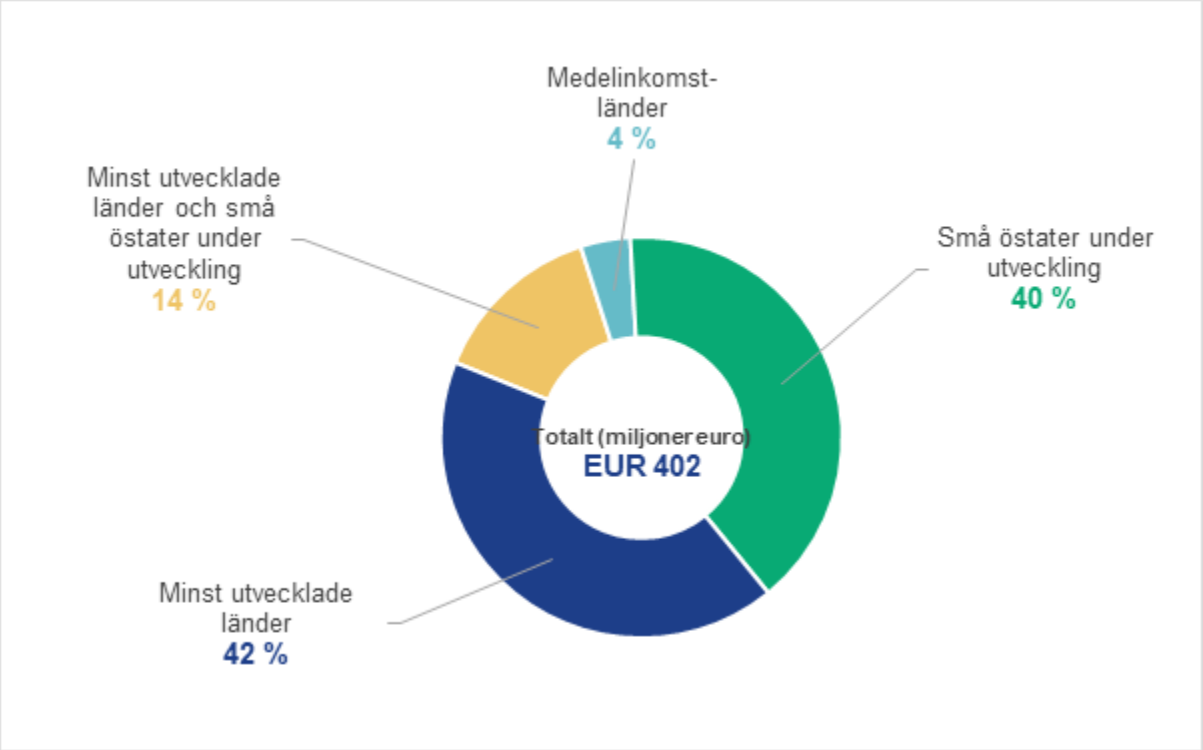

Diagram: Den globala klimatförändringsalliansen+ – geografisk fördelning av projekt sedan programmet inleddes.[284]

Källa: Generaldirektoratet för internationellt samarbete och utveckling, *Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 16.

De nya projekt som godkändes *under 2018* omfattar tio landsåtgärder och ett program som omfattar flera länder (den lokala klimatanpassningsmekanismen) för att förbättra de lokala myndigheternas tillgång till klimatfinansiering.

281 COM(2018) 643 final https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0643&qid=1563626020791&from=SV.

282 Generaldirektoratet för internationellt samarbete och utveckling, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 16.

283 http://www.gcca.eu

284 Den globala klimatförändringsalliansen+. Diagrammet visar att EU:s stöd till stor del är inriktat på de minst utvecklade länderna och små östater under utveckling (SIDS). De länder som är både minst utvecklade länder och små östater under utveckling räknas och beskrivs i en särskild kategori, eftersom de är ännu mer sårbara för klimatförändringar, i enlighet med principen i Agenda 2030 om att inte lämna någon på efterkälken.

Slå om till grönt[285]

Kommissionen fortsatte att stödja ”Switch to Green”, EU:s flaggskeppsinitiativ för grön ekonomi, som EU har anslagit cirka 300 miljoner euro till under de senaste tio åren. Den senaste utvärderingen[286] av EU-samarbetet om den gröna ekonomin ledde till positiva slutsatser om ”Switch to Green”. Det konstaterades framför allt att initiativet hade fått stor inverkan i fråga om spridningen av hållbar konsumtion och produktion och ökade investeringar från mikroföretag samt små och medelstora företag, vilket hade bidragit avsevärt till skapandet av gröna arbetstillfällen.[287]

För afrikanska länder finns det ett verkligt ekonomiskt intresse av att investera i solenergi. Mer solenergi i energimixen kommer att minska de offentliga elbolagens strukturella underskott. Det har tagits framgångsrika första steg mot förnybar energi, särskilt i Västafrika. Sol- och vindkraftsanläggningar som är anslutna till elnätet och som för närvarande är under uppbyggnad, har byggts eller har tagits i drift kommer att producera mer än 600 megawatt.

År 2018 togs solkraftverket i Zagtouli (Burkina Faso), som har en toppeffekt på 33 megawatt och som har medfinansierats av EU, i drift fullt ut.

EU medfinansierar för närvarande ytterligare fem solenergianläggningar i Västafrika: Gorou Banda och Agadez (Niger), Decepsol (Benin), Odiennié (Elfenbenskusten) och Bauchi (Nigeria). Sammanlagt bidrar EU-medel till ytterligare solkraftsproduktion med en toppeffekt på 206 megawatt i Västafrika.

Bedömning och utvärdering

Enligt utvärderingen[288] vid halvtidsöversynen är instrumentet för utvecklingssamarbete fortfarande i princip relevant och ändamålsenligt. Detta ligger i stort sett i linje med den nya politiken (t.ex. det nya europeiska samförståndet om utveckling och Agenda 2030 för hållbar utveckling), även om det kan vara svårt att genomförande vissa prioriteringar i instrumentets nuvarande form. Utvärderingen visade också att det behövs ett mer strategiskt tillvägagångssätt, även om det finns tecken på överensstämmelse mellan instrumentet för utvecklingssamarbete och andra externa finansieringsinstrument och med EU:s politik för yttre åtgärder.

Detta beaktades *2018* då kommissionen gjorde en konsekvensbedömning av de yttre åtgärder som omfattas av rubriken ”Europa i världen” i den fleråriga budgetramen för perioden 2014–2020. Bedömningen var att förvaltningen och tillsynssystemen kan rationaliseras genom att flera instrument sammanförs till ett brett instrument, vilket minskar den administrativa bördan för EU-institutionerna och medlemsstaterna. Med ett förenklat system för tillsyn skulle de berörda institutionerna kunna få en bättre och mer övergripande bild av EU:s utgifter för yttre åtgärder. I den fleråriga budgetramen 2021–2027 integreras Europeiska utvecklingsfonden i ett nytt instrument för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete[289] som motsvarar målen för EU:s yttre åtgärder.

Europeiska fonden för hållbar utveckling

Det övergripande målet för **Europeiska fonden för hållbar utveckling**[290] är att bidra till målen för FN:s agenda 2030 för hållbar utveckling, framför allt utrotning av fattigdomen, och även de åtaganden som har gjorts inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken, som nyligen genomgick en översyn. Genom att stödja investeringar i Afrika och i grannskapet syftar Europeiska fonden för hållbar utveckling också till att ta itu med specifika socioekonomiska grundorsaker till migration, inbegripet irreguljär migration, och att bidra till

285 Generaldirektoratet för internationellt samarbete och utveckling, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 17.
286 https://europa.eu/capacity4dev/public-environment-climate/documents/scp-evaluation-full-package-publications
287 Generaldirektoratet för internationellt samarbete och utveckling, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 17.
288 SWD(2017) 600 final https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/swd-mid-term-review-dci_en_0.pdf.
289 COM(2018) 460.
290 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1601 av den 26 september 2017 om inrättande av Europeiska fonden för hållbar utveckling (EFHU), EFHU-garantin och EFHU-garantifonden.

en hållbar återanpassning av migranter som återvänder till sina ursprungsländer och till att stärka transit- och värdsamhällena.

Garantifonden inom Europeiska fonden för hållbar utveckling kommer att omfatta portföljer av investeringar som ska genomföras av godkända motparter i de berörda områdena, s.k. **investeringsfönster**. En första uppsättning investeringsfönster omfattar hållbar energi och sammankoppling, finansiering av mikroföretag samt små och medelstora företag, hållbart jordbruk, landsbygdsutveckling och jordbruksföretag, hållbara städer och digitalisering för utveckling.

I slutet av 2018[291] undertecknades den första garantin med den nederländska utvecklingsbanken FMO *(De Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden)* om[292] riskdelningsmekanismen Nasira[293]. Den kommer att använda 75 miljoner euro i EU-finansiering för att få fram upp till 1 miljard euro i investeringar för företagare i Afrika söder om Sahara och i grannskapet. Detta förväntas bidra till att skapa eller stödja upp till 800 000 arbetstillfällen och hjälpa människor som har svårt att få lån till överkomlig ränta, t.ex. internflyktingar, flyktingar, kvinnor och ungdomar.

Europeiska fonden för hållbar utveckling bidrar till att öka investeringarna i partnerländer som behöver det, även i högriskområden och sektorer. Fonden har haft en lovande start.[294] Därför kommer förslaget till ett **instrument för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete för den fleråriga budgetramen efter 2020** att omfatta Europeiska fonden för hållbar utveckling+. Integreringen av fonden i det övergripande instrumentet väntas förenkla den rättsliga ramen och öka effektiviteten i processer och insatser. Det skulle förbättra synligheten för de nuvarande fragmenterade instrumenten och bidra till bättre kommunikation om effekter och resultat. Åtgärderna kan anpassas till och komplettera politiken i högre grad.[295]

EU:s program för humanitärt bistånd

Programmets mål

Syftet med programmet för humanitärt bistånd är att tillhandahålla **hjälp och skydd för befolkningar som har drabbats av naturkatastrofer eller katastrofer som har orsakats av människor**. Eftersom EU och dess medlemsstater är världens största givare av humanitärt bistånd spelar de en central roll i hanteringen av humanitära utmaningar. EU:s program för humanitärt bistånd ger bistånd till de mest utsatta befolkningsgrupperna i länder som befinner sig i kris, bl.a. så kallade bortglömda kriser (kriser som får begränsad medieuppmärksamhet och övervakning).

Genomförande och senaste resultat

Under 2018[296] tillhandahöll kommissionen bistånd på mer än 1,4 miljarder euro[297] till de mest utsatta människorna i över 90 länder. Biståndet nådde mer än 144 miljoner mottagare.[298]

---

291 Generaldirektoratet för internationellt samarbete och utveckling, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 32.

292 Läs mer om Nasira på www.nasira.info.

293 Nasira kommer att hantera den höga risken (så väl upplevd som verklig) med utlåning till underutnyttjade företagare i länder i EU:s grannskap och i Afrika söder om Sahara, varav många har tvingats fly från sina hem. Mekanismen kommer att ge dem tillgång till lån från investeringsbanker genom att erbjuda portföljgarantier som omfattar företagslån till lokala finansiella institut, t.ex. banker och mikrofinansieringsinstitut. https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/181213-eip-28-guarantees-brochure-final.pdf

294 Hänvisning till den nuvarande Europeiska fonden för hållbar utveckling i förslaget till flerårig budgetram, COM(2018) 460 final, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:d2c24540-6fb9-11e8-9483-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_1&format=PDF s. 7.

295 Se SWD(2018) 337 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0337&from=EN s. 24.

296 *Programme statement ECHO Humanitarian Aid* (ej översatt till svenska), s. 2.

297 År 2018 tillhandahöll EU:s budget 1,4 miljarder euro i humanitärt bistånd (exklusive Europeiska utvecklingsfonden och inkomster som avsatts externt för särskilda ändamål). Inräknat även externa inkomster från medlemsstaterna som har avsatts för faciliteten för flyktingar i Turkiet, insatserna i Central- och Västafrika, anslagen till Europeiska utvecklingsfonden (45,6 miljoner euro) samt krisstödet i EU (199 miljoner euro) förvaltade EU under 2018 totalt 1,6 miljarder euro i humanitärt bistånd.

Under 2018 gick mer än halva budgeten för humanitärt bistånd till de mest sårbara länderna, och ytterligare 33,9 % gick till **”bortglömda kriser”**. Av avtalen utfärdades 62 % inom en mycket kort tidsfrist (11 dagar). Dessutom har EU åtagit sig att bygga upp kapaciteten och motståndskraften hos sårbara samhällen och har infört en handlingsplan för resiliens, där 80 % av insatserna går enligt plan.[299]

Som ett exempel på EU:s hantering av **större kriser** fortsätter EU att ge livräddande bistånd och stöd till miljontals människor i hela Syrien. Bistånd ges från alla humanitära centrum, även över konfliktlinjer och gränsövergångar. Stödet bidrar till livsviktiga **leveranser av mat, läkemedel, vatten och tak över huvudet** för miljontals syrier som är direkt berörda av konflikten eller har flytt inom landet på grund av konflikten. I grannlandet Libanon har EU gett kontantstöd till de mest utsatta flyktingarna, livräddande (sekundär)vård, icke-formell utbildning, tillfälligt skydd (bl.a. vatten, hygien och sanitet) för att förbättra levnadsförhållandena för de familjer som är värst drabbade av flykten. I Turkiet och Jordanien ger EU stöd till de mest sårbara flyktingarna, bl.a. genom kontantstöd, eftersom detta anses vara den mest kostnadseffektiva och värdiga metoden.[300]

Krisen i Jemen[301]

Under större delen av 2018 fortsatte situationen i Jemen att präglas av pågående konflikter som direkt påverkar civilbefolkningen och uppenbara kränkningar av internationell humanitär rätt. Krisen i Jemen är den största humanitära krisen i världen. Enligt FN behövde 22,2 miljoner människor humanitärt bistånd och/eller skydd i slutet av 2018.

Under 2018 gjorde EU betydande ansträngningar för att utöka sina insatser i fråga om krisen i Jemen och anslog sammanlagt 127,5 miljoner euro. Med dessa medel stöder EU livräddande insatser för konfliktdrabbade befolkningar och människor som drabbats av osäker livsmedelsförsörjning, kost och hälsokriser. Skydd, logistik, utbildning i nödsituationer och opinionsbildning integreras eller får stöd av fristående projekt. Detta bistånd nådde mer än 14 miljoner sårbara personer.

Bedömning och utvärdering

I den heltäckande utvärderingen av EU:s humanitära bistånd under perioden 2012–2016[302] konstaterades att biståndet från EU hade bidragit positivt till att rädda liv, minska sjukdomar och lidande och förbättra levnadsförhållandena för de befolkningar som drabbats av katastrofer. Den finansiering som har avsatts för humanitärt bistånd har gjort det möjligt för EU att verkligen göra skillnad på plats, och den tillgodoser behoven hos ett stort antal stödmottagare i hela världen. I regioner där EU endast har gett begränsad finansiering i förhållande till det totala finansiella anslaget, visade utvärderingen att även den kunde ha en positiv inverkan genom att man valde ut projekt med stor potential för hävstångseffekt eller multiplikatoreffekt.

Utvärderingen visade dock också att det finns utrymme för kommissionen att gå mot ett ökat och mer strategiskt samarbete med viktiga partner, att förenkla förfarandena och möjliggöra en mer enhetlig och konsekvent strategi för humanitärt bistånd, särskilt när detta åtföljs av en övergång till flerårig programplanering och finansiering. Parallellt med detta kommer kommissionen även fortsättningsvis att behöva sina olika grupper av ramavtalspartner, inklusive dem som är förhållandevis små eller medelstora, med tanke på deras specifika geografiska närvaro och/eller sektorsbaserade eller tematiska sakkunskap.[303] EU:s program för humanitärt bistånd kommer att fortsätta att tillhandahålla katastrofbistånd och livräddande bistånd inom ramen för nästa fleråriga ramprogram 2021–2027 för människor som har drabbats av katastrofer orsakade av människor eller naturkatastrofer.

---

298 Denna statistik baseras på en sammanslagning av det uppskattade antalet ”stödmottagare för åtgärder” enligt deklarationerna från de partner som genomför humanitära projekt som finansieras av Echo. En enskild person som är i behov av humanitärt bistånd kan få hjälp från mer än en humanitär insats och från mer än ett projekt.

299 *Programme statement ECHO Humanitarian Aid* (ej översatt till svenska), s. 2.

300 *Programme statement ECHO Humanitarian Aid* (ej översatt till svenska), s. 2.

301 Generaldirektoratet för europeiskt civilskydd och humanitära biståndsåtgärder, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 19.

302 *Comprehensive evaluation of EU humanitarian aid in the period 2012-2016* (ej översatt till svenska), SWD(2019) 3, s. 74.

303 *Comprehensive evaluation of EU humanitarian aid in the period 2012-2016* (ej översatt till svenska), SWD(2019) 3, s. 80.

Initiativet EU-frivilliga för humanitärt arbete

Initiativet EU-frivilliga för humanitärt arbete sammanför frivilligarbetare och organisationer från olika länder, ger praktiskt stöd till humanitära biståndsprojekt och bidrar till att stärka den lokala kapaciteten och motståndskraften i katastrofdrabbade samhällen.

Humanitära katastrofer har dramatiskt ökat trycket på humanitära organisationer, och det behövs mer kvalificerad personal. Initiativet EU-frivilliga för humanitärt arbete ger EU-invånarna möjlighet att visa sin solidaritet genom att samarbeta i humanitära projekt runt om i världen, samtidigt som de hjälper organisationer att täcka sina specifika personalbehov.

Fram till december 2018 hade initiativet **EU-frivilliga för humanitärt arbete** finansierat 728 utsändande och mottagande organisationer.[304] Detta stöd omfattade förstärkning av organisationernas kapacitet, tekniskt stöd och hantering av utsändningen av frivilligarbetare till katastrofdrabbade befolkningsgrupper.

För att stödja genomförandet av detta program har en plattform (plattformen för EU-frivilliga för humanitärt arbete[305]) utvecklats för att skapa ett utrymme för publicering av uppgifter om lediga platser för utsändning för frivilligt arbete, ett diskussionsforum (för frivilliga, organisationer som sänder ut frivilliga och lokala värdorganisationer) och publicering av berättelser från fält. Den stöder partnerskap och samarbete mellan projekt, är värd för frivilliginsatser på nätet och gör det möjligt för organisationer att hantera lärande och utveckling, mentorskap och skapande av intyg för EU-frivilliga för humanitärt arbete.[306]

Under nästa fleråriga budgetram (2021–2027) väntas EU-frivilliga för humanitärt arbete integreras i Europeiska solidaritetskåren[307] i syfte att underlätta för unga att engagera sig i solidaritetsverksamhet i EU och utomlands inom ramen för ett enda EU-instrument. Syftet är att skapa ömsesidiga fördelar och integrering i andra frivilligsystem i EU, främst Europeiska solidaritetskåren. Kommissionen kommer att försöka förtydliga vad som gäller för de EU-medborgare[308] som vill arbeta som frivilliga inom och utanför EU.

Europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter

Programmets mål

Det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter[309] ger stöd till utvecklingen och befästandet av demokratin och rättsstatsprincipen samt respekten för alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Programmet hjälper det civila samhället att bli en effektiv kraft för politiska reformer och försvar av de mänskliga rättigheterna. Genom att utgå från sin viktigaste styrka – förmågan att agera snabbt – kan det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter fokusera på känsliga politiska frågor och innovativa strategier och direkt samarbeta med de lokala organisationer i det civila samhället som behöver bevara sitt oberoende från de offentliga myndigheterna, med stor flexibilitet och ökad kapacitet att reagera på förändrade omständigheter.

Programmet syftar till att stärka skydd, främjande, genomförande och övervakning av **mänskliga rättigheter** och **grundläggande friheter**, i huvudsak genom **stöd till relevanta organisationer i det civila samhället**, **människorättsförsvarare och offer för förtryck och övergrepp**. Samtidigt arbetar

304 Generaldirektoratet för europeiskt civilskydd och humanitära biståndsåtgärder, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 37.
305 https://webgate.ec.europa.eu/echo/eu-aid-volunteers_en
306 Generaldirektoratet för europeiskt civilskydd och humanitära biståndsåtgärder, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 37.
307 COM(2018) 440.
308 Deltagarna i initiativet EU-frivilliga för humanitärt arbete måste vara medborgare i en EU-medlemsstat eller vara varaktigt bosatta i EU, https://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/eu-aid-volunteers_en.
309 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 235/2014 av den 11 mars 2014 om inrättande av ett finansieringsinstrument för demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen.

instrumentet för att **befästa demokratin i tredjeländer**, utöka deltagardemokratin och den representativa demokratin, stärka den övergripande demokratiska cykeln och rättsstatsprincipen samt förbättra valprocessernas tillförlitlighet. Enligt det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter hänger insatserna för mänskliga rättigheter och demokrati oupplösligt samman med varandra.

Detta instrument är avsett att vara ett ”nischinstrument” som är särskilt inriktat på att hantera de svåraste människorättssituationerna och skydda människorätts- och demokratiaktivister i riskzonen, stödja några av de utvalda centrala människorättsaktörerna och processerna samt verka inom områden där EU har ett särskilt intresse och kan tillföra ett mervärde (t.ex. sunda valprocesser och kamp mot dödsstraff).

Genomförande och senaste resultat

Under 2018 anslogs sammanlagt 188 miljoner euro för att främja demokrati och mänskliga rättigheter från en budget på sammanlagt 1 333 miljoner euro för programperioden 2014–2020.[310]

Stöd till människorättsförsvarare i fara

ProtectDefenders.eu, EU:s första heltäckande mekanism för människorättsförsvarare, har inrättats för att skydda människorättsförsvarare som löper stor fara och som befinner sig i de svåraste situationerna världen över. Mekanismen inrättades 2015 och förlängdes 2018 med en budget utan motstycke på 19,95 miljoner euro under fyra år. Genom mekanismen har det bildats ett konsortium av tolv oberoende organisationer i det civila samhället som är specialiserade på skydd av mänskliga rättigheter och demokrati med global täckning. Konsortiet erbjuder krisstöd, materiellt bistånd, tillfällig omplacering/nödinkvartering, utbildningsstöd och kapacitetsuppbyggnad för människorättsförsvarare.

Demokratistöd

Programmet **”Supporting Democracy”** (4,6 miljoner euro) inom ramen för initiativet för demokrati inriktas på att ge stöd till EU-delegationerna på områden som rör det civila samhällets delaktighet i demokratiska processer.

Bland de resultat som hittills uppnåtts kan nämnas forumet för medborgarobservatörer 2016, som samlar 250 inhemska observatörsorganisationer från hela världen, underlättande av utbyten mellan motparter och främjande av förklaringen om globala principer för valobservatörer, utbildning av inhemska observatörer i Afghanistan, Demokratiska republiken Kongo, Libanon, Madagaskar, Maldiverna, och lanseringen av en årlig världsomspännande kampanj ”EU4Democracy” för att främja EU:s stöd till demokratin i partnerländerna.

Stöd till viktiga nyckelaktörer och processer

Det unika globala nätverket ”**Global campus for human rights and democracy**” (med ett bidrag på ca 5 miljoner euro per år) omfattar mer än 100 universitet som undervisar om och främjar mänskliga rättigheter och demokrati. Nätverket har fått stöd av EU redan från start och utfärdar mastersexamina i mänskliga rättigheter och demokrati till mer än 150 studenter per år. Verksamheten omfattar sju regioner världen över[311] och är en förebild **i fråga om spetskompetens inom utbildning om mänskliga rättigheter och demokrati**.

310 *Programme statement 2018* (ej översatt till svenska), s. 6.
311 https://www.eiuc.org

Det fortsatta stödet till den globala alliansen av nationella människorättsinstitutioner och dess fyra regionala nätverk (Afrika, Europa, Asien och Latinamerika) av nationella människorättsinstitutioner (EU:s bidrag uppgår till 3,75 miljoner euro 2019–2021) är strategiskt och kommer i rätt tid: den rådgivning och det stöd som dessa nätverk ger individuella nationella människorättsinstitutioner i centrala mandatområden möjliggör ett mer strategiskt, relevant och verkningsfullt engagemang från nationella människorättsinstitutioner på global, regional och nationell nivå. Det målinriktade programmet löper på tre år och kommer att förvaltas av det danska institutet för mänskliga rättigheter enligt uppdraget från den globala alliansen av nationella människorättsinstitutioner och kommer att bygga på resultaten från det tidigare programmet som pågick 2015–2018 och som gav välbehövlig utbildning och kapacitetsuppbyggnad, utbyten och kommunikationsplattformar, institutionell utveckling och snabbt stöd till nationella människorättsinstitutioner i nöd.

Bedömning och utvärdering

Enligt halvtidsöversynen[312] har det europeiska instrumentet för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter (under perioden 2014–2017) lyckats med att uppnå sina mål och har fungerat som ett möjliggörande, flexibelt och lyhört instrument. Dess viktigaste mervärde har varit åtgärdernas oberoende och världsomfattande täckning, vilket har gjort det möjligt att snabbt göra insatser i de mest problematiska landssituationerna. Detta har skapat synergier och komplementaritet där andra instrument och givare inte har kunnat eller har underlåtit att agera. Instrumentet har kunnat ta itu med utmaningar på området mänskliga rättigheter och demokrati, även i de svåraste miljöerna, vilket bekräftar att det fortfarande är mer relevant än någonsin för EU:s politiska prioriteringar.

Det bedöms också vara effektivt överlag tack vare relativt låga administrativa utgifter och väsentliga, inbyggda flexibla verktyg (t.ex. direkt stöd till människorättsförsvarare, direkta små bidrag, samarbete med informella partner).

Även om instrumentet har begränsade medel jämfört med andra externa finansieringsinstrument ingår det i själva kärnan i EU:s värderingar. Eftersom demokrati och mänskliga rättigheter utsätts för större påfrestningar kan ytterligare medel komma att behövas.

Under nästa fleråriga budgetram kommer instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter att integreras i det nya föreslagna instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete[313]. Som en del av det övergripande instrumentet skulle åtgärder för demokrati och mänskliga rättigheter kunna få större tillgång till icke tilldelade medel. På detta sätt skulle det gå att minska avgränsningarna gentemot andra instrument och bli möjligt att införa mer integrerade programplaneringsstrategier samt skapa större överensstämmelse med åtgärder i olika länder.

Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik

Mål

EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik bidrar till att **bevara freden, förhindra konflikter och stärka den internationella säkerheten**.

Det finns fyra typer av åtgärder inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

- Genomförande av civila uppdrag för att främja stabilitet och bygga upp motståndskraft genom att stärka rättsstatsprincipen på strategisk och operativ nivå i känsliga miljöer.

312 SWD(2017) 604 final, https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/swd-mid-term-review-eidhr_en_0.pdf.
313 COM(2018) 460.

- Det arbete som utförs av Europeiska unionens särskilda representanter som främjar EU:s politik och intressen i oroliga regioner och länder och som spelar en aktiv roll i insatserna för att befästa freden och för att främja stabilitet och rättsstatsprincipen.
- Operativa insatser[314] samt stöd till Europeiska säkerhets- och försvarsakademin[315].
- Projekt för att bekämpa spridning av massförstörelsevapen (inbegripet mekanismer för leverans av sådana vapen) och bekämpa olaglig spridning av och handel med andra konventionella vapen, särskilt genom stöd till multilateral verksamhet.

För att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken ska vara effektiv måste EU vara redo att reagera snabbt och flexibelt på nya hot mot unionens strategiska intressen. Därför kan åtgärderna inte programplaneras på förhand: de särskilda åtgärderna aviseras ofta med kort varsel och har korta genomförandeperioder som senare kan behöva anpassas, förlängas eller avslutas i enlighet med de föränderliga behoven och prioriteringarna ute på fältet.

Genomförande och senaste resultat

För 2018 uppgick de totala åtagandena för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken till 369,9 miljoner euro. Under perioden 2014–2018 utfördes tretton olika civila uppdrag i olika stadier, och det fanns elva aktiva särskilda representanter för Europeiska unionen (representanten i Afghanistan avslutade verksamheten *2018*).[316]

EU:s rådgivande uppdrag i Irak, som inrättades i oktober 2017, är det senast inrättade civila uppdraget. **EU:s rådgivande uppdrag** har i) gett de irakiska myndigheterna råd och sakkunskap på strategisk nivå om de civila aspekterna av det irakiska nationella säkerhetsprogrammet och tillhörande planer, ii) bedömt möjligheterna till ytterligare EU-engagemang och iii) bistått EU-delegationen vid samordningen av EU:s och medlemsstaternas stöd. Som en del av uppdragets stöd till den irakiska strategin för bekämpning av organiserad brottslighet omfattar dess mandat även vissa aspekter av skyddet av kulturarvet. Uppdragets mandat förlängdes i oktober 2018 med ytterligare 18 månader.[317]

Dessutom ger den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken stöd till projekt för att främja **nedrustning, icke-spridning av massförstörelsevapen och kontroll av vapenexport**. Under perioden 2014–2018 inleddes 29 olika icke-spridnings- och nedrustningsprojekt och ytterligare 22 slutfördes.[318]

Bedömning och utvärdering

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken kommer även i fortsättningen att vara ett av de viktigaste instrumenten för att genomföra den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik i nästa fleråriga budgetram.

För perioden efter 2020 har unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik tillsammans med kommissionen lagt fram ett förslag om en europeisk fredsfacilitet[319]: en fond utanför budgeten (som inte omfattas av den fleråriga budgetramen) på 10,5 miljarder euro under en sjuårsperiod som sammanfaller med tidsramen för nästa fleråriga budgetram. Initiativet är avsett att förstärka EU:s förmåga att finansiera operativa insatser inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken som får militära eller försvarsmässiga konsekvenser och därför inte kan finansieras av EU-budgeten.[320]

---

314 I enlighet med fördraget om Europeiska unionen (artikel 28), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A12016M028.

315 https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/4369/european-security-and-defence-college-esdc_en

316 *Programme statement Common Foreign and Security Policy* (ej översatt till svenska), s. 2.

317 *Programme statement Common Foreign and Security Policy* (ej översatt till svenska), s. 4.

318 *Programme statement Common Foreign and Security Policy* (ej översatt till svenska), s. 2.

319 Förslag framlagt för rådet av unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, med stöd av Europeiska kommissionen, till rådets beslut om inrättande av en europeisk fredsfacilitet.

320 https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/46331/new-european-peace-facility-worth-%E2%82%AC105-billion-bolster-international-security_en

Enligt förslaget ska den europeiska fredsfaciliteten göra följande:

- Finansiera gemensamma kostnader för EU:s militära insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.
- Bidra till finansieringen av militära fredsfrämjande insatser som leds av andra internationella aktörer.
- Delta i bredare insatser som syftar till att stödja partnerländernas väpnade styrkor med infrastruktur, utrustning eller militärt stöd, samt andra operativa insatser inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, med militära eller försvarsmässiga konsekvenser, om rådet beslutar detta.

Instrumentet som bidrar till stabilitet och fred

Programmets mål

Instrumentet som bidrar till stabilitet och fred tillhandahåller snabbt, kortsiktigt stöd i länder eller regioner där en kris håller på att växa fram eller utvecklas. Det ger också mer långsiktigt stöd till **konfliktförebyggande, fredsbyggande och krisberedskapsåtgärder** och till insatser för att **svara på globala och transregionala hot och framväxande hot**.

Genomförande och senaste resultat

Under 2018 fortsatte EU att svara på kriser i Europa, Afrika, Mellanöstern, Asien och Amerika genom **instrumentet som bidrar till stabilitet och fred**.[321] Sammanlagt anslogs 360 miljoner euro varav 254,1 miljoner euro inom ramen för den del som avser kortsiktig krishantering och 33,7 miljoner euro inom ramen för den del som avser strukturellt fredsbyggande. Den del som omfattade 254,1 miljoner euro användes för att göra insatser vid och förebygga kriser över hela världen i enlighet med EU:s politiska prioriteringar och omfattade olika tematiska områden, däribland stabilisering och säkerhetsreformer, medling, dialog och förtroendeskapande åtgärder, val och politisk omställning samt terrorismbekämpning och förebyggande av våldsam extremism.[322]

År 2018 inledde **instrumentet som bidrar till stabilitet och fred** sitt första EU-finansierade projekt i nordöstra Syrien i områden som befriats från Daish av den globala koalitionen. Syftet med minröjningsprojektet (10 miljoner euro) är att **förbättra de fysiska säkerhetsförhållandena** och **underlätta tillgången till mark och infrastruktur** – bl.a. genom utbildning i minrisker för återvändande, fördrivna personer och värdsamhällen. Det är EU:s första icke-humanitära insats i området sedan konflikten inleddes[323].

Centralafrikanska republiken är fortfarande en viktig fråga för EU. Under 2018 anslog instrumentet ytterligare 40,5 miljoner euro för att finansiera EU:s engagemang i landet. Finansieringen gav **en ny och uthållig drivkraft för fredsprocessen**, som var nära att kollapsa i slutet av 2017, vilket väcker hopp om en vapenvila och en omfattande politisk överenskommelse, och som i slutet av 2018 gav anledning till försiktig optimism[324].

Vidare var 2018 det första genomförandeåret för kapacitetsuppbyggnad till stöd för åtgärder för säkerhet och utveckling, särskilt när det föreligger ett stort hot mot de statliga institutionernas funktion. Åtta sådana åtgärder inleddes i Mali, Centralafrikanska republiken, Somalia och Libanon.[325]

321 *Programme statement Instrument contributing to Stability and Peace* (ej översatt till svenska), s. 2.
322 Tjänsten för utrikespolitiska instrument, *Annual activity report 2018*, (ej översatt till svenska) s. 25.
323 *Programme statement Instrument contributing to Stability and Peace* (ej översatt till svenska), s. 3.
324 *Programme statement Instrument contributing to Stability and Peace* (ej översatt till svenska), s. 3.
325 *Programme statement Instrument contributing to Stability and Peace* (ej översatt till svenska), s. 2.

Bedömning och utvärdering

Utvärderingen[326] visade att instrumentet når sina mål. När det gäller krishanteringsåtgärder visade utvärderingen att denna komponent har uppfyllt sina åtaganden, gav viktiga resultat och är lyhörd och flexibel med tanke på den snabbt föränderliga freds- och säkerhetssituationen. Instrumentet gjorde det möjligt för EU att lämna viktiga bidrag för att bemöta hot mot internationell fred och säkerhet i EU genom att ta itu med både befintliga och framväxande globala hot. Det har skapat möjligheter för en plattform för politiskt utbyte i viktiga säkerhetspolitiska frågor med mottagande regeringar och institutionella partner.

Utvärderingen betonade att EU:s förmåga att reagera snabbt på oförutsedda händelser och ta itu med viktiga säkerhetsfrågor globalt måste förstärkas ytterligare i eventuella framtida instrument för yttre åtgärder.[327] Därför föreslår kommissionen inför nästa fleråriga budgetram att flera instrument för yttre åtgärder ska sammanföras för att skapa en heltäckande strategi för ett integrerat instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete[328] som bl.a. ger flexibilitet att styra resurserna till det område där de behövs mest i föränderliga internationella situationer[329].

Partnerskapsinstrument för samarbete med tredjeländer

Partnerskapsinstrument för samarbete med tredjeländer är det första instrument som särskilt är avsett att **främja EU:s strategiska intressen i hela världen** genom en konsolidering av unionens yttre strategier, politik och åtgärder. Instrumentet har följande fyra huvudmål:

- erbjuda politiskt stöd och svara på globala utmaningar,
- lyfta fram den internationella dimensionen av Europa 2020-strategin,
- förbättra marknadstillträde och öka handels-, investerings- och affärsmöjligheter för EU-företag,
- främja offentlig diplomati och akademiskt samarbete.

EU har en mängd internationella avtal med partnerländer över hela världen, vilket ger unionen inflytande inom många områden av de internationella förbindelserna. Med den sammanlagda tyngden av 27 medlemsstater som agerar för gemensamma politiska mål och strategier har EU det avgörande inflytande som krävs för att möta globala utmaningar[330]

Budgeten för åtgärder inom ramen för partnerskapsinstrumentet uppgick *2018* till 126,9 miljoner euro.[331] Den verksamhet som finansieras kan delas in i tre huvudkategorier:

- utbyten, evenemang, kunskapsdelning,
- sakkunskap, tekniskt stöd,
- främjande, upplysning, engagemang.[332]

Stödstudien för utvärderingen[333] fann belägg för att partnerskapsinstrumentet ofta hade haft en avgörande möjliggörande funktion genom att både förstärka och öppna områden för samarbete och dialog mellan EU och tredjeländer. Vid utvärderingen av instrumentet[334] konstaterades att det påverkar de politiska processerna

326 *Midterm evaluation of the Instrument contributing to stability and peace* (ej översatt till svenska), SWD(2017) 607.
327 *Midterm evaluation of the Instrument contributing to stability and peace* (ej översatt till svenska), SWD(2017)607, s. 22.
328 Förslag till förordning om inrättande av instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete, COM(2018) 460.
329 Förslag till förordning om inrättande av instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete, COM(2018) 460, s. 2.
330 *Programme statement Partnership Instrument* (ej översatt till svenska), s. 1.
331 *Programme statement Partnership Instrument* (ej översatt till svenska), s. 2.
332 *Programme statement Partnership Instrument* (ej översatt till svenska), s. 2.
333 *External Evaluation of the Partnership Instrument (2014-mid-2017)* (ej översatt till svenska), s. 48.
334 *Mid-term evaluation of the Partnership Instrument for cooperation with third countries* (ej översatt till svenska), SWD(2017) 608.

i partnerländerna i enlighet med EU:s intressen och att det har bidragit till utvecklingen av ömsesidigt fördelaktiga förbindelser med dessa länder[335].

Partnerskapsinstrumentet kommer att integreras i ett nytt instrument för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete[336] i nästa fleråriga budgetram, vilket kommer att skapa större samstämmighet och effektivitet i stödet för EU:s yttre politik.

Samarbete med Grönland

År 2014[337] kom kommissionen överens med Grönlands regering om ett **planeringsdokument för hållbar utveckling i Grönland 2014–2020**.

Programmets mål är att **bidra till högre levnadsstandard** genom bättre utbildning, kompetensutveckling och kunskap. Detta kommer att säkerställa att Grönland fortsätter att göra ekonomiska framsteg i den alltmer globaliserade världsekonomin genom en kritisk massa av kvalificerade personer och en konkurrenskraftig arbetskraft. Ökad produktivitet hos befolkningen i arbetsför ålder kommer att minska det ökande trycket på de offentliga finanserna till följd av den ökande andelen äldre. Dessutom kommer en välutbildad och kompetent arbetskraft att minska det ekonomiska beroendet av vissa sektorer och är en förutsättning för utveckling och tillväxt för alla i de framväxande sektorerna.

EU:s samarbete med utomeuropeiska länder och territorier, däribland Grönland, kommer att fortsätta inom nästa fleråriga budgetram[338] i samverkan med de åtgärder som genomförs inom ramen för instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete.

Finansiellt stöd för att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen

Detta instrument **underlättar Cyperns återförening** genom att a) stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen, b) främja öns ekonomiska integration, c) förbättra kontakterna mellan de båda befolkningsgrupperna och med EU och d) förbereda införandet av EU:s lagstiftning efter en heltäckande politisk lösning på Cypernfrågan.

Kommissionen hade vissa svårigheter med att genomföra[339] detta program. Detta berodde bl.a. på bristen på internationellt erkännande av stödmottagaren (den turkcypriotiska befolkningsgruppen), bristande förmåga att utnyttja medel och tvister med entreprenörer. Trots detta har stora infrastrukturarbeten som till största delen beställdes 2009 färdigställts *under 2018*. Ytterligare infrastrukturinvesteringar, med en stark inriktning på miljön och de båda befolkningsgrupperna, kommer att genomföras. Fortsatt stöd ges för att stärka den privata sektorn och arbetsmarknadsåtgärderna, med tonvikt på innovation och ökad anställbarhet. På samma sätt har konkreta åtgärder vidtagits för att utrota djursjukdomar och förbättra normerna för livsmedelssäkerhet.

En utvärdering av det stödprogram som tillhandahölls under perioden 2013–2018 pågår för närvarande och planeras vara klar i slutet av 2019.

Programmet är avsett att fortsätta under nästa fleråriga budgetram för att underlätta Cyperns återförening genom att stimulera den ekonomiska utvecklingen inom den turkcypriotiska befolkningsgruppen.

---

335 Tjänsten för utrikespolitiska instrument, 2018 Annual activity report (ej översatt till svenska), s. 46.

336 Förslag till förordning om inrättande av instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete, COM(2018) 460.

337 Undertecknades den 28 oktober 2014 efter rådets beslut 2014/137/EU av den 14 mars 2014 om förbindelserna mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Grönland och Konungariket Danmark, å andra sidan.

338 COM(2018) 461.

339 *Programme statement on Turkish Cypriots Financial Aid* (ej översatt till svenska), s. 2.

Instrumentet för kärnsäkerhetssamarbete

Instrumentet för kärnsäkerhetssamarbete[340] bidrar till att främja genomförandet av internationella fördrag och konventioner och antagandet av högsta möjliga säkerhetsnormer för att komplettera det arbete som bedrivs inom EU. Dessutom exporteras unionens regelverk i hela världen och främjar kärnsäkerhetssamarbete. Instrumentet för kärnsäkerhetssamarbete är EU:s enda särskilda verktyg för att **hantera kärnsäkerhetsfrågor i partnerländerna** och komplettera andra externa finansieringsinstrument, t.ex. inom ramen för grannskapspolitiken. Det omfattar samarbete i fråga om kärnämneskontroll, vilket är av avgörande betydelse för den globala politiken för icke-spridning.

Ett av de viktigaste resultaten hänger samman med **säker hantering av radioaktivt avfall**. En avgörande milstolpe, att göra anläggningen i Tjernobyl miljömässigt stabil och säker, uppnåddes den 29 november 2016 då den nya strukturen för säker inneslutning monterades över kärnreaktorn som förstördes i april 1986. Den nya säkra inneslutningen är en jättelik bågformad struktur som täcker den skadade reaktorn i Tjernobyl 4 för att förhindra ytterligare utsläpp av radioaktiva ämnen. Den nya säkra inneslutningen innehåller också fjärrmanövrerad utrustning för avlägsnande av den skadade reaktorn och radioaktivt material. Denna viktiga milstolpe i projektet uppnåddes tack vare gemensamma insatser från Europeiska unionen, Ukraina, Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling och det internationella samfundet. De totala projektkostnaderna uppgår till ca 1,5 miljarder euro, varav EU har bidragit med mer än 430 miljoner euro (inom ramen för programmet för tekniskt bistånd som främjar partnerskap mellan EU och OSS-länderna och Georgien (Tacis)[341] (210 miljoner euro) och program för kärnsäkerhetssamarbete (220 miljoner euro)).

Kommissionen har föreslagit att ett europeiskt instrumentet för kärnsäkerhet ska inrättas i den fleråriga budgetramen 2021–2027 för att komplettera instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete på grundval av Euratomfördraget.[342]

Faciliteten för flyktingar i Turkiet

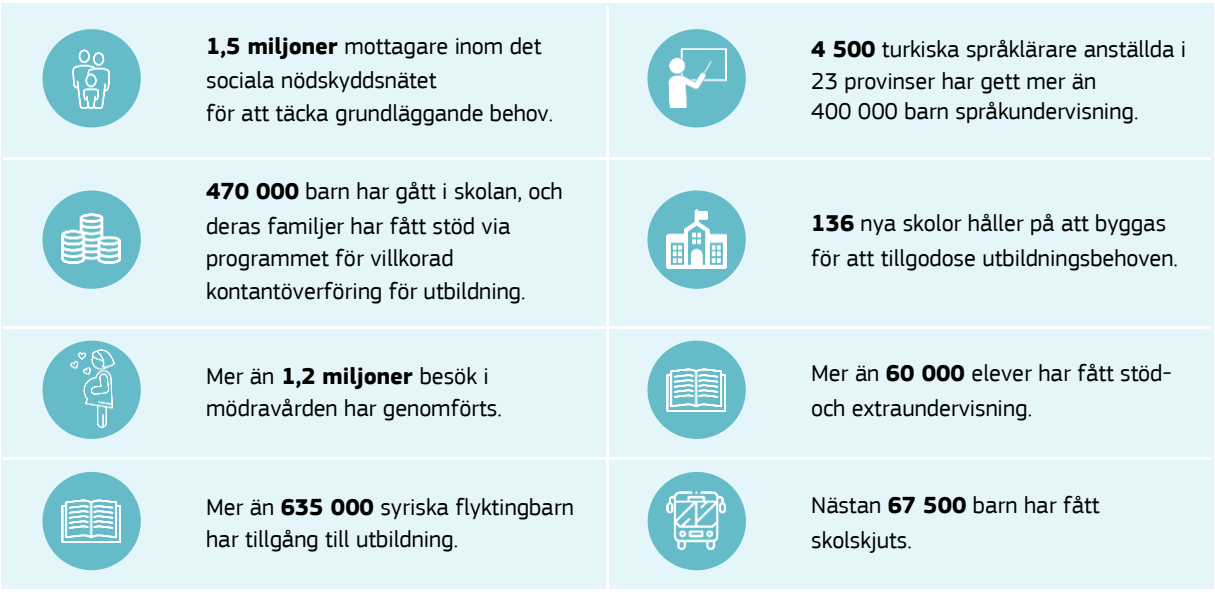
Turkiet hyser för närvarande nästan 4 miljoner flyktingar, och EU har åtagit sig att hjälpa Turkiet att hantera denna situation. **EU:s facilitet för flyktingar i Turkiet**, som förvaltar sammanlagt 6 miljarder euro (3 miljarder euro för perioden 2016–2017 och 3 miljarder euro för perioden 2018–2019) innehåller en gemensam samordningsmekanism som ska se till att flyktingarnas och värdsamhällenas behov tillgodoses på ett heltäckande och samordnat sätt. De viktigaste åtgärdsområdena är humanitärt bistånd, utbildning, hälsa, kommunal infrastruktur och socioekonomiskt stöd. Faciliteten finansierar bidrag från EU:s budget, främst programmet för humanitärt bistånd och instrumentet för stöd inför anslutningen, samt bidrag från medlemsstaterna.

Anslaget på 3 miljarder euro 2016–2017 utnyttjades fullt ut, med 72 inledda projekt som gav konkreta resultat. Inom **utbildning** har ett bidrag på 300 miljoner euro använts i samarbete med det turkiska ministeriet för nationell utbildning. Det har hjälpt syriska barn att integreras i det turkiska utbildningssystemet genom att ge **tillgång till utbildning för** mer än 600 000 **barn**. Detta stöd fortsätter även under den andra delen, och ett nytt projekt har undertecknats med ministeriet för nationell utbildning till ett värde av 400 miljoner euro.

Faciliteten har gett 300 miljoner euro i stöd för att se till att flyktingar får tillgång till **hälso- och sjukvård**. Mer än fyra miljoner primärvårdsbesök har genomförts, och över 500 000 syriska flyktingbarn har vaccinerats. Dessutom har 143 hälso- och sjukvårdscentraler för migranter nu tagits i drift, med mer än 2 000 anställda. Faciliteten kommer att fortsätta att tillhandahålla stöd inom hälso- och sjukvård, utbildning, kommunal infrastruktur och socioekonomiskt stöd, med särskilt fokus på att skapa försörjningsmöjligheter för

340 Rådets förordning (Euratom) nr 237/2014 av den 13 december 2013 om inrättande av ett instrument för kärnsäkerhetssamarbete.
341 http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-92-54_en.htm
342 COM(2018) 462.

flyktingar i Turkiet. Inom ramen för det sociala nödskyddsnätet har 1,5 miljoner av de mest utsatta flyktingarna fått kontantöverföringar varje månad.[343]

EU:s engagemang i Turkiet har också bidragit till att minska de irreguljära och osäkra gränsövergångarna till EU och minska antalet dödsfall till sjöss.

I sin särskilda rapport om faciliteten för flyktingar i Turkiet[344] undersökte revisionsrätten om faciliteten gav ett effektivt stöd för flyktingarna i Turkiet och inriktade sig på förvaltningen av facilitetens första del och de resultat som uppnåtts inom området för humanitärt stöd. Revisionsrätten konstaterade att faciliteten utan dröjsmål mobiliserat nödvändiga resurser för att snabbt kunna reagera på flyktingkrisen. Den lyckades dock inte fullt ut uppnå sitt mål att samordna detta agerande på ett effektivt sätt.

Garantifonden för åtgärder avseende tredjeland

Den utlåning som omfattas av **garantifonden** gäller följande tre instrument: Europeiska investeringsbankens (EIB:s) externa utlåningsmandat som omfattas av en garanti från EU:s budget till EIB, extern utlåning från Euratom, EU-lån för makroekonomiskt bistånd till tredjeländer. Fonden finansieras med EU:s budget och måste bibehållas på en nivå motsvarande en viss andel (målnivån är för närvarande 9 %) av de utestående beloppen av lånen och de garanterade lånen.

Programmen för **makroekonomiskt stöd**[345,346] tillhandahåller ekonomiskt stöd till partnerländer som upplever en betalningsbalanskris och som omfattas av Internationella valutafondens program. Detta gäller främst lån på medellång och lång sikt, ibland i kombination med bidrag. Syftet med det makroekonomiska stödet är att återställa en hållbar extern finansiell situation och samtidigt uppmuntra till ekonomiska justeringar och strukturreformer. Utbetalningarna är knutna till uppfyllandet av särskilda politiska villkor (som anges i samförståndsavtalet och som överenskommits med mottagarlandet), och till att granskningarna ger tillfredsställande resultat.

343 https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/frit_factsheet.pdf

344 *Faciliteten för flyktingar i Turkiet: till bra hjälp, men förbättringar behövs för att få mer valuta för pengarna*, Särskild rapport nr 27/2018, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_27/SR_TRF_SV.pdf.

345 Läs mer om makroekonomiskt stöd i https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/international-economic-relations/macro-financial-assistance-mfa-non-eu-partner-countries_en#documents.

346 Varje makroekonomiskt stödprogram baseras på ett särskilt lagstiftningsbeslut (i regel genom medbeslutande av Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet). Bidragen finansieras genom EU:s budget.

Under 2018 lade kommissionen fram två nya lagstiftningsförslag om makroekonomiska stödinsatser, som antogs av parlamentet och rådet *2018*. Det gäller Georgien II (45 miljoner euro, inklusive 10 miljoner euro i bidrag) och Ukraina IV (1 miljarder euro i lån). I båda fallen gjordes utbetalningen av den första delen i en enda transaktion i december 2018: Georgien II (15 miljoner euro) och Ukraina IV (500 miljoner euro).

Målet för Europeiska investeringsbankens **externa utlåningsmandat** är att stödja den privata sektorns utveckling i de berörda tredjeländerna, utvecklingen av social och ekonomisk infrastruktur, begränsning av och anpassning till klimatförändringen och långsiktig ekonomisk motståndskraft med hänsyn till migration. *Under 2018* undertecknade Europeiska investeringsbanken projekt till ett sammanlagt belopp på 4,5 miljarder euro.

Rapporterna om efterhandsutvärderingarna av makroekonomiskt stöd[347] och halvtidsutvärderingen av Europeiska investeringsbankens externa utlåningsmandat[348] visade att de externa finansieringsinstrumenten överlag var ändamålsenliga och att det växte fram positiva trender i fråga om att uppnå målen. Rapporterna visar att det behövs mer resurser till finansieringsinstrumenten för yttre åtgärder, eftersom de har nått gränsen för sin kapacitet.

Som svar på denna halvtidsutvärdering och på den kraftiga ökningen av antalet människor som försökte migrera till EU olagligt föreslog kommissionen en **extern investeringsplan** för att åtgärda grundorsakerna till migrationen från EU:s grannländer. Investeringsplanen omfattar Europeiska fonden för hållbar utveckling samt kvantitativa och kvalitativa ändringar i det externa utlåningsmandatet. För nästa fleråriga budgetram kommer kommissionen att bygga vidare på detta. Den nya Europeiska fonden för hållbar utveckling+ bör utgöra ett integrerat finansiellt paket som tillhandahåller finansieringskapacitet i form av bidrag, budgetgarantier och finansieringsinstrument i hela världen. Den bör stödja den externa investeringsplanen och innehålla både kombinerad finansiering och budgetgarantier som omfattas av garantin för yttre åtgärder, inklusive de som avser statsrisker i samband med utlåning, som tidigare utfördes inom ramen för det externa utlåningsmandatet till Europeiska investeringsbanken. Med tanke på Europeiska investeringsbankens roll enligt fördragen och dess erfarenheter under de senaste årtiondena när det gäller att stödja EU:s politik bör den fortsätta att vara en naturlig partner för kommissionen när det gäller genomförandet av insatserna inom ramen för garantin för yttre åtgärder.

EU:s civilskyddsmekanism

Syftet med EU civilskyddsmekanism är att stödja, samordna och komplettera åtgärder för samordning av katastrofhantering i avsikt att förbättra systemen för förebyggande av, beredskap inför och agerande vid naturkatastrofer och katastrofer som utlöses av människor. Genom en övergripande strategi som omfattar förebyggande, beredskap och insatser vid katastrofer syftar programmet till att minska förlusten av människoliv och till att minimera de miljöskador och materiella skador som orsakas av katastrofer. Medlemsstaterna samlar resurser och experter till en frivillig beredskapsreserv och håller dem i beredskap för EU:s civilskydd.

347 Alla efterhandsutvärderingar finns på webbplatsen för generaldirektoratet för ekonomi och finans: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en

348 *Rapport från kommissionen till Europaparlamentet rådet om halvtidsutvärderingen av tillämpningen av beslut nr 466/2014/EU vad gäller EU-garantin till Europeiska investeringsbanken mot förluster vid lån och lånegarantier till projekt utanför EU*, COM(2016) 584 final, 14 september 2016.

EU:s civilskyddsmekanism insatser 2018

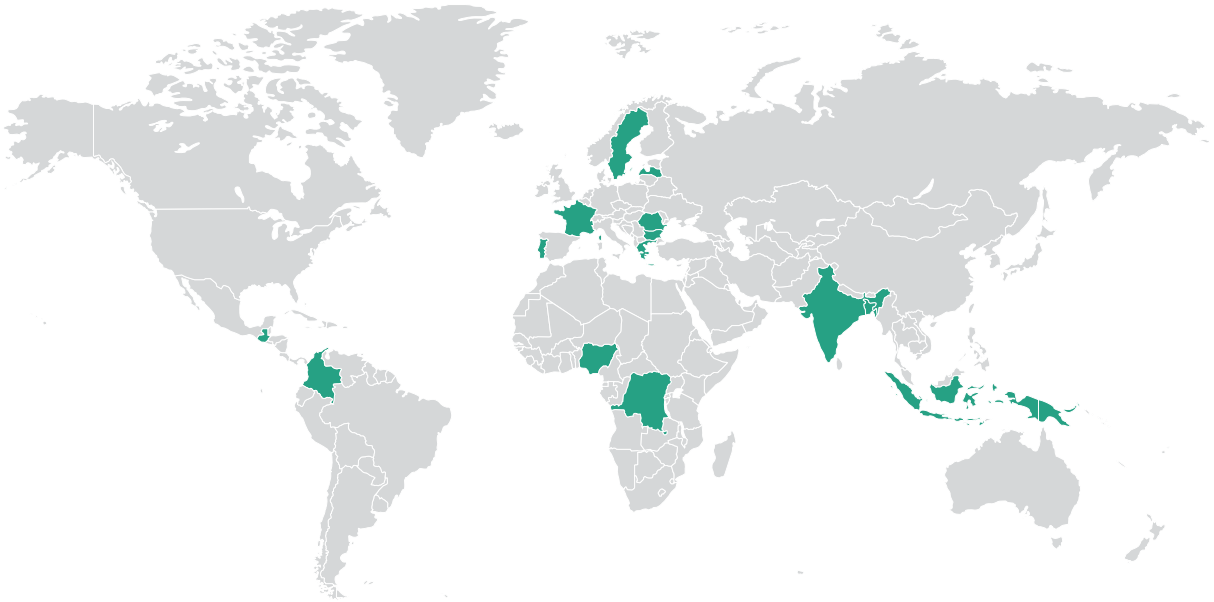
17 deltagande stater har bidragit till **20** nödsituationer

Tillgångar och sakkunskap		Materiellt bistånd
Över 500 brandmän		**1 728** paket med tak över huvudet
30 sakkunniga från EU:s civilskyddsmekanism		Tält/tillfälliga skydd **för 8 500 personer**
9 sambandsmän för Centrumet för samordning av katastrofberedskap		**2,2 miljoner** vattenreningstabletter
11 flygplan för brandbekämpning		**24 miljoner** liter vatten som släppts
6 helikoptrar för brandbekämpning		**76** generatorer
2 vattenreningsmoduler		**2 miljoner** liter renat vatten
2 isoleringsbussar för transport av ebolasjuka		**13** containrar och moduler

Under 2018 kom det in elva förfrågningar om bistånd från länder utanför EU till följd av snabbt framväxande och omfattande nödsituationer. Mekanismen bidrog med bistånd och experter till Bangladesh, Colombia, Demokratiska republiken Kongo, Guatemala, Indien, Nigeria, Indonesien och Papua Nya Guinea.[349]

[349] Generaldirektoratet för europeiskt civilskydd och humanitära biståndsåtgärder, *2018 Annual activity report* (ej översatt till svenska), s. 30.

EU:s civilskyddsmekanism – förfrågningar om bistånd *under 2018*.

Bangladesh		Indonesien	
Beredskap och förebyggande	november	**Jordbävning**	oktober
Bulgarien		Lettland	
Havsföroreningarpollution	augusti	**Skogsbränder**	juli
Colombia		Nigeria	
Miljöolycka	april, maj	**Översvämningar**	september
Demokratiska republiken Kongo		Papua Nya Guinea	
Oroligheter	maj	**Jordbävning**	februari
Epidemi	maj, augusti		
Frankrike		Portugal	
Havsföroreningar	oktober	**Beredskap och förebyggande**	april
		Skogsbränder	augusti
Grekland		Rumänien	
Skogsbränder	juli	**Hälso- och sjukvård**	mars
Guatemala		Sverige	
Vulkan	juni	**Skogsbränder**	juni, juli
Indien			
Översvämningar	september		

Källor: Echo, kommissionens geografiska informationssystem (Gisco).

Utanför EU kan civilskyddsmekanismen fylla viktiga luckor i nödsituationer där det inte är möjligt att fullt ut använda humanitärt bistånd och/eller där det behövs särskild teknisk expertis eller resurser. Dessutom kan de bedömningar som görs av de civilskyddsexperter som sänds ut inom ramen för EU:s civilskyddsmekanism med fördel användas i bredare sammanhang för återhämtning efter katastrofer.

Det är viktigt att civilskyddsmekanismen balanseras på rätt sätt mellan att vara en ram för ömsesidigt bistånd mellan europeiska länder vid naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människan, och att utvecklas till ett mer komplext instrument som kan inriktas på kriser av olika slag och med global räckvidd.[350] Därför har mekanismen förstärkts[351] för att skapa bättre samordning mellan EU:s insatser och FN:s åtgärder.

350 *Interim Evaluation of the Union Civil Protection Mechanism (2014-2016),* (ej översatt till svenska) SWD(2017) 287, s. 19.
351 Beslut (EU) 2019/420 om ändring av beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen, artikel 16.2.

Särskilda instrument

De särskilda instrumenten syftar till att göra budgetramen mer flexibel De omfattar reserven för katastrofbistånd, flexibilitetsmekanismen, Europeiska unionens solidaritetsfond och Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter.

Reserven för katastrofbistånd

Under 2018 mobiliserades **reserven för katastrofbistånd** med **372,2 miljoner euro** för att finansiera humanitära och civila krishanterings- och skyddsåtgärder i tredjeländer. Den användes till exempel för att finansiera tillhandahållande av läkemedel, livsmedel och skydd för de venezuelaner som drabbats av krisen där. Reserven användes också för att tillhandahålla finansiering för hälso- och sjukvård, nutrition och livsmedelstrygghet, sanitet och vatten i flyktingläger för rohingyaflyktingar i Bangladesh.

Inom ramen för den nya fleråriga budgetramen kommer reserven för katastrofbistånd att fortsätta att hantera extraordinära situationer som inte kan hanteras med hjälp av nödfinansiering inom specifika program när en kris inträffar. Dess tillämpningsområde kommer att utvidgas så att reserven också kan användas för nödsituationer i någon av medlemsstaterna.

Flexibilitetsmekanismen

Flexibilitetsmekanismen tillhandahåller finansiering för tydligt fastställda utgifter som inte kan täckas av EU:s budget utan att det högsta årliga belopp som fastställts för utgifterna i den fleråriga budgetramen överskrids. *Under 2018* utnyttjades den med **837,2 miljoner euro**, framför allt för att finansiera direkta budgetåtgärder för att hantera de fortsatta utmaningarna med migration, flyktinginflöden och säkerhetshot och för att tillhandahålla finansiering för förlängningen av stödprogrammet för strukturreformer.

För nästa fleråriga budgetram föreslår kommissionen att förfarandena för att mobilisera dessa instrument ska förenklas och att flexibilitetsinstrumentet ska utökas.

Europeiska unionens solidaritetsfond

Programmets mål

Solidaritet är ett av EU:s grundläggande värden och en vägledande princip för den europeiska integrationsprocessen. Europeiska unionens solidaritetsfond, som inrättades 2002, är ett av de mest konkreta uttrycken för solidaritet med medlemsstaterna och de länder som förhandlar om anslutning till EU. Fonden kan användas vid stora nationella eller regionala **naturkatastrofer** (jordbävningar, översvämningar, torka, skogsbränder, stormar osv.) för att finansiera nödåtgärder redan från första dagen vid en katastrof. Det kan t.ex. handla om att återställa grundläggande infrastruktur, ordna tillfällig inkvartering, finansiera räddningstjänst som kan hjälpa den drabbade befolkningen, säkerställa förebyggande infrastruktur och sanering.

Genomförande och senaste resultat

Sedan EU:s solidaritetsfond inrättades 2002 har stöd beviljats vid mer än 80 katastrofer – däribland översvämningar, skogsbränder, jordbävningar, stormar och torka. Nöd- och återställningsinsatser i 24 länder har fått stöd från EU:s solidaritetsfond. Detta motsvarar mer än 5 miljarder euro.

Under 2018 fortsatte EU:s solidaritetsfond att ge ett viktigt stöd, vilket bidrog till den ekonomiska avlastningen, men som också var ett tydligt och påtagligt tecken på den europeiska solidariteten med de drabbade befolkningarna.

46,5 mn euro France Till regionerna Saint Martin och Guadeloupe, som drabbades av orkanerna Irma och Maria	**49,2 mn euro** Portugal Efter sommarens skogsbränder i oktober 2017	**3,2 mn euro** Spain	**3,8 mn euro** Greece Efter jordbävningen 2017	**12,3 mn euro** Poland Efter stormar och regn i augusti 2017
16,9 mn euro Lithuania Efter 2017 års regn och översvämningar	**2,3 mn euro** Bulgaria Efter stormar och översvämningar i oktober 2017	**17,7 mn euro** Latvia Efter översvämnings-katastrofen 2017		

Sammanlagt 151,9 miljoner euro

Under 2018 beviljades sammanlagt **152 miljoner euro**[352] **till åtta medlemsstater** för att de skulle kunna finansiera **nöd- och återställningsinsatser** inom områdena grundläggande infrastruktur, bistånd till befolkningen, tillfälligt boende, skydd av kulturarv och sanering. Det stöd som beviljades *2018* gällde främst naturkatastrofer som hade inträffat året innan. Så var fallet med orkanerna Irma och Maria i de franska utomeuropeiska regionerna, Saint Martin och Guadeloupe, jordbävningarna på Lesbos och Kos i Grekland, översvämningarna i Lettland och Litauen och skogsbränderna i Portugal och Spanien.

Under 2018 tog kommissionen emot följande fyra ansökningar om stöd: översvämningar i Burgas (Bulgarien) i slutet av 2017, långvarig torka i Cypern, översvämning i nordöstra Rumänien under sommarmånaderna och extrema väderfenomen under oktober/november i hela Italien. Bulgarien tog emot finansiella bidrag på 2,3 miljoner euro i november 2018. Bedömningen av de tre andra ärendena fortsätter under 2019.

Stöd från solidaritetsfonden bidrar till att öka medlemsstaternas och regionernas motståndskraft och beredskap när det gäller att hantera följderna av naturkatastrofer.

Bedömning och utvärdering

Kommissionen gjorde sin **första utvärdering av EU:s solidaritetsfond**[353] under perioden 2002–2017 och konstaterade att fonden uppfyller sitt uppdrag effektivt och att den är uppskattad för sin förmåga att ingripa med ytterligare finansiella resurser. Fonden befanns också främja ytterligare lärande i nationella offentliga förvaltningar när det gäller katastrofriskhantering. Utvärderingen visade att integrationen av katastrofriskhantering i de nationella systemen sannolikt skapar synergier för ett effektivare genomförande.

Utvärderingen visade att Solidaritetsfonden är ett anpassningsbart och flexibelt instrument för EU:s insatser i katastrofsituationer. På EU-nivå säkerställer den mekanism som har fastställts för tillgängliga resurser på årsbasis att fonden kan ge bistånd även i andra katastrofer, vilket framgår av det rekordbidrag på mer än 1 miljard euro som godkändes efter de jordbävningar som drabbade Italien under 2016 och 2017. På operativ nivå säkerställs denna flexibilitet genom möjligheten för de stödmottagande länderna att använda bidraget för att täcka utgifter i efterhand, dvs. för projekt som inletts och genomförts redan innan Solidaritetsfonden tillämpas på plats.

352 *Report on budgetary and financial management of the European Commission for the financial year 2018, Section III of the Budget Report pursuant to Art. 249 of the Financial Regulation* (ej översatt till svenska), 29 mars 2019.

353 SWD (2019) 186 final, 15.5.2019.

En av fondens egenskaper som har fått störst kritik är dock hur lång tid det tar att betala ut bidraget, vilket fortfarande tar i genomsnitt ett år. Enligt det nuvarande regelverket är Solidaritetsfonden inte ett instrument för snabba insatser i katastrofsituationer, och det krävs ytterligare diskussioner om lösningar för att ta itu med frågan om tidpunkten för dess utnyttjande.

Solidaritetsinstrumentet kommer att fortsätta, med ett antal nya inslag som ger större flexibilitet vid genomförandet.

Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter

Programmets mål

Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter ger stöd till arbetstagare som har blivit uppsagda och till egenföretagare vars verksamhet upphört till följd av genomgripande strukturförändringar inom världshandeln beroende på globalisering eller till följd av en fortsatt global finansiell och ekonomisk kris.

Genomförande och senaste resultat ([354])

Under perioden 2014–2018 erbjöd Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter stöd till **49 062** berörda **arbetstagare och personer som varken arbetar eller studerar** inom **27 olika ekonomiska sektorer**. Återintegreringsgraden för uppsagda arbetstagare på arbetsmarknaden förbättrades jämfört med den föregående finansieringsperioden 2007–2013 (från 49 till 56 %).[355] *Under 2018* tog medlemsstaterna emot 27,7 miljoner euro till stöd för tidigare arbetstagare som hade blivit uppsagda. Några exempel på det stöd som gavs under 2018[356]:

- för 550 tidigare arbetstagare inom förlagsbranschen i Grekland,
- för 730 tidigare arbetstagare inom den portugisiska konfektionsindustrin,
- för 1 858 tidigare arbetstagare vid Air France,
- för 2 285 tidigare anställda vid Caterpillar i Belgien,
- för 646 tidigare arbetstagare vid Goodyear i Tyskland,
- för 303 tidigare arbetstagare inom den spanska konfektionsindustrin i Galicien,
- för 900 tidigare arbetstagare vid Ericson i Sverige.

Detta ekonomiska stöd användes för att hjälpa dessa arbetstagare att hitta ett nytt arbete, få yrkesrådgivning, utbildning, mentorskap och coachning eller uppmuntran till entreprenörskap och nyföretagande.

Bedömning och utvärdering [357]

Resultatet av halvtidsutvärderingen 2018 av Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter[358] visar att den erbjuder uppsagda arbetstagare en unik kombination av skräddarsydda åtgärder som ger mer hållbara resultat, ökar stödmottagarnas självkänsla (som i slutändan får en mer proaktiv attityd till att söka arbete) och förbättrar deras anställningsbarhet.

---

354 Generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska), s. 10. Läs mer i COM(2018) 297 final, s. 2.

355 Återintegreringsgraden beror i hög grad på det specifika fallet, t.ex. på den specifika ekonomiska situationen i det berörda området.

356 I några fall lämnades ansökan om stöd in 2017.

357 Generaldirektoratet för sysselsättning, socialpolitik och inkludering, *Annual activity report 2018* (ej översatt till svenska).

358 *Rapport från kommissionen om halvtidsutvärdering av Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter* (COM(2018) 297 final, 16.5.2018) och det åtföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar, *Commission staff working document on the mid-term evaluation of the European Globalisation Adjustment Fund* (EGF) (SWD(2018) 192 final, 16.5.2018) (ej översatt till svenska).

Utvärderingen visade dock också att Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter är begränsad till uppsägningar till följd av globaliseringen eller den finansiella och ekonomiska krisen och att den inte täcker annan viktig ekonomisk utveckling. När arbetstagare blir arbetslösa på grund av automatisering eller digitalisering kan de till exempel inte få stöd från Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter. Dessutom är ansökan om stöd onödigt betungande (omfattande motivering krävs) och är föremål för en lång godkännandeprocess. Slutligen visade utvärderingen att övervakningen och rapporteringen behöver förbättras för att bättre kunna analysera fondens effektivitet.

Baserat på dessa resultat antog kommissionen *den 30 maj 2018* ett förslag om en förstärkt och effektivare europeisk fond för justering för globaliseringseffekter[359] från och med 2021, med ett större tillämpningsområde som även omfattar stora omstruktureringar, t.ex. till följd av automatisering och digitalisering och med en lägre tröskel för insatser samt en förenklad och snabbare budgetmekanism.

[359] Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (2014–2020), COM(2018) 380 final.

Avsnitt 2
Internkontroll och ekonomisk förvaltning

1. EU:s budget förvaltas väl

Europeiska kommissionen fäster stor vikt vid att EU:s budget används på rätt sätt. Dess väl utformade kontrollsystem minskar risken för de finansiella transaktionernas **laglighet och korrekthet**.

I detta sammanhang ska förvaltningsåtgärder vidtas för att förhindra, upptäcka och åtgärda eventuella fel, oriktigheter eller bedrägerier. *Under 2018* beräknas den uppskattade **felnivån** till **mindre än 2 %** för andra året i rad.[360] För de segment som har ett riskbelopp vid utbetalning på mer än 2 % har förvaltningsåtgärder vidtagits.

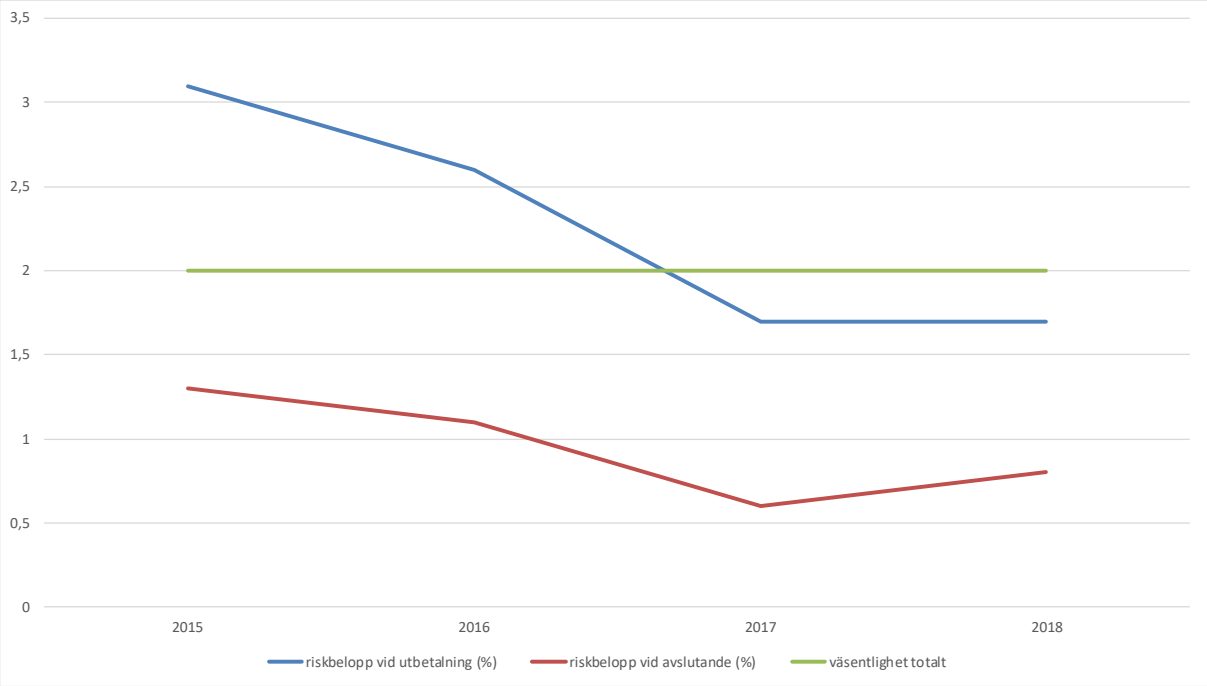

Diagram: Övergripande riskbelopp vid utbetalning och vid avslutande över tid.
Källa: Europeiska kommissionens årliga verksamhetsrapporter.

Under 2018 **lämnade alla delegerade utanordnare**[361] förklaringar om sina kontrollsystem respektive sin ekonomiska förvaltning med **rimlig säkerhet**. I lämpliga fall har förklaringen lämnats med förbehåll avseende reservationer – en hörnsten i ansvarighetskedjan. Reservationer ger insyn i de utmaningar och svagheter som påträffats i specifika områden samt vilka åtgärder som krävs för att komma till rätta med dem. I de årliga verksamhetsrapporterna för 2018 är **reservationernas finansiella konsekvenser fortfarande begränsade**.

360 ”Väsentlighetsnivån” fastställs i de flesta fall till 2 % av de berörda utgifterna, i enlighet med Europeiska revisionsrättens metod.
361 Artiklarna 73–74 i förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget (EUT L 193, 30.7.2018, s. 1), nedan kallad *budgetförordningen.*

Kommissionens modell för styrning, tillförlitlighet och ansvarsskyldighet **stärktes ytterligare** *under 2018* (se ”byggstenarna” i diagrammet på nästa sida). Dessutom har följande genomförts:

- Den reviderade budgetförordningen har antagits, vilket minskar byråkratin för mottagare av EU-medel och förenklar varje viktig fas i finansieringsprocessen. Dessa förenklingsåtgärder ingår i de nya utgiftsprogram som kommissionen föreslår.
- Kommissionens reviderade ram för intern kontroll har nu genomförts fullt ut.
- Utanför kommission har behandlingen av intressekonflikter och rambudgetförordningen för decentraliserade organ[362] förstärkts, och kommissionen har lagt fram förslag för att skydda EU:s budget mot allmänna brister när det gäller rättsstatsprincipen i medlemsstaterna.
- Den ekonomiska förvaltningen har förbättrats ytterligare, vilket har lett till lägre felprocent, färre försenade betalningar, ytterligare effektivitetsvinster och lämpliga kontrollkostnader med tanke på förvaltningsmiljön.
- Identifieringen av eventuella brister leder till en stabil nivå på de finansiella korrigeringarna och återkraven.
- Internrevisorn ansåg i sitt övergripande yttrande att kommissionen *under 2018* hade infört förfaranden för styrning, riskhantering och internkontroll som sammantaget är tillräckliga för att ge rimliga garantier för uppnåendet av de finansiella målen, utom för de områden som omfattas av reservationer från generaldirektörerna (se avsnitt 2 underavsnitt 5).

Att de finansiella förvaltnings- och kontrollsystemen stadigt förbättras har också bekräftats av **Europeiska revisionsrätten**. *Under 2018* avgav revisionsrätten för andra året i rad ett yttrande med **reservationer (”positivt, men …”) i stället för ett negativt yttrande om lagligheten och korrektheten i** 2017 års utbetalningar från EU:s budget. För elfte året i rad lämnade Europeiska revisionsrätten dessutom ett **positivt yttrande (utan reservation) om EU:s årsredovisning**.

Utifrån försäkringarna och reservationerna i de årliga verksamhetsrapporterna[363] antar kommissionskollegiet denna årliga förvaltnings- och resultatrapport för EU:s budget 2018 och tar det övergripande politiska ansvaret för förvaltningen av EU:s budget.

Kommissionen har uppnått dessa goda resultat tack vare sin **säkerhetsmodell** och en **stabil kontrollmiljö**.

Kommissionen har stärkt sin stabila modell för säkerhet och ansvarsskyldighet

Kommissionen har vidtagit kraftfulla åtgärder för att säkerställa en sund ekonomisk förvaltning. De viktigaste **byggstenarna** i den stabila kedjan för att skapa säkerhet och ansvarsskyldighet bygger på tydliga roller och ansvarsområden. Dessa presenteras i diagrammet på nästa sida.

Den underliggande säkerhets- och ansvarsskyldighetsmodellen **stärkes *under 2018*** då tillsynen på verksamhetsnivå utökades, samtidigt som den decentraliserade ansvarsskyldigheten hos de delegerade utanordnarna för en sund ekonomisk förvaltning av de medel som tilldelats deras avdelningar bibehölls. (Se även avsnitt 2 underavsnitt 9.1. om våra stabila former för styrning.)

362 Rambudgetförordning för de organ som inrättats enligt EUF-fördraget och Euratomfördraget av den 18 december 2018.
363 Artikel 74.9 i budgetförordningen.

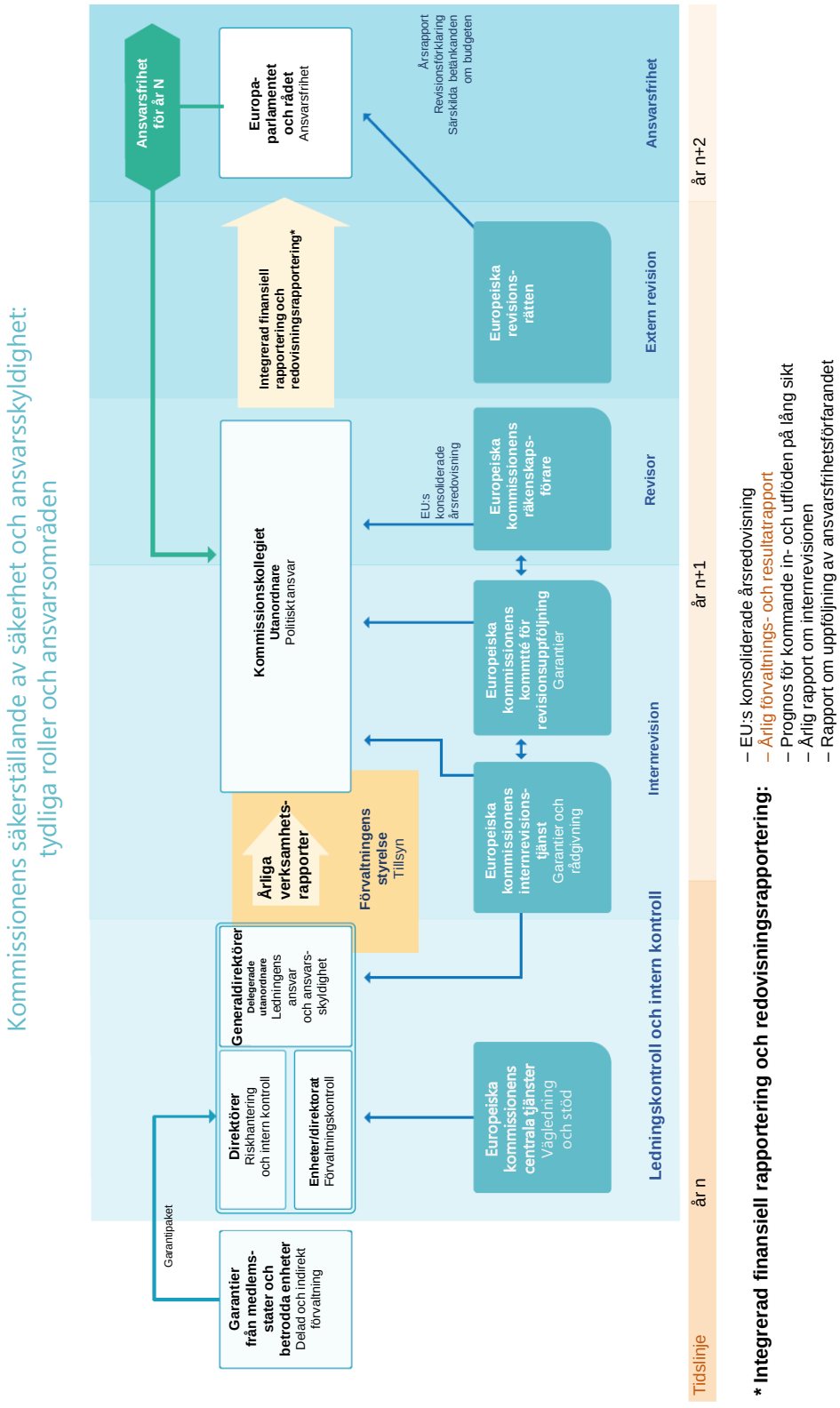

Diagram: Kommissionens säkerställande av försäkran och ansvarsutkrävande: tydliga roller och ansvarsområden.
Källa: Europeiska kommissionen.

Den reviderade ramen för intern kontroll har genomförts

Kommissionens ram för internkontroll bygger på den ram som föreslogs 2013 av Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission (Coso). Den uppfyller de strängaste internationella normerna.

Inom denna verksamhetsram och i enlighet med kommissionens delegerade styrningsmodell ska varje avdelning inrätta den organisationsstruktur och de internkontrollsystem som passar bäst för att genomföra politiken och uppnå de operativa målen, däribland en sund ekonomisk förvaltning.

År 2018 var det första år då alla kommissionens avdelningar hade genomfört den reviderade ramen för intern kontroll fullt ut. Tack vare intensiva kommunikationsinsatser, workshoppar och utbyte av god praxis har den interna kontrollkulturen förbättrats avsevärt. Ramen för intern kontroll uppfattas allt mer som ett kraftfullt förvaltningsverktyg i hela kommissionen. I linje med denna ökade mognadsnivå övervakar kommissionens avdelningar i allt högre grad effektiviteten hos sina system för intern kontroll, utöver rena efterlevnadshänsyn. Ytterligare ansträngningar kommer att göras för att bygga vidare på de framsteg som gjorts.

På det hela taget bedömde kommissionens avdelningar sina system för intern kontroll som effektiva (se diagrammet nedan). De viktigaste styrkor som har rapporterats gäller kontrollmiljön och riskbedömningen. Detta återspeglar den nyligen genomförda översynen av kommissionens styrningssystem och förstärkningen av förvaltningstillsynen av riskhanteringen under 2018.

Vissa av kommissionens avdelningar har också identifierat områden där deras kontrollverksamhet bör förbättras. Dessa ligger i linje med berörda granskningsresultat och/eller reservationer. Åtgärder vidtas för att ta itu med de brister som konstaterats, inbegripet anpassning av de berörda kontrollstrategierna.

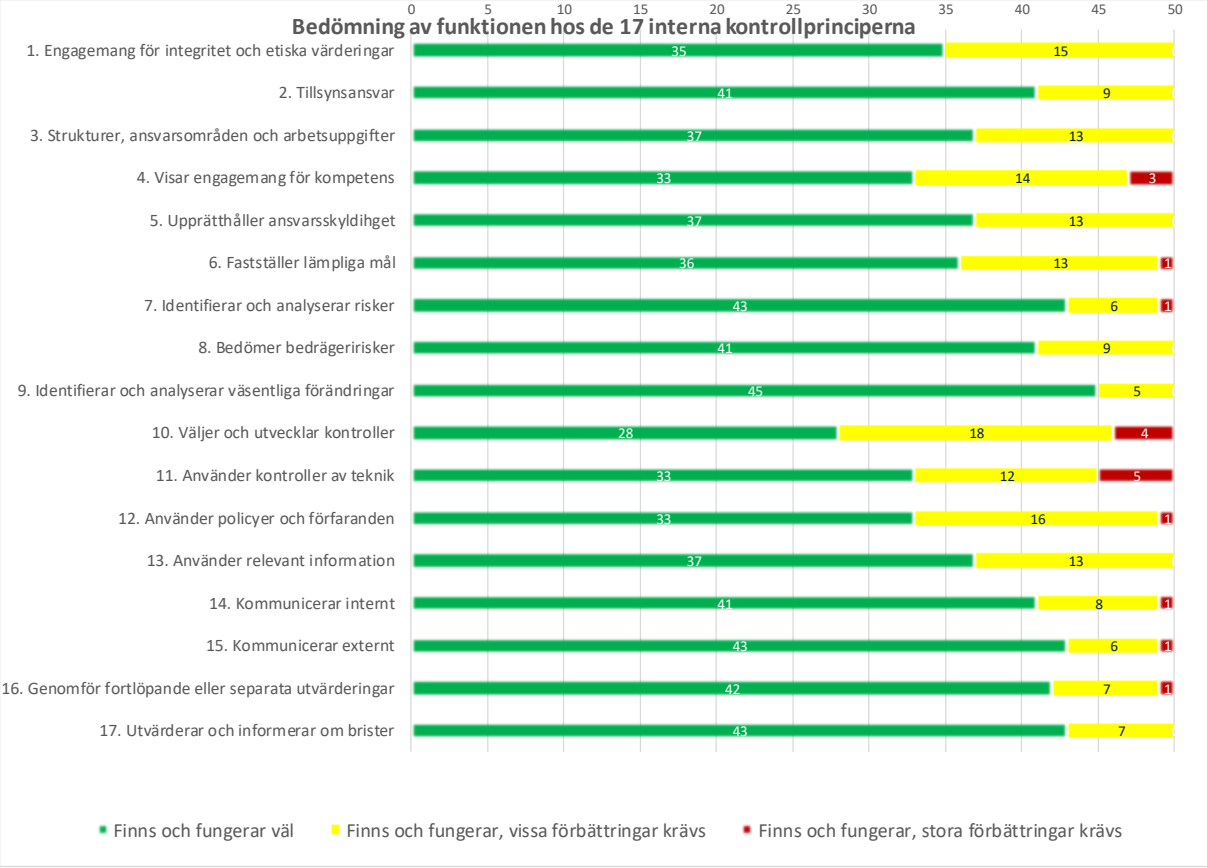

Diagram: 2018 års utvärdering av de 17 principerna för kommissionens ram för intern kontroll. I diagrammet visas antalet avdelningar (X-axeln) som anser att den berörda principen fungerar väl, eller behöver vissa förbättringar, eller behöver större förbättringar.
Källa: Europeiska kommissionens årliga verksamhetsrapporter.

Godkännande av lokala system

Eftersom riktigheten i de lokalt tillämpade finansiella system som ligger till grund för kommissionens interna ekonomi- och redovisningssystem är avgörande för att säkerställa årsredovisningens generella tillförlitlighet gör räkenskapsföraren en separat validering av dessa lokala finansiella system. Detta är ett komplement till kommissionens avdelningars bedömningar av sina egna interna kontrollsystem.
Enligt det arbete som utfördes under 2018 gällde ingen av de identifierade bristerna utformningen eller genomförandet av lokala system som inte uppfyller kriterierna för validering. Inga av de brister som har upptäckts kommer heller sannolikt att ha någon väsentlig effekt på årsredovisningen.
Analysen har dock resulterat i ett antal rekommendationer som syftar till att förbättra utanordnarnas kontrollmiljö och redovisningskvaliteten[364] – vilket bör åtgärda risker vad gäller rapporteringen om den ekonomiska och lagstiftningsrelaterade förvaltningens korrekthet[365].

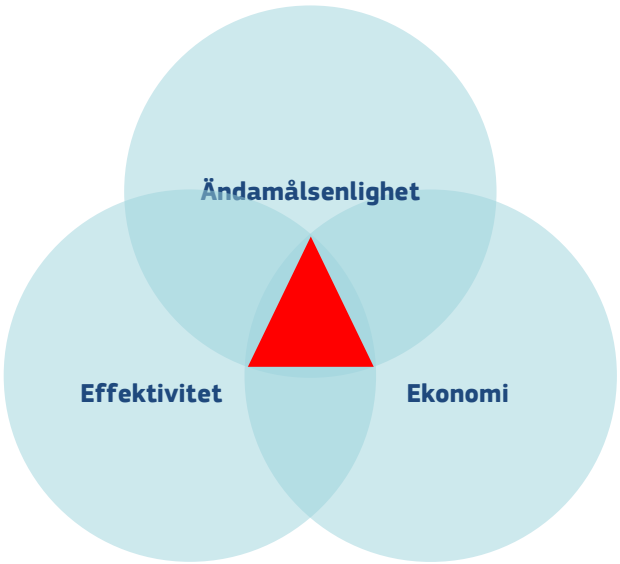
[364] Främst genomförandeorganen och löneavdelningen, personalavdelningen, utvidgningsavdelningen och avdelningen för rättsliga frågor.

[365] I huvudsak olika problem med kontrollmiljön för redovisning, indrivning av fordringar och tillhandahållande av information till stöd för beräkningen av ersättningar till anställda.

2. Kontrollsystemen är kostnadseffektiva

Kommissionen strävar efter att se till att dess förvaltnings- och kontrollsystem är kostnadseffektiva. Kostnadseffektiva kontroller upprätthåller den rätta balansen mellan att vara **ändamålsenliga** för att uppfylla de avsedda kontrollmålen på ett **effektivt** sätt och att göra detta till **rimliga kostnader**. Vi vill ha kontroller som är tillräckligt solida för att säkerställa att system för ekonomisk förvaltning och finansiella transaktioner följer rättsliga och avtalsmässiga regler och stöder kampen mot bedrägerier. Dessa kontroller får dock inte vara så betungande att de förhindrar en snabb behandling av undertecknanden av avtal och betalningar. Motsvarande kostnader måste också ligga kvar på en godtagbar nivå.

För 2018 **konstaterar alla kommissionens avdelningar att deras kontroller över lag är kostnadseffektiva, efter en samlad bedömning av deras ändamålsenlighet, effektivitet och ekonomi.**

Detta innebär att de har uppnått den rätta balansen mellan de tre faktorerna.
Ändamålsenlighet när det gäller att skydda EU:s budget: **riskbeloppet vid avslutandet är 0,8 %** (se underavsnitt 2.1). Dessutom genomförs **strategin för bedrägeribekämpning** (se underavsnitt 4).

Effektivitet: kommissionens **genomsnittliga utbetalningstid är endast 18 dagar** (vilket är betydligt kortare än den lagstadgade gränsen på 30 dagar), och det pågår fortsatta ansträngningar för att uppnå större synergi- och effektivitetsvinster (se underavsnitt 2.2).

Ekonomi: totalt sett är kommissionens beräknade **kontrollkostnader godtagbara** (se underavsnitt 2.3).

Källa: Europeiska kommissionen.

När brister upptäcks till följd av revisioner och/eller leder till reservationer **förbättras dock kontrollstrategierna i enlighet med detta**. Förbättringar kan också utlösas av förändringar i kontrollmiljön eller av interna omorganisationer.

Kostnadseffektivitet för kontrollerna innebär **riskdifferentierade kontrollstrategier**. Detta inbegriper en högre nivå av kontroll och/eller kontrollfrekvens på områden med högre risk och mindre omfattande, kostsamma eller betungande kontroller på lågriskområden. Det finns också andra sätt att se till att kontrollerna är kostnadseffektiva, t.ex. i) minskade risker genom förenklade program[366] och/eller processer, ii) ömsesidig tillit till revisioner och kontroller som utförs av andra enheter[367] och/eller iii) stordriftsfördelar genom gemensamma kontrollfunktioner. Dessa aspekter beaktades också fullt ut när förslagen till framtida utgiftsprogram utarbetades (se även punkten om utarbetandet av programmen för perioden efter 2020 i slutet av underavsnitt 5).

366 T.ex. förenklade kostnadsalternativ, som innebär att man använder klumpsummor, schablonbelopp och enhetskostnader för att fastställa vilka belopp som ska ersättas eller betalas ut till stödmottagarna.

367 Kommissionen får (helt eller delvis) förlita sig på bedömningar, kontroller eller revisioner som har utförts av andra enheter, i den utsträckning som sådana bedömningar gäller överensstämmelse med villkor som är likvärdiga med kommissionens och att de ger en likvärdig nivå av säkerhet (artiklarna 126–127 i budgetförordningen).

2.1. Kontrollsystemen är effektiva: brister i systemet och finansiella fel förhindras, upptäcks och korrigeras

Effektiva kontroller säkerställer att målen för intern kontroll uppnås. Detta mäts i förhållande till fördelarna med kontrollerna, varav några kan kvantifieras, andra inte. Den främsta fördelen med väl utformade kontrollsystem är den minskade risken för de finansiella transaktionernas laglighet och korrekthet – och deras bidrag till att förebygga, upptäcka och bekämpa bedrägerier (se underavsnitt 4).

Risken för de finansiella transaktionernas laglighet och korrekthet är fortfarande mindre än 2 %.

Kommissionens fleråriga kontrollcykel: ett förvaltningsverktyg för att förhindra, upptäcka och korrigera finansiella fel och deras orsaker

EU:s utgifter omfattas visserligen av **gemensamma kontrollinslag**, men de enskilda utgiftsprogrammen kan vara mycket olika. Därför **måste kontrollstrategierna anpassas** till olika förvaltningsmodeller, politikområden och/eller särskilda finansieringsförfaranden (”villkor”) – och deras åtföljande risker. Mer riskfyllda områden kommer att leda till en högre nivå av granskning och/eller kontrollfrekvens, medan lågriskområden bör leda till mindre omfattande, kostsamma eller betungande kontroller.

Varje år ger kommissionen garantier för sina relevanta utgifter, som uppgick till **150,3 miljarder euro** 2018 (se diagrammet nedan; se bilaga 2 för definitioner och närmare detaljer).

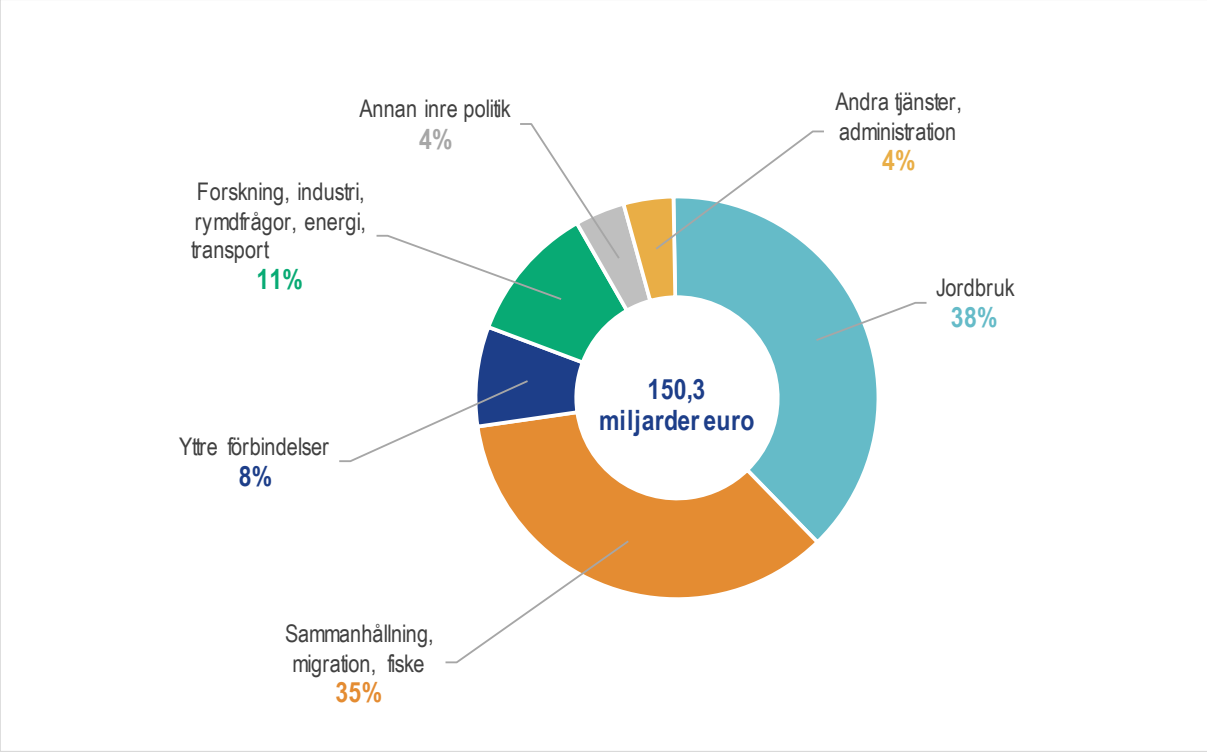

Diagram: Europeiska kommissionens relevanta utgifter 2018 efter politikområde
(”relevanta utgifter” omfattar gjorda utbetalningar, minus ny förhandsfinansiering som har betalats ut (ägs fortfarande av kommissionen) plus tidigare avräknad förhandsfinansiering (ägandet har överförts till stödmottagarna) under räkenskapsåret.)
Källa: Europeiska kommissionens årliga verksamhetsrapporter.

Kommissionen ansvarar för att se till att EU-medel (inklusive Europeiska utvecklingsfonden och EU:s förvaltningsfonder) används på ett korrekt sätt. Så är fallet oavsett om medlen genomförs av kommissionens avdelningar själva (direkt förvaltning, ca 21 % av 2018 års utgifter), anförtrotts åt externa enheter (indirekt förvaltning, ca 8 %) eller genomförs av medlemsstaternas myndigheter (delad förvaltning, ca 71 %).

För 79 % av budgeten är kommissionen alltså huvudsakligen beroende av den information om förvaltningen och kontrollerna som medlemsstaterna rapporterar och av andra organs egna system för kontroll. Innan kommissionen godtar dem som partner för gemensam förvaltning av EU:s budget ska den därför i förebyggande syfte kontrollera att de uppfyller alla villkor för den ekonomiska förvaltningen (se förfarandet för "utseende" eller "ackreditering" för medlemsstaternas myndigheter, pelarbedömningen för enheter som anförtrotts uppgifter). Dessutom får kommissionen utföra riskbaserade revisioner för att kontrollera kontrollsystemens, kontrollresultatens och/eller förvaltningsrapporternas tillförlitlighet för dessa enheter, men gör detta så att kontrollagren inte överlappar varandra.

De flesta avdelningar använder endast ett förvaltningssätt. Direkt förvaltning används av alla 50 avdelningar, medan indirekt förvaltning används av 22 och delad förvaltning används av sju.

Kommissionen analyserar inte enbart risken för de finansiella transaktionernas laglighet och korrekthet för rapporteringsändamål utan även för att detta är ett viktigt **förvaltningsverktyg**. Det betyder att man upptäcker eventuella brister på programnivå och korrigerar dem, identifierar de bakomliggande orsakerna till systemfel och förhindrar framtida fel, och förbereder nästa program med beaktande av de lärdomar som dragits. Detta tillvägagångssätt säkerställer en kontinuerlig förbättring av kommissionens ekonomiska förvaltning år för år.

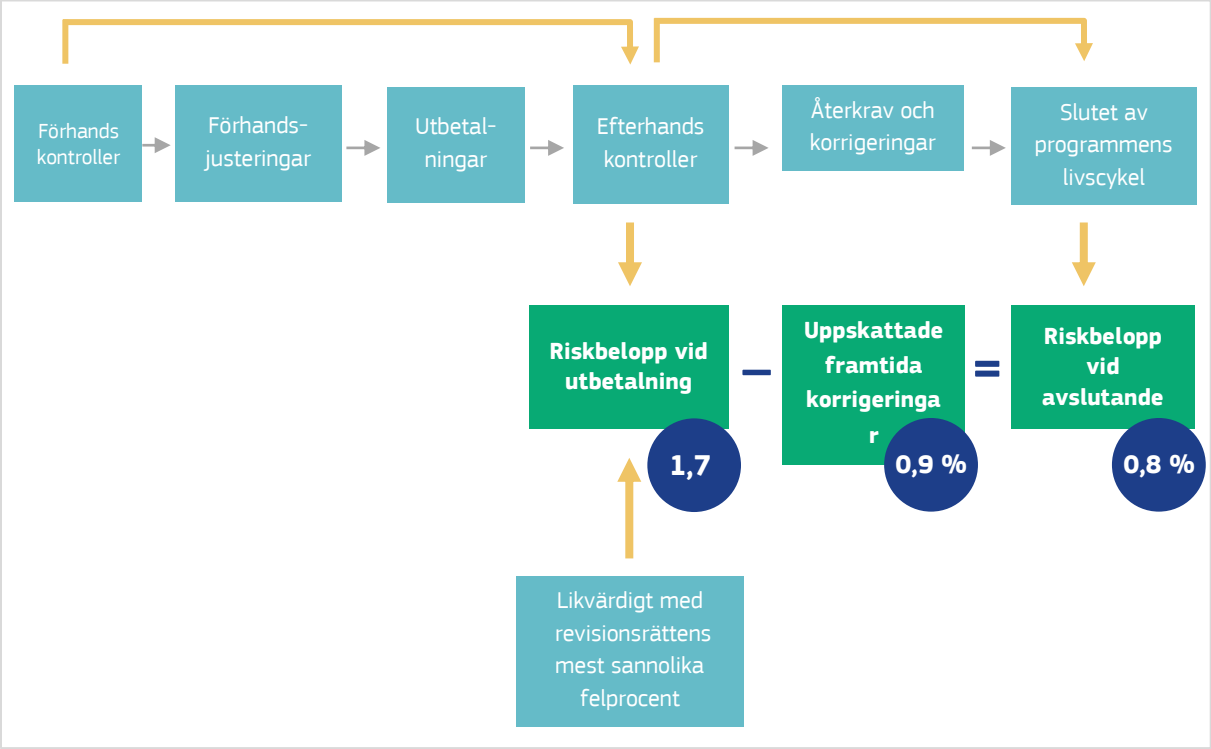

Diagram: Europeiska kommissionens fleråriga kontrollcykel
Källa: Europeiska kommissionen.

Eftersom EU:s utgiftsprogram är fleråriga, omfattar kontrollsystemen och förvaltningscyklerna flera år. Detta betyder att fel visserligen kan upptäckas vilket år som helst, men att de korrigeras under följande år fram till slutet av programmens livscykel. Följaktligen uppskattas risken (både i procent och i belopp) vid två nyckelfaser i cykeln: **vid utbetalning och vid avslutande** (se diagrammet ovan). Kommissionen anser att **budgeten är effektivt skyddad när riskbeloppet vid avslutande ligger under väsentlighetsnivån på 2 %**[368].

[368] Väsentlighet är ett uttryck för storleken på ett fel. Information är väsentlig om det är rimligt att anta att utelämnad, felaktigt angiven eller dold information skulle påverka de beslut som användarna (t.ex. den myndighet som beviljar ansvarsfrihet) fattar på grundval av denna information. Att fastställa särskilda väsentlighetskriterier innebär att den delegerade utanordnaren måste göra en bedömning. För de flesta verksamheter har detta riktmärke för kvarstående felprocent fastställts till 2 %.

- **Riskbeloppet vid utbetalning** är en kvantifiering av de fel som kan komma att återstå efter det att förebyggande kontroller har utförts och utbetalningarna har genomförts.[369] Dessa fel upptäcks vanligtvis av kommissionens avdelningar genom undersökningar eller revisioner. Mätningen i detta skede innebär att utanordnarna kan korrigera felen och vidta ytterligare förebyggande åtgärder vid behov (t.ex. ytterligare vägledning till stödmottagarna) och bedöma effektiviteten i sina (förhands)kontroller och justera dem om så behövs.

  När ett fel har upptäckts kommer det därefter att korrigeras antingen genom återvinning eller genom att det avräknas mot framtida betalningar. Eftersom upptäckt och åtgärder kanske inte sker omedelbart genomförs korrigeringar ofta inte under samma räkenskapsår som den därtill kopplade betalningen. Det fleråriga kontrollsystemet säkerställer dock att de nödvändiga **korrigeringarna görs under det berörda programmets livscykel**.

- För att fastställa **riskbeloppet vid avslutande** dras de **uppskattade framtida korrigeringarna** av från riskbeloppet vid utbetalning. Detta är de korrigeringar som varje avdelning uppskattar att de kommer att genomföra till följd av (efterhands)kontroller under efterföljande år. Dessa försiktiga och framåtblickande uppskattningar baseras i viss mån på de genomsnittliga finansiella korrigeringar och återvinningar som har gjorts under tidigare år, justerade vid behov, särskilt för att neutralisera element som inte längre gäller för de nuvarande programmen.

> I underavsnitt 3 ges en heltäckande bild av *alla* åtgärder som vidtogs under 2018 för att skydda EU:s budget. Dessa faktiska uppgifter för 2018 får inte förväxlas med de uppskattningar av framtida korrigeringar som beskrivs här. För det första omfattar de faktiska uppgifterna mer, eftersom de gäller både förebyggande och korrigerande åtgärder – och inte enbart korrigeringar i efterhand. För det andra skiljer sig tidpunkterna, eftersom de faktiska uppgifterna avser utgifter från de tidigare åren (då felen kan ha varit större) – jämfört med beräkningen av de uppskattade framtida korrigeringarna som enbart avser utgifterna *2018*.

Denna metod tillämpas konsekvent i hela kommissionen, men enskilda avdelningar tillhandahåller också, om så är relevant, ytterligare information om särdragen i deras område. Metoden förklaras ytterligare i bilaga 2.

Dessa koncept har utvecklats för att passa förvaltningen inom kommissionen, men de stämmer i stort sett överens med de koncept som Europeiska revisionsrätten använder i sin revisionsstrategi (se även jämförelsen i *tabellen på följande sida*).

- Risken vid utbetalning ligger närmast revisionsrättens ”mest sannolika felnivå”. På senare år har revisionsrätten konstaterat att kommissionens uppgifter i de flesta fall på det stora hela stämmer överens med revisionsrättens egna uppskattningar och/eller ligger inom det intervallet.[370]
- I beräkningsgrunden för riskbelopp(en) omfattar ”relevanta utgifter” de betalningar som har gjorts, minus ny förfinansiering som har betalats ut (som fortfarande ägs av kommissionen), plus avräknad tidigare förfinansiering (som överförts till stödmottagarna) under räkenskapsåret. Detta stämmer helt och hållet överens med Europeiska revisionsrättens strategi.[371]
- Väsentlighetsnivån, som i de flesta fall[372] har fastställts till 2 % av de berörda utgifterna, stämmer också överens med revisionsrättens metod[373].

För att kunna lämna en bottom-up-baserad förvaltningsförklaring och identifiera problem inom specifika områden beräknar kommissionen **dessutom** felprocent per program (eller andra relevanta segment). Det betyder att kommissionens uppgifter om felprocent är **mer detaljerade** än revisionsrättens. Dessutom tar kommissionens metod hänsyn till att utgiftsprogrammen är **fleråriga** och framför allt till att fel som inte upptäcks vid utbetalningstillfället fortfarande går att upptäcka och korrigera efterföljande år.

---

369 Eller likvärdiga, t.ex. efter det att utgiften har godkänts (registrerats i kommissionens redovisningssystem) eller efter det att förhandsfinansieringen har avräknats.

370 Europeiska revisionsrätten, *Årsrapport 2017*, punkterna 1.32, 1.34, 1.36.

371 Europeiska revisionsrätten, *Årsrapport 2017*, bilaga 1.1 Revisionsmetod, punkt 15.

372 De enda undantagen är a) 1 % för intäkter (av budgetavdelningen, lägre med tanke på de mycket stora beloppen), och b) intervallet på 2–5 % för Horisont 2020-programmet (av forsknings- och familjeavdelningarna, läs mer i underavsnitt 5).

373 Europeiska revisionsrätten, *Årsrapport 2017*, bilaga 1.1 Revisionsmetod, punkt 23.

	Europeiska kommissionen förvaltningsperspektiv	**Europeiska revisionsrätten** revisionsperspektiv
Syfte	• avge årlig förvaltningsförklaring • identifiera svagheter och vidta åtgärder på flerårig bas	• avge ett revisionsuttalande om de finansiella transaktionernas laglighet och korrekthet ett visst år
Detaljnivå	• EU:s budget som helhet och enskilda felprocent för varje avdelning och politikområde under alla rubriker i den fleråriga budgetramen (1–5) samt för intäkter • **felprocent som beräknats per politikområde, program och/eller relevant (under)segment** • budgetårets utgifter och inkomster (eller 2 år för forskning) med ett flerårigt perspektiv	• EU:s budget som helhet och individuella felprocent för den fleråriga budgetramens rubriker 1a, 1b, 2 och 5 samt för intäkter • budgetårets utgifter och intäkter
Flerårighet	• **två felprocentsatser (”riskbelopp vid betalning” och ”riskbelopp vid avslutande”); hänsyn tas till flerårigheten framåt i tiden för riskbeloppet vid utbetalning, genom uppskattade framtida korrigeringar för alla program**	• en felprocentsats (”mest sannolika fel”): flerårigheten beaktas retroaktivt och enbart genom finansiella korrigeringar som har genomförts för avslutade program
Väsentlighetsnivå	• 2 % • med undantag för inkomster (1 %) och för Horisont 2020 (mellan 2 och 5 %)	• 2 %
Mer information	• Bilaga 2 till denna rapport.	• Europeiska revisionsrättens årsrapport, bilaga 1.1.

Tabell: Kommissionens metod för att uppskatta risken vid utbetalning och avslutande i jämförelse med revisionsrättens metod
Källa: Europeiska kommissionens årliga verksamhetsrapporter och Europeiska revisionsrättens årsrapport.

Kontrollresultaten för 2018 visar att EU-budgeten är skyddad, med en uppskattad risk vid avslutandet på 0,8 % av EU:s utgifter.

I **diagrammen på nästa sida** visas riskbeloppen vid utbetalning och vid avslutande för perioden 2016–2018 för kommissionen som helhet och per huvudpolitikområde i EU:s budget (%). I bilaga 2 finns ytterligare detaljer och definitioner.

Diagram: Riskbelopp vid utbetalning och avslutande för perioden 2016–2018, för hela kommissionen i %.
Källa: Europeiska kommissionens årliga verksamhetsrapporter

Diagram: Riskbelopp vid utbetalning och avslutande för perioden 2016–2018, efter politikområde i %.
Källa: Europeiska kommissionens årliga verksamhetsrapporter

Det uppskattade riskbeloppet vid utbetalning (1,7 %) ligger kvar på en nivå under 2 %. De framtida korrigeringarna (0,9 %) bygger på en försiktig uppskattning. Det uppskattade riskbeloppet vid avslutande (0,8 %) är fortfarande mycket lågt.

För *jordbruk* fortsätter riskbeloppet vid utbetalning att minska (har minskat ytterligare något), såväl i absoluta belopp som i procent (2,1 %). Liksom tidigare år är risken fortfarande högre (3,2 %) för landsbygdsutveckling (den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare) än i garantifondens marknadsinterventioner (2,5 %) och direktstöd (1,8 %) (tillsammans med den gemensamma jordbrukspolitikens första pelare). Nästan alla fel som rör betalningar som ännu inte har upptäckts vid årets slut väntas täckas av senare finansiella korrigeringar, på grund av programmens och kontrollsystemens utformning. Detta förklarar den höga nivån på uppskattningen av framtida korrigeringar (1,9 % *för 2018*, 2,1 % 2017). Det uppskattade riskbeloppet vid avslutandet (nedan kallat ”slutligt riskbelopp” – i avsaknad av ett formellt avslutande av garantifondsprogrammen) är således fortfarande lågt (0,2 %).

Inom *sammanhållning, migration och fiske* löper nu genomförandet av de nuvarande programmen helt enligt plan. Riskbeloppet vid utbetalning har ökat från 1,1 % 2017 till 1,7 % *2018*, men de uppskattade framtida korrigeringarna har också ökat (till 0,4 %). Riskbeloppet vid avslutande uppskattas till 1,3 %, i stort sett i linje med 2017 (1,1 %).

Vad beträffar sammanhållning gick ett antal operativa program i medlemsstaterna vidare till sina första utbetalningar *2018*. Detta ledde till att utbetalningarna ökade avsevärt mellan 2017 och 2018, med omkring 20 miljarder euro. Revisorerna kunde granska hela processen för ett större antal program och en större utgiftsvolym. Detta ledde till att fler operativa program omfattades av reservationer jämfört med 2017 och gav även en högre viktad genomsnittlig felprocent. Framför allt för Europeiska regionala utvecklingsfonden, som har den största andelen av utgifterna inom detta politikområde, har riskbeloppet vid utbetalning ökat till 2,0 %.

Under 2018 rapporterade medlemsstaternas revisionsmyndigheter oriktigheter enligt en gemensam typologi som hade överenskommits med och rekommenderats av kommissionen. Icke stödberättigande utgifter och oriktigheter i samband med offentlig upphandling är de huvudsakliga källor till oriktigheter som de har identifierat. Detta motsvarar också de vanligaste typerna av oriktigheter som kommissionens avdelningar har konstaterat i sina revisioner. Dessutom är avsaknad av dokumentation eller problem med verifieringskedjor en annan viktig orsak till revisionsresultat.

För att åtgärda de vanligaste felen, vid sidan av finansiella korrigeringar av tidigare utgifter och korrigerande åtgärder i systemet för framtiden, uppmuntrar kommissionen revisionsmyndigheterna att rapportera till förvaltningsmyndigheten och den attesterande myndigheten om de viktigaste orsakerna till konstaterade oriktigheter. Därmed kan programmyndigheterna anpassa sina interna kontroller, förstärka sina checklistor och fortbilda personalen och stödmottagarna. Möten för kapacitetsuppbyggnad och gemensamma workshoppar anordnas också med programmyndigheterna, särskilt med revisionsmyndigheterna (t.ex. för att fastställa vilken minimidokumentation som bör finnas tillgänglig för att säkerställa en tillfredsställande verifieringskedja, vilket revisionsrätten rekommenderade i sin årsrapport för 2017).

Med tanke på hur viktiga offentliga upphandlingar är för sammanhållningspolitiken har kommissionens handlingsplan för offentlig upphandling uppdaterats för att förbättra efterlevnaden av offentliga upphandlingsförfaranden[374] inom detta politikområde. Särskild tonvikt läggs vid åtgärder som hjälper medlemsstaterna att ytterligare professionalisera upphandlarna, i enlighet med det paket för offentlig upphandling som kommissionen antog i oktober 2017. Omfattande vägledning, god praxis och förklaringar görs tillgängliga online av kommissionen, och utbyten mellan motparter främjas inom ramen för denna handlingsplan för att hjälpa upphandlande myndigheter och programmyndigheter att hantera dessa frågor och minska felen.

Alla fel som upptäcks av medlemsstaterna, kommissionen eller revisionsrätten i deras respektive revisioner omfattas systematiskt av finansiella korrigeringar. Vid delad förvaltning avslutas programmen inte förrän alla

[374] Fel i förfarandena för offentlig upphandling kan åsättas en felprocent på upp till 100 % av Europeiska revisionsrätten, även om deras faktiska finansiella konsekvenser är (mycket) mindre. Även om ett beslut om att välja ut/tilldela kontrakt inte uppfyller reglerna, och en annan uppdragstagare hade kunnat utses, innebär detta inte nödvändigtvis att alla betalningar för kontraktets fulla värde skulle vara felaktiga till 100 %. Om resultatet är tillfredsställande har skattebetalarnas pengar inte gått förlorade.

finansiella korrigeringar har genomförts, och för sammanhållningspolitiken tillämpar kommissionen ytterligare finansiella korrigeringar när felnivån (rapporterad eller omräknad) överstiger 2 % i de årliga programräkenskaperna.

I fråga om *yttre förbindelser* visar årliga undersökningar att felprocenten har minskat ytterligare, vilket leder till ett lägre riskbelopp vid utbetalning (0,9 % *för 2018*, jämfört med 1,2 % 2017) (se även underavsnitt 5). De kontrollstrategier som används leder till systematiska korrigeringar i efterhand, men det är endast de korrigeringar som har gjorts de senaste åren som används som grund för de uppskattade framtida korrigeringarna.

För det breda politikområdet *forskning, industri, rymdfrågor, energi och transport* ligger det viktade genomsnittliga riskbeloppet vid utbetalning för första gången under 2 % (1,9 % *2018*, jämfört med 2,4 % 2017). Inom detta politikområde är riskbeloppet vid utbetalning för programmen för forskning och konkurrenskraft fortfarande större än 2 %. Bidrag som baseras på ersättning för faktiska stödberättigande och deklarerade kostnader inom Horisont 2020 och programmen för små och medelstora företags konkurrenskraft medför större risk. Det är svårt att fastställa exakt vilka direkta och indirekta kostnader som kan hänföras till projekt, vilket leder till fel i ersättningsanspråk och relaterade betalningar. Även om många sådana fel upptäcks senare och korrigeras genom kontroller i efterhand (se nedan) påverkar de ändå riskbeloppet vid utbetalningsskedet. Forskningsavdelningarna arbetar dock kontinuerligt för att sänka felnivån, t.ex. genom ytterligare förenklingar av mallen för bidragsavtal, tydligare information om reglerna för stödberättigande (15 evenemang har anordnats) och utökad finansiering i form av klumpsummor. Kommissionens förslag till nästa generations forskningsprogram (Horisont Europa) innehåller också förenklade kostnadsalternativ. Den strategi för efterhandskontroll av forskningsprogrammen inom Horisont 2020 som är gemensam för alla avdelningar är dock väletablerad och har lett till betydande korrigeringar i efterhand genom åren – och dessa ligger till grund för de uppskattade framtida korrigeringarna.

Utanför Horisont 2020-bidragen är riskbeloppet vid utbetalning och avslutande för Fonden för ett sammanlänkat Europa (transport, energi och telekommunikation) – som genomförs av genomförandeorganet för innovation och nätverk (Inea) – dock mindre än 2 %. Dessutom medför den typ av finansiering och åtföljande fullständig revision som används för de betrodda enheter som är verksamma inom (del)programmen för rymd och det globala systemet för satellitnavigering[375] – som Europeiska rymdorganisationen (ESA) och Europeiska byrån för GNSS (GSA) – i sig lägre riskbelopp vid utbetalning och avslutande, men de har ändå satts till en försiktig nivå på 0,5–0,6 %.

För *annan inre politik* är riskbeloppen vid utbetalning, uppskattade framtida korrigeringar och riskbeloppen vid avslutande fortfarande stabila och låga, på 0,7, 0,1 respektive 0,6 %. Vissa utbildnings- och kulturprogram har en högre riskprofil (normalt sett också komplicerade ersättningsprogram, se ovan), vilket har lett till reservationer (se underavsnitt 5).

Slutligen hanterar avdelningarna för *andra tjänster och administration* till största delen utgifter med låg risk. Ändå tillämpas en försiktig strategi, och en konservativ felprocent på 0,5 % har fastställts. Detta resulterar i ett vägt genomsnittligt riskbelopp vid utbetalning på 0,2 %. Eftersom de flesta av dessa avdelningar har kontrollsystem som framför allt bygger på efterhandskontroller, tillämpas en försiktig felprocent på 0,0 % i fråga om systematiska framtida efterhandskorrigeringar. Riskbeloppet vid avslutande är således nästan lika med riskbeloppet vid utbetalning och ligger fortfarande på en mycket låg nivå på 0,2 %.

Eftersom det totala **riskbeloppet vid avslutande** beräknas uppgå till **mindre än 2 %** av de totala relevanta utgifterna säkerställer kommissionens avdelningars fleråriga kontrollsystem i allmänhet att riskhanteringen med avseende på transaktionernas laglighet och korrekthet är lämplig och att de finansiella korrigeringar och återkrav som gjorts under de därpå följande åren **skyddar EU:s budget** totalt sett.

[375] T.ex. Galileo, Egnos och Copernicus för satellitnavigering och jordobservation.

2.2. Kontrollsystemen är effektiva: de leder till mindre betungande förfaranden och möjliggör snabba utbetalningar

Under 2018 fortsatte kommissionen sina åtgärder för att generera synergi- och effektivitetsvinster i den ekonomiska förvaltningen.

Översynen 2018 av budgetförordningen ledde till minskad byråkrati.[376] Den innebar konkreta förenklingar för mottagare av EU-medel när det gäller tillgång till medel, användning av medel och kontroller. Det krävs t.ex. mindre, men mer riktad information från mottagarna. Information begärs endast en gång (t.ex. bevis på rättslig status i samband med e-bidrag/e-upphandling). Kommissionen kan förlita sig på befintliga bedömningar (nationella myndigheter/betrodda internationella organisationer) i stället för att kontrollera samma sak två gånger (t.ex. teknisk/finansiell kapacitet). Utbetalningar får göras på grundval av utfall eller resultat som uppnåtts i stället för på de kostnader som har uppkommit, vilket kräver att varje kostnad åtföljs av verifikationer. Godkännandet av stödmottagarnas gängse redovisningspraxis kommer dessutom att kontrolleras på förhand och får inte ifrågasättas genom kontroller i efterhand. Bland de konkreta förenklingsåtgärderna inom delad förvaltning kan nämnas enklare, harmoniserade och mer flexibla ekonomiska regler och ändringar för sju fonder samt överföring av befintliga utsedda genomförandemyndigheter i medlemsstaterna. Vad beträffar bedrägerier innebär förenklingsmöjligheterna för de framtida programmen en möjlighet att göra dem ännu mer motståndskraftiga mot bedrägerier.

Ytterligare framsteg har gjorts i fråga om en **enda kontaktpunkt för alla anbudsgivare/sökande**, som togs i drift under andra halvåret 2018.

För nästa fleråriga budgetram har kommissionen prioriterat ytterligare förenkling och harmonisering av **nästa generation utgiftsprogram**. Den har föreslagit en mer konsekvent, fokuserad och öppen utformning av EU:s budget med en tydlig struktur som är närmare anpassad till de politiska prioriteringarna. Kommissionen har t.ex. föreslagit att antalet program ska minskas med mer än en tredjedel så att finansieringskällorna samlas. Kommissionen föreslår också mer konsekventa och kompatibla utgiftsprogram genom att harmonisera reglerna för olika program för att göra det lättare att kombinera stöd från flera olika program och undvika överlappningar. De nya utgiftsprogram som kommissionen föreslår gör det möjligt att använda de förenklingsåtgärder som anges i den nya budgetförordningen.

Kommissionens avdelningar rapporterade att de gjorde 92 % av sina utbetalningar i tid. *Under 2018* var kommissionens genomsnittliga utbetalningstid 18 dagar (vilket är betydligt kortare än den lagstadgade gränsen på 30 dagar). Antalet utbetalningar som påverkats av förseningar minskade dessutom ytterligare från 10,4 % 2017 till 7,6 % *2018* (läs mer i bilaga 6).

Kommissionens fortsatta ansträngningar för att förbättra kontrollmiljön och ta vara på synergier bidrar till mindre tungrodda förfaranden och effektivare kontroller. Detta möjliggör bl.a. snabba utbetalningar till stödmottagare och andra mottagare av EU-medel.

[376] Dessutom har den nya budgetförordningen banat vägen för en uppdatering av rambudgetförordningen för EU:s organ, förstärkning av reglerna för behandling av intressekonflikter i medlemsstaterna och hos betrodda enheter och förstärkning av systemet för tidig upptäckt och uteslutning av bedrägerier (läs mer i underavsnitt 4).

2.3. Kontrollkostnaderna är ekonomiska

Kostnaderna för kontroller varierar kraftigt mellan avdelningarna. Detta kan förklaras av ett antal faktorer: se exempel i **rutan** nedan.

Exempel på kostnadsdrivande faktorer:

- de förvaltade programmens varierande grad av flexibilitet,
- de volymer och belopp som hanteras (att hantera ett stort antal transaktioner av lågt värde kräver en större arbetsinsats),
- de förvaltade programmens specifika riskprofiler,
- eventuella stordriftsfördelar för vissa mindre program eller fonder som förvaltas av mindre enheter som anförtrotts uppgifter.

Att enbart **jämföra** de kvantifierbara aspekter som har rapporterats av avdelningarna skulle därför ha begränsat värde. Trots att vissa mindre program och/eller avdelningar[377] inte kan dra lika stor nytta av stordriftsfördelar, kan det t.ex. vara omöjligt att dra ned på upphandlingskontrollerna, oavsett vilket belopp det handlar om.

I de årliga verksamhetsrapporterna för 2018 rapporterade majoriteten av avdelningarna att deras uppskattade kontrollkostnader i stort sett var **stabila** över tid.[378] Detta berodde främst på de oförändrade kontrollmiljöerna och de befintliga strategierna för de nuvarande programmen. De flesta rapporterade att kostnaderna var **rimliga** med hänsyn till deras kontrollmiljö. De avdelningar som rapporterade en till synes hög kostnad för (vissa delar av) sina relevanta kontrollsystem har förklarat detta genom att hänvisa till särskilda kostnadsdrivande faktorer i sådana fall.

För öppenhetens skull rapporterade de avdelningar som arbetar med delad och/eller indirekt förvaltning dessutom kostnaderna för kontroller i medlemsstaterna och betrodda enheter separat från kommissionens egna kostnader för kontroller.

377 Kommissionens 50 avdelningar har mycket varierande ekonomisk storlek. Förvaltningen av medel är i hög grad koncentrerad till ett fåtal stora utgiftsavdelningar (37 % av det totala beloppet betalas av jordbruksavdelningen på egen hand, 80 % av sex avdelningar och 95 % av 16 av de 50 avdelningarna).

378 De skillnader som konstaterats jämfört med 2017 kan framför allt förklaras av den nya vägledningen om uppskattning, bedömning av samt rapportering om revisionernas (kontrollernas) kostnadseffektivitet, som innebär en harmonisering av uppskattningen av kontrollernas kostnad.

3. Finansiella korrigeringar och återkrav visar att den fleråriga kontrollcykeln skyddar EU:s budget

Det viktigaste målet med finansiella korrigeringar och återkrav är att se till att endast utgifter som är förenliga med regelverket finansieras genom EU:s budget.

Vid genomförandet av EU:s budget är det särskilt viktigt att förebygga eller upptäcka och därefter korrigera systembrister som leder till fel, oriktigheter eller bedrägerier. Kommissionen och medlemsstaternas myndigheter för program med delad förvaltning vidtar förebyggande och korrigerande åtgärder (dvs. finansiella korrigeringar och återkrav) i enlighet med EU:s lagstiftning för att skydda EU:s budget från olagliga eller oriktiga utgifter – se även underavsnitt 2 och bilaga 2.

3.1. Översikt över kontroller på förhand och i efterhand

3.1.1 Förhandskontroller

Förebyggande är den första försvarslinjen mot fel. Till kommissionens viktigaste förebyggande mekanismer hör att avbryta och hålla inne betalningar[379], samt att göra förhandskontroller som leder till att icke stödberättigande belopp underkänns innan kommissionen godkänner kostnader och gör utbetalningar. Kommissionen lägger allt större fokus på den typen av förebyggande åtgärder, för att på så sätt förbättra skyddet av EU:s budget. De fungerar också som incitament för medlemsstaterna att minska de felaktiga betalningarna. *Under 2018* **uppgick de bekräftade förebyggande åtgärderna till 449 miljoner euro, och de genomförda åtgärderna uppgick till 551 miljoner euro.** Bland dessa ingår förhandskontroller såsom avdrag före betalning/godkännande av kommissionen, medlemsstaternas avdrag från nya utgifter som deklarerats till kommissionen (avdrag ”vid källan”) och andra justeringar på förhand som, om de inte hade genomförts, annars skulle ha lett till utgifter som inte var förenliga med den rättsliga ramen.

Bekräftade förebyggande åtgärder	2018
Jordbrukspolitik:	**87**
Europeiska garantifonden för jordbruket	87
Landsbygdsutveckling	–
Sammanhållningspolitik:	**–**
Europeiska regionala utvecklingsfonden	–
Sammanhållningsfonden	–
Europeiska socialfonden	–
Fiskets utveckling/FFU	–
Europeiska utvecklings- och garantifonden för	–
Inre politik	**196**
Utrikespolitik	**162**
Administration	**3**
Totalt	**449**

Genomförda förebyggande åtgärder	2018
Jordbrukspolitik:	**87**
Europeiska garantifonden för jordbruket	87
Landsbygdsutveckling	–
Sammanhållningspolitik:	**105**
Europeiska regionala utvecklingsfonden	105
Sammanhållningsfonden	–
Europeiska socialfonden	–
Fiskets utveckling/FFU	–
Europeiska utvecklings- och garantifonden för	–
Inre politik	**195**
Utrikespolitik	**161**
Administration	**3**
Totalt	**551**

Tabeller: Översikt över förebyggande åtgärder 2018 (miljoner euro). Vissa uppgifter i tabellen ovan kan förefalla inkonsekventa när de summeras på grund av avrundningen till miljoner euro.

Källa: Europeiska kommissionen.

[379] Dessa rapporteras inte i tabellerna nedan utan återfinns i ett separat avsnitt i bilaga 4.

3.1.2 Efterhandskontroller

Om de förebyggande mekanismerna inte har någon verkan tillämpar kommissionen korrigerande mekanismer som ett led i sin tillsynsfunktion. En av kommissionens viktigaste korrigerande mekanismer är revisioner (”kontroller”) i efterhand av belopp som den har godkänt och betalat ut. Inom delad förvaltning leder de till finansiella korrigeringar, och inom direkt och indirekt förvaltning resulterar de i återvinningar från slutmottagare. ***Under 2018*** **uppgick de bekräftade korrigerande åtgärderna till 1,2 miljarder euro, och de genomförda korrigerande åtgärderna uppgick till 2,6 miljarder euro.** Dessa omfattar betalningskrav som utfärdats, genomförande av resultatet av efterhandskontroller av deklarerade kostnader och fakturor, finansiella korrigeringar som tillämpats och ersättning av utgifter (”återkrav”).

Bekräftade korrigerande åtgärder	2018
Jordbrukspolitik:	***730***
Europeiska garantifonden för jordbruket	358
Landsbygdsutveckling	372
Sammanhållningspolitik:	***414***
Europeiska regionala utvecklingsfonden	286
Sammanhållningsfonden	90
Europeiska socialfonden	34
Fonden för fiskets utveckling/Europeiska fiskerifonden	–
Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket	3
Inre politik	**53**
Utrikespolitik	**25**
Administration	**0**
Totalt	**1 222**

Vidtagna korrigerande åtgärder	2018
Jordbrukspolitik:	**1 579**
Europeiska garantifonden för jordbruket	876
Landsbygdsutveckling	702
Sammanhållningspolitik:	**965**
Europeiska regionala utvecklingsfonden	902
Sammanhållningsfonden	48
Europeiska socialfonden	12
Fonden för fiskets utveckling/Europeiska fiskerifonden	–
Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket	3
Inre politik	**47**
Utrikespolitik	**18**
Administration	**0**
Totalt	**2 609**

Tabeller: Översikt över korrigerande åtgärder för 2018 (miljoner euro)

Vissa uppgifter i tabellerna ovan kan förefalla inkonsekventa när de summeras på grund av avrundningen till miljoner euro.

Källa: Europeiska kommissionen.

3.2. Förebyggande och korrigerande mekanismer – från bekräftelse till genomförande

Arbetsflödet för de förebyggande och korrigerande mekanismer som kommissionen tillämpar har två avgörande steg, **bekräftelse-** och **genomförandefaserna**. Ett avdrag innan utgiften har godkänts **bekräftas** t.ex. så snart de berörda avdelningarna vid kommissionen har fattat ett beslut, medan en finansiell korrigering bekräftas först när den har godtagits av medlemsstaten eller har fastställts i ett officiellt beslut från kommissionen.

Vissa förebyggande och korrigerande mekanismer genomförs under det år då de bekräftades, men i de flesta fall har stödmottagaren, på grundval av EU:s lagstiftning, tid att lämna synpunkter eller lägga fram ytterligare material om föreslagna korrigeringar/avdrag/avslag. När en sådan kontradiktorisk process har slutförts måste kommissionen återkräva det belopp som motsvarar den föreslagna korrigeringen, så att genomförandet sker under ett eller flera år efter det att det bekräftats.

En finansiell korrigering anses ha **genomförts** när korrigeringen har tillämpats och registrerats i kommissionens räkenskaper, vilket innebär att den finansiella transaktionen har godkänts av den behöriga utanordnaren i följande fall: avdrag av den finansiella korrigeringen från de belopp som deklarerats av medlemsstaten i en mellanliggande utbetalning eller ansökan om slutbetalning, ett betalningskrav och/eller återkallande (”återtagande”) av det (de) åtagandebemyndigande(n) som motsvarar det finansiella korrigeringsbeloppet.[380]

Exempel: Arbetsflöde för korrigerande mekanismer.

3.3. Förebyggande och korrigerande åtgärder som har vidtagits *under 2018*

I tabellen nedan ges en heltäckande bild (inklusive engångsåtgärder) av alla förebyggande och korrigerande åtgärder som har vidtagits under 2018 för att skydda EU:s budget – 1,7 miljarder euro bekräftade och 3,2 miljarder euro genomförda åtgärder. I dessa belopp ingår alla finansiella förebyggande åtgärder som har gjorts under 2018, oavsett vilket år som den ursprungliga utgiften uppkom. Närmare uppgifter finns i bilaga 4.

380 Inom sammanhållningspolitiken är detta inte alltid en nettoåterbetalning till EU-budgeten eftersom medlemsstaterna har möjligheten att ersätta utgifter som inte berättigar till stöd med nya stödberättigande utgifter.

Fond	Totala utbetalningar från EU:s budget *under 2018*	Totala bekräftade belopp *under 2018*	% av utbetalningarna från EU:s budget	Totalt belopp som genomförts *under 2018*	% av utbetalningarna från EU:s budget
Jordbrukspolitik:	***56 777***	***817***	***1,4***	***1 666***	***2,9***
Europeiska garantifonden för jordbruket	44 310	445	*1,0*	964	*2,2*
Landsbygdsutveckling	12 467	372	*3,0*	702	*5,6*
Sammanhållningspolitik:	***54 040***	***414***	***0,8***	***1 070***	***2,0***
Europeiska regionala utvecklingsfonden	30 070	286	*1,0*	1 007	*3,3*
Sammanhållningsfonden	9 252	90	*1,0*	48	*0,5*
Europeiska socialfonden	13 932	34	*0,2*	12	*0,1*
Fonden för fiskets utveckling/Europeiska fiskerifonden	786	0	*0,0*	0	*0,0*
Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket	0	3	*Ej tillämpligt*	3	*Ej tillämpligt*
Inre politik	***26 213***	***249***	***0,9***	***243***	***0,9***
Utrikespolitik	***9 519***	***188***	***2,0***	***179***	***1,9***
Administration	***9 944***	***3***	***0,0***	***3***	***0,0***
Totalt	**156 493***	**1 671**	***1,1***	**3 161**	***2,0***

Tabell: Översikt över finansiella korrigeringar och återkrav för 2018[381] (miljoner euro).

Vissa uppgifter i tabellen ovan kan förefalla inkonsekventa när de summeras på grund av avrundningen till miljoner euro. * Inkluderar inte de 180 miljoner euro som betalades ut under rubriken Särskilda instrument.

Källa: Europeiska kommissionen

[381] Inklusive finansiella korrigeringar vid källan och korrigeringar vid avslutandet av räkenskaperna inom jordbruk.

3.3.1 Typer av förhands- och efterhandsmekanismer *under 2018*

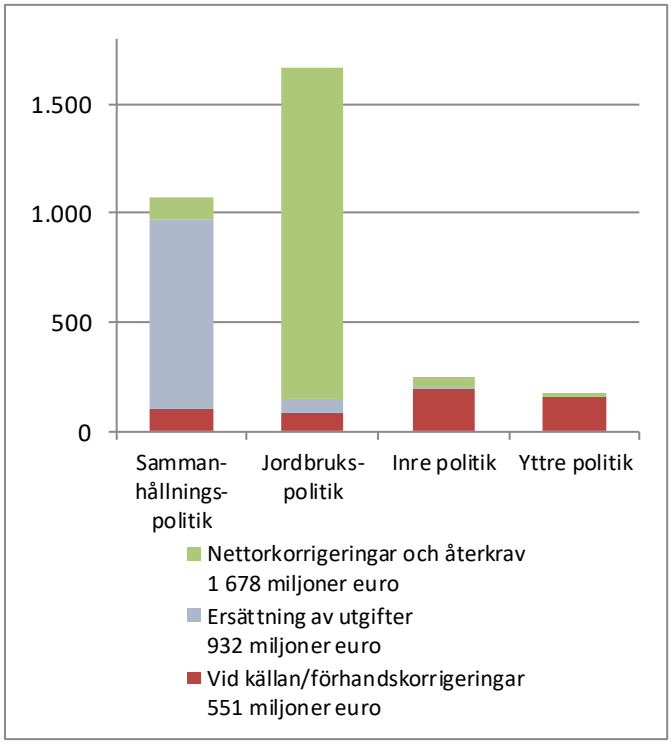

Diagram: Typer av finansiella korrigeringar och återkrav som genomförts *under 2018* (miljoner euro).
Källa: Europeiska kommissionen

Nettokorrigeringar som leder till återbetalning till EU:s budget av tidigare utbetalade belopp är vanliga för jordbruk och landsbygdsutveckling samt direkt och indirekt förvaltning. För **jordbruk** fortsatte kommissionen under 2018 att tillämpa de finansiella nettokorrigeringarna på samma sätt som under föregående år.

Nettokorrigeringar inom **sammanhållningspolitiken** förekommer undantagsvis fram till programperioden 2007–2013. De tillämpades endast i fall där medlemsstaterna inte kunde ersätta oriktiga utgifter med nya utgifter eller, efter motsvarande kontradiktoriska förfarande, inte gick med på att genomföra de finansiella korrigeringar som kommissionen föreslagit. Enligt den rättsliga ramen för perioden 2014–2020 ska kommissionen tillämpa finansiella nettokorrigeringar – även om medlemsstaten samtycker till de föreslagna korrigeringarna – om det vid EU:s eller Europeiska revisionsrättens revisioner upptäcks att en allvarlig brist som kan innebära en väsentlig risknivå i fråga om återbetalning av utgifter förblir oupptäckta, okorrigerade eller orapporterade av medlemsstaten. Under alla omständigheter kommer kommissionen att fortsätta att tillämpa finansiella korrigeringar som tidigare, vilket innebär att medlemsstaten fortfarande kan återanvända medlen om den godtar korrigeringarna och har tillräckliga ytterligare nya utgifter för att ersätta de belopp som dragits tillbaka som oriktiga.

Kommissionen tillämpar ett antal tillgängliga förebyggande instrument som att avbryta, skjuta upp och minska EU-finansieringen för att bättre skydda EU:s budget och skapa incitament för medlemsstaterna för att minska de felaktiga utbetalningarna.

3.4. EU-utgiftsprogrammens fleråriga karaktär

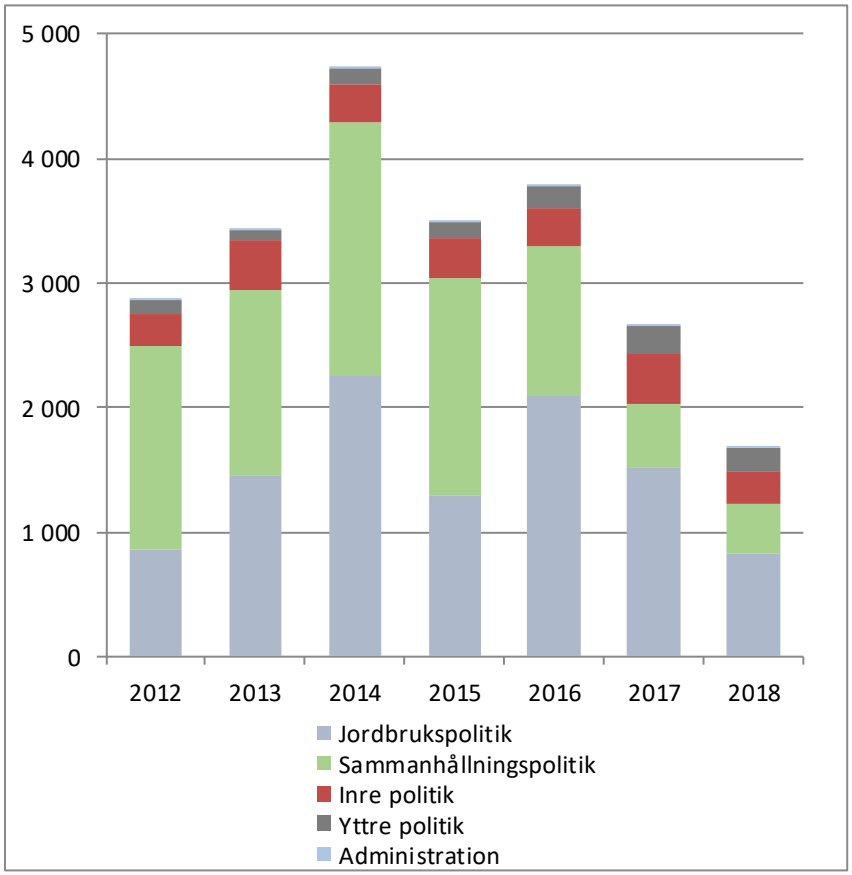

Diagram: Ackumulerade bekräftade finansiella korrigeringar och återkrav 2012–2018 (miljoner euro).
Källa: Europeiska kommissionen

Ackumulerade uppgifter ger mer användbar information om innebörden av de korrigerande mekanismer som används av kommissionen, eftersom de tar hänsyn till att de flesta av EU:s utgifter är fleråriga och neutraliserar konsekvenserna av engångshändelser – se bilaga 4.

För **Europeiska garantifonden för jordbruket** uppgick den genomsnittliga procentsatsen för kommissionens finansiella korrigeringar vid kontroll av överensstämmelse för räkenskaperna för perioden 1999–2018 till 1,7 % av utgifterna (alla var finansiella nettokorrigeringar) – se bilaga 4, avsnitt 2.4.

När det gäller medlen för **Europeiska regionala utvecklingsfonden, Sammanhållningsfonden** och **Europeiska socialfonden** för perioden 2007–2013 var den sammanlagda procentsatsen för finansiella korrigeringar i slutet av 2018, baserat enbart på kommissionens tillsyn, 2,0 % av anslagen – se bilaga 4, avsnitt 3.4.1.

Det genomsnittliga bekräftade beloppet för finansiella korrigeringar och återvinningar under perioden 2012–2018 uppgick till 3,2 miljarder euro eller 2,3 % av de genomsnittliga utbetalningarna från EU:s budget, medan det genomsnittliga belopp som genomfördes under denna period uppgick till 3,5 miljarder euro eller 2,4 % av utbetalningarna.

4. Kommissionens strategi för bedrägeribekämpning har reviderats

Kommissionens bedrägeribekämpningsstrategi och avdelningarnas bedrägeribekämpningsstrategier

Som en del av den sunda ekonomiska förvaltningen av EU:s budget ansvarar kommissionen – med delad förvaltning med medlemsstaterna i första hand – för kampen mot bedrägerier.[382] Dessutom har kommissionen ett särskilt mål om att förebygga, upptäcka, korrigera och följa upp bedrägerier och oriktigheter.[383]

Ett viktigt verktyg för detta, **kommissionens strategi för bedrägeribekämpning**[384], utgör en referensram för hur kommissionen ska arbeta i syfte att förebygga, upptäcka, utreda och korrigera bedrägerier samt för hur kommissionens avdelningar ska utöva sitt förvaltningsansvar på ett effektivt sätt för att skydda EU:s finansiella intressen. Kommissionens strategi för bedrägeribekämpning antogs första gången 2011[385] och har nyligen reviderats[386] under ledning av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf).

Ett avgörande inslag i 2011 års strategi var att **varje avdelning inom kommissionen** skulle utveckla, genomföra och regelbundet uppdatera en **egen strategi för bedrägeribekämpning** på det politikområde man ansvarade för. Fram till 2018 har avdelningarna fullgjort denna uppgift, som framgår av tabellen nedan.

År då avdelningarnas strategier för bedrägeribekämpning uppdaterades	2018	2017	2016	2015 eller tidigare	Totalt
Antal avdelningar vid kommissionen	13	18	9	10	50

Tabell: Uppdateringar av bedrägeribekämpningsstrategier gjorda av kommissionens avdelningar.
Källa: Europeiska kommissionens *årliga verksamhetsrapporter*.

Vidare konstaterades det i en utvärdering av kommissionens bedrägeribekämpningsstrategi från 2011 att effektiviteten i Olafs urvals- och utredningsförfaranden ökat,. Dessutom har utbytet av bedrägerirelaterad information mellan kommissionens avdelningar och Europeiska byrån för bedrägeribekämpning blivit effektivare. Det efterlystes dock ytterligare förbättringar.[387]

Översynen av **kommissionens strategi för bedrägeribekämpning** förbereder kommissionens avdelningar för utmaningarna med den fleråriga budgetramen 2021–2027 och tar hänsyn till i) viktig utveckling i EU:s bedrägerilagstiftning (antagande av direktivet om skydd av finansiella intressen"[388] och inrättandet av Europeiska åklagarmyndigheten[389]), ii) en särskild rapport från Europeiska revisionsrätten om hanteringen av

382 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), artikel 325.
383 Artikel 36.2 d i budgetförordningen.
384 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och revisionsrätten om kommissionens strategi mot bedrägerier, KOM(2011) 376 slutlig, 24.6.2011.
385 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och revisionsrätten av den 24 juni 2011 om kommissionens strategi mot bedrägerier, KOM(2011) 376 slutlig.
386 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och revisionsrätten av den 29 april 2019, *Kommissionens strategi mot bedrägerier: förstärkta åtgärder för att skydda EU:s budget*, COM(2019) 196.
387 SWD(2019) 500, avsnitt 5.2.3.
388 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 av den 5 juli 2017 om bekämpande genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägeri som riktar sig mot unionens finansiella intressen (EUT L 198, 28.7.2017, s. 29).
389 Rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EUT L 283, 31.10.2017, s. 1).

bedrägeririsker i EU:s utgifter[390], iii) en revision utförd av kommissionens tjänst för internrevision om bedrägeribekämpningsverksamhet på inkomstområdet[391] och iv) det meddelande om styrelseformer i Europeiska kommissionen som antogs den 21 november 2018[392].

Den nya strategin syftar till mer konsekvens och samordning i kampen mot bedrägerier och bygger på kunskapsbaserade, datadrivna bedrägeribekämpningsåtgärder. Alla kommissionens avdelningar kommer att bidra till genomförandet som samordnas av Olaf.

Samtidigt kommer Olaf att fortsätta sin utveckling till ett **kunskaps- och rådgivningscentrum för bedrägeribekämpning**. Olaf kommer att intensifiera sitt arbete med kommissionens avdelningar och medlemsstaterna för att identifiera, samla in, förbättra och analysera relevanta bedrägerirelaterade uppgifter mer uttömmande och korrekt.

Byrån kommer att genomföra eller samordna de flesta av dessa åtgärder för att bredda och förbättra upptäckt, förståelse och bedömning av bedrägeririsker. En mer omfattande analys av bedrägeririsker kommer att kunna användas av finansiella aktörer, revisorer och utredare och bidra till ett mer kostnadseffektivt utnyttjande av bedrägerikontroller.

Ny budgetförordning

Antagandet av kommissionens förslag **om att förenkla budgetförordningen och 15 sektoriella rättsakter** gav avdelningarna en förenklad grund för att utarbeta finansieringsprogrammen efter 2020. Den nya budgetförordningen trädde i kraft den 2 augusti 2018. Andra sekundärrättsakter behövde anpassas till den nya budgetförordningen, t.ex. rambudgetförordningen för EU-organ.

Genomförandet av de förstärkta reglerna om **intressekonflikter** i den nya budgetförordningen inom området för delad förvaltning i nära samordning med avdelningarna för delad förvaltning prioriterades högt. En undersökning av den nationella lagstiftningen på detta område har inletts för att hjälpa till att utveckla vägledning för medlemsstaternas myndigheter om hur de nya reglerna ska tillämpas. Förhandlingarna inleddes om förslaget till skyddet för EU:s budget i fråga om utbredda brister i **rättsstatsprincipen**.

Kommissionen inriktade också sina insatser på en betydande förenkling av förslagen till finansieringsprogram för perioden efter 2020 och ökad flexibilitet och driftskompatibilitet mellan dessa program. Om en sådan förenkling genomförs och övervakas på ett bra sätt kommer den att ge möjlighet att göra utgiftsprogrammen ännu mer bedrägerisäkra. Arbetet i detta sammanhang omfattade också bedrägerisäkring av framtida utgiftsprogram.

System för tidig upptäckt och uteslutning

Samtidigt fortsatte åtgärderna för förebyggande av bedrägerier även genom systemet för tidig upptäckt och uteslutning, som gör det möjligt att tidigt upptäcka och utesluta opålitliga ekonomiska aktörer från EU-medel.

Panelen för systemet för tidig upptäckt och uteslutning för bedömning av fall av planerade sanktioner mot opålitliga ekonomiska aktörer har tagits i drift fullt ut. Dess rekommendationer har vid behov lett till beslut från utanordnarna om att utesluta aktörer från EU-finansiering. Detta har inneburit ett viktigt framsteg i kampen mot bedrägerier.

En internrevision har på ett positivt sätt bedömt panelens roll sedan den inrättades 2016. Budgetavdelningen genomför rekommendationen för att öka medvetenheten bland kommissionens avdelningar och andra institutioner för att se till att alla tänkbara fall hänskjuts till panelen.

Ikraftträdandet av budgetförordningen från 2018 har förstärkt systemet för tidig upptäckt och uteslutning genom att panelen för finansiella oegentligheter integreras, vilket möjliggör ett harmoniserat beslutsfattande.

---

390 Europeiska revisionsrätten, *Kampen mot bedrägerier i samband med EU-utgifter: mer behöver göras – Särskild rapport nr 01/2019.*

391 Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet, *Årsrapport till den myndighet som beviljar ansvarsfrihet om internrevisioner 2016 (artikel 99.5 i budgetförordningen)*, COM(2017) 497 final, 15.9.2017, s. 11.

392 *Communication to the Commission on the Governance in the European Commission* (ej översatt till svenska), C(2018) 7703, 21.11.2018. *Commission Decision on the Corporate Management Board* (ej översatt till svenska), C(2018) 7706, 21.11.2018.

När det gäller resultat har panelen för systemet för tidig upptäckt och uteslutning sedan 2016

- antagit 27 rekommendationer (inklusive tre rekommendationer, där panelen rekommenderade att den ekonomiska aktören inte skulle uteslutas på grund av att den ekonomiska aktören hade vidtagit korrigerande åtgärder),
- riktat ett formellt svar till den behöriga utanordnaren i sju fall (t.ex. fall som inte kan tas upp till prövning på grund av att fakta inte har fastställts, fall av upplösta företag eller fall som inte omfattas av nämndens behörighet), och
- begärt att utanordnarna ska dra tillbaka sin ansökan i fyra fall (t.ex. avsaknad av rättslig grund för åläggande av en administrativ sanktion).

Med tanke på att det slutliga ansvaret ligger hos de enskilda utanordnarna är det viktigt att notera att alla panelens rekommendationer helt och hållet följts av behöriga handläggare.

Syftet med systemet för tidig upptäckt och uteslutning är att stärka skyddet av EU:s ekonomiska intressen genom att i) tidigt upptäcka ekonomiska aktörer som utgör risker för EU:s ekonomiska intressen, ii) utesluta opålitliga ekonomiska aktörer från att erhålla EU-medel och/eller ålägga dem ekonomiska sanktioner och iii) i de allvarligaste fallen offentliggöra information om uteslutningen och/eller den ekonomiska påföljden på kommissionens webbplats för att förstärka den avskräckande effekten.

Genom detta system, som inrättades 2016, förbättras tillämpningen av reglerna för administrativa påföljder avsevärt, med respekt för de grundläggande rättigheterna samt oberoende och insyn. I avsaknad av en slutgiltig dom eller i tillämpliga fall ett slutgiltigt administrativt besked, kan EU:s institutioner och organ endast besluta att ålägga påföljder för opålitliga ekonomiska aktörer efter att ha inhämtat en rekommendation från den centrala interinstitutionella panelen.

Panelen har inga utredningsbefogenheter. I princip grundar den sin bedömning på omständigheter och överväganden från revisioner eller utredningar som utförts av Europeiska revisionsrätten, Olaf eller tjänsten för internrevision, eller på eventuella andra inspektioner, revisioner eller kontroller som genomförs under ansvar av den behöriga utanordnaren. Den är sammansatt av en ständigt oberoende ordförande på hög nivå, två ständiga ledamöter som företräder kommissionen (som ansvarig för systemet) samt en ad hoc-ledamot som företräder utanordnaren vid den avdelning som begär rekommendationen. Den respekterar den berörda ekonomiska aktörens rätt att försvara sig och tillämpar principen att en förvaltningsnivå inte får vidta åtgärder som överstiger den som är nödvändig för att den ska kunna utföra sina uppgifter (”proportionalitet”).

Under 2018 lämnade olika utanordnande tjänster in 23 fall, däribland 16 som gäller tidig upptäckt, varav sju redan har hänvisats till panelen via det ständiga sekretariatet. När det gäller uteslutning utfärdade panelen fyra rekommendationer, bl.a. om publicering av uteslutning för alla fallen. Rekommendationerna om uteslutning baserades på allvarliga fel i yrkesutövningen, betydande överträdelser av de viktigaste skyldigheterna i samband med genomförandet av ett kontrakt och bedrägeri. När det gäller de övriga tre ärenden som överlämnats till panelen lämnade panelen i ett fall inte någon rekommendation utan lämnade ett formellt svar till den behöriga utanordnaren (eftersom uteslutningssituationen inte hade fastställts på rättslig väg), och de övriga två ärendena pågår för närvarande.

Kommissionen ska också rapportera om beslut som fattas av utanordnare i) om att inte utesluta ekonomiska aktörer, för att säkerställa kontinuitet under en begränsad period i väntan på att de berörda aktörerna ska vidta korrigerande åtgärder och ii) inte offentliggöra information om administrativa sanktioner på kommissionens webbplats, antingen för att skydda utredningssekretessen eller för att följa proportionalitetsprincipen när det gäller en fysisk person. Utanordnarna fattade inga sådana beslut.

5. Förvaltningen ger rimliga garantier, och reservationernas finansiella konsekvenser är begränsade

I sina revisionsförklaringar 2018[393], **förklarade alla de 50 delegerade utanordnarna att de hade rimlig visshet** om att i) informationen i rapporten ger en "sann och rättvisande bild" (dvs. en tillförlitlig, fullständig och korrekt bild) om läget på deras avdelning, ii) de resurser som avsatts för deras verksamhet har använts för sitt avsedda ändamål och i enlighet med principen om sund ekonomisk förvaltning och iii) de kontrollförfaranden som har införts ger de nödvändiga garantierna för att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta.

Inom ramen för sin övergripande garantiprocess och ur sitt förvaltningsperspektiv genomför delegerade utanordnare också en mer ingående analys för varje program eller segment av deras portfölj. De använder alla tillgängliga uppgifter, särskilt resultatet av förhands- och efterhandskontroller, för att upptäcka eventuella betydande brister i kvantitativa eller kvalitativa termer. I slutet av varje räkenskapsår avgör de om det är troligt den ekonomiska och/eller anseenderelaterade inverkan av en sådan brist kommer att ligga över väsentlighetsnivån. Om så är fallet **avger de sin revisionsförklaring med en reservation** för det specifika området i det program som påverkas.[394]

Reservationer utgör hörnstenar i ansvarskedjan. De är en indikator på kommissionens **öppenhet** i fråga om konstaterade utmaningar och brister och deras eventuella finansiella konsekvenser. Att de kan foga reservationer till en revisionsförklaring i en årlig verksamhetsrapport är ett led i en sund ekonomisk förvaltning. De är också ett verktyg för att åtgärda brister som kvarstår. Även om de flesta reservationer föranleds av iakttagelser om förvaltningen och kontrollen av tidigare utbetalningar har de också en positiv förebyggande verkan, med **handlingsplaner** som utarbetas för att minska framtida risker och förstärka kontrollsystemen.

Dessutom **utgör antalet reservationer inte någon kvalitetsindikator för den ekonomiska förvaltningen**. Detta beror dels på att det inte finns någon direkt koppling mellan antalet reservationer och deras finansiella konsekvenser, dels på att vissa brister leder till ett flertal reservationer. Flera reservationer kan t.ex. utfärdas för programsegment som genomförs av mer än en avdelning, eller på grund av att den brist som leder till en "ny" reservation är en fortsättning av en reservation från en föregående programperiod (t.ex. reservationen 2018 för programmet för konkurrenskraften hos små och medelstora företag, som är efterföljaren till programmet för konkurrenskraft och innovation). Denna rapporteringsmetod **ger dock ökad precision och transparens**.

För rapporteringsåret 2018 utfärdade **30 delegerade utanordnare revisionsförklaringar utan reservationer, medan 20 utfärdade förklaringar med sammanlagt 40 reservationer** (se **diagrammet** nedan). Dessa reservationer påverkar både inkomster och utgifter. De berörda delegerade utanordnarna har i samtliga fall antagit handlingsplaner för att åtgärda de bakomliggande svagheterna och förebygga de risker de resulterar i. Den fullständiga förteckningen över reservationer för 2018 finns i bilaga 3.

393 https://ec.europa.eu/info/publications/annual-activity-reports_en

394 Se närmare uppgifter i bilaga 3.

Av de 40 reservationerna är 38 återkommande och **två är nya** (en från Genomförandeorganet för små och medelstora företag, Easme, och en från avdelningen för inrikes frågor). Fem återkommande reservationer har uppdaterats från kvantifierade till icke-kvantifierade (eller tvärtom) eller på grund av en ändring i omfattningen (läs mer i **rutan** nedan). För alla reservationer har inverkan på 2018 års utgifter beräknats (på nytt).

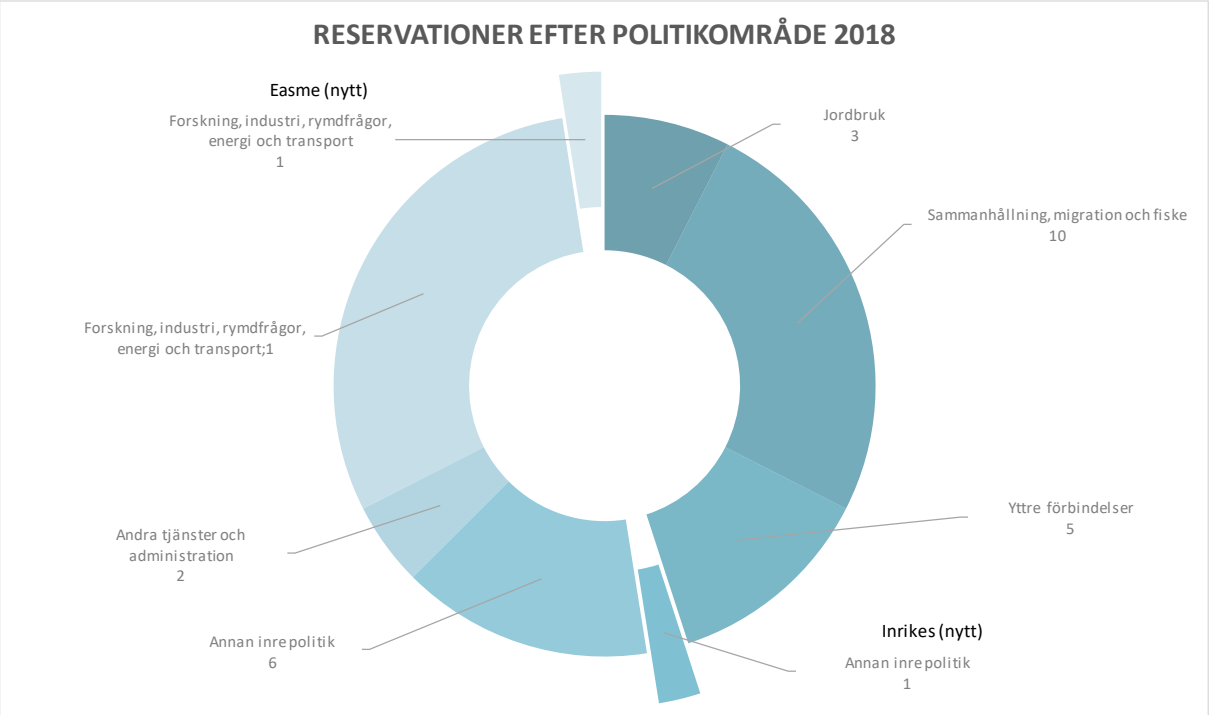

Diagram: Reservationer efter politikområde

Källa: Europeiska kommissionens årliga verksamhetsrapporter.

Tio reservationer är helt eller delvis icke-kvantifierade för 2018. Det går inte att kvantifiera en reservation när de finansiella konsekvenserna är noll, eller när det inte går att göra en korrekt bedömning av konsekvenserna eller när konsekvenserna endast kommer att påverka anseendet.

Hälften av reservationerna gäller **”gamla” program** från perioden 2007–2013. För dessa kvarvarande program återstår endast ett mycket begränsat antal transaktioner. Dessa reservationer kvarstår, trots att alla har små finansiella konsekvenser, eftersom de åtföljande felnivåerna ligger kvar över väsentlighetsgränsen på 2 %. (Se även resonemanget nedan (s. **Error! Bookmark not defined.**) om att eventuellt införa en regel om belopp av mindre betydelse för reservationer, som skulle vara tillämplig på merparten av de gamla programmen.)

Nya och uppdaterade reservationer *under 2018*

Två reservationer har nyligen lämnats.

Genomförandeorganet för små och medelstora företag har reserverat sig ytterligare för sina bidrag till konkurrenskraften hos små och medelstora företag på grund av en kvarstående felprocent på över 2 %. Programmet är efterföljaren till programmet för konkurrenskraft och innovation, som också hade varit föremål för reservation. Resultaten av de inledande revisionerna tyder på att programmets komplexitet (betalningsformer som bygger på ersättning av stödberättigande kostnader) ännu inte har förenklats tillräckligt för att minska felnivån. Denna hypotes kommer att granskas på nytt under 2019, när resultaten från ett större antal revisioner blir tillgängliga.

Avdelningen för inrikes frågor har utfärdat en ytterligare (anseenderelaterad) reservation avseende Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån. Revisionsrätten konstaterade att ett upphandlingsförfarande hade genomförts felaktigt (färjetransporttjänster i Grekland) och att det hade gjorts utbetalningar för det *under 2018*, och Europaparlamentet har nämnt flera brister i kontrollerna i genomförandeorganets senaste rapport om ansvarsfrihet.

Fem återkommande reservationer har uppdaterats.

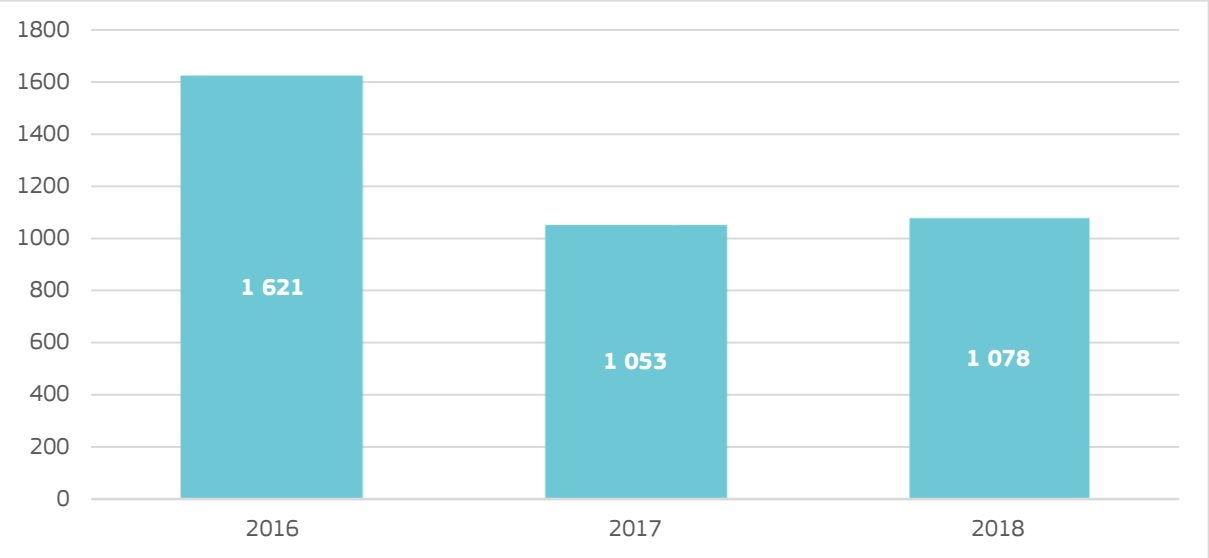
De regionala och lokala myndigheterna har ändrat sina kvantifierade reservationer från 2017 för programmen för 2007–2013 till icke-kvantifierade reservationer 2018. Orsaken är att det inte gjordes några nya utbetalningar till de berörda operativa programmen *under 2018*, även om de slutliga betalningarna för de kommande åren är under behandling.

Stödtjänsten för strukturreformer har ändrat sin icke-kvantifierade reservation från 2017 till en kvantifierbar, eftersom den begränsade räckvidden har klargjorts. Den kvarstående felprocenten för bidrag för direkt förvaltning har bedömts vara högre än 2 % på grundval av resultaten av de första efterhandskontrollerna, som nu pågår. Denna reservation gäller dock endast bidrag från program för tekniskt stöd som överenskommits med organisationer som inte tidigare omfattats av en pelarbedömning. De utgör endast en minoritet av alla organisationer för vilka sådana bidrag har beviljats.

Budgetavdelningen har ändrat sin kvantifierade reservation från 2017 för traditionella egna medel till en icke-kvantifierad reservation. Detta förklaras av frånvaron av ny materiell exponering från Förenade kungariket för 2018 och av att det ännu inte går att kvantifiera omfattningen av potentiella bedrägerier med undervärdering i andra medlemsstater. Återkrav av de traditionella egna medel som gått förlorade mellan 2011 och 2017 fortsätter via överträdelseförfaranden.

Genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur har ändrat omfattningen av sin (icke-kvantifierade) reservation för 2017 (icke-kvantifierade reservationer avseende brister i den interna kontrollen som har identifierats av internrevisionstjänsten) för att ta hänsyn till de framsteg som har gjorts hittills (ingen av de rekommendationer som ännu inte har genomförts fullt ut betecknas nu som kritiska). Reservationen kvarstår dock för 2018, eftersom en fullständig uppföljning av revisionen kommer att göras under 2019.

I de fall där den kvarstående felprocenten ligger över väsentlighetsnivån fastställs **de finansiella konsekvenserna av en reservation** genom att utgifterna för det berörda programmet eller segmentet multipliceras med den kvarstående felprocenten. Det sammanlagda beloppet *för 2018* (1 078 miljoner euro) och utvecklingen jämfört med de föregående åren visas i **tabellen och diagrammet** nedan:

Politikområde	Summa utbetalningar 2018	Finansiella konsekvenser av reservationerna
Jordbruk	56 830	725
Sammanhållning, migration och fiske	56 802	284
Yttre förbindelser	13 281	16
Forskning, industri, rymdfrågor, energi och transport	16 242	42
Annan inre politik	6 712	9
Andra tjänster och administration	6 881	0
Totalt	**156 749**	**1 078**
	varav nuvarande program	***1 037***
	varav gamla program	***41***

Politikområde	Summa egna medel 2018	Finansiella konsekvenser av reservationerna
Egna medel	142 355	0

Diagram och tabell: Finansiella konsekvenser *("exponering")* av de kvantifierade reservationerna för åren 2016, 2017 och 2018 (miljoner euro)

Källa: Europeiska kommissionens årliga verksamhetsrapporter.

De **stabila resultaten under 2017 och 2018** har uppnåtts på följande sätt.

- Stabilitet inom *jordbruk:* de finansiella konsekvenserna av reservationerna är fortfarande förhållandevis stabila (liten minskning) jämfört med föregående år – för marknadsåtgärder, direktstöd och landsbygdsutveckling.
- En ökning inom *sammanhållning, migration och fiske:* dubbleringen här kan förklaras med att genomförandet av de löpande programmen nu är i full gång och att de berörda utgifterna har ökat med ungefär 20 miljarder euro jämfört med 2017. Det finns också flera upptäckta fall som berör operativa program i flera medlemsstater och som påverkas av höga felnivåer.
- En minskning inom övriga politikområden: här har de finansiella konsekvenserna mer eller mindre halverats. Detta beror på att den kvarstående felprocenten har minskat ytterligare, färre segment berörs av reservationer än tidigare och/eller avser mindre utgiftsbelopp i de berörda segmenten (t.ex. utvecklingsavdelningens direkta bidrag).

Vad beträffar reservationerna för program från den förra budgetramen fortsätter de finansiella konsekvenserna av dem att minska, vilket är logiskt: ned till 41 miljoner euro *2018* (129 miljoner euro 2017). Så länge som de relaterade kvarstående felprocenten överstiger väsentlighetsnivån på 2 % kan reservationerna inte tas bort, även om deras ekonomiska konsekvenser har minskat till mycket låga nivåer.

Precis som föregående år har *forskningsavdelningarna* och genomförandeorganen för forskning inga reservationer och har inte gjort några förbehåll i sina revisionsförklaringar med avseende på Horisont 2020-programmet. Detta beror på att de tillämpar en särskild väsentlighetsnivå på 2–5 % för programmet för att ta hänsyn till dess inneboende risk och kontrollbegränsningar.[395] Deras nuvarande kvarstående felnivå verkar ligga under 5 % och nära 2 % (se även underavsnitt 1).

Framsteg med att bygga upp försäkran under 2018

Under 2018 fortsatte kommissionens avdelningar att förbättra sina insatser för att bygga upp försäkran genom sina årliga verksamhetsrapporter. Några exempel:

Sammanhållningsavdelningarna har i hög grad reviderat, förenklat och harmoniserat presentationen av sina uppgifter om felprocent, efter rekommendationer från och diskussioner med revisionsrätten och i överenskommelse med kommissionens centrala finanstjänst. Dessutom har en delsumma för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning enligt *budgetrubrik 1B* lagts till i presentationen av tabellerna över totala riskbelopp vid utbetalning/avslutande (se underavsnitt 1 och bilaga 2).

Vad beträffar **delad förvaltning** rapporterar medlemsstaternas revisionsmyndigheter från och med 2018 om de viktigaste typerna av brister som leder till oriktigheter enligt en gemensam typologi som används av kommissionen och medlemsstaterna (se närmare uppgifter och åtgärder i underavsnitt 2.1). Dessutom rapporterar de om möjliga intressekonflikter i allmänhet och de åtgärder som har vidtagits för att avhjälpa sådana situationer för att skydda EU:s budget.

Avdelningarna för **yttre förbindelser** med inriktning på utvecklings- och grannskapspolitik har förbättrat sin segmentering av insatserna för att bygga säkerhet i sina portföljer, vilket leder till att deras reservation i högre grad inriktas mot det relevanta segmentet med högre risk (direkta bidrag). Båda avdelningarna har också svarat på revisionsrättens iakttagelser och lämnat ytterligare uppgifter för att öka insynen i deras studier av kvarstående felprocent.

t**Forskningsavdelningarna** fortsätter sina insatser för att sänka felnivån ytterligare, t.ex. genom fler förenklingar av mallen för bidragsavtal, tydligare information om reglerna för stödberättigande (15 evenemang anordnades) och ökad finansiering genom klumpsummor. Kommissionens förslag till nästa

[395] I finansieringsöversikten till kommissionens förslag till förordning om Horisont 2020 anges följande: "Beträffande utgifterna för forskning inom ramen för Horisont 2020 anser kommissionen därför att en risk för fel, på årsbasis, mellan 2 och 5 % är ett realistiskt mål med hänsyn till kostnaderna för kontroller, de förenklingsåtgärder som föreslås för att göra reglerna mindre komplicerade och den tillhörande inneboende risken i samband med ersättning av kostnaderna för ett forskningsprojekt. Slutmålet beträffande nivån för kvarstående fel vid avslutandet av programmen, när de finansiella konsekvenserna av alla revisioner, korrigeringar och åtgärder för återkrav har beaktats, är att komma så nära 2 % som möjligt."

generations forskningsprogram (Horisont Europa) innehåller också förenklade kostnadsalternativ (se även underavsnitt 2.1).

Sedan **stödtjänsten för strukturreformer** inrättades 2016 har den kommit långt med att skapa ett utvecklat system för internkontroll och förvaltningsrapportering, vilket gör det möjligt att hantera dess allt större budget på lämpligt sätt. Funktionen för kontroller i efterhand togs i drift under 2018. Den har gjort det möjligt för tjänsten att kvantifiera sin riskexponering när det gäller bidragsförvaltning (se ovan).

Det allmänna yttrandet och upplysningar av särskild betydelse från tjänsten för internrevision (IAS)

I samband med 2015, 2016 och 2017 års allmänna yttrande upprepade IAS sina upplysningar av särskild betydelse[396] om att avdelningar som förlitar sig på betrodda organ för att genomföra delar av sin politik och/eller budget bör stärka sina strategier och åtgärder för övervakning och kontroll och samtidigt beakta de särskilda (dvs. i bland begränsade) mandat och funktioner dessa avdelningar har tilldelats i detta sammanhang. Detta upprepades även *för 2018*. Se närmare uppgifter i underavsnitt 6 och/eller bilaga 5.

Eftersom fyra reservationer rör problem inom byråer och andra betrodda enheter (Genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur, Europeiska stödkontoret för asylfrågor, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och Afrikanska unionens kommission) är detta fortfarande en punkt som särskilt uppmärksammas av kommissionen. *Under 2018* inrättade centrala tjänsteavdelningar och övriga avdelningar gemensamma arbetsgrupper för att klargöra och avgränsa de överordnade avdelningarnas roll vid övervakningen av dessa organ.

Byråerna, partneravdelningarna och de centrala tjänsterna vidtar åtgärder för att förbättra situationen, bl.a. genom att förstärka styrformerna (den nya rambudgetförordningen har antagits) och förbereda för en förstärkt riskhantering från de decentraliserade byråernas sida.

Möjlig utveckling för 2019

Kommissionen kommer att överväga att tillsammans med revisionsrätten undersöka införandet av en regel för belopp av mindre betydelse för reservationer. Om förslaget godkänns skulle reservationer inte längre betraktas som meningsfulla för segment under en viss andel av en avdelnings portfölj (t.ex. mindre än 5 %) och finansiella konsekvenser under ett visst tröskelvärde (t.ex. mindre än 5 miljoner euro). Detta skulle gälla för många av de gamla programmen.

Framtiden efter 2019 och/eller 2020

Den reviderade budgetförordningen trädde i kraft *2018*. Den ger en förenklad grund för finansieringsprogram för perioden efter 2020, för vilka de interinstitutionella förhandlingarna pågår. Särskild uppmärksamhet ägnas åt att maximera förenklingar, synergier och effektivitetsvinster och åt riskdifferentierade och kostnadseffektiva kontrollsystem. Syftet är att uppnå både de politiska målen/programmålen och målen för internkontroll, dvs. snabba betalningar, låg felfrekvens och låga kontrollkostnader. Faktorer som kan bidra till dessa tre mål är t.ex. ökad användning av klumpsummor (vilket dessutom minskar behovet av detaljerad dokumentation) och möjlighet till finansiering på grundval av utfall eller resultat (vilket eliminerar behovet av att registrera arbetstimmar genom tidrapporter).

[396] Ett avsnitt i revisionsberättelsen som är obligatoriskt eller som revisorn själv får välja att lägga till och som behandlar en fråga som tidigare har presenterats eller offentliggjorts i redovisningen och som enligt revisorns yrkesmässiga bedömning är av sådan betydelse att den är avgörande för användarens tolkning av redovisningen (definition från American Institute of Certified Public Accountants (AICPA)).

6. Försäkran genom tjänsten för internrevision

Kommissionens avdelningar baserade även sin försäkran på det arbete som utförts av tjänsten för internrevision. I bilaga 5 till denna årliga förvaltnings- och resultatrapport finns mer information om försäkran från tjänsten för internrevision. Kommissionen vidarebefordrar en sammanfattande rapport om internrevisorns arbete till den myndighet som beviljar ansvarsfrihet i enlighet med artikel 118.8 i budgetförordningen.

Tjänsten för internrevision har en strikt **uppföljningspolicy** för att bedöma hur dess rekommendationer har genomförts. Tjänsten för internrevision fann att 97 % av de rekommendationer som följts upp under perioden 2014–2018 hade genomförts på ett effektivt sätt av de enheter som varit föremål för revision.

För att bidra till kommissionens resultatbaserade kultur och en ökad inriktning på valuta för pengarna genomförde tjänsten för internrevision **effektivitetsrevisioner** och revisioner som omfattade viktiga resultatelement (övergripande revisioner) under 2018 som en del i den strategiska revisionsplanen 2016–2018.

i) När det gäller de **horisontella processerna** utfärdade tjänsten för internrevision rekommendationer för att bidra till att förbättra det övergripande resultatet hos flera viktiga processer inom områden för styrning, it-säkerhet, personalresurser, synergier och resursutnyttjande.

- Framför allt granskade tjänsten för internrevision läget i fråga om översynen av ”synergieffekter och effektivitet” som inleddes 2016 och rekommenderade proportionerliga förbättringar som syftar till att bidra till att säkerställa att initiativet i slutändan lyckas uppfylla sina mål. Efter internrevisionstjänstens revision utfärdade kommissionen i april 2019 ett nytt meddelande om **initiativet för synergier och effektivitetsvinster** (*The synergies and efficiencies initiative: stock-taking and way forward* (ej översatt till svenska)) i april 2019.
- När det gäller styrprocesser utfärdade kommissionen i november 2018 en uppsättning meddelanden och beslut (”styrningspaketet”) för att lösa de problem som internrevisionstjänsten hade identifierat och modernisera kommissionens förvaltningsstyrning. Under 2018 utfärdade tjänsten för internrevision ytterligare rekommendationer inom områdena för styrning av telekomprogrammet för Fonden för ett sammanlänkat Europa och it-styrning inom generaldirektoratet för internationellt samarbete och utveckling.
- När det gäller personalledning lämnades flera synpunkter till gemensamma forskningscentrumet i internrevisionstjänstens revisioner och, med tanke på att liknande problem har påträffats på senare år i andra avdelningar vid kommissionen skickade internrevisionstjänsten en förvaltningsskrivelse till generaldirektoratet för personal och säkerhet, där den tog upp en rad frågor för övervägande i syfte att hjälpa kommissionen att effektivt bemöta de personalproblem som generaldirektoraten och avdelningarna står inför.
- En lämplig samordning av verksamheterna och samarbetet med berörda parter är avgörande för att säkerställa konsekventa och effektiva åtgärder mellan olika politikområden. Tjänsten för internrevision lämnade särskilda rekommendationer om samordningsverksamheten mellan kommissionen (generaldirektoratet för internationellt samarbete och utveckling, generaldirektoratet för grannskapspolitik och utvidgningsförhandlingar, tjänsten för utrikespolitiska instrument) och Europeiska utrikestjänsten samt samarbetet mellan Eurostat och EU:s organ och internationella organisationer.
- Flera revisioner visade att ytterligare framsteg kan göras när det gäller att förbättra de övergripande resultaten i andra horisontella processer, i enlighet med vad som anges i bilaga 5.
- Flera aspekter av bättre lagstiftning granskades (se bilaga 5), men inga betydande problem identifierades på dessa områden.

ii) **Resultat vid genomförandet av budgetens operativa och administrativa anslag.**

- Tjänsten för internrevision gjorde flera revisioner där man utvärderade processer för programförvaltning och betalningsrutiner inom **delad förvaltning**, men inga större resultatbrister identifierades inom detta område.

- Inom området för **direkt förvaltade medel** bedömdes genomförandeorganens bidragsförvaltning vid flera revisioner (Genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur, Genomförandeorganet för små och medelstora företag, Genomförandeorganet för Europeiska forskningsrådet, Genomförandeorganet för innovation och nätverk, Genomförandeorganet för forskning). Inga väsentliga svagheter identifierades, förutom vid Genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur. Vid detta genomförandeorgan identifierades allvarliga brister som påverkade effektiviteten i det övergripande interna kontrollsystem som inrättats för projektförvaltningen av Erasmus+ och Kreativa Europa. Tjänsten för internrevision konstaterade att genomförandeorganet redan hade börjat ta itu med dessa frågor (se avsnitt 5), i enlighet med revisionsrekommendationerna.
- Inom området för **indirekt förvaltade medel** var flera av revisionerna inriktade på generaldirektoratens och avdelningarnas övervakningssystem. Inga betydande brister konstaterades på avdelningarna för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag, men internrevisionstjänsten konstaterade brister när det gäller specifika frågor i förvaltningen av finansiella instrument inom avdelningen för klimatåtgärder, avdelningen för miljö och avdelningen för grannskapspolitik och utvidgningsförhandlingar. Tjänsten för internrevision har också lämnat rekommendationer till avdelningen för internationellt samarbete och utveckling när det gäller förfarandet för att bygga upp rimliga garantier vid huvudkontoret, särskilt övervakningen av de årliga förvaltningsförklaringar som ska lämnas av de internationella finansiella institutionerna och/eller nationella organ som genomför projekt inom ramen för indirekt förvaltning.

Utöver sina revisioner utfärdade tjänsten för internrevision i februari 2019 **begränsade slutsatser om den interna kontrollen** till varje avdelning. Dessa slutsatser bidrog till de berörda avdelningarnas årliga verksamhetsrapporter för 2018 och omfattar alla öppna rekommendationer som utfärdats av internrevisionstjänsten avseende de förvaltnings- och kontrollsystem som genomgått revision hos avdelningarna under de senaste tre åren. Särskild uppmärksamhet väckte den begränsade slutsats som riktades till Genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur vad gäller en kritisk och två mycket viktiga rekommendationer som utfärdats i samband med revisionen av Erasmus+ och Kreativa Europa – bidragsförvaltning (fas 2 – från övervakning av projekt till utbetalning). Genomförandeorganet utfärdade en reservation i enlighet med internrevisionstjänstens begränsade slutsats (se underavsnitt 5).

Internrevisionstjänsten utfärdar slutligen i enlighet med sin uppdragsstadga ett årligt övergripande yttrande om kommissionens **ekonomiska förvaltning**. Yttrandet baseras på internrevisionstjänstens revisionsarbete inom området ekonomisk förvaltning i kommissionen under de senaste tre åren (2016–2018). I yttrandet beaktas även uppgifter från andra källor, som Europeiska revisionsrättens utlåtanden.

På grundval av denna revisorsinformation ansåg internrevisorn att kommissionen under 2018 hade infört förfaranden för styrning, riskhantering och internkontroll som sammantaget är tillräckliga för att ge rimliga garantier för uppnåendet av de finansiella målen. Det allmänna yttrandet innehöll dock förbehåll avseende de reservationer som gjorts i de delegerade utanordnarnas förklaringar i deras respektive årliga verksamhetsrapporter.

Tjänsten för internrevision baserade sitt allmänna yttrande på den kombinerade effekten av samtliga belopp som mot bakgrund av de årliga verksamhetsrapporterna uppskattas vara riskbelopp vid utbetalning utöver de belopp som omfattas av reservationer. De totala riskbeloppen är de delegerade utanordnarnas bästa uppskattning i sina verksamhetsrapporter för 2018 av det utgiftsbelopp som inte har godkänts i enlighet med tillämpliga bestämmelser i kontraktet och lagstiftning vid tidpunkten för utbetalningen under 2018. Sammantaget motsvarar detta ett totalt belopp som ligger under väsentlighetsnivån på 2 % av alla de sammanlagda relevanta utgifterna[397] i kommissionens budget, Europeiska utvecklingsfonden och EU:s förvaltningsfonder 2018. Dessa riskbelopp vid utbetalning under 2018 omfattar ännu inte några finansiella korrigeringar och återkrav för de brister och fel som avdelningarna kommer att upptäcka och korrigera under de kommande åren till följd av de fleråriga korrigerande mekanismer som är inbyggda i kommissionens internkontrollsystem. Mot denna bakgrund anser tjänsten för internrevision att EU:s budget är skyddad på ett lämpligt sätt i sin helhet och på sikt.

[397] Med *relevanta utgifter* avses det totala beloppet för de utbetalningar som har gjorts under 2018 minus det totala beloppet för ny förfinansiering som har betalats under 2018 plus det totala beloppet för den gamla förfinansiering som har avräknats 2018 i enlighet med vad kommissionens avdelningar har angett i sina årliga verksamhetsrapporter för 2018.

Utan ytterligare förbehåll för yttrandet lade internrevisorn till en upplysning av särskild betydelse som gällde övervakningsstrategier för tredje parter som genomför åtgärder och program, vilket beskrivs i bilaga 5 till denna rapport.

7. Sammanfattning av slutsatserna om det arbete som kommittén för revisionsuppföljning har utfört

Kommittén för revisionsuppföljning har inriktat sitt arbete på fyra centrala mål i sina arbetsprogram för 2018 och 2019, nämligen: granska internrevisorns revisionsplanering, analysera resultaten av interna och externa revisioner för att identifiera potentiellt betydande risker, även på ett tematiskt sätt, övervaka uppföljningen av betydande kvarstående risker som identifierats genom revisionsarbete, säkerställa internrevisorns oberoende och övervaka kvaliteten på det interna revisionsarbetet.

Kommittén för revisionsuppföljning är nöjd vad gäller **oberoendet och kvaliteten på det interna revisionsarbetet** och är även tillfredsställd med att internrevisorns planering täcker den allmänna ramen för revisionen på ett adekvat sätt samt fortsätter att behandla de viktiga riskområdena. Efter översynen av sin stadga hösten 2018 kunde kommittén för revisionsuppföljning för första gången jämföra internrevisorns riskbedömning med de kritiska risker som identifierats av ledningen.

Kommittén välkomnade att **internrevisorns övergripande yttrande för 2018** är positivt och endast innehåller förbehåll avseende de förvaltningsreservationer som uttrycktes i generaldirektoratens årliga verksamhetsrapporter. För fjärde året i rad lämnar internrevisorn dock en upplysning av särskild betydelse gällande utkontraktering (”externalisering”). Kommittén har vid flera tillfällen lyft fram sina farhågor över dessa risker, och upprepade återigen att ansträngningarna behöver fortsätta och prioriteras för att minska dem genom lämpliga kontrollstrategier och kontrollverktyg.

Kommittén tog del av **internrevisorns övergripande slutsatser om effektivitetsrevisionerna**, framför allt i fråga om styrning, finansiella instrument, personalresurser och riskhanteringsprocesser, noterade parallellerna med kommitténs egna tematiska prioriteringar och konstaterade att merparten av de viktiga revisionsresultat som lyftes fram har diskuterats av kommittén.

Kommittén för revisionsuppföljning konstaterade att **alla revisionsrekommendationer som utfärdats av internrevisorn under 2018 hade godtagits av ledningen** och att tillfredsställande handlingsplaner håller på att genomföras för att hantera de risker som identifierats.

Under rapporteringsperioden utfärdade internrevisorn en **kritisk rekommendation** till Genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur. Detta är den andra kritiska rekommendationen om förvaltningen av bidrag inom genomförandeorganet och följer av det andra steget i en granskning i tre steg. Kommittén samarbetar med genomförandeorganet och dess ansvariga generaldirektorat för att se till att det vidtas intensiva och snabba åtgärder för att ta itu med de rekommendationer som utfärdats. Enligt internrevisorns bedömning har alla rekommendationer från steg I av granskningen genomförts fullt ut och är nu lagda till handlingarna. Det har gjorts tillräckliga framsteg för att delvis minska de risker som ligger till grund för den kritiska rekommendation som utfärdades i steg II för att internrevisorn ska kunna ändra den till en mycket viktig rekommendation.

Kommittén för revisionsuppföljning tog del av internrevisorns slutsatser om de framsteg som gjorts vid genomförandet av **initiativet för synergier och effektivitetsvinster** och välkomnade den förnyade politiska vilja att genomföra initiativet som uttrycks i kommissionens meddelande nyligen[398]. Kommittén betonade att det behövs ytterligare insatser för att se till att detta arbetssätt är helt integrerat i institutionens kultur på alla nivåer.

Kommittén fortsatte att **följa upp de problem som tagits upp i dess föregående rapporter** och uppmärksammade särskilt styrning, bedrägeribekämpning, it-säkerhet, externalisering och resultat.

- Det har skett stora framsteg i genomförandet av rekommendationerna i internrevisorns rapport om kommissionens **styrning och tillsyn** på områdena riskhantering, redovisning och efterhandskontroll/revision, framför allt genom antagandet av styrningspaketet i november 2018. Bl.a. ingick en reviderad **stadga för kommittén för revisionsuppföljning**. I enlighet med den tar kommittén nu hänsyn till konsoliderade uppgifter parallellt med internrevisorns egen riskbedömning

[398] *The synergies and efficiencies initiative: stock-taking and way forward* (ej översatt till svenska).. C(2019) 2329 final, 26.3.2019.

och granskar uppföljningen av de rekommendationer från Europeiska revisionsrätten som rör tillförlitligheten i EU:s konsoliderade räkenskaper. Även om kommittén redan under många år fullt ut har uppfyllt kraven i den nya budgetförordningen har denna utveckling gjort det möjligt att skapa ytterligare mervärde och därmed befästa den roll som den har utvecklat under det gångna mandatet som en mogen och effektiv aktör i kommissionens övergripande styrningsstruktur.

- Inom ramen för en temabaserad diskussion om resultaten av interna och externa revisioner inom området för **strategier för bedrägeribekämpning** följde kommittén upp revisionsrekommendationer om bedrägeribekämpning inom områdena för egna medel och beskattning. I och med att kommissionens förstärkta strategi för bedrägeribekämpning antogs i april 2019[399] anser ledningen nu att alla rekommendationer har uppfyllts.
- Inom området för **externalisering** har, förutom den ovannämnda utvecklingen i Genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur, alla rekommendationer från internrevisionen om transportavdelningens övervakning av flyg- och sjöfartssäkerheten avslutats.
- Vad beträffar **informationssäkerhet** bedömer internrevisorn att den kraftigt försenade mycket viktiga rekommendationen om informationssäkerhet i systemet för utsläppshandel nyligen har genomförts på ett tillfredsställande sätt.
- Inom området för **resultat** har de tre mycket viktiga rekommendationerna från internrevisionen till statistikavdelningen i fråga om produktionsprocessen för och kvaliteten på annan statistik än den som framställs av den tjänsten ännu inte genomförts, och en av dem är nästan ett halvår försenad.
- En av de två mycket viktiga internrevisionsrekommendationerna som riktats till löneavdelningen om budgeten för övervakningskommittén för Europeiska byrån för bedrägeribekämpning har öppnats på nytt efter det uppföljningsarbete som utförts av internrevisorn, men med tanke på de riskreducerande åtgärder som vidtagits nedgraderades riskvärderingen till betydande. Kommittén för revisionsuppföljning uppmanade bestämt den ansvariga avdelningen att slutföra de åtgärder som krävs för att till fullo genomföra denna rekommendation, som är försenad med mer än 12 månader.

Den **faktiska genomförandegraden** för internrevisorns rekommendationer (dvs. 97 % för rekommendationer som har utfärdats under perioden 2014–2018) är hög. Antalet mycket viktiga revisionsrekommendationer som är försenade med mer än sex månader har minskat avsevärt under de senaste åren, från i genomsnitt 28 under perioden juni 2015–oktober 2016 till i genomsnitt 15 sedan januari 2017.

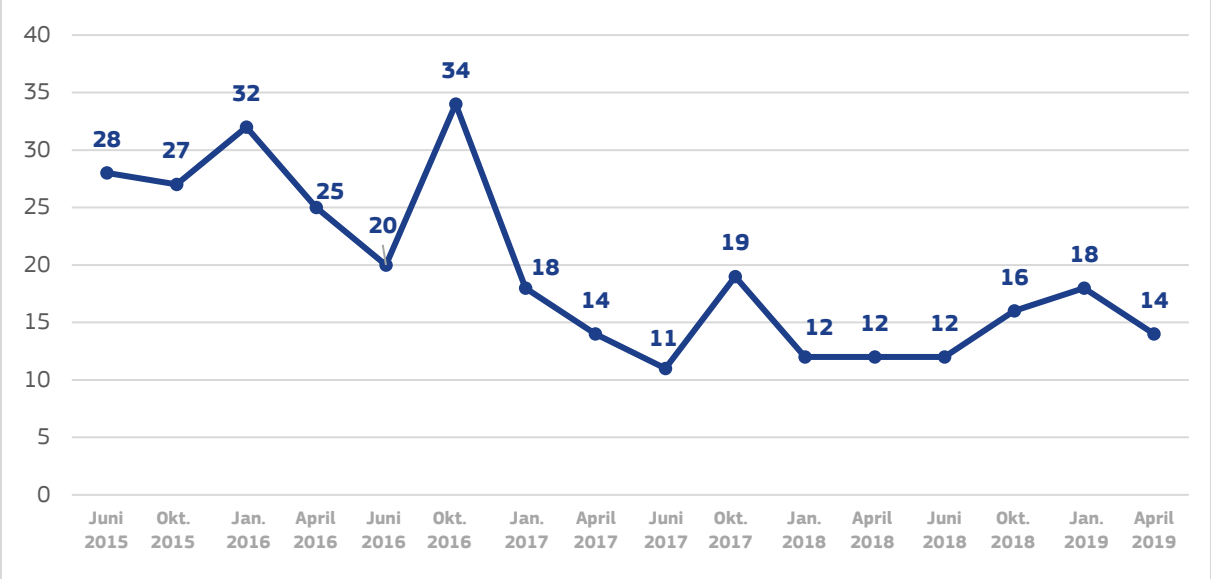

Diagram: Antal kritiska och mycket viktiga rekommendationer som är försenade med mer än sex månader
Källa: Europeiska kommissionen.

Under rapporteringsperioden har kommittén för revisionsuppföljning integrerat hänsyn till **Europeiska revisionsrättens revisionsrapporter** och särskilda rapporter ännu mer i sina temabaserade diskussioner

[399] Kommissionens strategi mot bedrägerier – förstärkta åtgärder för att skydda EU:s budget, COM(2019) 196 final, 29.4.2019.

och har utökat sin granskning av uppföljningen av revisionsrättens rekommendationer. Efter kommitténs ingripande rapporterades att många försenade rekommendationer hade åtgärdats. Från och med mars 2019 är endast tio av revisionsrättens rekommendationer från åren 2001–2015 försenade, inklusive åtta rekommendationer från 2015, som ligger till grund för Europeiska revisionsrättens senaste uppföljningsgranskning. Utskottet har bidragit till att kommissionen har förberett sig på denna översyn, bl.a. genom att diskutera de rekommendationer som sedan länge borde ha genomförts med respektive revisionsobjekt. Efter översynen av sin stadga har kommittén för revisionsuppföljning för första gången också samarbetat med räkenskapsföraren när det gäller uppföljningen av revisionsrättens granskningsresultat om tillförlitligheten i EU:s räkenskaper.

Kommittén för revisionsuppföljning kommer att fortsätta att uppmärksamma dessa och andra nya frågor under återstoden av sitt mandat. Under de senaste fem åren har kommitténs ansvarsområden och arbetsbelastning ökat. Genom bättre arbetsmetoder och en förbättrad sammansättning och ökad inriktning på teman som har övergripande relevans för institutionen som helhet har kommittén samtidigt höjt kvaliteten i och mervärdet i sin tillsyn och rådgivning och har utvecklats till en mogen och effektiv aktör inom kommissionens styrningsstrukturer.

8. Extern revision och ansvarsfrihet: att lära av erfarenhet för att förbättra framtiden

Kommissionen ansvarar för genomförandet av EU:s budget i samarbete med medlemsstaterna i enlighet med principerna om sund ekonomisk förvaltning, dvs. medel ska användas på ett effektivt, ändamålsenligt och ekonomiskt sätt. Det finns en **ram för ansvarsskyldighet** som baseras på heltäckande rapportering, extern revision och politisk kontroll för att ge rimliga garantier för att EU:s medel används på rätt sätt.

Förfarande för att bevilja ansvarsfrihet

Varje år granskar **Europeiska revisionsrätten**, som är Europeiska unionens **oberoende externa revisor**, räkenskapernas tillförlitlighet och kontrollerar att alla intäkter och utgifter är lagliga och korrekta och att den ekonomiska förvaltningen har varit sund. Offentliggörandet av Europeiska revisionsrättens **årsrapport** utgör startpunkten för förfarandet för att bevilja ansvarsfrihet. Revisorerna utarbetar också **särskilda rapporter** om specifika utgifter eller politikområden eller om budget- eller förvaltningsproblem.

Beslutet om ansvarsfrihet grundas också på kommissionens integrerade finansiella rapportering och redovisningsrapportering, på utfrågningar av kommissionsledamöter och på svaren på de skriftliga frågor som riktas till kommissionen.

Det **årliga förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet** ger Europaparlamentet och rådet möjlighet att utkräva **politiskt ansvar** från kommissionen för genomförandet av EU:s budget. Europaparlamentet beslutar, efter en rekommendation från rådet, om huruvida det ska ge sitt slutliga godkännande, det så kallade beviljandet av ansvarsfrihet, så att kommissionen kan genomföra EU:s budget ett visst år.

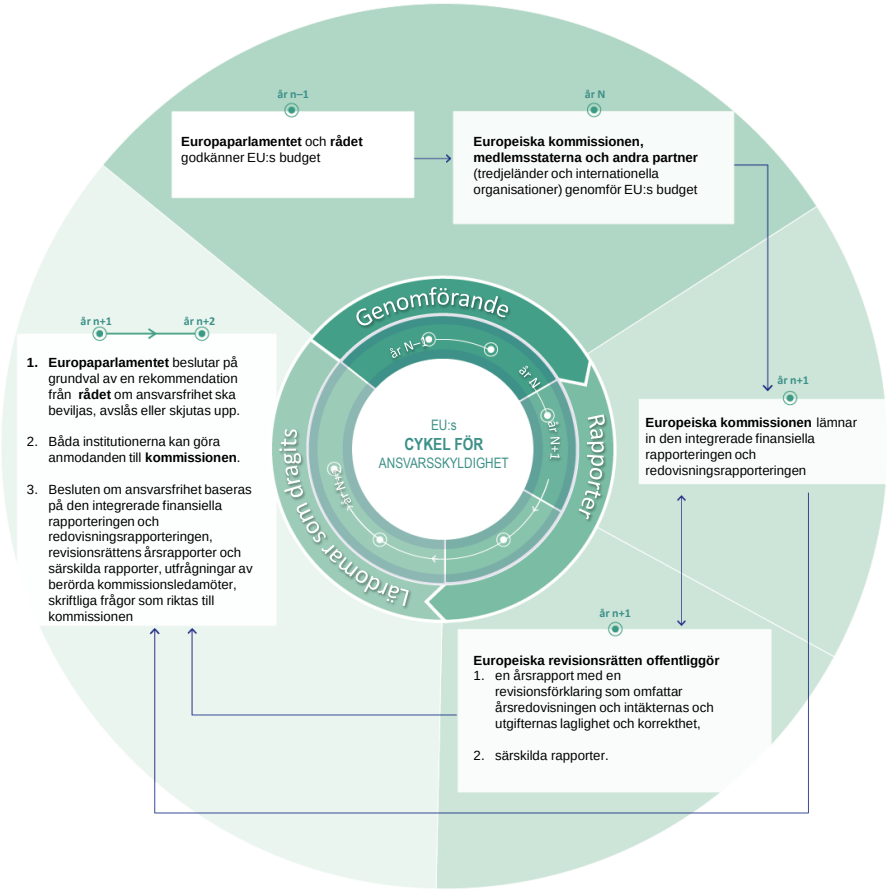

Diagram: Ansvarsskyldighet för EU:s budget

Ansvarsfrihet för 2017

Europaparlamentet **beviljade ansvarsfrihet** för kommissionen för räkenskapsåret 2017 med en klar majoritet den 26 mars 2019 efter att ha granskat rapporterna från **revisionsrätten**, kommissionens **integrerade finansiella redovisningspaket** och **rådets** rekommendation om ansvarsfrihet. Europaparlamentets budgetkontrollutskott uppmanade även vissa kommissionsledamöter och generaldirektörer till ett åsiktsutbyte under förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet.

Europaparlamentets resolution om ansvarsfrihet för 2017 innehåller många exempel på framgångshistorier för EU:s budget och belyser stora förbättringar i den ekonomiska förvaltningen av EU:s budget (en bättre resultatram, lägre felprocent och bättre utnyttjande av medlen). Dessutom innehåller den rekommendationer för att förbättra budgetgenomförandet samt rekommendationer kopplade till särskilda politikområden och situationer (särskilt när det gäller rapporterade intressekonflikter).

Kommissionen rapporterar varje år om sin uppföljning av framställningar från Europaparlamentet och rådet till kommissionen. Denna **uppföljningsrapport** ingår i kommissionens integrerade finansiella rapportering och redovisningsrapportering. Kommissionens uppföljningsrapport för 2016 bidrog till ansvarsfrihetsförfarandet för 2017, och uppföljningsrapporten för 2017 kommer att offentliggöras i juni 2019.

Uppföljning av Europeiska revisionsrättens revisioner

Under de senaste åren har Europeiska revisionsrätten också ökat antalet och räckvidden vad gäller sina **särskilda rapporter**. *Under 2018* offentliggjorde revisionsrätten 32 särskilda rapporter riktade till kommissionen jämfört med 23 under 2017. Detta innebär att kommissionen ställs inför allt fler rekommendationer (kommissionen godtog 297 rekommendationer helt eller delvis). Kommissionen kommer att fortsätta att se till att dessa rekommendationer följs upp på lämpligt sätt och rapportera om vidtagna åtgärder i sitt it-verktyg RAD[400] och sina årliga verksamhetsrapporter. Dessutom rapporterar kommissionen regelbundet om genomförandet av rekommendationer till **kommittén för revisionsuppföljning**, som utför vissa övervakningsåtgärder i enlighet med sitt mandat.

Europeiska revisionsrätten kontrollerar också kommissionens genomförande av dess rekommendationer och ger återkoppling som hjälper kommissionen att förbättra sina uppföljningsåtgärder. I sin *årsrapport för 2017* granskade Europeiska revisionsrätten kvaliteten i kommissionens **uppföljningsåtgärder** utifrån ett urval av 100 rekommendationer från 17 särskilda rapporter som offentliggjordes under **2014**. Europeiska revisionsrätten konstaterade att kommissionen hade genomfört 58 % av rekommendationerna fullt ut, att 17 % hade genomförts i de flesta avseenden och att 19 % hade genomförts i vissa avseenden, medan 6% inte hade genomförts (de rekommendationer som inte hade genomförts alls hade inte godtagits av kommissionen). Resultatet när det gäller rekommendationer som hade genomförts fullt ut är på det hela taget samma som tidigare år.

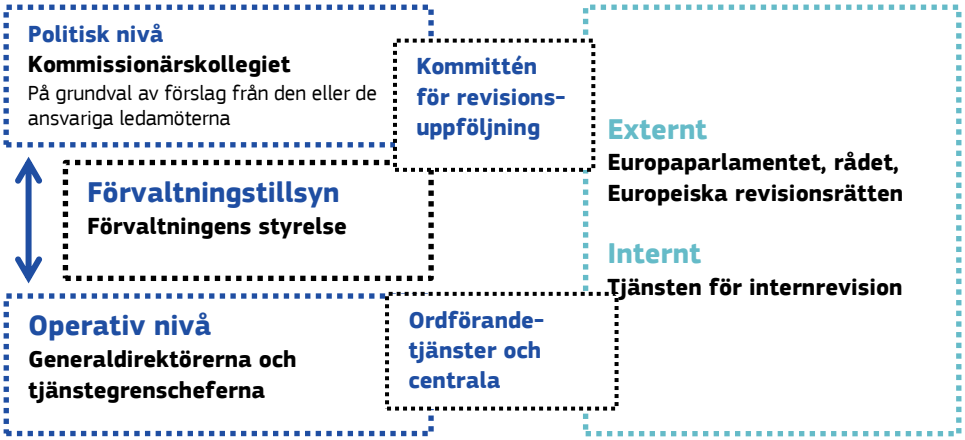
[400] RAD (*recommendations, actions, discharge*): rekommendationer, åtgärder, ansvarsfrihet.

9. Ledning

9.1. Stabila styrningsformer

Europeiska kommissionen använder ett styrningssystem[401] som är skräddarsytt för kommissionens unika organisation och roll. Detta system infördes som ett led i reformerna av förvaltningen under 2000.[402] Denna reform stärkte avsevärt kommissionens styrningssystem och fastställde tydliga riktlinjer för ansvarsskyldighet och ansvar. Dessa styrformer hjälper kollegiet att uppfylla kommissionens mål, använda resurserna effektivt och ändamålsenligt och förvalta EU:s budget i enlighet med principerna om sund ekonomisk förvaltning. Inom ramen för detta **delegerar kommissionskollegiet ansvar för den dagliga operativa förvaltningen till generaldirektörerna och avdelningscheferna, som leder kommissionens administrativa organisation**. De ska förvalta och utforma sina avdelningar i enlighet med de regler och normer som kommissionen fastställer för att uppnå sina olika mål, med beaktande av tillgängliga resurser. De ansvarar för det operativa genomförandet av EU:s budget under överinseende av den berörda kommissionsledamoten. Generaldirektörerna och avdelningscheferna får stöd i denna roll av kommissionens ordförandetjänster och centrala tjänster och av förvaltningens styrelse och andra specialiserade organ för förvaltningsstyrning.

Detta styrningssystem har fortsatt att utvecklas för att anpassas efter ändrade förhållanden och se till att kommissionen fortsätter att gå i spetsen för god förvaltningspraxis. Detta demonstrerades *under 2018* då kommissionen antog ett ”styrningspaket”[403] som innebär en kraftig effektivisering och förstärkning av kommissionens förvaltningsstyrning, med hjälp av de revisioner som har utförts nyligen av Europeiska revisionsrätten[404] och kommissionens tjänst för internrevision[405].

I det nya paketet **förtydligas rollen på förvaltningsnivå** – genom rådgivning till kommissionskollegiet samt tillsyn och strategisk ledning för tjänsterna i alla frågor som rör förvaltningsledning.

Framför allt innebär paketet följande:

- **Rollen för förvaltningens styrelse har formaliserats och förtydligats:** genom ett nytt kommissionsbeslut[406] har förvaltningens styrelse inrättats formellt som det viktigaste organet för förvaltningsstyrning. Förvaltningens styrelse, som agerar under ordförandens ledning, stöder

401 *Communication to the Commission on the Governance in the European Commission* (ej översatt till svenska), C(2018) 7703, 21.11.2018.

402 Europaparlamentets resolution om vitboken om reformen av kommissionen (aspekter som berör budgetkontrollutskottet), KOM(2000) 200, 5.4.2000.

403 https://ec.europa.eu/info/publications/governance-in-the-commission_en

404 Europeiska revisionsrätten, *Europeiska kommissionens förvaltning – bästa praxis? – Särskild rapport nr 27/2016*.

405 Se bl.a. *avsnitt 4.1.1.1. Styrningsprocesser* i rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet – Årsrapport till den ansvarsfrihetsbeviljande myndigheten om internrevisioner genomförda under 2017, COM(2018) 661, 21.9.2018.

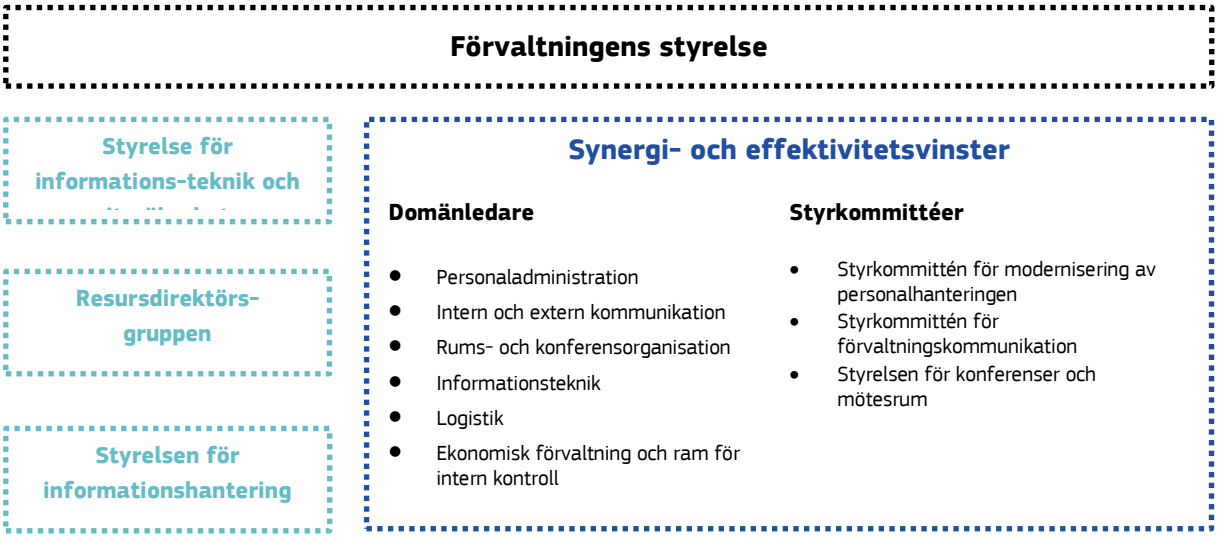
406 *Commission Decision on the Corporate Management Board* (ej översatt till svenska), C(2018) 7706, 21.11.2018.

tjänsterna genom att tillhandahålla tillsyn och strategisk ledning inom alla områden som rör förvaltningsledning.

- **De undergrupper som rapporterar till förvaltningens styrelse har effektiviserats:** ett antal specialiserade undergrupper och nämnder ligger nu formellt under förvaltningens styrelses ansvar. Till exempel har en ny styrelse för informationsteknik och it-säkerhet ersatt två tidigare styrelser för att se till att kommissionens informationsteknik är effektiv, säker och effektiv. I detta sammanhang kommer den också att övervaka genomförandet av **Europeiska kommissionens nya digitala strategi**[407].

- **Stärkt förvaltningstillsyn av riskhantering:** generalsekretariatet och budgetavdelningen har organiserat en process för inbördes granskning för att se till att kritiska risker identifieras och bedöms på ett konsekvent sätt och att nödvändiga åtgärder vidtas för att hantera dessa risker. Förvaltningens styrelse ser nu över förteckningen över kritiska risker – både övergripande och särskilda – från alla tjänster. Kommissionskollegiet har informerats om resultaten, som även har gjorts tillgängliga för internrevisionstjänsten.

- **Rollen för kommittén för revisionsuppföljning har förtydligats** i fråga om riskhantering och EU:s konsoliderade räkenskaper.[408]

Utöver revisionen av kommissionens förvaltningsstyrning fortsatte förvaltningens styrelse och dess undergrupper att tillhandahålla samordning, rådgivning och strategisk vägledning om frågor som rör förvaltningsledning *under 2018*. Detta omfattade bl.a. tillhandahållande av synergieffekter och effektivisering inom kommissionen på områden som it, översättning och logistik, utarbetande av en datastrategi för kommissionen, genomförande av nya bestämmelser om dataskydd, säkerhet för personal, information och tillgångar, fortsatt modernisering av kommissionens it-lösningar, kamp mot bedrägerier och riskhantering.

9.2. Stärkt uppförandekod för kommissionsledamöter

Samtliga ledamöter av Europeiska kommissionen ska följa de regler för etik och oberoende som anges i fördragen och i uppförandekoden för kommissionsledamöter när de fullgör sitt uppdrag.

En ny uppförandekod för kommissionsledamöter trädde i kraft den 1 februari 2018. Detta innebär att kommissionen hör till de offentliga organisationer som går i främsta ledet för etikfrågor. Med de uppdaterade reglerna sätts en ny standard för Europa. Den nya uppförandekoden utgör ett led i det arbete för ökad insyn som ordförande Juncker drivit sedan han tillträdde som kommissionens ordförande och innebär bl.a. att ”karenstiden” för tidigare kommissionsledamöter förlängs från 18 månader till två år och till tre år för

407 Communication to the Commission – *European Commission digital strategy – A digitally transformed, user-focused and data-driven Commission* (ej översatt till svenska), C(2018) 7118 final, 21.11.2018.

408 Communication to the Commission – *Update of the charter of the Audit Progress Committee of the European Commission* (ej översatt till svenska), C(2018) 7707 final, 21.11.2018.

kommissionens ordförande. Moderniseringen går ännu längre genom tydligare regler och striktare etiska normer samt större öppenhet och insyn på ett antal områden.

9.3. Dataskydd

Den 11 december 2018[409] trädde dataskyddsförordningen i kraft. I juli 2018 skickade kommissionens uppgiftsskyddsombud och generalsekreteraren en färdplan för genomförandet till alla kommissionens avdelningar. Den 7 november 2018 antogs ett meddelande till kommissionen om en handlingsplan för kommissionens dataskydd – *The Commission's data protection action plan* (ej översatt till svenska) för att genomföra de nya interna bestämmelserna. I planen angavs centrala aktörer, exakta uppgifter och en tidsplan för kommissionens genomförande av det nya systemet. Det har skett ett strukturerat samarbete med kommissionens avdelningar under hela året, med månatliga möten i nätverket för uppgiftsskyddssamordnare, med uppgiftsskyddsombudet som ordförande.

Nästan alla avdelningar har i sina årliga verksamhetsrapporter tydligt redovisat sitt genomförande av den nya dataskyddsramen.

I juli 2018 utsåg kommissionen ett nytt uppgiftsskyddsombud.

Under andra halvåret 2018 genomfördes nya operativa förfaranden[410] och ett nytt it-system (systemet för hantering av uppgiftsskydd). Dessa åtgärder gjorde det möjligt att fortsätta att uppfylla bestämmelserna i den nya förordningen *under 2018* utan några förseningar. Information om ikraftträdandet av förordning (EU) 2018/1725, tillsammans med nya riktlinjer, offentliggjordes på kommissionens interna webbportaler och på webbplatsen för kommissionens uppgiftsskyddsombud.

Uppgiftsskyddsombudet fortsatte att sprida information via en rad verksamheter, t.ex. publikationer på kommissionens intranät och egna särskilda portaler, men också med tal och möten med högre chefer, genom att samarbeta med relevanta ledningsorgan för förvaltningen och genom att se över utbildningsmaterial för klassrumsundervisning om den nya förordningen. Antalet kurser utökades för att tillgodose den stora efterfrågan.

409 Förordning (EU) nr 2018/1725 (om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001).

410 Granskat arbetsflöde för utarbetande och validering av register (dokumentation av behandling av personuppgifter i enlighet med artikel 31 i förordning (EU) 2018/1725).